

КЫРГЫЗ БАНКЫ

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

ЖЫЛДЫК ОТЧЁТ

финансылык отчёт

2024

Бишкек-2025

***Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын 2024-жыл үчүн жылдык отчёту.
Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын 2024-жыл үчүн финансылык отчёту.***

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын 2024-жыл үчүн жылдык отчёту Кыргыз Республикасынын 2022-жылдын 11-августундагы №92 “Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө” конституциялык Мыйзамынын 50 жана 64-беренелерине ылайык даярдалган.

Улуттук банктын 2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн консолидацияланган финансылык отчёту Улуттук банк Башкармасынын 2025-жылдын 19-февралындагы № 2025-П-15-7-2-(ВД) токтому менен бекитилген.

Улуттук банктын 2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн өзүнчө финансылык отчёту Улуттук банк Башкармасынын 2025-жылдын 19-февралындагы №2025-П-15-7-3-(ВД) токтому менен бекитилген.

Редакциялык кеңеш:

Төрага	Сулайманбекова Ж.С.
Кеңештин мүчөлөрү:	Жамалидинов У.Т.
	Абылгазиева А.Б.
	Акулуева М.Ш.
	Жапарова Э.М.
	Карабаева А.М.
	Капаркул уулу У.
	Мамбеткул кызы А.
	Орозалиев А.О.

Жооптуу катчы Сырдыбаева Н.М.

Сандарды тегеректөөдөн улам, акыркы катардагы суммалар дал келбей калышы мүмкүн.

Басылманы Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын уруксаты менен гана кайра басууга уруксат берилет, ал эми цитата келтирүүдө булагын милдеттүү түрдө көрсөтүү талап кылынат.

© Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, 2025-жыл.

Басылманын мазмунуна жана аны таркатууга байланыштуу суроолор менен 720001, Бишкек шаары, Чүй проспекти, 168 дареги боюнча жайгашкан Улуттук банктын Финансы статистикасы жана маалымдоо башкармалыгынын басылмалар бөлүмүнө кайрылуу зарыл.

Телефон: (+996 312) 61 08 59

Электрондук почта: nsyrdybaeva@nbkr.kg

www.nbkr.kg

«М-МАХИМА» ЖЧК тарабынан калыпка салынган
жана басылып чыгарылган.
Бишкек ш., Тыныстанов көч., 197/1.

Тиражы: 200 нуска

МАЗМУНУ

IV. КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫНЫН 2024-ЖЫЛ ҮЧҮН ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТУ

10-ГЛАВА. 2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТ ЖАНА КӨЗ КАРАНДЫСЫЗ АУДИТОРДУН КОРУТУНДУСУ

10.1. Көз карандысыз аудитордун аудитордук корутундусу	8
10.2. 2024-жылдын 31-декабрына карата финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчёт ...	12
10.3. 2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчёт	13
10.4. 2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн пайда же чыгым консолидацияланган отчёт	14
10.5. 2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн акча каражаттарынын жылышы жөнүндө консолидацияланган отчёт	15
10.6. 2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн капиталдагы өзгөрүүлөр жөнүндө консолидацияланган отчёт	17
10.7. 2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн консолидацияланган финансылык отчётко карата эскертүүлөр	19

11-ГЛАВА. 2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН ӨЗҮНЧӨ ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТ ЖАНА КӨЗ КАРАНДЫСЫЗ АУДИТОРДУН КОРУТУНДУСУ

11.1. Көз карандысыз аудитордун аудитордук корутундусу	119
11.2. 2024-жылдын 31-декабрына карата финансылык абал жөнүндө өзүнчө отчёт	122
11.3. 2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн пайда же чыгым жөнүндө өзүнчө отчёт	123
11.4. 2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн жыйынды киреше жөнүндө өзүнчө отчёт	124
11.5. 2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн акча каражаттарынын жылышы жөнүндө өзүнчө отчёт	125
11.6. 2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн капиталдагы өзгөрүүлөр жөнүндө өзүнчө отчёт	127
11.7. 2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн өзүнчө финансылык отчетко карата эскертүүлөр	129

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНКЫНЫН
2024-ЖЫЛ ҮЧҮН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТУ

IV

10- ГЛАВА. 2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТ ЖАНА КӨЗ КАРАНДЫСЫЗ АУДИТОРДУН КОРУТУНДУСУ

МАЗМУНУ

Беттери

КӨЗ КАРАНДЫСЫЗ АУДИТОРДУН АУДИТОРДУК КОРУТУНДУСУ	8-10
КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТ	
Финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчёт	11
Пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчёт	12
Жыйынды киреше жөнүндө консолидацияланган отчёт	13
Акча каражаттарынын жылышы жөнүндө консолидацияланган отчёт	14-15
Капиталдагы өзгөрүүлөр жөнүндө консолидацияланган отчёт	16-17
Консолидацияланган финансылык отчётко карата эскертүүлөр	18–117

ул. Ибраимова 103
БЦ «Виктори», 7 этаж
Бишкек, 720011
Кыргызская Республика

T: +996 (312) 90 05 05
Ф: +996 (312) 91 05 05
contact@bakertilly.kg
www.bakertilly-ca.com

КӨЗ КАРАНДЫСЫЗ АУДИТОРДУН АУДИТОРДУК КОРУТУНДУСУ

Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасына жана Аудит боюнча комитетине:

Аудитордун пикири

Биз, 2024-жылдын 31-декабрына карата финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчёттон, көрсөтүлгөн күнгө карата бүткөн жыл үчүн пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчёттон, жыйынды киреше жөнүндө консолидацияланган отчёттон, капиталдагы өзгөрүүлөр жөнүндө консолидацияланган отчёттон жана көрсөтүлгөн датага карата бүткөн жыл ичинде акча каражаттарынын жылышы жөнүндө консолидацияланган отчёттон, ошондой эле эсепке алуу саясатынын негизги жоболору боюнча кыскача маалыматты кошо алганда, консолидацияланган финансылык отчётко карата эскертүүлөрдөн турган Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын (мындан ары – Улуттук банк) жана анын туунду уюмдарынын (мындан ары – Топ) консолидацияланган финансылык отчётуна аудит жүргүздүк.

Биздин пикирибиз боюнча тиркелген консолидацияланган финансылык отчётто Топтун 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча консолидацияланган финансылык абалынын бардык олуттуу аспектилерин, ошондой эле көрсөтүлгөн күнгө карата бүткөн жыл ичиндеги анын консолидацияланган финансылык натыйжалары менен консолидацияланган акча каражаттарынын жылышы, консолидацияланган финансылык отчётко карата 2-эскертүүдө көрсөтүлгөн консолидацияланган финансылык отчёту даярдоо принциптерине ылайык так чагылдырылган.

Пикирди билдирүү үчүн негиз

Биз аудитти Эл аралык аудит стандарттарына ылайык жүргүздүк. Ошол стандарттарга ылайык биздин милдеттерибиз корутундунун «Консолидацияланган финансылык отчётко аудит жүргүзүү үчүн аудитордун жоопкерчилиги» бөлүгүндө чагылдырылган. Биз, Бухгалтерлер үчүн эл аралык этика стандарттары боюнча кеңеш тарабынан кабыл алынган Кесипкөй бухгалтерлердин эл аралык этика кодексине (мындан ары - Кодекс) жана Кыргыз Республикасында финансылык отчётко жүргүзүлгөн аудитке тиешелүү этикалык талаптарга ылайык, Топко көз каранды эмеспиз жана биз ушул талаптарга жана Кодекске ылайык башка этикалык милдеттерди аткардык. Биз алган аудитордук далилдер биздин пикирди билдирүүгө негиз болуу үчүн жетиштүү жана талаптагыдай деп болжолдойбуз.

Маанилүү жагдай – эсепке алуу принциптери

Биз көңүлүнүздөрдү консолидацияланган финансылык отчётко карата 2-эскертүүгө бурабыз, анда эсепке алуу принциптери чагылдырылган. Консолидацияланган финансылык отчёт Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» конституциялык Мыйзамынын талаптарын сактоодо Улуттук банкка көмөк көрсөтүү максатында даярдалган.

Демек, бул консолидацияланган финансылык отчёт башка максатта колдонулушу мүмкүн эмес. Биздин бул маселе боюнча модификацияланган пикирибиз жок.

Жетекчиликтин жана Аудит боюнча комитеттин консолидацияланган финансылык отчёту үчүн жоопкерчилиги

Жетекчилик консолидацияланган финансылык отчётко карата 2-эскертүүдө чагылдырылган консолидацияланган финансылык отчёту даярдоо принциптерине ылайык консолидацияланган финансылык отчёттун даярдалышы жана анда маалыматтардын так чагылдырылышы, ошондой эле жетекчилик алгылыксыз иш алып баруунун же каталарга жол берүүнүн кесепетинен олуттуу бурмалоолорду камтыбаган консолидацияланган финансылык отчёту даярдоо үчүн зарыл деп эсептеген ички контролдоо системасы үчүн жоопкерчиликтүү болот.

Консолидацияланган финансылык отчётту даярдоодо жетекчилик, Топту жоюу, анын ишин токтотуу ниетин билдирген учурларды кошпогондо же жетекчиликтин мындан башка альтернативасы жок болсо, Топ өз ишин үзгүлтүксүз улантуу жөндөмдүүлүгүнө баа берүү, иш үзгүлтүксүздүгүнө тиешелүү маалыматтарды чечмелеп берүү жана бухгалтердик эсепке алуунун негиздери катары иш үзгүлтүксүздүгү боюнча принциптердин колдонулушу үчүн жоопкерчиликтүү болот.

Аудит боюнча комитет Топтун консолидацияланган финансылык отчёттун даярдоо процессин көзөмөлдөө үчүн жооптуу болуп саналат.

Консолидацияланган финансылык отчётко аудит жүргүзүү үчүн аудитордун жоопкерчилиги

Биздин максат - консолидацияланган финансылык отчётто алгылыксыз иш-аракеттерден же каталарга жол берүүдөн улам олуттуу бурмалоолор камтылбагандыгына жеткиликтүү ишенимде болуу жана биздин ой-пикир камтылган аудитордук корутундуну даярдоо. Жеткиликтүү ишеним толук ишенимде болуу дегенди түшүндүрөт, бирок Эл аралык аудит стандарттарына ылайык жүргүзүлгөн аудит олуттуу бурмалоолорду дайым аныктай тургандыгын гарантиялабайт. Бурмалоолор алгылыксыз иш алып баруунун же каталарга жол берүүнүн натыйжасында келип чыгышы мүмкүн жана пайдалануучулар ушул консолидацияланган финансылык отчёттун негизинде кабыл алган экономикалык чечимдерге алардын өз-өзүнчө же биригип таасирин тийгизиши ыктымалдыгын болжолдосок, алар олуттуу болуп эсептелинет.

Эл аралык аудит стандарттарына жана Финансылык отчёттун эл аралык стандарттарынын кошумча талаптарына ылайык жүргүзүлгөн аудиттин алкагында, биз бүтүндөй аудит жүргүзүү мезгили ичинде кесипкөй көз карашка таянабыз жана кесиптик скептицизмди сактайбыз. Мындан тышкары, биз:

- алгылыксыз иш-аракеттердин же каталарга жол берүүнүн кесепетинен консолидацияланган финансылык отчётто олуттуу бурмалоолорду аныктап, тобокелдиктерге баа беребиз; ошол тобокелдиктерге карата аудитордук жол-жоболорду иштеп чыгабыз жана жүргүзөбүз; ой-пикирибизди билдирүү үчүн негиз болгон жетиштүү жана талаптагыдай аудитордук далилдерди алабыз. Алгылыксыз иш-аракеттердин кесепетинен улам олуттуу бурмалоолордун аныкталбай калуу тобокелдиги, катага жол берүүнүн кесепетинен олуттуу бурмалоолорду аныктай албоо тобокелдигине караганда алда-канча жогору, анткени алгылыксыз иш алып барууда келишип алуу, атайлап жасоо, атайлап калтырып кетүү, маалыматтарды бурмаланган түрдө сунуштоо же ички контролдоо системасын сактоосуз ишке ашырылган аракеттерди көрүү сыяктуу жагдайлар камтылышы мүмкүн;
- Топтун ички контролдоо системасынын натыйжалуулугу жөнүндө пикирди билдирүү максатында эмес, жагдайларга ылайык келген аудитордук жол-жоболорду иштеп чыгуу максатында, аудит үчүн мааниге ээ ички контролдоо системасы түшүнүгүн алабыз;
- колдонулуп жаткан эсепке алуу саясатынын талаптагыдай мүнөзүнө, жетекчилик тарабынан эсептелген баалоо маанилеринин жана тиешелүү маалыматтардын чечмеленишинин негиздүүлүгүнө баа беребиз;
- жетекчилик тарабынан иш үзгүлтүксүздүгү боюнча колдонулган жол берүүнүн укук ченемдүүлүгү боюнча тыянак чыгарып, алынган аудитордук далилдердин негизинде Топ өз ишин үзгүлтүксүз улантуу жөндөмдүүлүгү боюнча олуттуу шектенүүлөрдү шартташы мүмкүн болгон жагдайларга же шарттарга байланыштуу белгисиздик орун алышы мүмкүндүгү же мүмкүн эместиги жөнүндө тыянак чыгарабыз. Эгерде олуттуу белгисиздик жагдайы орун алгандыгы жөнүндө тыянакка келсек, биз аудитордук корутундуда консолидацияланган финансылык отчётто маалыматтарды талапка ылайык чечмелөөгө көңүл бурууга же маалымат талаптагыдай чечмеленбесе, өз пикирибизди модификациялоого тийишпиз. Биздин тыянактар аудитордук корутунду чыгарылган күнгө чейин алынган аудитордук далилдерге негизделет. Бирок келечекте орун алышы мүмкүн болгон жагдайлар же шарттар Топ өз ишин үзгүлтүксүз улантуу жөндөмдүүлүгүн жоготууга алып келиши мүмкүн;

- бүтүндөй консолидацияланган финансылык отчёттун, анын түзүмүнүн жана мазмунунун чагылдырылышына, анын ичинде маалыматтардын чечмеленишине, ошондой эле консолидацияланган финансылык отчётто камтылган операциялардын жана иш жагдайынын так берилишин камсыз кыла алгандай сунушталгандыгына баа беребиз;
- консолидацияланган финансылык отчёт жөнүндө ой-пикирибизди билдирүү үчүн Топтун финансылык маалыматы жана Топтун чарба иши боюнча жетиштүү талаптагыдай аудитордук далилдерди алабыз. Биз Топто аудит жүргүзүү, контролдоо жана аудитти жетектөө үчүн жоопкерчиликтүү болуп саналабыз. Аудитордук ой-пикир үчүн жооптуу болуп аудитор эсептелинет.

Биз жетекчилик жана Аудит боюнча комитет менен маалымат алмашуу аркылуу өз ара иш алып барабыз, ошондой эле аудиттин пландаштырылган көлөмү жана мөөнөтү жана аудитор көңүл бурган олуттуу маселелер, анын ичинде биз аудит процессинде аныктаган ички контролдук системасындагы олуттуу кемчиликтер жөнүндө маалыматтарды беребиз.

Биз ошондой эле жетекчиликке жана Аудит боюнча комитетке көз карандысыздыкка карата бардык тиешелүү этикалык талаптарды аткаргандыгыбыз жана аудитордун көз карандысыздыгына таасирин тийгизиши мүмкүн деген бардык негиздүү мамилелер жана башка маселелер жөнүндө, ал эми зарыл учурларда – бардык тиешелүү алдын алуу чаралары жөнүндө кабарлаганыбызды билдиребиз.

Кубат Алымкулов
Долбоор боюнча өнөктөш

Нурлан Бекенов
Долбоор боюнча өнөктөш

Сертификатталган бухгалтер, FCCA (Улуу Британия)

Аудитордун жеке каттоо номери 2023-жылдын
16-ноябрындагы № 11152

Аудиторлордун, аудитордук уюмдардын жана кесиптик
аудитордук бирикмелердин бирдиктүү мамлекеттик
реестринде катталган

Аудит боюнча өнөктөш,

Директор, «Бейкер Тилли Бишкек» ЖЧК

«Бейкер Тилли Бишкек» ЖЧК Аудиторлордун, аудитордук уюмдардын, кесиптик аудитордук бирикмелердин бирдиктүү мамлекеттик реестринин «Ачык кызыкчылык субъекттеринин, ири ишкердик субъекттеринин аудитине жол берилген аудитордук уюмдардын реестринде» катталган. Жеке каттоо номери 2024-жылдын 9-августу № 2101510.

2025-жылдын 19-февралы,

Бишкек ш., Кыргыз Республикасы

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНА КАРАТА ФИНАНСЫЛЫК АБАЛ ЖӨНҮНДӨ КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ОТЧЁТ

(миң сом)

	Эскертүүлөр	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
АКТИВДЕР			
Монетардык алтын	7	278 261 231	127 413 613
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	8	119 081 908	127 465 578
Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер	9	-	-
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	10	50 744 342	36 325 677
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	11	22 728 862	14 330 901
Ассоциацияланган уюмга инвестициялар	12	867 143	676 676
Негизги каражаттар	13	2 412 274	2 127 855
Материалдык эмес активдер		65 376	39 272
Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар	14	74 515 568	127 985 566
Пайда салыгы боюнча кийинкиге калтырылган активдер	30	1 767	3 725
Башка активдер	15	2 537 583	2 891 360
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдер	16	-	14 437 340
Жыйынтыгында, активдер		551 216 054	453 697 563
МИЛДЕТТЕНМЕЛЕР			
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар	17	240 424 733	207 251 028
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	18	128 319 507	58 999 018
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	19	42 128 960	42 636 978
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	20	747 148	53 283 397
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	21	12 904 627	10 204 524
Пайда салыгы боюнча кийинкиге калтырылган милдеттенмелер	30	3 833	-
Башка милдеттенмелер	22	647 614	508 487
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге байланыштуу милдеттенмелер		-	6 542 684
Жыйынтыгында, милдеттенмелер		425 176 422	379 426 116
КАПИТАЛ			
Уставдык капитал	23	4 000 000	4 000 000
Милдеттүү резерв		8 262 982	8 262 982
Чет өлкө валютасын жана монетардык алтынды кайра баалоо боюнча резерв		67 121 351	47 886 430
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестицияларды кайра баалоо боюнча резерв		(168 537)	(178 976)
Бөлүштүрүлбөгөн пайда		46 203 148	13 336 437
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге байланыштуу резервдер		-	144 529
Жыйынтыгында, Улуттук банкка тиешелүү капитал		125 418 944	73 451 402
Көзөмөлдөбөгөн катышуу үлүшү		620 688	820 045
Жыйынтыгында, капитал		126 039 632	74 271 447
Бардыгы болуп, милдеттенмелер жана капитал		551 216 054	453 697 563

Тургунбаев М.Ж.
Улуттук банктын төрагасы

2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

Абылгазиева А.Б.
Башкы бухгалтер

2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

18-117-беттердеги эскертүүлөр ушул консолидацияланган финансылык отчеттун ажырагыс бөлүгү болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН ПАЙДА ЖЕ ЧЫГЫМ ЖӨНҮНДӨ
КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ОТЧЁТ

(миң сом)

		2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
Натыйжалуу пайыздык чен ыкмасын колдонуу менен			
эсептелген пайыздык кирешелер	24	8 906 763	5 989 550
Пайыздык чыгашалар	24	(7 463 581)	(8 441 837)
Таза пайыздык киреше/(чыгаша)	24	1 443 182	(2 452 287)
Комиссиялык кирешелер		210 471	167 794
Комиссиялык чыгашалар		(42 778)	(56 606)
Таза комиссиялык киреше		167 693	111 188
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервди түзүү	25	(203 908)	(79 326)
Чет өлкө валютасында жана монетардык алтын менен жүргүзүлгөн операциялар боюнча реализацияланган пайда	26	9 648 190	14 839 333
Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар менен жүргүзүлгөн операциялар боюнча реализацияланган пайда	27	37 322 952	33 110
Башка активдер жана кредиттик мүнөздөгү шарттуу милдеттенмелер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв түзүү	25	(76 179)	(18 670)
Ассоциацияланган уюмдун пайдасындагы үлүш	12	251 142	273 115
Башка кирешелер	28	563 754	179 572
Таза пайыздык эмес киреше		47 505 951	15 227 134
Операциялык кирешелер		49 116 826	12 886 035
Жүгүртүүгө чыгарылган банкнотторду жана монеталарды даярдаууга кеткен чыгашалар		(595 956)	(579 354)
Административдик чыгашалар	29	(2 601 473)	(2 263 082)
Башка чыгашалар	28	(80 116)	(43 966)
Операциялык чыгашалар		(3 277 545)	(2 886 402)
Салык салууга чейинки пайда		45 839 281	9 999 633
Пайда салыгы боюнча чыгашалар	30	(58 737)	(55 926)
Улуттук банкка жана консолидациялануучу туунду уюмдарга тиешелүү жыл ичиндеги пайда		45 780 544	9 943 707
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге тиешелүү пайда		-	965 617
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдердин колдонуудан калгандыгына байланыштуу чыгым	16	(439 089)	-
Жыл ичиндеги пайда		45 341 455	10 909 324
Көзөмөлдөбөгөн акционерлердин үлүшүнө тиешелүү пайда		38 688	63 378
Улуттук банкка тиешелүү пайда		45 302 767	10 845 946

Тургунбаев М.Ж.
Улуттук банктын төрагасы

2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

Абылгазиева А.Б.
Башкы бухгалтер

2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

18-117-беттердеги эскертүүлөр ушул консолидацияланган финансылык отчёттун ажырагыс бөлүгү болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН ЖЫЙЫНДЫ КИРЕШЕ ЖӨНҮНДӨ КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ОТЧЁТ

(миң сом)

	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
Жыл ичиндеги пайда	45 341 455	10 909 324
Белгилүү шарттарды аткарууда кийинки мезгилдердеги пайданын же чыгымдын курамына кайра классификацияланууга тийиш болгон башка жыйынды киреше/(чыгым)		
Чет өлкө валютасын жана монетардык алтынды кайра баалоо боюнча резерв:		
- чет өлкө валютасындагы активдерди, милдеттенмелерди жана монетардык алтынды кайра баалоодон таза пайда	27 018 492	25 475 425
- пайда же чыгымдын курамына которулган чет өлкө валютасында жана монетардык алтын менен жүргүзүлгөн операциялардан реализацияланган таза пайда	(7 783 571)	(13 447 960)
Сатуу үчүн каралган активдерге байланыштуу резервдер	(127 824)	-
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестицияларды кайра баалоо боюнча резерв:		
- башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялардын адилет наркынын өзгөрүүсүнөн таза пайда/(чыгым)	4 218	85 143
- пайда же чыгымдын курамына которулган башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялардан реализацияланган таза пайда	(10 484)	-
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге байланыштуу башка резервдерди таануу	-	81 632
Пайда салыгын алып салуу менен жыл ичиндеги башка жыйынды киреше	19 100 831	12 194 240
Жыйынтыгында, жыл ичиндеги жыйынды киреше	64 442 286	23 103 564
Төмөнкүлөргө тиешелүү:		
- Улуттук банктын менчик ээсине (Кыргыз Республикасы)	64 403 598	23 040 072
- көзөмөлдөбөгөн катышуу үлүшүнө	38 688	63 492
	64 442 286	23 103 564

Тургунбаев М.Ж.
Улуттук банктын төрагасы

2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

Абылгазиева А.Б.
Башкы бухгалтер

2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

18-117-беттердеги эскертүүлөр ушул консолидацияланган финансылык отчеттун ажырагыс бөлүгү болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН АКЧА КАРАЖАТТАРЫНЫН
ЖЫЛЫШЫ ЖӨНҮНДӨ КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ОТЧЁТ

(миң сом)

	Эскертүүлөр	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
ОПЕРАЦИЯЛЫК ИШТЕН АКЧА КАРАЖАТТАРЫНЫН ЖЫЛЫШЫ			
Алынган пайыздар		6 242 953	4 062 260
Төлөнгөн пайыздар		(7 755 569)	(8 220 057)
Алынган комиссиялык төлөмдөр		226 214	167 777
Төлөнгөн комиссиялык төлөмдөр		(40 740)	(31 852)
Чет өлкө валютасы менен операциялардан акча каражаттарынын таза агылып кирүүсү	26	1 864 623	1 391 373
Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар менен операциялардан акча каражаттарынын таза агылып кирүүсү	27	37 304 146	33 110
Башка кирешелер		407 242	210 552
Эмгек акы боюнча төлөмдөр		(1 817 952)	(1 467 659)
Жүгүртүүгө чыгарылган банкнотторду жана монеталарды даярдатууга кеткен чыгашалар		(390 338)	(697 818)
Эмгек акы боюнча чыгашаларды эске албаганда, административдик жана башка чыгашалар		(625 240)	(620 049)
Операциялык активдердин жана милдеттенмелердин өзгөрүүсүнө чейинки операциялык иштен акча каражаттарынын агылып кириши/(чыгышы)		35 415 339	(5 172 363)
Операциялык активдердин (көбөйүшү)/азайуусу			
Туунду уюмга инвестицияны сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге кайра классификациялоого байланыштуу акча каражаттар		-	2 695 848
Монетардык алтын		(116 680 438)	22 490 639
Банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар		(11 950 596)	8 036 335
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар		(16 041 862)	3 166 609
Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер		-	2 526 768
Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар		53 469 998	(40 062 496)
Башка активдер		(232 943)	(1 385 733)
Операциялык милдеттенмелердин көбөйүшү/(азайуусу)			
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар		33 173 706	9 315 089
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары		69 358 013	1 985 172
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары		(9 731 171)	(4 992 032)
Кардарлардын каражаттары		-	154 618
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар		(52 403 619)	20 723 446
Башка милдеттенмелер		19 067	(28 358)
Операциялык иштен акча каражаттарынын агылып (чыгышы)/кириши		(15 604 506)	19 453 543
Төлөнгөн пайда салыгы		(54 088)	(52 856)
Операциялык иштен акча каражаттарынын таза агылып (чыгышы)/кириши		(15 658 594)	19 400 686

18-117-беттердеги эскертүүлөр ушул консолидацияланган финансылык отчеттун ажырагыс бөлүгү болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН АКЧА КАРАЖАТТАРЫНЫН ЖЫЛЫШЫ ЖӨНҮНДӨ КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

	Эскертүүлөр	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
ИНВЕСТИЦИЯЛЫК ИШТЕН АКЧА КАРАЖАТТАРЫНЫН ЖЫЛЫШЫ			
Туунду уюм түрүндө узак мөөнөттүү активди реализациялоо	16	7 126 432	-
Туунду уюмга инвестицияны сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге кайра классификациялоого байланыштуу акча каражаттар		-	458 155
Негизги каражаттарды жана материалдык эмес активдерди сатып алуу		(296 538)	(178 873)
Негизги каражаттардын колдонуудан калышынан түшүүлөр		289 340	-
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестицияларды сатып алуу		(13 796 530)	(8 374 025)
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестицияларды төлөөдөн түшүүлөр		6 224 850	2 687 964
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялардан алынган пайыздар		1 747 479	1 193 083
Алынган дивиденддер		60 675	39 699
Инвестициялык иштен акча каражаттарынын таза агылып кириши/(чыгышы)		1 355 708	(4 173 997)
ФИНАНСЫЛЫК ИШТЕН АКЧА КАРАЖАТТАРЫНЫН ЖЫЛЫШЫ			
Туунду уюмга инвестицияны сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге кайра классификациялоого байланыштуу акча каражаттар		-	(6 607 884)
Төлөнгөн дивиденддер		(36 730)	(36 070)
Финансылык иштен акча каражаттарынын таза агылып чыгышы		(36 730)	(6 643 954)
Акча каражаттарынын жана алардын эквиваленттеринин таза (азайуусу)/көбөйүшү		(14 339 616)	8 582 738
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын акча каражаттарына жана алардын эквиваленттерине тийгизген таасири		(42 478)	33 437
Чет өлкө валюталарынын курстарынын өзгөрүшүнүн акча каражаттарына жана алардын эквиваленттерине тийгизген таасири		(5 076 538)	3 436 836
Жыл башына карата акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	8	105 685 372	93 632 364
Жыл акырына карата акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	8	86 226 740	105 685 372
Акчалай эмес операциялар			
Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинен/Финансы министрлигинин пайдасына ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелерди калыбына келтирүү/(өткөрүп берүү)	21	3 202 303	(6 584 371)

Тургунбаев М.Ж.
Улуттук банктын төрагасы

2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

Абылгазиева А.Б.
Башкы бухгалтер

2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

18-117-беттердеги эскертүүлөр ушул консолидацияланган финансылык отчеттун ажырагыс бөлүгү болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ОТЧЁТ

(миң сом)

	Уставдык капитал	Милдеттүү резерв	Чет өлкө валютасын жана монетардык алтынды кайра баалоо боюнча резерв	Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестицияларды кайра баалоо боюнча резерв	Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге байланыштуу резервдер	Бөлүштүрүлбөгөн пайда	Жыйынтыгында, Улуттук банкка тиешелүү капитал	Көзөмөлдөбөгөн катышуу үлүшү	Жыйынтыгында
2024-жылдын 1-январына карата калдык	4 000 000	8 262 982	47 886 430	(178 976)	144 529	13 336 437	73 451 402	820 045	74 271 447
Жыл ичиндеги пайда	-	-	-	-	-	45 302 767	45 302 767	38 688	45 341 455
Башка жыйынды финансылык натыйжа	-	-	-	4 218	-	-	4 218	-	4 218
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялардан таза пайда	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Пайда же чыгымдын курамына которулган башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялардан реализацияланган таза пайда	-	-	-	(10 484)	-	-	(10 484)	-	(10 484)
Чет өлкө валютасындагы активдерди, милдеттенмелерди жана монетардык алтынды кайра баалоодон таза пайда	-	-	27 018 492	-	-	-	27 018 492	-	27 018 492
Пайда же чыгымдын курамына которулган чет өлкө валютасында жана монетардык алтын менен жүргүзүлгөн операциялар боюнча реализацияланган таза пайда	-	-	(7 783 571)	-	-	-	(7 783 571)	-	(7 783 571)
Сатуу үчүн каралган активдерге байланыштуу резервдер	-	-	-	16 705	(144 529)	-	(127 824)	-	(127 824)
Жыйынтыгында, жыл ичиндеги жыйынды финансылык натыйжа	-	-	19 234 921	10 439	(144 529)	45 302 767	64 403 598	38 688	64 442 286
Түздөн-түз капитал курамында чатылдырылган операциялар	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Өткөн жылдын пайдасын республикалык бюджетке бөлүштүрүү (23-эскертүү)	-	-	-	-	-	(12 436 056)	(12 436 056)	-	(12 436 056)
Көзөмөлдөбөгөн катышуу үлүшүнө дивиденддер	-	-	-	-	-	-	-	(36 731)	(36 731)
«Керемет Банк» ААКты сатууга байланыштуу көзөмөлдөбөгөн катышуу үлүшүнүн азайуусу	-	-	-	-	-	-	-	(201 314)	(201 314)
Жыйынтыгында, түздөн-түз капитал курамында чатылдырылган операциялар	-	-	-	-	-	(12 436 056)	(12 436 056)	(238 045)	(12 674 101)
2024-жылдын 31-декабрына карата калдык	4 000 000	8 262 982	67 121 351	(168 537)	-	46 203 148	125 418 944	620 688	126 039 632

18-117-беттердеги эскертүүлөр ушул консолидацияланган финансылык отчеттун ажырагыс бөлүгү болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

	Чет өлкө валютасын жана монетардык алтынды кайра баалоо боюнча резерв	Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестицияларды кайра баалоо боюнча резерв	Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге байланыштуу резервдер	Бөлүштүрүлбөгөн пайда	Жыйынты- гында, Улут- тук банкка тиешелүү капитал	Көзөмөлдө- бөгөн катышуу үлүшү	Жыйынты- гында
Уставдык капитал	Милдеттүү резерв						
4 000 000	7 244 293	35 858 965	-	12 757 103	59 581 196	792 566	60 373 762
-	-	-	-	-	10 845 946	63 378	10 909 324
2023-жылдын 1-январына карата калдык							
Жыл ичиндеги пайда							
Башка жыйынды финансылык натыйжа							
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялардан таза пайда							
-	-	85 029	-	-	85 029	114	85 143
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге байланыштуу башка резервдерди таануу							
-	-	-	81 632	-	81 632	-	81 632
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге байланыштуу башка резервдерди которуу							
-	-	-	78 057	(78 057)	-	-	-
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестицияларды кайра баалоодон резервди которуу							
-	-	15 160	(15 160)	-	-	-	-
Чет өлкө валютасындагы активдерди, милдеттенмелерди жана монетардык алтынды кайра баалоодон таза пайда							
-	-	25 475 425	-	-	25 475 425	-	25 475 425
Пайда же чыгымдын курамына которулган чет өлкө валютасында жана монетардык алтын менен жүртүзүлгөн операциялар боюнча реализацияланган таза пайда							
-	-	(13 447 960)	-	-	(13 447 960)	-	(13 447 960)
Жыйынтыгында, жыл ичиндеги жыйынды финансылык натыйжа							
-	-	12 027 465	100 189	10 767 889	23 040 072	63 492	23 103 564
Түздөн-түз капитал курамында чагылдырылган операциялар							
Өткөн жылдын пайдасын республикалык бюджетке бөлүштүрүү (23-эскертүү)							
-	-	-	-	(9 168 200)	(9 168 200)	-	(9 168 200)
Милдеттүү резервге которуу (23-эскертүү)							
-	1 018 689	-	-	(1 018 689)	-	-	-
Көзөмөлдөбөгөн катышуу үлүшүнө дивиденддер							
-	-	-	-	-	-	(36 070)	(36 070)
Башка							
-	-	-	-	(1 666)	(1 666)	57	(1 609)
Жыйынтыгында, түздөн-түз капитал курамында чагылдырылган операциялар							
-	1 018 689	-	-	(10 188 555)	(9 169 866)	(36 013)	(9 205 879)
4 000 000	8 262 982	47 886 430	144 529	13 336 437	73 451 402	820 045	74 271 447
2023-жылдын 31-декабрына карата калдык							

Тургунбаев М.Ж.
Улуттук банктын төрагасы

Абылгазиева А.Б.
Башкы бухгалтер

2025-жылдын 19-февралы

2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

18-117-беттердеги эскертүүлөр ушул консолидацияланган финансылык отчеттун ажырагыс бөлүгү болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

1 Негизги жоболор

(а) Уюм жана анын негизги иши

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы (мындан ары - Улуттук банк) Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик банкынын укугу өткөн мекеме болуп саналат, ал 1992-жылдын 12-декабрында «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» мыйзамдын кабыл алынышына байланыштуу Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы аталышына ээ болгон. Улуттук банк 2022-жылы Улуттук банктын ишин жөнгө салган мыйзам актыларын Кыргыз Республикасынын Конституциясына ылайык келтирүү боюнча иштерди жүргүзгөн. 2022-жылдын 30-июнунда Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңеши Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» конституциялык Мыйзамын кабыл алган, бул Мыйзам 2022-жылдын 17-августунда күчүнө кирген жана учурда Улуттук банктын иши аталган Мыйзамга ылайык жөнгө салынып келет.

Кыргыз Республикасында баа туруктуулугуна жетишүү жана аны колдоо Улуттук банктын негизги иш максаты болуп саналат. Ушул негизги максатты жүзөгө ашыруу үчүн Улуттук банкка мамлекеттин акча-кредит саясатын аныктоо жана жүргүзүү; төлөм системасынын натыйжалуу, ишенимдүү жана коопсуз иштешине өбөлгө түзүү; банкнотторду жана монеталарды жүгүртүүгө чыгаруу; эл аралык валюта резервдерин тескөө; мыйзамдарга ылайык коммерциялык банктарды жана финансы-кредит уюмдарын лицензиялоо, алардын ишин жөнгө салуу жана көзөмөлдөө милдеттери жүктөлгөн. Улуттук банк Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин финансылык агенти катары иш алып барат.

Улуттук банктын юридикалык дареги: Кыргыз Республикасы, 720001, Бишкек ш., Чүй пр. 168.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча өлкө аймагында Улуттук банктын 5 областтык башкармалыгы жана бир өкүлчүлүгү иштеп турган.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Улуттук банктын кызматкерлеринин жалпы саны, тиешелүүлүгүнө жараша 718 жана 721 адамды түзгөн.

Улуттук банк анын курамына төмөнкү уюмдар кирген топтун (мындан ары – Топ) башкы компаниясы болуп саналат:

Аталышы	Добуш берүүчү акциялар пайызы (%)		Ишкердик түрү
	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры	
«Керемет Банк» ачык акционердик коому	-	97,45	Банктык кызмат көрсөтүүлөр
«Кепилдик фонд» ачык акционердик коому	91,22	91,22	Гарантияларды берүү боюнча кызмат көрсөтүүлөр
«Кыргыз инкассациясы» жабык акционердик коому	100,00	100,00	Баалуулуктарды ташуу боюнча кызмат көрсөтүүлөр

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

1 Негизги жоболор (уландысы)

(а) Уюм жана анын негизги иши, уландысы

«Керемет Банк» ААК Кыргыз Республикасынын 2024-жылдын 1-мартындагы №63 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан «Керемет Банк» ачык акционердик коомунун акцияларынын пакетин Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин сатып алуусу жөнүндө» Мыйзамына ылайык контролдоо Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги аркылуу Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине өткөрүлүп берилгендиктен 2024-жылдын 29-мартынан тартып консолидациядан алынып салынган. 2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча «Керемет Банк» ААКтын бардык жөнөкөй добуш берүүчү акцияларынын 97,45 пайызын түзгөн 84 770 588 даана сандагы акциялары адилет нарк боюнча 7 126 432 миң сом суммасында бааланган.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Топ «Банктар аралык процессинг борбору» ЖАК ассоциацияланган уюмга салынган инвестицияларга ээ (акциялардын 46,71 пайызы).

Ушул консолидацияланган финансылык отчёт Улуттук банк Башкармасынын 2025-жылдын 19-февралындагы токтому менен бекитилген.

(б) Операциялык чөйрө

Кыргыз Республикасы экономиканын чакан өлчөмдөгү ачык моделине ээ жана өзүнүн тарыхый калыптанган экономика түзүмүнөн улам өз ара региондор ортосунда тыгыз соода жүргүзүү мамилелерине интеграцияланган. Рыногу калыптанып жаткан өлкө катары Кыргыз Республикасынын экономикасы негизги соода өнөктөш өлкөлөрдөгү жагдайга, дүйнөлүк азык-түлүк жана чийки зат рыноктордогу баа динамикасына, дүйнөлүк финансы рынокторунун жана капитал рынокторунун өнүгүү тенденцияларына ж. б. жараша тышкы экономикалык конъюнктурада өзгөрүүлөргө дуушарланууда. Мунун натыйжасында, Кыргыз Республикасында финансылык-чарба иши ички факторлор менен катар эле, тышкы өзгөрүүлөрдүн таасирине жараша жүзөгө ашырылат.

Сунушталган консолидацияланган финансылык отчёто Кыргыз Республикасында бизнес жүргүзүү шарттары Топтун ишине жана финансылык абалына кандай таасир тийгизип жатканына жетекчиликтин көз карашы чагылдырылган. Экономикада келечекте орун алышы ыктымал болгон шарттардын айкын таасири жетекчиликтин аларга баа берүүсүнөн айырмаланышы ыктымал.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

2 Консолидацияланган финансылык отчётту даярдоонун негизги принциптери

(а) Жалпы бөлүк

Бул консолидацияланган финансылык отчёт Топтун консолидацияланган финансылык абалын жана ишинин натыйжалуулугун Улуттук банктын эсепке алуу саясатына ылайык ишенимдүү берүү максатында жана Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» конституциялык Мыйзамынын жоболорун эске алуу менен даярдалды.

«Ишенимдүү берүү» концепциясы тандалган концепциянын талаптарына ылайык келүүнү билдирет, ошондой эле:

- финансылык отчётту ишенимдүү берүүнү камсыз кылуу жетекчиден маалыматты ушул концепцияда каралган көлөмгө караганда көбүрөөк көлөмдө ачып берүүнү талап кылышы мүмкүндүгүн түшүндүрөт, же;

- финансылык отчётту ишенимдүү берүүнү камсыз кылуу үчүн концепциянын талаптарынан жетекчинин четтөөсү талап кылынышы мүмкүндүгүн айкын формада тааныйт. Мындай четтөөлөр өзгөчө сейрек жагдайларда гана талап кылынышы мүмкүн деп болжолдонот.

Төмөнкүлөрдү эске албаганда, Топтун эсепке алуу саясаты Финансылык отчёттун эл аралык стандарттары боюнча кеңеш тарабынан чыгарылган Финансылык отчёттун эл аралык стандарттарына (мындан ары - ФОЭС) жана Эл аралык финансылык отчётту чечмелөө боюнча комитет (КРМФО) тарабынан чыгарылган чечмелөөлөргө негизделген:

- монетардык алтын рыноктук нарк боюнча кайра бааланат, ал эми эгерде монетардык алтынды жана чет өлкө валютасындагы активдерди жана милдеттенмелерди рыноктук нарк боюнча кайра баалоодон жалпы таза реализацияланбаган натыйжа пайда катары саналса, анда ал башка жыйынды киреше аркылуу таанылат. Эгерде монетардык алтынды жана чет өлкө валютасындагы активдерди жана милдеттенмелерди рыноктук нарк боюнча кайра баалоодон жалпы таза реализацияланбаган натыйжа чыгым катары саналса, анда ал пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчётто таанылат, буга мурда таанылган таза реализацияланбаган пайда эсептен чыгарылган учурлар кирбейт, мындай болбосо ал башка жыйынды киреше катары таанылат. Монетардык алтындын жана чет өлкө валютасындагы активдердин, милдеттенмелердин жыйынды позициясынын бөлүгүн таанууну токтотууда мурда капиталдын курамында таанылган топтолгон пайда же чыгым, аталган активдердин жана милдеттенмелердин колдонуудан калуусунун орточо алынган коэффициентин эске алуу менен пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчётто таанылат;

Бул консолидацияланган финансылык отчёт Топ жакынкы келечекте өз ишин улантат деген көз караштан улам даярдалган.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

2 Консолидацияланган финансылык отчётту даярдоонун негизги принциптери (уландысы)

(б) Наркты аныктоо үчүн база

Бул консолидацияланган финансылык отчёт 3 (а) эскертүүсүндө көрсөтүлгөндөй адилет наркы боюнча бааланган монетардык алтынды жана айрым финансылык инструменттерди эске албаганда, айкын сарптоолор боюнча эсепке алуу принцибине ылайык даярдалган.

(в) Функционалдык валюта жана консолидацияланган финансылык отчёттун маалыматтарын чагылдырган валюта

Консолидацияланган финансылык отчётко камтылган статьялар Топ анда иш алып барган баштапкы экономикалык чөйрөнүн валютасында өлчөнөт («функционалдык валюта»). Улуттук банктын жана анын туунду уюмдарынын функционалдык валютасы болуп кыргыз сому саналат, ал Кыргыз Республикасынын улуттук валютасы катары Топ жүргүзгөн көпчүлүк операциялардын жана алардын ишине байланыштуу башка жагдайлардын экономикалык маңызын толук чагылдырат. Кыргыз сому ошондой эле, ушул консолидацияланган финансылык отчёттун маалыматтарын чагылдырган валюта болуп эсептелет.

Консолидацияланган финансылык маалымат сом түрүндө берилген жана миңге чейин тегеректелген.

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору

(а) Алтынды эсепке алуу

Топтун алтын түрүндө активдери «Монетардык алтын» жана «Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар» статьяларына бөлүнөт. Алтын түрүндө активдерди классификациялоо жана финансы рынокторунда алтын түрүндө активдерди сатып алуу жана сатуу боюнча операциялар Улуттук банк Башкармасынын чечиминин негизинде жүзөгө ашырылат.

(i) Монетардык алтын

Монетардык алтын чет өлкө банктарындагы эсептерде жайгашкан жана Лондон баалуу металлдар рыногунун ассоциациясынын good delivery стандартындагы жана Шанхай алтын биржасынын стандартындагы алтын куймаларды түшүндүрөт. Монетардык алтын акча-кредит саясатын жүзөгө ашыруу жана инвестициялык пайда алуу максатында түзүлгөн инвестициялык актив болуп саналат.

Монетардык алтын консолидацияланган финансылык отчётто рыноктук наркы боюнча эсепке алынат. Рыноктук нарк Лондон баалуу металлдар рыногунун ассоциациясы тарабынан мурунку отчёттук күнгө карата белгиленген кечки баанын негизинде аныкталат. Монетардык алтындын рыноктук наркын кайра баалоодон түшкөн пайда башка жыйынды кирешенин курамында түздөн-түз чагылдырылат. Кайра баалоодон чыгым, пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчётто капитал эсептериндеги башка жыйынды кирешенин курамында таанылган, кайра баалоодон мурдатан топтолуп келген кирешелерден ашкан сумма чегинде чагылдырылат. Монетардык алтынга тиешелүү реализацияланган пайда же чыгым, пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчётто эске алынат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(a) Алтынды эсепке алуу, уландысы****(ii) Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар**

Монетардык эмес алтын катары жалпы таанылган эл аралык стандарттарга ылайык келбеген стандарттуу эмес куймалар, ошондой эле пластина жана гранул түрүндө алтын эсептелет.

Алтын түрүндө запастар катары Лондон баалуу металлдар рыногунун ассоциациясынын good delivery стандартындагы жана Шанхай алтын биржасынын стандартындагы эл аралык сапат талаптарына жооп берген алтын куймалар, алтын түрүндө запас түзүү максатында, кайра эритүү жана башка өндүрүштүк максаттарда, ошондой эле финансы рынокторунда сатуу үчүн сатып алынган, эл аралык сапат стандарттарынын мүнөздөмөлөрүнө ээ, бирок Лондон баалуу металлдар рыногунун ассоциациясынын жана Шанхай алтын биржасынын сертификаты менен тастыкталбаган алтын куймалар саналат.

Эл аралык сапат стандарттарынын талаптарына жооп берген алтын куймалар катары алтын түрүндө запастар инвестициялык актив болуп саналган алтындын курамына кайра классификацияланышы мүмкүн. Кайра классификациялоодо алтын түрүндө запастар рыноктук наркы боюнча кайра бааланат жана кайра баалоо жыйынтыктары башка жыйынды кирешенин курамында чагылдырылат.

Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар ички баалуу металлдар рыногун өнүктүрүү келечегинин алкагында Топтун запастарын түзүү үчүн каралган. Алар Топтун алтын түрүндө инвестициялык активдерине кирбейт жана Топтун активдүү депозиттик операцияларында колдонулбайт.

Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар запас болуп саналат жана алар сатып алуу наркынын жана мүмкүн болгон таза сатуу баасынын эң төмөнкүсү боюнча бааланат.

Монетардык эмес алтынды жана алтын түрүндө запастарды сатуу рыноктук нарк боюнча жана активди контролдоо өткөн учурга карата, б.а. убада кылынган активди сатып алуучуга өткөрүп берүү аркылуу аткаруу милдети жүзөгө ашырылганда сатып алуучу активди өз каалоосу боюнча тескөө укугуна ээ болгондо жана сатып алуучу активди кабыл алуусуна таасирин тийгизиши мүмкүн болгон аткарылбаган милдеттенме жок учурда жүзөгө ашырылат жана таанылат. Убада кылынган активди көзөмөлдөөнү өткөрүп берүү учурун аныктоо үчүн активдер белгилүү бир жерге жеткирилгендигин, жоготуу тобокелдиктери жана пайда сатып алуучуга өткөндүгүн жана бардык кабыл алуу критерийлери аткарылгандыгынын объективдүү далилдери бар экендигин жана актив макулдашылган параметрлерге жооп бере тургандыгын да эске алуу зарыл.

Алтын түрүндө запастарга контролдун өтүшү сатуу боюнча бүтүм келишилген күнү ишке ашырылган катары эсептелет, мында активдин наркынын ордун толтуруу боюнча сатып алуучунун шартсыз дебитордук карызы таанылат, анткени мындай учурда ошол төлөмдү алуу убакыттын өтүшү менен гана шартталат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(б) Чет өлкө валютасындагы операциялар**

Чет өлкө валютасындагы операциялар Топтун функционалдык валютасына операциялар жүргүзүлгөн күнү колдонулган валюта курстары боюнча которулат. Отчёттук күнгө карата абал боюнча чет өлкө валютасында туюндурулган акчалай активдер жана милдеттенмелер, отчёттук күнгө карата колдонулган валюта курсу боюнча функционалдык валютага которулат.

Чет өлкө валютасында туюндурулган акчалай активдер жана милдеттенмелер менен операциялардан түшкөн пайда же чыгым, бир мезгилдин башталышына карата абал боюнча функционалдык валютадагы, натыйжалуу пайыздык чен боюнча чегерилген пайыздардын өлчөмүнө корректировкаланган амортизацияланган нарк менен бир мезгил ичиндеги төлөөлөрдүн жана отчёттук мезгилдин акырына карата валюта курсу боюнча функционалдык валютага которулган, чет өлкө валютасындагы амортизацияланган нарк ортосундагы айырманы түшүндүрөт.

Чет өлкө валютасында туюндурулган жана айкын сарптоолор боюнча чагылдырылган акчалай эмес активдер жана милдеттенмелер, операция ишке ашырылган күнгө карата валюта курсу боюнча функционалдык валютага которулат.

Чет өлкө валютасындагы операциялардан улам реализацияланган пайда же чыгым, пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчётто чагылдырылат.

Алмашуу курстары

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча консолидацияланган финансылык отчётту даярдоодо Топ тарабынан колдонулган алмашуу курстары төмөндө келтирилген:

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
АКШ доллары/сом	87,0000	89,0853
Евро/сом	90,5844	98,5328
Атайын карыз алышуу укугу/сом	113,4592	119,5599
Канада доллары/сом	60,4330	67,2951
Австралия доллары/сом	54,0962	60,7695
Англия фунт стерлинги/сом	108,9624	113,4902
Кытай юаны/сом	11,9189	12,5343
Орус рубли/сом	0,8292	0,9935
Алтындын трой унциясы/сом	226 991,7000	183 729,5227

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(в) Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери**

Акча каражаттарынын жылышы жөнүндө консолидацияланган отчёттун максаттары үчүн акча каражаттары жана алардын эквиваленттери кассадагы чет өлкө валютасындагы акча каражаттарын жана адилет наркынын олуттуу өзгөрүү тобокелдигине дуушар болбогон «ностро» түрүндөгү эсептерди камтыйт жана ал Топ тарабынан кыска мөөнөттүү милдеттенмелерди жөнгө салуу үчүн колдонулат.

Кассадагы чет өлкө валютасындагы акча каражаттары жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар суммасынан алынып салынат.

(г) Консолидациялоо принциптери

Бул консолидацияланган финансылык отчётто Улуттук банктын, ошондой эле Улуттук банк тарабынан контролдоого алынган уюмдардын отчёту камтылган. Төмөнкү учурларда уюм контролдоого алынган катары саналат, эгерде Улуттук банк:

- инвестиция объекти – уюмга карата ыйгарым укуктарга ээ болсо;
- инвестиция объекти – уюмдун иш жыйынтыгынын өзгөрүүсү боюнча укуктарга ээ болсо / тобокелдиктерди тартса; жана
- өзгөрүлмө жыйынтык өлчөмүнө таасир этүү максатында инвестиция объекти – уюмга карата ыйгарым укуктарынан пайдалана алса.

Эгерде фактылар жана жагдайлар жогоруда келтирилген элементтердин биринде же үчтөн көбүндө өзгөрүү жүргөндүгүн көрсөтсө, Топ инвестиция объектин контролдоо мүмкүнчүлүгүнө баа берет.

Топ туунду уюмду контролдоо мүмкүнчүлүгүнө ээ болгон учурдан тартып консолидациялоо башталат жана аны контролдоо мүмкүнчүлүгүнөн ажыраган учурдан тартып токтотулат. Атап айтканда, жыл ичинде ээ болгон же сатылган туунду уюмдун кирешелери жана чыгашалары, пайда же чыгым жана жыйынды киреше жөнүндө консолидацияланган отчётто, Топ туунду уюмду контролдоого алган учурдан тартып Топ ошол уюмду контролдобой калган күнгө чейин камтылат.

Пайда же чыгым жана башка жыйынды кирешенин ар бир компоненти Топ менен көзөмөлдөбөгөн үлүштүн ортосунда бөлүштүрүлөт. Туунду уюмдардын жалпы жыйынды кирешеси, бул көзөмөлдөбөгөн үлүштөр боюнча терс калдыктын келип чыгышына алып келсе дагы, Топ менен көзөмөлдөбөгөн үлүштөр ортосунда бөлүштүрүлөт.

Көзөмөлдөбөгөн катышуу үлүшү

Көзөмөлдөбөгөн үлүштөр пайданын же чыгымдын, ошондой эле түздөн-түз же кыйыр түрдө Топко таандык болбогон туунду уюмдардын таза активдеринин үлүшүн түшүндүрөт.

Көзөмөлдөбөгөн үлүштөр пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчётто – өзүнчө, ал эми финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчётто – өздүк капиталдын курамында, башкы уюмдун акционердик капиталынан өзүнчө сунушталат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(д) Финансылык активдер**

Финансылык активдер жана финансылык милдеттенмелер, Топ келишим боюнча тиешелүү финансылык инструменттер боюнча тарап катары иш алып барган шартта, Топтун финансылык абалы жөнүндө консолидацияланган отчётунда чагылдырылат. Топ, финансылык активдерди сатып алуу жана сатуу утурумдук мүнөзгө ээ экендигинен улам, аларды бүтүм келишилген күн боюнча чагылдырат.

(i) Финансылык активдерди классификациялоо жана баа берүү

ФОЭСтин (IFRS) 9-стандарты колдонулуучу чөйрөгө кирген, эсепке алууда таанылган бардык финансылык активдер баштапкы таануудан кийин Топтун бизнес-моделине ылайык амортизацияланган же адилет наркы боюнча бааланууга тийиш, бул финансылык активдерди жана акча агымдары келишиминде каралган мүнөздөмөлөрдү башкаруу үчүн зарыл, мында чет өлкө банктарындагы жана эл аралык финансылык уюмдардагы «ностро» эсептер жана «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын финансылык активдерин жана милдеттенмелерин классификациялоо жана финансылык активдер боюнча келип чыгышы ыктымал болгон кредиттик чыгымдарга резервди эсептөө жөнүндө» жобого ылайык классификацияланган башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган инвестициялар эске алынбайт.

Атап айтканда:

- анын максатынан болуп карыздын негизги суммасын жана пайыздарды төлөө гана саналган, келишимдерде каралган акча агымдарын алуу максатын көздөгөн бизнес-моделдин алкагында кармалып туруучу карыздык инструменттер баштапкы таануудан кийин амортизацияланган наркы боюнча бааланат.
- анын максатынан болуп карыздын негизги суммасын жана пайыздарды төлөө гана саналган, келишимдерде каралган акча агымдарын алуу сыяктуу эле, тиешелүү карыздык инструменттерди сатуу максатын да көздөгөн бизнес-моделдин алкагында кармалып туруучу карыздык инструменттер баштапкы таануудан кийин башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланат.
- бардык башка карыздык инструменттер (мисалы, адилет наркы боюнча бааланган же сатууга каралган карыздык инструменттер) жана үлүштүк инструменттерге салынган инвестициялар баштапкы таануудан кийин пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча бааланат.

Мында финансылык активди баштапкы таануу учурунда Топ ар бир өзүнчө жагдайда жокко чыгарууга мүмкүн болбогон тандоону/классификациялоону жүзөгө ашырууга укуктуу. Атап айтканда:

- эгерде, мындай инвестициялар соода үчүн каралбаса жана бизнести бириктирүүдө сатып алуучу тарабынан таанылган жана ага карата ФОЭСтин (IFRS) 3-стандарты колдонулган шарттуу сый акы болуп саналбаса, анда Топ башка жыйынды кирешенин курамында үлүштүк инструменттерге инвестициялардын адилет наркынын кийинки өзгөрүүлөрүн берүү тууралуу акыркы чечим кабыл алууга укуктуу; ошондой эле
- эгерде, мындай карыздык инструмент башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча таануу үчүн критерийлерге ылайык келсе жана бул эсепке алуу жагында дал келбөөчүлүктү четтетип же кыйла азайткан шартта («адиет наркы боюнча эсепке алуу опциясы»), Топ мындай карыздык инструментти пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча бааланган категориясына киргизүү жөнүндө акыркы чечим кабыл алышы мүмкүн.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(д) Финансылык активдер, уландысы****(i) Финансылык активдерди классификациялоо жана баа берүү, уландысы**

Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган финансылык активдер. Келишимде каралган акча агымдарын алуу үчүн активдерди кармап туруу жана финансылык активдерди сатуу боюнча бизнес-моделде финансылык активдерди тескөө келишиминде каралган акча каражаттарынын агымдарын алууну көздөгөндөй эле, финансылык активдерди сатууну да максат кыла тургандыгы каралган. Аталган бизнес-моделдин алкагында финансылык активди сатуудан акча каражаттарын алуу артыкчылыктуу болуп саналат, бул «Келишимде каралган акча каражаттарынын агымдарын алуу үчүн активди кармап туруу» бизнес-моделине салыштырганда, активдердин тез сатылышы жана көлөмүнүн көптүгү менен мүнөздөлөт. Топ тарабынан өткөн мезгилдерде сатуунун көлөмүнүн жоктугу же аздыгы, ошондой эле келечектеги күтүүлөр өзүнчө эмес, финансылык активдерди тескөөнүн белгиленген максатына жетишкендиги жана акча каражаттарынын агымдарынын ишке ашырылышы боюнча бирдиктүү, толук талдап-иликтөөнүн алкагында каралат, жана жогоруда көрсөтүлгөн фактыны бул активдерди которуу шарты катары кайра классификациялоонун критерийи деп кабыл алынбайт.

Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган финансылык активдерге төмөнкү активдер кирет:

- чет өлкө банктарындагы жана эл аралык финансылык уюмдардагы «ностро» эсептери (8-эскертүү);
- башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар (10-эскертүү).

Чет өлкө банктарындагы жана эл аралык финансылык уюмдардагы ностро эсептердеги калдыкты колдоого алуу ликвиддүүлүктү тескөө максатында жүзөгө ашырылат. Чет өлкө банктарындагы жана эл аралык финансылык уюмдардагы ностро эсептерден төлөмдөр Топ өз функциясын аткаруусу үчүн күндөлүк операцияларды камсыз кылуу максатында жүргүзүлөт.

Чет өлкөлүк мамлекеттик жана агенттик карыздык милдеттенмелерге, ошондой эле эл аралык финансылык уюмдардын карыздык баалуу кагаздарына инвестиция салуунун негизги максатынан болуп ликвиддүүлүктү жана эл аралык резервдин коопсуздугун камсыз кылуу саналат. Мамлекеттик жана агенттик карыздык милдеттенмелерге, ошондой эле эл аралык финансылык уюмдардын карыздык баалуу кагаздарына инвестициялар Улуттук банктын функцияларын аткаруу максатында финансы рынокторунда мөөнөтүнөн мурда сатылышы мүмкүн. Ошентип, бул статьялар бизнес моделинин чегинде кармалып турат, анын максаты келишимдик акча агымдарын алуу жана финансылык активдерди сатуу жолу менен ишке ашырылат, демек, башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланат.

Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган финансылык активдердин адилет наркы ФОЭСтин (IFRS) «Адилет наркын баалоо» деп аталган 13-стандартына ылайык аныкталат.

Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган финансылык активдер үчүн адилет наркы боюнча пайдалар же чыгымдар буга чейин капиталдын курамында чагылдырылган топтолгон пайда же чыгым, пайда же чыгымдын курамына которулуп, активди таануу токтотулган учурга чейин башка жыйынды кирешенин курамында чагылдырылат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(д) Финансылык активдер, уландысы****(i) Финансылык активдерди классификациялоо жана баа берүү, уландысы**

Амортизацияланган наркы боюнча бааланган финансылык активдер. Келишимде каралган акча каражаттарынын агымын алуу үчүн активди кармап туруу боюнча бизнес-моделде, финансылык активдерди тескөө финансылык инструментти колдонуу мөөнөтү ичинде негизги сумманы жана пайыздарды төлөөлөрдү алуу аркылуу акча каражаттарынын агымын ишке ашыруу максатында жүргүзүлөт. Бул бизнес-моделдин алкагында финансылык активди ордун жабууга чейин кармап туруу артыкчылыктуу болуп саналат, бирок мөөнөтүнөн мурда ишке ашырууга тыюу салынган эмес.

Амортизацияланган нарк боюнча бааланган финансылык активдерге төмөнкү активдер кирет:

- чет өлкө банктарындагы мөөнөттүү депозиттер, эл аралык финансылык уюмдардагы мөөнөттүү депозиттер жана кассадагы чет өлкө валютасындагы акча каражаттары (8-эскертүү);
- банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер (9-эскертүү);
- амортизацияланган нарк боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар (11-эскертүү); жана
- дебитордук карыз (15-эскертүү).

Баштапкы баа берүүдөн кийин финансылык активдер амортизацияланган наркы боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымды алып салуу менен натыйжалуу пайыздык чен методу аркылуу бааланат.

Пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча бааланган финансылык активдер. Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы же амортизацияланган наркы боюнча классификацияланбаган бардык башка финансылык активдер пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча бааланат.

Пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча бааланган финансылык активдердин адилет наркы ФОЭСтин (IFRS) «Адилет наркын баалоо» деп аталган 13-стандартына ылайык аныкталат.

Пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча бааланган финансылык активдер үчүн адилет наркы боюнча пайда же чыгым, пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчётто таанылат.

Кайра классификациялоо. Топ ага ылайык тигил же башка финансылык активди кармап турган бизнес-модель өзгөргөн шартта, активдер кайра классификацияланат. Жаңы категорияга тиешелүү классификациялоого жана наркын баалоого карата талаптар Топтун финансылык активдеринин кайра классификацияланышына алып келген бизнес-моделдеги өзгөрүүлөр пайда болгондон кийин биринчи отчёттук мезгилдин биринчи күнүнөн тартып колдонулат. Келишимде каралган акча агымдарынын өзгөрүшү төмөндө келтирилген «Финансылык активдерди модификациялоо жана аларды таанууну токтотуу» бөлүгүндө келтирилген эсепке алуу саясатына ылайык талдап-иликтенет.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(д) Финансылык активдер, уландысы****(ii) Баалуу кагаздарды сатып алуу жана кайтарым сатуу келишими боюнча алууга каралган эсептер жана баалуу кагаздарды сатуу жана кайтарым сатып алуу келишими боюнча төлөөгө каралган эсептер**

Топ өз иш процессинде финансылык активдерди сатуу жана кайтарым сатып алуу жөнүндө макулдашууларды (мындан ары – «Репо келишимдери»), ошондой эле сатып алуу жана кайтарым сатуу жөнүндө макулдашууларды (мындан ары – «Кайтарым сатып алуу репо келишимдери») түзөт. Репо жана кайтарым репо операциялары Топ тарабынан ликвиддүүлүктү тескөө каражаттарынын бири катары колдонулат.

Репо бүтүмдөрү – бул финансылык активдерди башка тарапка алынган акча же башка сый акыга эквиваленттүү суммада, плюс топтолгон пайыз түрүндө келечекте финансылык активдерди кайтарым сатып алуу боюнча милдеттенме менен бирге акчалай же башка сый акынын ордуна өткөрүп берүү тууралуу макулдашуу. Репо келишимдери боюнча операциялар эсепте каржылоо операциялары катары чагылдырылат.

Репо келишимдери боюнча сатылган финансылык активдер мындан ары да консолидацияланган финансылык отчётто чагылдырылат, ал эми мындай келишимдер боюнча алынган каражаттар банктардагы депозитардык инструменттердин курамында активдерди күрөөгө коюу менен камсыздалган, алынган депозит катары чагылдырылат.

Кайтарым сатып алуу репо келишимдери боюнча сатылып алынган активдер консолидацияланган финансылык отчётто баалуу кагаздарды же башка активдерди күрөөгө коюу менен камсыздалган, депозитте жайгаштырылган каражаттар катары чагылдырылат жана банктардагы каражаттар жана/же берилген кредиттер катары классификацияланат.

Топ баалуу кагаздар боюнча репо келишимдерин жана кадимки рынок тажрыйбасына ылайык ал камсыздоого алган же берген баалуу кагаздар менен насыя бүтүмдөрүн түзөт. Кайтарым сатып алуу операцияларынын стандарттуу шарттарына ылайык, Кыргыз Республикасында камсыздоону алуучу бүтүм боюнча эсептешүүдө эквиваленттүү баалуу кагаздарды кайтарып берген шартта, камсыздоону сатууга же кайра күрөөгө коюуга укуктуу.

Баалуу кагаздардын контрагенттерге берилиши менчик укугуна байланыштуу тобокелдиктер жана пайдалар да берилген учурда гана финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчётто чагылдырылат.

(iii) Пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча бааланган финансылык активдер жана милдеттенмелер

Пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча бааланган финансылык активдер туунду финансылык инструменттерди түшүндүрөт жана өзүнө валюталык-пайыздык свопторду камтыйт. Туунду финансылык инструменттер алгач инструмент түзүлгөн күнгө карата адилет наркы боюнча таанылат, андан соң ар бир отчёттук күнгө карата адилет наркы боюнча кайра бааланат. Натыйжада келип чыккан пайда/чыгым дароо пайдага же чыгымга кошулат.

Алгылыктуу адилет наркы менен туунду финансылык инструменттер финансылык актив катары, ошол эле учурда терс адилет наркы менен туунду финансылык инструменттер финансылык милдеттенме катары таанылат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(д) Финансылык активдер, уландысы****(iv) Активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү**

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды таанууга жалпы ыкма. Топ пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча бааланбаган төмөнкү финансылык инструменттерге карата күтүлүүчү кредиттик чыгымдар боюнча баалануучу резервдерди тааныйт:

- банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар (8-эскертүү);
- банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер (9-эскертүү);
- башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар (10-эскертүү);
- амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар (11-эскертүү);
- башка финансылык активдер (15-эскертүү); жана
- берилген финансылык гарантиялар (30-эскертүү).

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдар үлүштүк инструменттерге инвестициялар боюнча таанылбайт.

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды (төмөндө өзүнчө каралган түзүлгөн же сатылып алынган кредиттик нарксызданган финансылык активдер боюнча чыгымдарды кошпогондо) баалануучу резерв аркылуу баалоо зарыл, анын өлчөмү төмөнкүлөргө барабар:

- кийинки 12 ай ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын өлчөмүнө, б.а. финансылык инструменттин бүтүндөй иштөө мөөнөтү ичиндеги кредиттик чыгымдардын бөлүгүнө барабар, ал отчёттук күндөн кийинки («биринчи стадия») 12 ай ичинде келип чыгышы мүмкүн болгон инструмент боюнча милдеттенмелердин аткарылбай калышынан улам келип чыгуучу кредиттик чыгымдарды билдирет;
- финансылык инструменттин бүтүндөй иштөө мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын өлчөмүнө барабар, алар бүтүндөй иштөө мөөнөтү ичинде инструмент боюнча милдеттенмелер аткарылбай калган бардык учурлардын натыйжасында келип чыгат («экинчи стадия» жана «үчүнчү стадия»).

Финансылык инструментти бүтүндөй колдонуу мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын толук өлчөмү көлөмүндө баалануучу резервди түзүү аны баштапкы таануу учурунан тартып инструмент боюнча кредиттик тобокелдик олуттуу жогорулаган учурда же болбосо финансылык инструмент дефолтко учураган шартта түзүү талап кылынат. Калган бардык учурларда күтүлүүчү кредиттик чыгымдар боюнча резервдер 12 ай чегинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын көлөмүнө барабар өлчөмдө түзүлөт.

Сатылып алынган же түзүлгөн кредиттик нарксызданган финансылык активдер боюнча, Топ баштапкы таануу учурунан тартып активдин бардык колдонуу мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын бардык өзгөрүлгөн өлчөмдөрүн баалоо резерви катары тааныйт; мында бардык өзгөрүүлөр пайда же чыгым курамында таанылат. Күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын өлчөмдөрү алгылыктуу динамикага ээ болгон учурда мындай активдер үчүн нарксыздануудан пайда таанылат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(д) Финансылык активдер, уландысы****(iv) Активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү, уландысы**

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды эсептөө үчүн төмөнкү формула колдонулат:

$ECL = EAD * LGD * PD$, мында

ECL – күтүлүүчү кредиттик чыгымдар;

EAD – тобокелдик алдындагы сумма;

LGD – дефолт учурундагы жоготуулар;

PD – дефолтко учуроо ыктымалдуулугу.

Кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулоосун аныктоо ыкмасы. Баштапкы таануу учурунан тартып кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулоо фактысы аныкталган шартта, Топ нарксыздануу боюнча талаптарга туура келген финансылык гарантия боюнча насыяларды жана келишимдерди сунуштоо боюнча бардык финансылык активдерге, милдеттенмелерге мониторинг жүргүзөт. Кредиттик тобокелдик олуттуу жогорулаган учурда Топ кийинки 12 ай ичиндеги гана эмес, кредит берүүнүн бүтүндөй мөөнөтүндө күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын өлчөмүнүн негизинде баалануучу резервдин өлчөмүнө баа берет. Кредиттик тобокелдик деңгээли кыйла жогорулаган финансылык активдерге карата «экинчи стадиядагы активдер» деген термин колдонулат.

Баштапкы таануу учурунан тартып финансылык инструмент боюнча кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулоосуна баа берүүдө, Топ отчёттук күнгө карата абал боюнча калган төлөө мөөнөтүнө жараша инструмент боюнча дефолтко учуроо тобокелдигин финансылык инструментти баштапкы таануу учурунда калган төлөө мөөнөтү үчүн белгиленген отчёттук күнгө карата болжолдонгон дефолтко учуроо тобокелдигине салыштырат. Мындай баа берүүдө Топ өткөн мезгилдер үчүн жана болжолдонгон маалыматтарды кошо алганда, негизделген жана тастыкталган сандык жана сапаттык маалыматты эске алат, ал Топтун болжолдонгон маалыматтарын кошо алганда, тажрыйбасынын жана эксперттик баа берүүлөрүнүн негизинде өзүн актабаган сарптоолорсуз же аракеттерсиз алынышы мүмкүн.

Кредиттик нарксызданган финансылык активдер. Финансылык актив ал боюнча келечектеги акча агымдарынын эсептелишине терс таасирин тийгизүүчү бир же бир нече жагдайлар келип чыккан шартта, кредиттик нарксызданган финансылык актив болуп саналат. Кредиттик нарксызданган финансылык активдерге карата «үчүнчү стадиядагы активдер» деген термин колдонулат.

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү, кредиттик тобокелдиктин кыйла жогорулоо критерийлери жана финансылык активдердин ар бир тобу боюнча кредиттин баасынын түшүүсү боюнча кеңири маалымат төмөндө келтирилген.

Банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү

Нарксыздануу белгилери Moody's Investors Service, Fitch Ratings, Standard & Poors, (мындан ары – тиешелүүлүгүнө жараша, Moody's, Fitch, S&P) эл аралык рейтингдик агенттиктердин, Топтун контрагенттеринин финансылык отчётторун жана алардын кредиттик тобокелдик деңгээлин аныктоого мүмкүндүк берген башка маалыматты изилдөөнүн негизинде аныкталат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(д) Финансылык активдер, уландысы****(iv) Активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү, уландысы**

Кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулоосун аныктоо ыкмасы. Бул активдердин кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулашынын белгилери болуп төмөнкүлөр эсептелет:

- баштапкы таануудагы рейтингге салыштырганда жогоруда көрсөтүлгөн бир же андан көп рейтингдик агенттиктердин классификациясы боюнча контрагенттин узак мөөнөттүү рейтингинин Baa2 (BBB) рейтингинен төмөн деңгээлге начарлашы;
- Топтун контрагенттери боюнча лимиттерди аныктоо саясатына ылайык алар боюнча лимиттерди эсептөө учурунда контрагент-коммерциялык банкка белгиленген деңгээлден төмөн балл берилиши;
- контрагент катары менен 2 (эки) жыл же андан ашык мөөнөт ичинде жылдык таза чыгымга туш болсо;
- Топтун төлөм тапшырмаларына ылайык валюталык каражаттарды чегерүү боюнча милдеттенмелерди аткаруу мөөнөтүнүн өтүп кетиши же негизги сумманын жана/же пайыздардын 3 (үч) күндөн ашык мөөнөткө кечиктирилип төлөнүшү;
- ири айып пулдар, соттук териштирүүлөр жөнүндө маалыматтар жана ишенимдүү булактардан алынган келечектеги отчёттук мезгил ичинде контрагенттин кредиттик тобокелдигинин деңгээлине таасирин тийгизүүчү башка терс маалыматтар.

Банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттардын кредиттик нарксызданышынын белгилери катары төмөнкүлөр эсептелет:

- дефолт, б.а. контрагент өз милдеттенмелерин аткаруу мүмкүнчүлүгү жок болсо же андан баш тартса;
- милдеттенмелерди аткаруу мөөнөтү 30 күндөн өтүп кетсе;
- контрагент карызды реструктуризациялоону талап кылса;
- контрагентке бир же бир нече рейтингдик агенттик тарабынан D/Default, бир бөлүгү/айрымдары дефолтко учурагандыгы (RD/SD) рейтинги берилсе;
- ишенимдүү булактардан алгылыксыз, башкача маалымат түшсө, ал контрагенттин Топ менен түзүлгөн келишим боюнча милдеттенмелерин аткаруусуна мүмкүндүк бербеген олуттуу финансылык кыйынчылыктар индикатору болуп саналат.

Банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды эсептөө.

Ностро эсептер үчүн тобокелдик алдындагы сумма күндөлүк эсеп боюнча орточо жылдык калдыкка барабар (акыркы 12 ай ичиндеги ар бир айдын акырына карата эсептеги калдыктардын орточо мааниси катары эсептелген), ал Улуттук банктын отчёттук күнгө карата расмий курсу боюнча сомго кайра эсептелген.

Чет өлкө банктарындагы мөөнөттүү депозиттер жана эл аралык финансылык уюмдардагы мөөнөттүү депозиттер үчүн тобокелдик алдындагы сумма Улуттук банктын отчёттук күнгө карата расмий курсу боюнча сомго кайра эсептелген активдер (негизги сумма жана пайыздар) боюнча келечекте келтирилүүчү келишимдик акча агымдарына барабар.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(д) Финансылык активдер, уландысы****(iv) Активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү, уландысы**

Дефолт учурундагы жоготуулар катары Топко келишимге ылайык таандык боло турган акча агымдары менен Топ контрагент дефолтко учураган шартта алууну болжолдогон акча агымдары ортосундагы айырманын үлүшү саналат. Дефолт учурундагы жоготуулар нөлдөн 100 пайызга чейин өзгөрүп турат жана төмөнкү формула боюнча эсептелет:

$$LGD = 100\% - RR, \text{ мында}$$

RR (калыбына келтирүү чени) – рейтингдик агенттиктердин маалыматына ылайык контрагент же инструмент дефолтко учураган шартта, акча каражаттарын кайтарып берүү үлүшүнүн көрсөткүчү.

Дефолтко (PD) учуроо ыктымалдуулугу катары дефолттун орточо кумулятивдик чендери пайдаланылат, алар Moody's эл аралык рейтингдик агенттиги тарабынан жарыяланат жана жаңыртылып турат. Ал эми альтернатива катары S&P рейтингдик агенттиги берген ушул сыяктуу чендер пайдаланылат. Эгерде, контрагент Moody's жана S&P агенттиктеринин рейтингине ээ болбосо, анда ага карата Fitch агенттигинин ушул сыяктуу рейтинг колдонулат.

Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды баалоо

Кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулоосун аныктоо ыкмасы. Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар үчүн кредиттик чыгымдардын кыйла жогорулашынын белгилеринен болуп бул эмитенттердин суверендүү рейтингинин баштапкы таануудагы рейтингке салыштырмалуу эл аралык рейтингдик агенттиктин шкаласы боюнча 2 (эки) же андан көбүрөөк деңгээлге төмөндөшү саналат.

Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялардын кредиттик нарксызданышынын белгилери катары төмөнкүлөр эсептелет:

- дефолт, б.а. контрагент өз милдеттенмелерин аткаруу мүмкүнчүлүгү жок болсо же андан баш тартса;
- милдеттенмелерди аткаруу мөөнөтү 30 күндөн өтүп кетсе;
- контрагент карызды реструктуризациялоону талап кылса;
- контрагентке бир же бир нече рейтингдик агенттик тарабынан D/Default, бир бөлүгү/айрымдары дефолтко учурагандыгы (RD/SD) рейтинги берилсе;
- ишенимдүү булактардан алгылыксыз, башкача маалымат түшсө, ал контрагенттин Топ менен түзүлгөн келишим боюнча милдеттенмелерин аткаруусуна мүмкүндүк бербеген олуттуу финансылык кыйынчылыктар индикатору болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(д) Финансылык активдер, уландысы****(iv) Активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү, уландысы**

Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды эсептөө.

Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар үчүн тобокелдик алдындагы сумма Улуттук банктын отчёттук күнгө карата расмий курсу боюнча сомго кайра эсептелген активдер (негизги сумма жана пайыздар) боюнча келишимдик акча агымдарынын келтирилүүчү наркына барабар. Банктардагы эсептер жана депозиттер боюнча келишимдик акча агымдарын дисконттоо үчүн дисконттоо коэффициенти финансылык актив боюнча натыйжалуу пайыздык чен болуп саналат.

Дефолт учурундагы жоготуулар келишимге ылайык Топко таандык боло турган акча агымдары менен Топ контрагент дефолтко учураган шартта алууну болжолдогон акча агымдары ортосундагы айырманын үлүшү болуп саналат. Дефолт учурундагы жоготуулар нөлдөн 100 пайызга чейин өзгөрүп турат жана төмөнкү формула боюнча эсептелет:

$$LGD = 100\% - RR, \text{ мында}$$

RR (калыбына келтирүү чени) – рейтингдик агенттиктердин маалыматына ылайык контрагент же инструмент дефолтко учураган шартта, акча каражаттарын кайтарып берүү үлүшүнүн көрсөткүчү.

Дефолтко (PD) учуроо ыктымалдуулугу катары дефолттун орточо кумулятивдик чендери пайдаланылат, алар Moody's эл аралык рейтингдик агенттиги тарабынан жарыяланат жана жаңыртылып турат. Ал эми альтернатива катары S&P рейтингдик агенттиги берген ушул сыяктуу чендер пайдаланылат. Эгерде, контрагент Moody's жана S&P агенттиктеринин рейтингине ээ болбосо, анда ага карата Fitch агенттигинин ушул сыяктуу рейтинг колдонулат.

Амортизацияланган нарк боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды баалоо

Кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулоосун аныктоо ыкмасы. Кыргыз Республикасынын суверендүү рейтингинин бир жыл ичинде (акыркы 12 ай ичинде) эл аралык рейтингдик агенттигинин шкаласы боюнча 2 (эки) жана андан жогору деңгээлге төмөндөшү амортизацияланган нарк боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар үчүн кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулашынын белгиси болуп саналат.

Амортизацияланган нарк боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялардын кредиттик нарксызданышынын белгиси катары төлөмдөрдү мөөнөтүнөн кечиктирүүгө расмий түрдө берилген мезгилди эске албаганда, келишимдик милдеттенмелердин 30 күндөн ашык мөөнөткө аткарылбай калышы эсептелет.

Амортизацияланган нарк боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды эсептөө.

Амортизацияланган нарк боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар үчүн тобокелдик алдындагы сумма баалуу кагаздардын негизги суммасынын жана алар боюнча келечекте алынуучу пайыздар калдыгына келтирилген наркка барабар.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(д) Финансылык активдер, уландысы****(iv) Активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү, уландысы**

Амортизацияланган нарк боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар үчүн дефолт учурунда жоготуулар Кыргыз Республикасынын суверендүү рейтингинин негизинде эсептелет.

Амортизацияланган нарк боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар боюнча дефолтко учуроо ыктымалдыгы катары Кыргыз Республикасынын суверендүү рейтингине дал келген дефолттун орточо алынган кумулятивдик чендери пайдаланылат.

Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү

Кредитти баштапкы таануу учурунда ага дефолт келип чыгуу тобокелдигинин төмөн деңгээли ыйгарылат, б.а. берилген кредит биринчи стадияга кирет, мында акыркы инстанция кредитин жана банкка берилген, Улуттук банктын тобокелдикти аныктоого багытталган көзөмөлдүк системасына ылайык ишенимсиз катары аныкталган, ал боюнча дефолтко учуроо ыктымалдыгы 100 пайызга барабар катары белгиленген ликвиддүүлүктү колдоо үчүн кредит кирбейт.

Кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулоосун аныктоо ыкмасы. Эгерде, банктын же финансылык уюмдун отчёттук мезгил ичинде дефолтко учуроо ыктымалдыгы көрсөткүчү акыркы 60 ай ичинде Кыргыз Республикасынын бүтүндөй банк системасында дефолтко учуроо ыктымалдуулугунун 40 же 10 пайызына кирсе, анда бул факт банктын жана эл аралык уюмдун кредиттик тобокелдиги кыйла жогору катары бааланат.

Берилген кредиттин кредиттик нарксыздануу белгиси катары келишим милдеттенмелерин төмөнкү мөөнөттөрдө аткарганлык болуп саналат:

- «овернайт» кредити жана 7 күндүк кредит боюнча – төлөмдөрдү мөөнөтүнөн кечиктирүүгө расмий түрдө берилген мезгилди эске албаганда, 1 (бир) күндөн ашык мөөнөткө;
- ишенимсиз банкка ликвиддүүлүгүн колдоого берилген кредитти эске албаганда, башка кредиттер боюнча - төлөмдөрдү мөөнөтүнөн кечиктирүүгө расмий түрдө берилген мезгилди эске албаганда, 30 (отуз) күндөн ашык мөөнөткө.

Банктарга жана башка эл аралык уюмдарга берилген кредиттер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды эсептөө.

Берилген кредиттер үчүн тобокелдик алдындагы сумма берилген кредиттин негизги суммасынын жана алар боюнча келечекте алынуучу пайыздардын калдыгынын келтирилген наркына барабар.

Берилген кредиттер үчүн дефолт учурундагы жоготуулар күрөөлүк камсыздоонун түзүмүнө жараша болот жана аларды эсептөө үчүн төмөнкү формула колдонулат:

$$LGD = \frac{EAD - [\sum_{i=1}^n Collateral_i * (1 - Disc_factor_i)]}{EAD}, \text{ мында}$$

EAD – тобокелдик алдындагы сумма;

Collateral_i – күрөөлүк камсыздоонун белгилүү бир түрүнүн наркы;

Disc_factor_i – күрөөлүк камсыздоонун белгилүү бир түрүнө ылайык келүүчү дисконт.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(д) Финансылык активдер, уландысы****(iv) Активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү, уландысы**

Берилген кредиттер үчүн дефолтко учуроо ыктымалдуулугу (PD) карыз алуучулардын финансылык көрсөткүчтөрүнүн динамикасына жана кредит алган банктардын жана финансылык уюмдардын негизги макроэкономикалык көрсөткүчтөрүнүн динамикасына негизделген, адистештирилген моделдин негизинде эсептелет.

Финансылык гарантия боюнча келишимдер

Финансылык гарантия боюнча келишим – бул, карыз алуучу карыздык инструменттин шарттарына ылайык төлөмдөрдү өз учурунда жүргүзбөгөндүгүнө байланыштуу гарантия ээси тарткан чыгымдардын ордун жабуу үчүн эмитентти белгилүү бир төлөмдөрдү жүргүзүүгө милдеттендирүүчү келишим.

Топ тарабынан түзүлгөн финансылык гарантия келишимдери боюнча милдеттенмелер алгач адилет наркы боюнча бааланат, андан кийин (эгерде, жетекчилик аларды пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча бааланган категорияга киргизбесе) төмөнкү өлчөмдөрдүн көбүрөөгү боюнча чагылдырылат:

- ФОЭСтин (IFRS) 9-стандартына ылайык аныкталган күтүлүүчү кредиттик чыгымдар алдында баалануучу резервдин суммасы; жана
- пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчётто таанылган, топтолгон амортизацияны эсептен чыгаруу менен (зарылчылыгына жараша) баштапкы таанылган сумма.

Пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча бааланган катары классификацияланбаган финансылык гарантия боюнча келишимдер финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчётто баалануучу милдеттенмелер катары берилет, ал эми кайра баалоонун натыйжалары пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчётто башка кирешелердин курамында чагылдырылат.

(v) Күтүлүүчү кредиттик чыгымдар боюнча баалануучу резервдин финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчётто берилиши

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдар боюнча баалануучу резерв финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчётто төмөнкүдөй көрсөтүлөт:

- Амортизацияланган наркы боюнча бааланган финансылык активдер үчүн: активдердин дүн баланстык наркынан алып салынган катары;
- Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган карыздык инструменттер үчүн: күтүлүүчү кредиттик чыгымдар боюнча баалануучу резерв инвестицияларды кайра баалоо боюнча резервдин курамында кайра баалоо суммасын таануу менен активдердин баланстык наркына киргизилет;
- Кредиттерди сунуштоо боюнча милдеттенмелер жана финансылык гарантия боюнча келишимдер үчүн: баалануучу милдеттенме катары; ошондой эле
- Эгерде, кредиттерди сунуштоо боюнча милдеттенме пайдаланылган компонент сыяктуу эле, пайдаланылбаган компонент да камтылса жана Топ пайдаланылбаган компонент үчүн күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды пайдаланылган компонент үчүн чыгымдардан өзүнчө бөлүп аныктай албаса, анда Топ отчётто эки компонент үчүн чогуу алынган баалануучу резервди көрсөтөт. Чогуу алгандагы сумма пайдаланылган компоненттин дүн баланстык наркынан алып салуу катары берилет. Баалануучу резервдин өлчөмүнүн пайдаланылган компоненттин дүн баланстык наркынан кандай болбосун артышы баалануучу милдеттенме катары көрсөтүлөт.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(д) Финансылык активдер, уландысы****(vi) Финансылык активдерди модификациялоо жана аларды таанууну токтотуу**

Финансылык активди баштапкы таануу күнү менен төлөө күнү ортосунда финансылык актив боюнча акча агымдарын жөнгө салуучу келишимдик шарттар кайра каралып чыкса же башка модификация жүрсө, финансылык актив модификацияланат. Модификация келишимде каралган акча агымдарынын суммасына жана/же мөөнөтүнө ошол эле убакыт ичинде, же болбосо келечекте таасирин тийгизет.

Финансылык активдерди модификациялоодо Топ бул модификация активди таанууну токтотууга алып келерине баа берет. Модификациялоо натыйжасында келишим шарттарында олуттуу айырмачылыктар келип чыкса, анда ал активди таанууну токтотууга алып келет. Өзгөртүлгөн шарттар баштапкы келишим шарттарынан олуттуу айырмалана тургандыгын аныктоо үчүн Топ сапаттык жана сандык факторлорду иликтеп чыгат. Эгерде келтирилген нарктын маанилери ортосундагы айырма 10 пайыздан жогору болсо, Улуттук банк кайра каралган шарттар баштапкы шарттардан кыйла айырмаланат жана таанууну токтотууга алып келет деп эсептейт.

Топ модификацияланган финансылык активдер боюнча кредиттик тобокелдикти сапаттык жана сандык маалыматтарга баа берүү аркылуу контролдоп турат.

Активди таанууну токтотууга алып келбеген, финансылык активдин келишим шарттары өзгөргөн учурда Топ баштапкы таануу учурунан тартып мындай актив боюнча кредиттик тобокелдик деңгээли кыйла жогорулагандыгын төмөнкүлөрдү салыштыруу менен аныктайт:

- баштапкы таанууда колдо болгон маалыматтардын жана баштапкы келишим шарттарынын негизинде бааланган, активдин калган колдонуудагы мөөнөтү ичинде дефолтко учуроо ыктымалдуулугун; жана
- кайра каралган шарттарга жараша отчёттук күнгө карата абал боюнча активдин калган колдонуу мөөнөтү ичинде дефолтко учуроо ыктымалдуулугун.

Топ тиешелүү келишим боюнча акча агымдарына укук токтотулган шартта гана (анын ичинде келишим шарттарынын олуттуу өзгөрүшүнө алып келүүчү модификациялоо натыйжасында) же финансылык актив жана активге ээлик кылууга байланыштуу бардык негизги тобокелдиктер жана пайдалар башка тарапка өткөрүлүп берилген учурда, финансылык активди таанууну токтотот.

Эгерде Топ активге ээлик кылууга байланыштуу бардык негизги тобокелдиктерди жана пайдаларды өткөрүп бербесе жана өзүндө сактабаса жана өткөрүп берилген активди контролдоону улантып жатса, анда ал бул активдеги жана ага байланыштуу милдеттенмедеги өз үлүшүн тиешелүү суммаларды төлөөгө мүмкүн болгон өлчөмдө чагылдырат. Эгерде Топ өткөрүлүп берилген финансылык активдерге ээлик кылууга байланыштуу бардык негизги тобокелдиктерди жана пайдаларды өзүндө калтырса, анда ал бул активди эсепке алуусун улантат, ал эми өткөрүп берүүдө алынган акча каражаттарын камсыздалган насыя түрүндө чагылдырат.

Эгерде Топ өздүк карыздык милдеттенмелерин сатып алса, анда ал финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчёттон алынып салынат жана милдеттенменин баланстык наркы менен төлөнгөн ордун толтуруу ортосундагы айырма, милдеттенмени мөөнөтүнөн мурда төлөөдөн келип чыккан пайда же чыгым курамына кошулат.

Топ карызды өндүрүү боюнча бардык чаралар кабыл алынгандан кийин ишенимсиз катары бааланган активдерди эсептен алып салат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(е) Ижара*****Топ ижарачы катары***

Топ, кыска мөөнөттүү ижарадан жана төмөн нарктагы активдерди ижарага алуудан тышкары бардык ижара келишимдерин таанууда жана баалоодо бирдей ыкманы колдонот. Топ ижара төлөмдөрүн жүргүзүүгө карата ижара боюнча милдеттенмелерди жана базалык активдерди пайдалануу укугун билдирген пайдалануу укугу формасындагы активдерди тааныйт.

Пайдалануу укугу формасындагы активдер

Топ пайдалануу укугу формасындагы активдерди ижара башталган күнгө карата тааныйт (б.а. базалык актив пайдалануу үчүн жеткиликтүү болгон күн). Пайдалануу укугу формасындагы активдер баштапкы нарк боюнча, топтолгон амортизацияны жана нарксыздануудан кийин топтолгон чыгымдарды алып салуу менен ижара боюнча милдеттенмелерди кайра баалоого коррективдерди киргизүү менен бааланат. Пайдалануу укугу формасындагы активдердин баштапкы наркында ижара боюнча таанылган милдеттенмелердин өлчөмү, ижара боюнча алынган демилгелөөчү төлөмдөрдү эсептен чыгаруу менен ижара башталган күнгө карата же мындай күнгө чейин ишке ашырылган баштапкы түз сарптоолор жана ижара төлөмдөрү камтылат. Эгерде Топ ижара мөөнөтүнүн акырында ижарага алынган активге карата менчик укугуна ээ боло тургандыгына анчалык ишенбесе, пайдалануу укугу формасында таанылган актив төмөнкү мезгилдердин ичинен кыйла кыска мезгил аралыгында линиялык метод түрүндө амортизацияланат: активди колдонуунун болжолдуу мөөнөтү же ижара мөөнөтү. Пайдалануу укугу формасындагы активдердин нарксыздануусу текшерилет.

Ижара боюнча милдеттенмелер

Ижара башталган күнгө карата Топ ижара мөөнөтү ичинде ишке ашырыла турган ижара төлөмдөрүнүн келтирилген наркы боюнча бааланган ижара боюнча милдеттенмелерди тааныйт. Ижара төлөмдөрүндө алууга карата ижара боюнча кандай болбосун демилгелөөчү төлөмдөрдү эсептен чыгаруу менен белгиленген төлөмдөр (анын ичинде айкын белгиленген төлөмдөр), индекске же ченге жараша белгиленүүчү өзгөрүлмө ижара төлөмдөрү жана күтүлгөндөй эле, жоюу наркында гарантиялар боюнча төлөнө турган суммалар камтылат. Ижара төлөмдөрүндө ошондой эле, эгерде Топ ушул опционду аткара тургандыгына толугу менен ишенсе сатып алууга опционду аткаруу баасы жана эгерде ижара мөөнөтү Топ ижараны токтотууга опционду потенциалдуу аткара тургандыгын чагылдырса, ижараны токтотуу үчүн айып пул төлөөлөрү камтылат. Индекстен же ченден көз каранды болбогон өзгөрүлмө ижара төлөмдөрү, мындай төлөмдөрдү жүргүзүүгө алып келген жагдай же шарт келип чыккан мезгил ичиндеги чыгаша катары таанылат.

Ижара төлөмдөрүнүн келтирилген наркын эсептөө үчүн Топ, эгерде ижара келишиминде каралган пайыздык ченди жеңил аныктоо мүмкүн эмес болсо, ижара башталган күнгө карата кошумча карыздык каражаттарды тартуу ченин колдонот. Ижара башталган күндөн кийин ижара боюнча милдеттенмелер өлчөмү пайыздардын чегерилишин чагылдыруу үчүн жогорулайт жана ишке ашырылган ижара төлөмдөрүнүн жүргүзүлүшүн чагылдыруу үчүн азаят. Мындан тышкары, модификациялоо учурунда, ижара мөөнөтү өзгөргөн, белгиленген ижара төлөмдөрү иш жүзүндө өзгөргөн же базалык активди сатып алууга опционду баалоо өзгөргөн шартта, ижара боюнча милдеттенмелердин баланстык наркы кайра бааланат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(е) Ижара, уландысы***Кыска мөөнөттүү ижара жана төмөн нарктагы активдерди ижарага алуу*

Топ кыска мөөнөттүү ижара келишимдерине карата кыска мөөнөттүү ижараны таануудан бошотууну колдонот (б.а. аларда ижара башталган күнгө карата алдын ала каралган ижара мөөнөтү 12 айдан ашпаган мөөнөттү түзгөн жана сатып алууга опцион каралбаган келишимдерге карата). Топ ошондой эле, анын наркы төмөн деп эсептеген (б.а. 5000 АКШ долларынан аз) кеңсе жабдуусу боюнча ижара келишимине карата төмөн нарктагы активдер боюнча ижараны таануудан бошотууну колдонот. Кыска мөөнөттүү ижара жана төмөн нарктагы активдерди ижарага алуу боюнча ижара төлөмдөрү ижара мөөнөтү ичинде линиялык методдо ижара боюнча чыгаша катары таанылат.

Операциялык ижара – Топ ижарага берүүчү катары

Топ алар боюнча активге ээ болууга байланыштуу дээрлик бардык тобокелдиктерди жана пайдаларды өткөрүп бербеген ижара операциялык ижара катары классификацияланат. Ижарадан келип чыккан киреше бүтүндөй ижара мөөнөтү ичинде линиялык методго ылайык эсепке алынат жана операциялык мүнөзгө ээ болгондуктан пайда же чыгым жөнүндө отчёттогу пайда курамына камтылат. Операциялык ижара келишимдерин макулдашуу жана түзүү процессинде келип чыккан баштапкы түз сарптоолор ижарага берилген активдин баланстык наркына кошулат жана бүтүндөй ижара мөөнөтү ичинде ижарадан киреше сыяктуу эле негизде таанылат. Шарттуу ижара төлөмдөрү алар алынган мезгил ичинде пайда катары таанылат.

(ж) Финансылык эмес активдердин нарксызданышы

Калтырылган салыктардан айырмаланган башка финансылык эмес активдер ар бир отчёттук күнгө карата абал боюнча нарксыздануу белгилеринин болушу боюнча бааланат. Финансылык эмес активдердин ордун толтуруу наркы катары сатуу боюнча чыгашалар жана пайдалануудан алынган баалуулуктар эсептен алынгандан кийинки адилет нарктын эң эле жогору өлчөмү саналат. Пайдалануудан баалуулукту аныктоодо келечекте алуу болжолдонгон акча каражаттарынын агымы салык салууга чейинки дисконттоо ченин пайдалануу менен ошол учурга карата келтирилген алардын наркына карата дисконттолуп, алар акчанын убактылуу наркына жана ошол активге мүнөздүү болгон тобокелдиктерге учурдагы рыноктук баа берүүнү чагылдырат. Акча каражаттарынын агылып киришин шарттабаган, башка активдер менен шартталган акча каражаттарынын агымынан олуттуу деңгээлде көз каранды болбогон активдердин орду толтурулуучу наркы, актив аларга таандык болгон, акча каражаттарын топтогон активдер тобу боюнча аныкталат. Активдин же акча каражаттарын топтогон активдер тобунун баланстык наркы анын орду толтурулуучу наркынан ашса, нарксыздануудан чыгым таанылат.

Финансылык эмес активдердин нарксызданышынан келип чыккан бардык чыгымдар пайда же чыгым курамында чагылдырылат жана орду жабылуучу наркты аныктоодо колдонулган баа берүүлөрдө өзгөрүүлөр болгондо гана калыбына келтирилет.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(з) Ассоциацияланган уюмга инвестициялар**

Топтун ассоциацияланган уюмга инвестициялары үлүштүк катышуу ыкмасы боюнча эсепке алынат, ага ылайык инвестициялар баштапкы таануу учурунда өздүк наркы боюнча бааланат, андан соң алардын наркы инвестордун инвестициялоо объектилеринин таза активдериндеги үлүшүн сатып алуудан кийинки өзгөрүүсүн эске алуу менен корректировкаланат. Инвестордун пайдасына же чыгымына анын инвестиция объектиси боюнча пайдасында же чыгымында камтылат, ал эми инвестордун башка жыйынды кирешеси анын инвестиция объектисинин башка жыйынды кирешесиндеги үлүшүн камтыйт.

Пайданы бөлүштүрүүнүн натыйжасында инвестиция объектисинен алынган дивиденддер инвестициянын баланстык наркын азайтат.

Топ инвестициялар объектисинин чыгымындагы жыйынды үлүшү анын инвестиция объектисинин чыгымындагы үлүшүнө барабар же арткан учурда, кошумча чыгашалардагы өз үлүшүн таанууну токтотот.

(и) Негизги каражаттар

Негизги каражаттардын объектилери нарксыздануудан келип чыккан чыгымдарды жана топтолгон амортизацияны алып салуу менен баштапкы наркы боюнча консолидацияланган финансылык отчётто чагылдырылат. Эгерде, негизги каражаттардын объектилери ар башка пайдалуу колдонуу мөөнөтүнө ээ болгон бир нече компоненттерден турса, мындай компоненттер негизги каражаттардын өзүнчө объектиси катары чагылдырылат.

Негизги каражаттар боюнча амортизация аларды пайдалуу колдонуу болжолдонгон мөөнөт ичинде эскилиги жеткендиги боюнча бирдей ченемде чегерүү методу боюнча чегерилет жана пайданын же чыгымдын курамында чагылдырылат. Амортизация объект сатылып алынган күндөн тартып чегерилет, ал эми чарбалык ыкмада курулган негизги каражаттардын объектилери үчүн аны куруу иштери аяктап, пайдаланууга даяр болгон учурда чегерилет. Жер тилкелери боюнча амортизация чегерилбейт.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)

(и) Негизги каражаттар

Негизги каражаттардын ар кандай объектилерин пайдалуу колдонуу мөөнөттөрү төмөндө келтирилген:

Имараттар	50-75 жыл
Курулмалар	20 жыл
Эмерек жана жабдуулар	7 жыл
Компьютердик жабдуулар	7 жыл
Транспорт каражаттары	7 жыл
Аймакты ыңгайлаштыруу	10 жыл

(к) Материалдык эмес активдер

Сатылып алынган материалдык эмес активдер консолидацияланган финансылык отчётто, топтолгон амортизациянын жана нарксыздануудан келип чыккан чыгымдын суммаларын эсептен алып салгандан кийин айкын наркы боюнча чагылдырылат.

Атайын программалык камсыздоолорго лицензияларды сатып алууга жана аны колдонууга киргизүүгө кеткен сарптоолор тиешелүү материалдык эмес активдин наркында эске алынат.

Материалдык эмес активдер боюнча амортизация аларды пайдалуу колдонуунун болжолдонгон мөөнөтү ичинде, эскилиги жеткендиги боюнча бирдей ченемде чегерүү методу боюнча чегерилип, пайда же чыгымдын курамында чагылдырылат. Материалдык эмес активдерди пайдалуу колдонуу мөөнөтү 5 жылга чейинкини түзөт.

(л) Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдер

Узак мөөнөттүү активдер жана колдонуудан калган активдер тобу, эгерде алардын баланстык наркы, негизинен, өндүрүштүк иште пайдалануу процессинде эмес, сатуу учурунда орду жабылса, анда сатуу үчүн каралган катары классификацияланат. Эгерде, актив (же колдонуудан калган топ) мындай активдерди (же колдонуудан калган топту) сатуунун адаттагы, типтүү болуп саналган шарттарында гана аны учурдагы абалында тез арада сатуу үчүн жеткиликтүү болсо, анда аталган шарт аткарылган катары саналат, ошол эле учурда активди сатуу ыктымалдуулугу жогору деңгээлде болууга жана аны сатуу үчүн каралган катары классификацияланган учурдан тартып бир жыл ичинде сатылып өткөрүлүүгө тийиш.

Эгерде Топ туунду уюмдун контролдук топтомун сатуу планын кабыл алса, мындай туунду уюмдун бардык активдери жана милдеттенмелери жогоруда аталган критерийлерди аткарууда Топ мурдагы туунду уюм сатылгандан кийин андагы көзөмөлдөбөгөн катышуу үлүшүн сактап калгандыгына карабастан, сатуу үчүн каралган катары кайра классификацияланат.

Эгерде Топ көз каранды же биргелешкен ишканага финансылык салымдын же анын бир бөлүгүнүн колдонуудан калышы боюнча сатуу планын кабыл алса, жогоруда айтылган шарттар аткарылган шартта, мындай финансылык салым же анын бир бөлүгү сатуу үчүн каралган катары классификацияланат. Мында Топ сатуу үчүн каралган катары классификацияланган бөлүгүнө карата үлүштүк катышуу ыкмасын колдонууну токтотот.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(л) Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдер, уландысы**

Сатуу үчүн каралган катары классификацияланбаган көз каранды же биргелешкен ишканага салымдардын калган бөлүгү үлүштүк катышуу ыкмасын колдонуу менен эсепке алынышы улантылат. Эгерде, салымдардын колдонуудан калышы Топтун көз каранды же биргелешкен ишканага олуттуу таасирин жоготуусуна алып келсе, анда Топ алар колдонуудан калган учурда үлүштүк катышуу ыкмасын колдонууну токтотот.

(м) Финансылык милдеттенмелер

Финансылык милдеттенмелер Топ келишим боюнча тиешелүү финансылык инструментке карата тарап болуп саналган учурда Топтун финансылык абалы жөнүндө консолидацияланган отчётто чагылдырылат. Топ бүтүм келишилген күн боюнча финансылык милдеттенмелерди сатып алуу жана сатуунун утурумдук мүнөзүн чагылдырат.

Топтун туунду финансылык милдеттенмелеринен тышкары бардык финансылык милдеттенмелери амортизацияланган наркы боюнча эсепке алынат.

Топ финансылык милдеттенмелердин орду жабылган, жокко чыгарылган же алар боюнча талап кылуу мөөнөтү бүткөн учурда гана аларды таанууну токтотот. Таануу токтотулган финансылык милдеттенмелердин баланстык наркы менен төлөнгөн же төлөнүүгө тийиш болгон ордун толтуруунун ортосундагы айырма пайданын же чыгымдын курамында таанылат.

Топ менен кредитор ортосунда карыздык инструменттерди кыйла айырмаланган шарттар менен алмашуу баштапкы финансылык милдеттенмени төлөө жана жаңы финансылык милдеттенмени таануу катары эсепке алынат. Топ учурдагы финансылык милдеттенменин же анын бөлүгүнүн шарттарынын олуттуу өзгөрүүсүн баштапкы финансылык милдеттенмени төлөө жана жаңы финансылык милдеттенмени таануу катары эсепке алат. Топ, эгерде баштапкы натыйжалуу пайыздык чен боюнча дисконттолуп алынган комиссиялык сый акыны эсептен алып салуу менен комиссиялык сый акыны төлөөнү кошо алганда, жаңы шарттарга ылайык акча агымдарынын дисконттолуп келтирилген наркы баштапкы финансылык милдеттенме боюнча калган акча агымдарынын дисконттолуп келтирилген наркынан кеминде 10 пайызга айырмаланса, шарттар олуттуу айырмаланат деген жол берүүлөргө таянат. Эгерде модификация олуттуу болбосо, анда алардын: (1) милдеттенменин модификациялоого чейинки баланстык наркы; жана (2) модификациялоодон кийин акча агымдарынын келтирилген наркынын ортосундагы айырма башка пайда же чыгымдын курамында модификациялоодон кийинки киреше же чыгым катары пайдаларда же чыгымдарда таанылууга тийиш.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(н) Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар**

Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчётто номиналдык наркы боюнча эсепке алынат. Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар милдеттенмелер катары чагылдырылат. Сактоо жайларында жана касса жайларында жайгашкан улуттук валютадагы банкноттор жана монеталар жүгүртүүдөгү банкноттордун жана монеталардын курамына кирбейт.

Жүгүртүүгө чыгарылбаган банкнотторду жана монеталарды чыгарууга кеткен сарптоолор, алар жүгүртүүгө чыгарылганга чейин башка активдер курамында эсепке алынат.

Банкнотторду жана монеталарды чыгарууга кеткен чыгашаларда алардын коргоого алынышына, ташып жеткирилишине, камсыздандырылышына кеткен чыгашалар, ошондой эле башка чыгашалар камтылат. Банкнотторду жана монеталарды чыгарууга кеткен чыгашалар, алар жүгүртүүгө чыгарылгандан кийин таанылып, пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчётто өзүнчө статья катары чагылдырылат.

(о) Уставдык капитал жана резерв

Топ уставдык капиталдын белгиленген суммасына ээ. Уставдык капиталдын суммасын көбөйтүү жана азайтуу Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» конституциялык Мыйзамына түзөтүүлөрдү киргизүү аркылуу жүзөгө ашырылат. Топтун уставдык капиталы баштапкы наркында таанылат.

Милдеттүү резерв пайданын Мыйзамда белгиленген бөлүгү же толугу менен республикалык бюджетке чегерилгенден кийин таза пайданы капиталдаштыруу аркылуу түзүлөт. Милдеттүү резерв баштапкы наркы боюнча чагылдырылат.

(п) Салык салуу

Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык, Улуттук банк пайда салыгын төлөөдөн бошотулган. Бюджетке Улуттук банк тарабынан жүзөгө ашырылган ишке чегерилүүчү бардык башка милдеттүү төлөмдөр Кыргыз Республикасынын Салык кодексине ылайык ишке ашырылат. Салык агенти катары Улуттук банк төлөгөн салыктар, пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчётто административдик чыгашалардын компоненти катары кошулат.

Улуттук банктын туунду жана ассоциацияланган уюмдары салыктын бардык түрү боюнча төлөөчүлөр болуп саналат.

Пайда салыгынын суммасында күндөлүк салыктын суммасы жана калтырылган салыктын суммасы камтылат. Пайда салыгы башка жыйынды кирешенин курамында чагылдырылган операциялар же түздөн-түз капитал эсебинде чагылдырылган, менчик ээлери менен жүргүзүлгөн операциялар боюнча, тиешелүүлүгүнө жараша башка жыйынды кирешенин курамында же түздөн-түз капиталдын курамында чагылдырылган суммаларды кошпогондо, пайда же чыгым курамында толук көлөмдө чагылдырылат. Күндөлүк пайда салыгы жыл ичиндеги салык салынуучу пайданын болжолдуу өлчөмүнө жараша отчёттук күнгө карата колдонууда болгон пайда салыгы боюнча эсептик ченди, ошондой эле мурдагы отчёттук жылдар ичиндеги пайда салыгынын суммасын тактоонун натыйжасында келип чыккан милдеттенмелердин суммаларын эске алуу менен эсептелет.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(п) Салык салуу, уландысы**

Кийинкиге калтырылган салык активдери жана кийинкиге калтырылган салык милдеттенмелери консолидацияланган финансылык отчётто чагылдыруу үчүн аныкталган, активдер менен милдеттенмелердин баланстык наркы менен алардын салык базасынын ортосунда келип чыгуучу убактылуу айырмага карата чагылдырылат. Кийинкиге калтырылган салык активдери жана кийинкиге калтырылган салык милдеттенмелери төмөнкү убактылуу айырмаларга карата таанылбайт: консолидацияланган финансылык отчётто гудвиллди чагылдырууга байланышкан жана салык салынуучу базаны азайтпаган айырмалар, аларды баштапкы чагылдыруу фактысы бухгалтердик да, салык салынуучу да пайдага таасирин тийгизбеген активдерге жана милдеттенмелерге кирүүчү айырмалар; ошондой эле башкы компания аталган айырмалардын ишке ашырылган убактысын контролдоо мүмкүнчүлүгүнө ээ болгон жана бул убактылуу айырмалар жакынкы аралыкта ишке ашырылбай тургандыгына ишенген учурда, туунду уюмдарга салынган инвестицияларга байланыштуу убактылуу айырмалар.

Кийинкиге калтырылган салык активдерин жана кийинкиге калтырылган салык милдеттенмелерин эсептөө салык боюнча натыйжаларды чагылдырат, алар Топ ал боюнча отчёттук мезгилдин акырына карата активдердин жана милдеттенмелердин баланстык наркынын ордун жабууну же калыбына келтирүүнү пландаштырып жаткан ыкмага жараша болот.

Кийинкиге калтырылган салык активдеринин жана кийинкиге калтырылган салык милдеттенмелеринин өлчөмү салык чендерине жараша аныкталат, алар келечекте, убактылуу айырманы калыбына келтирүү учурунда, отчёттук күнгө карата колдонуудагы же күчүнө кирген мыйзамдарга таянуу менен колдонулат.

Кийинкиге калтырылган салык активдери келечекте убактылуу айырманын, салыктар жана пайдаланылбаган салык жеңилдиктери боюнча кабыл алынбаган чыгашалардын ордун жабууга жетиштүү өлчөмдө салык салынуучу пайда алуу ыктымалдыгына жараша чагылдырылат. Кийинкиге калтырылган салык активдеринин өлчөмү тиешелүү салык пайдасын ишке ашыруу ыктымалдыгы жок болгон даражада азайтылат.

(р) Кирешелердин жана чыгашалардын финансылык отчётто таанылышы

Топ кардарларга сунуштаган ар кандай кызмат көрсөтүү түрлөрүнөн комиссиялык киреше алат. Комиссиялык кирешелер төмөнкү эки категорияга бөлүнүшү мүмкүн:

Белгилүү бир мезгил аралыгында кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоо үчүн алынган комиссиялык кирешелер

Белгилүү бир мезгил аралыгында кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоо үчүн алынган комиссиялык кирешелер тиешелүү милдеттер аткарылгандыгына жараша ошол мезгил ичинде чегерилет. Мындай статьяларда комиссиялык кирешелер жана активдерди тескөө үчүн сый акы, жооптуу сактоо жана башка башкаруу жана консультациялык кызмат көрсөтүүлөр камтылат. Эгерде кредитти колдонуу мүмкүндүгү жогору болсо, кредитти берүү үчүн милдеттенмелер үчүн комиссиялык төлөм жана кредит берүүгө байланыштуу башка комиссиялык төлөм келерки мезгилдерге кирет (кредиттерди берүүгө түздөн-түз байланыштуу сарптоолор менен катар эле) жана насыя боюнча натыйжалуу пайыздык ченди корректировкалоо катары таанылат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(р) Кирешелердин жана чыгашалардын финансылык отчётто таанылышы, уландысы**Операцияларды жүзөгө ашыруу боюнча кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоодон түшкөн комиссиялык кирешелер

Үчүнчү жактын атынан операцияларды жүзөгө ашыруу боюнча сүйлөшүүлөрдү өткөрүү же анда катышуу үчүн алынган комиссиялык төлөм, мисалы, Банктын аткаруу милдети катары акцияларды же башка баалуу кагаздарды сатып алууда макулдашуу түзүү же болбосо бизнестерди сатып алуу же сатуу, мындай операция аяктагандан кийин таанылат. Аткарууга карата белгилүү бир милдеттерге байланыштуу комиссиялык төлөмдөр (же комиссиялык төлөмдөрдүн бөлүгү) тиешелүү критерийлер аткарылгандан кийин таанылат. Эгерде келишимде өзгөрүлмө ордун толтуруу каралса, комиссиялык кирешелер өзгөрүлмө ордун толтурууга мүнөздүү белгисиздикти андан ары жоюуда пайданын таанылган топтолмо жыйынтыгынын суммасы олуттуу азайтылбай тургандыгынын жогору деңгээлде мүмкүн боло турган деңгээлде гана таанылат.

Башка кирешелер жана чыгашалар тиешелүү кызмат көрсөтүү сунушталган күнгө карата пайданын же чыгымдын курамында чагылдырылат.

Пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча баалангандар катары классификациялангандарды эске албаганда, бардык финансылык инструменттер боюнча пайыздык кирешелер жана чыгашалар натыйжалуу пайыздык чен методун колдонуу менен пайдалар же чыгымдар эсептеринде «Таза пайыздык киреше» курамында «Пайыздык кирешелер» жана «Пайыздык чыгашалар» катары чагылдырылат. Пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча баалангандар категориясындагы финансылык инструменттер боюнча пайыздар отчёттук мезгил ичиндеги адилет наркы боюнча өзгөрүүлөрдүн курамында камтылат.

Натыйжалуу пайыздык чен – бул, финансылык инструмент боюнча келечекте эсептелүүчү акча агымдарын финансылык активдин же милдеттенменин күтүлүп жаткан колдонуу мөөнөтү ичинде же кыйла кыска мөөнөт ичинде (эгерде колдонулса) таза баланстык наркынын өлчөмүнө чейин дисконттоо чени. Келечектеги акча агымдары инструменттин бардык келишим шарттарын эске алуу менен бааланат.

Натыйжалуу пайыздык чендин ажырагыс бөлүгү болуп саналган жана насыя жөнүндө тигил же бул келишүүлөргө түздөн-түз тиешеси бар бардык сый акылар, тараптар төлөгөн жана алган суммалар, ошондой эле бүтүм боюнча сарптоолор жана бардык башка сый акылар же жеңилдиктер эсепке алынат. Пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча баалангандар категориясындагы финансылык активдер үчүн бүтүм боюнча сарптоолор баштапкы таануу учурунда пайданын же чыгымдын курамында чагылдырылат.

Пайыздык кирешелер/пайыздык чыгашалар кредиттик нарксызданбаган болуп саналган (башкача айтканда, финансылык активдин амортизацияланган наркын күтүлүүчү кредиттик чыгымдар боюнча баалануучу резервдин өлчөмүнө корректировкалаганга чейин) финансылык активдердин дүң баланстык наркына же финансылык милдеттенмелердин амортизацияланган наркына карата натыйжалуу пайыздык ченди пайдалануу аркылуу эсептелет. Кредиттик нарксызданган финансылык активдер боюнча пайыздык кирешелер мындай активдердин (б.а. күтүлүүчү кредиттик чыгымдар боюнча баалануучу резервди эсептен алып салуу менен алардын дүң баланстык наркын) амортизацияланган наркына карата натыйжалуу пайыздык ченди колдонуу аркылуу эсептелет. Түзүлгөн же сатылып алынган кредиттик нарксызданган финансылык активдер үчүн (РОСІ) натыйжалуу пайыздык чен финансылык активден келечекте күтүлүүчү акча агымдарын аныктоо учурунда күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын өлчөмүн чагылдырат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)

(с) Фидуциардык активдер

Топ үчүнчү жактардын атынан активдерге ээлик кылуудан улам агенттик кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоодо бул активдерди жана аларга байланыштуу кирешелерди консолидацияланган финансылык отчёттон алып салат, себеби бул активдер Топтун активдери болуп саналбайт.

(т) Өз ара чегеришүү

Финансылык активдер жана милдеттенмелер өз ара чегерилет жана финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчётто, чагылдырылган суммаларды өз ара чегеришүү боюнча юридикалык жактан бекитилген укук, ошондой эле же өз ара чегеришүү же болбосо бир учурда активди сатуу жана милдеттенмени аткаруу ниети болгон учурларда гана таза өлчөм чагылдырылат. Чегерүүнү ишке ашыруу укугу келечекте орун алышы мүмкүн болгон жагдайдан көз каранды болбоого жана юридикалык жактан бардык төмөндө келтирилген жагдайлардан корголууга тийиш:

- адаттагы иштин жүрүшүндө;
- дефолт учурунда; жана
- уюмдун, же контрагенттердин биринин кудуретсиздиги же банкроттугу учурунда.

ФОЭСке ылайык уруксат берилген учурлардан тышкары, кирешелер жана чыгашалар пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчётто өз ара чегерилбейт.

4 Жаңы жана кайра каралган стандарттарды колдонуу

Топ консолидацияланган финансылык отчётту даярдоодо 2024-жылдын 1-январынан башталган жылдык отчёттук мезгилдер үчүн күчүнө кирген жана өз ишинде колдонгон төмөнкү жаңы жана кайра каралган стандарттарды кабыл алган:

- ФОЭСтин (IAS) «Акча каражаттарынын жылышы жөнүндө отчёт» жана ФОЭСтин (IFRS) «Финансылык инструменттер: маалыматты ачып берүү» деп аталган 7-стандарттарына түзөтүүлөр, аларды сунуштоочуларды каржылоо механизмдеринин ачыктыгын жана алардын милдеттенмелерге жана акча агымдарына тийгизген таасирин жогорулатуу үчүн маалыматты максаттуу ачып берүү талаптары киргизилген;
- ФОЭСтин (IAS) «Финансылык отчётту берүү» деп аталган 1-стандартына түзөтүүлөр милдеттенмелерди төлөөнү кеминде 12 ай мөөнөткө кийинкиге калтыруу укугунун негизинде, кыска мөөнөттүү же узак мөөнөттүү деп классификациялоону талап кылат, алар отчёттук күнгө карата болууга жана олуттуу мааниге ээ болууга тийиш. Бул укукка отчёттук датага карата же ага чейин аткарылууга тийиш болгон ковенанттар гана таасир этиши мүмкүн;
- ФОЭСтин (IAS) «Ижара» деп аталган 16-стандартына түзөтүүлөр, ага ылайык өзгөрүлмө төлөмдөрдү эсепке алуунун жаңы модели киргизилет жана сатуучу-ижарачылардан кайрадан ижарага алуу менен сатуу операцияларын кайра баалоону талап кылат жана кайра эсептөөнү талап кылышы мүмкүн;

Бул жаңы стандарттар жана түзөтүүлөр Топтун финансылык абалына жана ишинин жыйынтыгына материалдык таасирин тийгизбейт.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

4 Жаңы жана кайра каралган стандарттарды колдонуу (уландысы)

Жаңы стандарттар, колдонуудагы стандарттарга жана түшүндүрмөлөргө карата оңдоолор жана түшүндүрмөлөр, уландысы

Төмөндө чыгарылган, бирок Топтун консолидацияланган финансылык отчёту жарыяланган күнгө карата күчүнө кире элек стандарттар, түзөтүүлөр жана түшүндүрмөлөр келтирилет.

- ФОЭСтин (IAS) «Валюта курсунун өзгөрүүсүнүн таасири» деп аталган 21-стандартына түзөтүүлөр, алар бир валютаны экинчисине алмаштырууга болобу же жокпу, баалоо үчүн ырааттуу мамилени талап кылат жана валюта алмашуу мүмкүн болбогон учурларда, алмашуу курсунун аныктамасын жөнгө салат жана финансылык отчётто керектүү маалыматты ачып берүү жөнүндө талаптарды камтыйт;
- ФОЭСтин (IFRS) «Финансылык отчёттуулуктагы маалыматтарды берүү жана ачып берүү» деп аталган 18-стандартынын киргизилиши, ал жалпы багыттагы финансылык отчёттуулуктагы маалыматтарды берүүгө жана ачып берүүгө талаптарды белгилейт жана ФОЭСтин (IAS) «Финансылык отчёттуулукту берүү» деп аталган 1-стандартын алмаштырат;
- ФОЭСтин (IFRS) «Коомдук жоопкерчиликсиз туунду ишканалар: маалыматты ачып берүү» деп аталган 19-стандартын колдонууга киргизүү. Берилген стандартка ылайык, белгилүү бир критерийлерге жооп берген туунду уюмдар консолидацияланган, өзүнчө же жеке финансылык отчётторунда маалыматты ачып берүүнүн жөнөкөйлөтүлгөн талаптарын колдоно алышат;
- Финансылык инструменттерди классификациялоо жана баалоо боюнча талаптарды тактоочу ФОЭСтин (IFRS) «Финансылык инструменттер» деп аталган 9-стандартына ФОЭСтин (IFRS) «Финансылык инструменттер: маалыматты ачып берүү» деп аталган 7-стандартына түзөтүүлөр. Негизги өзгөрүүлөргө төмөнкүлөр кирет:
 - финансылык активдердин классификациясын экологиялык, социалдык (ESG) жана ушул сыяктуу көрсөткүчтөргө байланыштырып тактоо: (ESG) менен байланышкан кредиттердин мүнөздөмөлөрү кредиттердин амортизацияланган наркы же адилет наркы боюнча бааланышына таасир этиши мүмкүн. Түзөтүүлөр мындай кредиттер боюнча келишимде каралган акча каражаттарынын агымдарын кантип баалоо керектигин түшүндүрөт;
 - электрондук төлөм системалары аркылуу милдеттенмелерди жөнгө салуу. Түзөтүүлөр финансылык активди же финансылык милдеттенмени таанууну токтотуу күнүн тактайт.
- ФОЭСтин «Туруктуу өнүгүүгө байланыштуу финансылык маалыматты ачып берүүгө жалпы талаптар» деп аталган S1 стандартын жана «Климаттын өзгөрүшүнө байланыштуу маалыматты ачып берүү» деп аталган S2 стандартын колдонууга киргизүү, корпоративдик башкаруу, стратегия жана тобокелдиктерди тескөө чөйрөлөрүндө туруктуу өнүгүүгө байланыштуу бардык темалар боюнча банктык отчёттуулукту түзүүгө негиз болот. Бул стандарттар инвесторлордун келечектеги акча агымдарына баа беришине таасир эте турган маалыматты ачып берүүгө да багытталган.

Стандарттар күчүнө кирген күндөн тартып колдонула турган болсо, Топ бул стандарттарды, түзөтүүлөрдү жана түшүндүрмөлөрдү колдонууну көздөйт. Жаңы стандарттардын консолидацияланган финансылык отчёттун маалыматтарына таасир бериши мүмкүндүгүнө талдоо жүргүзүлө элек.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

5 Баа берүүдөгү олуттуу жол берүүлөр жана белгисиздикти шарттаган булактар

Топтун эсепке алуу саясатын колдонуу процессинде жетекчилик башка булактардан алуу мүмкүн болбогон активдердин жана милдеттенмелердин баланстык наркы боюнча божомолдоолорду, баа берүүлөрдү жана жол берүүлөрдү сунуштоого тийиш. Баа берилген маани жана анын негизин түзгөн жол берүүлөр мурдагы тажрыйбадан жана башка факторлордон улам түптөлөт, алар белгилүү бир учурларда орундуу болуп саналат. Айкын натыйжалар баа берүүнүн маалыматтарынан айырмаланышы мүмкүн.

Баа берүүлөр жана ага байланыштуу жол берүүлөр дайыма кайра каралып турат. Баа берүүлөрдөгү өзгөрүүлөр, эгер алар ушул мезгил ичинде эле таасирин тийгизсе, баа берүү кайра каралган мезгилде, же өзгөрүүлөр учурдагы сыяктуу эле, келечектеги мезгилге да таасирин тийгизе турган болсо, баа берүү кайра каралган мезгилде жана келечектеги мезгилдерде да чагылдырылат.

Олуттуу жол берүүлөр**Финансылык активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдар**

ФОЭСтин (IFRS) 9-стандартына ылайык финансылык активдердин бардык категориялары боюнча чыгымдарды баалоо пикирди колдонууну талап кылат, атап айтканда, күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды аныктоо учурунда жана кредиттик тобокелдиктин олуттуу көбөйүшүн баалоо учурунда келечектеги акча агымдарынын келип чыгуу көлөмүн жана мөөнөтүн жана камсыз кылуу наркын баалоо зарыл. Мындай эсептөө баалары бир катар факторлордон көз каранды болот, аларды өзгөртүү күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын баа берүү резервдеринин ар кандай суммаларына алып келиши мүмкүн. Топтун күтүлүүчү кредиттик чыгымдарын эсептөөлөр өзгөрүлмө баштапкы маалыматтарды жана алардын өз ара көз карандыларды тандоо боюнча бир катар жол берүүлөрдү камтыган татаал моделдердин жыйынтыгы болуп саналат. Пикирлер жана эсептөө баа берүүлөрү деп эсептелген күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды эсептөө моделдеринин элементтерине төмөнкүлөр кирет:

- Дефолт ыктымалдыгын аныктоо үчүн (PD) Улуттук банк тарабынан колдонулуучу ички кредиттик рейтингди ыйгаруу системасы;
- Улуттук банк тарабынан кредиттик тобокелдиктин олуттуу көбөйгөндүгүн баалоо үчүн колдонулуучу критерийлер, анын натыйжасында финансылык активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдар бүтүндөй мөөнөт ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар менен бирдей суммада бааланууга жана сапаттуу баа берилиши зарыл;
- Ар кандай формулаларды жана баштапкы маалыматтарды тандоону кошо алганда, күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды эсептөө моделдерин иштеп чыгуу;
- Макроэкономикалык сценарийлер жана экономикалык маалыматтар ортосундагы өз ара байланыштарды, ошондой эле дефолтко учуроо ыктымалдыгынын көрсөткүчтөрүнө (PD), дефолттун тобокелдикке дуушарлануу көлөмүнө (EAD) жана дефолтко учуроодо жоготууларга (LGD) таасирин аныктоо; жана
- Болжолдуу макроэкономикалык сценарийлерди тандоо жана күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү моделдери үчүн экономикалык баштапкы маалыматтарды алуу үчүн ыктымалдуулукту эске алуу менен аларга баа берүү.

Толук маалымат 25, 32-эскертүүлөрдө берилген.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

6 Классификациялоо боюнча өзгөртүүлөр

2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн консолидацияланган финансылык отчётту 2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн берилген консолидацияланган финансылык отчётту сунуштоо формасына ылайык келтирүү үчүн, ага классификациялоо боюнча өзгөртүүлөр киргизилген. 2024-жылы пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчётто монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар менен жүргүзүлгөн операциялар боюнча реализацияланган пайда статьясы көрсөтүлгөн. Маалыматтын ачык-айкындуулугуна жетишүү жана аны салыштыруу мүмкүндүгүн камсыз кылуу максатында, 2023-жыл ичиндеги тиешелүү кирешелер жана чыгашалар ылайык келтирилген. Бул өзгөртүүлөр 2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн консолидацияланган финансылык отчёттогу финансылык натыйжаны өзгөрткөн жок.

2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн консолидацияланган финансылык отчётко классификациялоо боюнча өзгөртүүлөрдүн таасири төмөнкүдө көрсөтүлгөн.

(миң сом) 2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчёттун статьялары	Классификациялоо өзгөртүлгөнгө чейин	Өзгөртүүлөрдүн таасири	Классификациялоо өзгөргөндөн кийин
Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар менен жүргүзүлгөн операциялар боюнча реализацияланган пайда	-	33 110	33 110
Башка кирешелер	520 472	(340 900)	179 572
Башка чыгашалар	(351 756)	307 790	(43 966)

(миң сом) 2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн акча каражаттарынын жылышы жөнүндө консолидацияланган отчёттун статьялары	Классификациялоо өзгөртүлгөнгө чейин	Өзгөртүүлөрдүн таасири	Классификациялоо өзгөргөндөн кийин
Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар менен операциялардан акча каражаттарынын таза агылып кирүүсү	-	33 110	33 110
Башка кирешелер	551 452	(340 900)	210 552
Эмгек акы боюнча чыгашаларды эске албаганда, административдик жана башка чыгашалар	(927 839)	307 790	(620 049)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

7 Монетардык алтын

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Монетардык алтын		
Чет өлкө банктарындагы эсептердеги жана куйма түрүндөгү алтын	278 261 231	127 413 613
	278 261 231	127 413 613

Чет өлкө банктарындагы эсептердеги жана куйма түрүндөгү алтын Лондон баалуу металлдар рыногунун ассоциациясы тарабынан кабыл алынган стандарттарга жана Шанхай алтын биржасынын стандарттарына ылайык келет.

Алтындын чет өлкө банктарындагы депозиттерде концентрацияланышы

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Top Fitch Ratings Inc. (мындан ары – Fitch) эл аралык агенттиги тарабынан ыйгарылган A+ деңгээлиндеги кредиттик рейтинг менен чет өлкө банктарындагы эсептериндеги алтынга ээ.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Top өздүк капиталынын 10 пайызынан ашкан чет өлкө банктарындагы эсептериндеги алтын калдыгына ээ.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

8 Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Банктардагы эсептер жана депозиттер		
Банктардагы «ностро» эсептери		
- AAA кредиттик рейтинги менен	1 669 420	2 189 137
- AA- дан AA+ чейинки кредиттик рейтинги менен	25 422 772	34 189 664
- BB- дан BBB чейинки кредиттик рейтинги менен	28 443	36 886
- кредиттик рейтинг ыйгарылбаган	3 500 274	4 149 924
Жыйынтыгында, банктардагы «ностро» эсептери	30 620 909	40 565 611
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(212 937)	(170 469)
	30 407 972	40 395 142
Банктардагы мөөнөттүү депозиттер		
- AA- дан AA+ чейинки кредиттик рейтинги менен	18 029 000	8 399 257
- A- дан A+ чейинки кредиттик рейтинги менен	11 560 421	10 794 352
- кредиттик рейтинг ыйгарылбаган	3 280 714	2 597 201
Жыйынтыгында, банктардагы мөөнөттүү депозиттер	32 870 135	21 790 810
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(14 967)	(10 442)
	32 855 168	21 780 368
Эл аралык финансылык уюмдардагы эсептер жана депозиттер		
Эл аралык валюта фондусундагы эсеп	18 239 947	15 809 958
Эл аралык эсептешүүлөр банкындагы эсептер	17 093 868	28 501 250
Жыйынтыгында, эл аралык финансылык уюмдардагы эсептер жана депозиттер	35 333 815	44 311 208
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(30)	(20)
	35 333 785	44 311 188
Кассадагы чет өлкө валютасындагы акча каражаттары	20 484 983	20 978 880
Жыйынтыгында, кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	119 081 908	127 465 578

Каражаттардын банктарда жана башка финансылык уюмдарда концентрацияланышы

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Топ, AA+ кредиттик рейтингине ээ үч банкта жана башка финансылык уюмдарда эсептер боюнча калдыктарга ээ, алардын суммасы өз-өзүнчө алганда өздүк капиталдын 10 пайызынан ашат. Ушул калдыктардын чогуу алгандагы көлөмү 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча 50 799 775 миң сомду (2023-жылдын 31-декабрына карата: 70 511 246 миң сом) түзгөн.

Кредиттик рейтингдер Fitch рейтингдик агенттигинин стандарттарына же башка эл аралык рейтингдик агенттиктеринин ушул сыяктуу стандарттарына ылайык берилген.

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервдин жылышы 25, 32-эскертүүлөрдө чечмеленген.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

8 Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар (уландысы)**Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери**

Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери, акча каражаттарынын жылышы жөнүндө консолидацияланган отчёттун максаттары үчүн төмөнкүлөрдү камтыйт:

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Банктардагы акча эквивалентинде камтылган «ностро» эсептери	30 407 972	40 395 304
Эл аралык эсептешүүлөр банкындагы «ностро» эсептери	17 093 850	28 501 242
Эл аралык валюта фондусундагы эсеп	18 239 935	15 809 946
Кассадагы чет өлкө валютасындагы акча каражаттары	20 484 983	20 978 880
Акча каражаттарынын жылышы жөнүндө консолидацияланган отчёттогу акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	86 226 740	105 685 372

Акча каражаттарынын эквиваленттери мөөнөтү өткөн катары саналбайт.

9 Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Коммерциялык банктарга-резиденттерге берилген кредиттер		
- кредиттик рейтинг ыйгарылбаган	155 605	159 335
Жыйынтыгында, банктарга жана эл аралык уюмдарга күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервди эсептен алып салганга чейинки кредиттер	155 605	159 335
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(155 605)	(159 335)
Жыйынтыгында, банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер	-	-

Кредиттик рейтингдер Fitch рейтинг агенттигинин стандарттарына же башка эл аралык рейтинг агенттиктеринин ушул сыяктуу стандарттарына ылайык берилген.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Топ калдыгы өздүк капиталдын 10 пайызынан ашкан коммерциялык банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттерге ээ эмес.

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервдин жылышы 25, 32-эскертүүлөрдө чечмеленген.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

10 Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Карыздык инструменттер		
Мамлекеттик баалуу кагаздар		
А+ кредиттик рейтингиндеги Кытай Эл Республикасынын Өкмөтүнүн казына облигациялары	6 886 134	-
АА+ кредиттик рейтингиндеги Канада Өкмөтүнүн казына облигациялары	1 082 376	-
Жыйынтыгында, мамлекеттик баалуу кагаздар	7 968 510	-
Кредиттик рейтинг ыйгарылбаган эл аралык финансылык уюмдардын карыздык баалуу кагаздары	38 504 361	33 687 919
ААА кредиттик рейтингдеги агенттик баалуу кагаздар	4 271 471	2 637 758
	50 744 342	36 325 677

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар мөөнөтү өткөрүлүп жиберилген болуп саналбайт.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Топ үлүшү өздүк капиталдын 10 пайызынан ашкан бир контрагентке ээ. 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча аталган контрагентке карата кредиттик тобокелдикке дуушарлануусу 29 456 905 миң сомду (2023-жылдын 31-декабрына карата: 27 747 064 миң сом) түзөт.

Кредиттик рейтингдер Fitch рейтингдик агенттигинин стандарттарына же башка эл аралык рейтингдик агенттиктеринин ушул сыяктуу стандарттарына ылайык берилген.

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервдин жылышы 25, 32-эскертүүлөрдө чечмеленген.

11 Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
В– кредиттик рейтингиндеги Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин казына облигациялары	23 159 444	14 569 557
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(430 582)	(238 656)
	22 728 862	14 330 901

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервдин жылышы 25, 32-эскертүүлөрдө чечмеленген.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

12 Ассоциацияланган уюмдарга инвестициялар

Ассоциацияланган уюмга инвестициялардын жылышын төмөнкүдөй чагылдырууга болот:

	Баланстык нарк
2023-жылдын 1-январы	458 266
Ассоциацияланган уюмдун пайдасындагы үлүш	273 115
Ассоциацияланган уюмдан алынган дивиденддер	(39 699)
Туунду уюмга инвестицияны сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге кайра классификациялоонун натыйжасында ассоциацияланган уюмдагы үлүштүн колдонуудан калышы	(15 006)
2023-жылдын 31-декабры	676 676
Ассоциацияланган уюмдун пайдасындагы үлүш	251 142
Ассоциацияланган уюмдан алынган дивиденддер	(60 675)
2024-жылдын 31-декабры	867 143

Ассоциацияланган уюмга инвестициялар	Иштин түрү	Ээлик кылуу үлүшү, %	2024-жылдын 31-декабры	Ээлик кылуу үлүшү, %	2023-жылдын 31-декабры
«Банктар аралык процессинг борбору» ЖАК	Процессингдик кызмат көрсөтүүлөрү	46,71	867 143	46,71	676 676
			867 143		676 676

Топтун ассоциацияланган уюму катталган жана өз ишин Кыргыз Республикасында жүргүзөт.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

13 Негизги каражаттар

	Жер	Имарат жана курулмалар	Эмерек жана жабдуулар	Компьютердик жабдуулар	Транспорт каражаттары	Бүтө элек курулуш/ орнотуу үчүн каралган жабдуулар	Жыйынтыгында
Баитапкы нарк							
2024-жылдын 1-январына карата калдык	209 036	1 056 604	662 741	528 131	161 756	540 022	3 158 290
Сатып алуулар	-	4 228	413 025	59 985	13 318	113 394	603 950
Колдонуудан калгандар	(74 384)	(505)	(24 559)	(392 928)	(10 208)	(9 766)	(512 350)
Ордунан которулгандар	-	60 272	3 670	(1 314)	-	(66 011)	(3 383)
2024-жылдын 31-декабрына карата калдык	134 652	1 120 599	1 054 877	193 874	164 866	577 639	3 246 507
Амортизация							
2024-жылдын 1-январына карата калдык	-	(228 502)	(297 520)	(430 390)	(74 023)	-	(1 030 435)
Жыл ичиндеги чегерүүлөр	-	(25 494)	(135 616)	(50 379)	(21 525)	-	(233 014)
Колдонуудан калгандар	-	486	24 541	392 925	10 208	-	428 160
Ордунан которулгандар	-	-	(7)	1 063	-	-	1 056
2024-жылдын 31-декабрына карата калдык	-	(253 510)	(408 602)	(86 781)	(85 340)	-	(834 233)
Баланстык нарк							
2024-жылдын 31-декабрына карата	134 652	867 089	646 275	107 093	79 526	577 639	2 412 274

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

13 Негизги каражаттар (уландысы)

	Жер	Имарат жана курулмалар	Эмерек жана жабдуулар	Компьютердик жабдуулар	Транспорт каражаттары	Бүтө элек курулуш/ орнотуу үчүн каралган жабдуулар	Жыйынтыгында
Бааштанкы нарк							
2023-жылдын 1-январына карата калдык	209 036	1 158 402	589 930	645 644	170 558	527 826	3 301 396
Сатып алуулар	-	20	101 131	20 957	28 358	126 613	277 079
Колдонуудан калгандар	-	-	(100 730)	(16 463)	(36 935)	(29 750)	(183 878)
Туунду уюмду сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге кайра классификациялоонун натыйжасында	-	(160 497)	57 318	(122 345)	(225)	-	(225 749)
Ордунан которулгандар	-	58 679	15 092	338	-	(84 667)	(10 558)
2023-жылдын 31-декабрына карата калдык	209 036	1 056 604	662 741	528 131	161 756	540 022	3 158 290
Амортизация							
2023-жылдын 1-январына карата калдык	-	(206 225)	(200 941)	(408 608)	(87 486)	-	(903 260)
Жыл ичиндеги чегерүүлөр	-	(24 090)	(90 414)	(76 232)	(22 527)	-	(213 263)
Колдонуудан калгандар	-	-	100 730	16 463	36 935	-	154 128
Туунду уюмду сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге кайра классификациялоонун натыйжасында	-	1 813	(106 895)	37 987	(945)	-	(68 040)
2023-жылдын 31-декабрына карата калдык	-	(228 502)	(297 520)	(430 390)	(74 023)	-	(1 030 435)
Баланстык нарк							
2023-жылдын 31-декабрына карата	209 036	828 102	365 221	97 741	87 733	540 022	2 127 855

2024-жыл ичинде 3 383 миң сом суммасындагы негизги каражаттар материалдык эмес активдерге которулган (2023-жылы: 10 558 миң сом суммасында).
2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Топтун толугу менен амортизацияланган негизги каражаттары жана материалдык эмес активдери тиешелүүлүгүнө жараша 28 987 миң сомду жана 25 152 миң сомду түзөт.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

14 Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Алтын түрүндө запастар	72 245 123	122 139 214
Монетардык эмес алтын	2 270 445	5 846 352
	74 515 568	127 985 566

2024-жыл ичинде Улуттук банк тышкы рынокто эл аралык резервдин курамына кирбеген алтынды сатуу операцияларын, ошондой эле ички баалуу металлдар рыногун өнүктүрүү келечеги алкагында Улуттук банктын запастарын түптөө максатында сатып алуу операцияларын да жүргүзгөн. Сатылган монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастардан түшкөн каражаттар жана өздүк наркы боюнча маалымат 27-эскертүүдө чечмеленген.

15 Башка активдер

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Дебитордук карыз	512 695	510 740
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(121 211)	(135 001)
Жыйынтыгында, башка финансылык активдер	391 484	375 739
Берилген аванстар	1 382 058	1 631 618
Запастар	590 839	778 939
Нумизматикалык баалуулуктар	160 617	96 210
Башкалар	12 585	8 854
Жыйынтыгында, башка финансылык эмес активдер	2 146 099	2 515 621
	2 537 583	2 891 360

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервдин жылышы 25, 32-эскертүүлөрдө чечмеленген.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча берилген аванстарда 1 171 362 миң сом суммасындагы бүтө элек курулуштун объектиси боюнча курулуш-монтаждоо жумуштарын аткарууга мамлекеттик менчиктеги формасына ээ болгон ишканага алдын ала төлөө камтылат.

16 Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдер

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдер	-	14 437 340
	-	14 437 340

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

16 Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдер (уландысы)

Менчик укугу өткөн күнгө карата сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдин колдонуудан калышына байланышкан чыгым төмөнкүдөй көрсөтүлөт:

	2024-жылдын 29-марты
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдер	13 891 694
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге байланыштуу милдеттенмелер	(5 873 514)
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге байланыштуу таза активдер	8 018 180
Улуттук банктын «Керемет Банк» ААКтын таза активдериндеги үлүшү	7 813 716
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге байланыштуу резервдер	(127 824)
Сатуу үчүн каралган активдердин адилет наркын өзгөртүү боюнча корректировкалоо	(120 371)
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү актив («Керемет Банк» ААК) үчүн алынган компенсация	(7 126 432)
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдердин колдонуудан калышына байланыштуу чыгым	(439 089)

17 Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча жүгүртүүдөгү банкнотторго жана монеталарга төмөнкүлөр камтылган:

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар	243 313 538	210 545 932
Жүгүртүү кассасындагы банкнотторду жана монеталарды алып салуу менен	(2 888 805)	(3 294 904)
	240 424 733	207 251 028

Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар калкта жана уюмдарда болгон жүгүртүүдөгү банкноттордун жана монеталардын номиналдык наркын билдирет.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

18 Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Коммерциялык банктардын эсептери	80 911 121	45 510 202
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине таандык коммерциялык банктардын жана финансы уюмдарынын эсептери	46 343 648	11 747 956
Башка финансы уюмдарынын эсептери	1 064 738	1 740 860
	128 319 507	58 999 018

2024-жылдын 31-декабрына карата Топто беш коммерциялык банктын эсептери боюнча өздүк капиталдын 10 пайызынан ашкан калдыгы катталган (2023-жылдын 31-декабрына карата: эки коммерциялык банк). Бул банктардын эсептериндеги калдыктардын жалпы көлөмү 2024-жылдын 31-декабрына карата 95 667 611 миң сомду (2023-жылдын 31-декабрына карата: 17 510 937 миң сом) түзгөн.

19 Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин күндөлүк эсептериндеги каражаттарды камтыйт.

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Улуттук валютада	41 773 714	42 179 078
Чет өлкө валютасында	355 246	457 900
	42 128 960	42 636 978

20 Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча чыгарылган карыздык баалуу кагаздарга төмөнкү төлөө мөөнөтү жана баланстык наркындагы баалуу кагаздар кирет:

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Улуттук банктын төлөө мөөнөтү 7 күн болгон ноталары	747 148	319 683
Улуттук банктын төлөө мөөнөтү 28 күн болгон ноталары	-	42 349 561
Улуттук банктын төлөө мөөнөтү 91 күн болгон ноталары	-	7 109 375
Улуттук банктын төлөө мөөнөтү 182 күн болгон ноталары	-	3 504 778
	747 148	53 283 397

Топ акча-кредит саясатын жүргүзүү алкагында баалуу кагаздарды чыгарууга жана алар менен кабыл алынган эл аралык тажрыйбага ылайык операциялардын бардык түрлөрүн ишке ашырууга укуктуу. Улуттук банктын ноталары Улуттук банктын Автоматташтырылган тоорук системасы аркылуу жайгаштырылат, анын катышуучуларынан болуп Кыргыз Республикасынын коммерциялык банктары саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

**21 ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча
милдеттенмелер**

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	12 904 627	10 204 524

Атайын карыз алышуу укуктарын (мындан ары – АКУ) бөлүштүрүү, алардын суммасын эл аралык валюта фондунун (мындан ары – ЭВФ) мүчөсү болгон өлкөлөрдүн эл аралык резервдерин толуктоо жана ликвиддүүлүгүн колдоо максатында ЭВФтин мүчөсү болгон өлкөлөрдүн ортосунда анын чечими боюнча АКУ суммаларын шартсыз бөлүштүрүү болуп саналат. Мындай бөлүштүрүү глобалдуу финансылык каатчылыкка каршы жамааттык монетардык жооп болуп саналат, ал ликвиддүүлүк проблемасын башынан кечирип жаткан өлкөлөргө шарттар менен чектелбеген олуттуу финансылык ресурстарды берүү аркылуу ишке ашырылат. Бул ресурстар жөнгө салууга муктаждыкты азайтууга жана экономикалык өнүгүү саясатынын мүмкүнчүлүгүн кеңейтүүгө, ошондой эле ЭВФке мүчө өлкөлөрдүн валюталык запасын толуктоо аркылуу глобалдуу экономикалык системанын ликвиддүүлүгүн камсыз кылууга каралган.

ЭВФке мүчө өлкөлөрдүн арасында АКУну жалпы бөлүштүрүү алардын ЭВФтеги квотасына пропорционалдуу негизде жүзөгө ашырылган (33-эскертүү). Мындан тышкары, 2009-жылдын 10-августунда глобалдуу ликвиддүүлүктү жогорулатуу максатында, АКУну бир жолу атайын бөлүштүрүүнү караган, ЭВФтин Келишимдер статьясына төртүнчү түзөтүү күчүнө кирген.

Ушул түзөтүүгө ылайык, Кыргыз Республикасын кошо алганда, ЭВФке мүчө өлкөлөргө атайын бөлүштүрүү 2009-жылдын 9-сентябрында ишке ашырылган. Мүчө өлкөлөр жана АКУга ээлик кылуучулар аларды ЭВФ менен операцияларды жүргүзүү үчүн колдонушу мүмкүн. Кыргыз Республикасы 84 737 миң АКУ өлчөмүндө бөлүштүрүлгөн каражатты пайдалануу укугуна ээ болгон.

2021-жылы ЭВФ COVID-19 пандемиясынын терс таасирин жөнгө салуу зарылдыгынан улам, катышуучу өлкөлөрдүн арасында АКУну бөлүштүргөн, жыйынтыгында 2021-жылдын 23-августунда Кыргыз Республикасы бөлүштүрүлгөн АКУнун өлчөмүн 170 222 миңге көбөйткөн. Анын пайыздык чени жума сайын ЭВФ тарабынан аныкталат жана ал бүткүл дүйнө боюнча бөлүштүрүлгөн АКУну алуучулар үчүн бирдей болуп саналат.

2022-жылдын 13-майында Улуттук банк тарабынан Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин атынан иш алып барган Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине 2021-жылы ЭВФтен Кыргыз Республикасына бөлүштүрүлгөн АКУну өткөрүп берүү жөнүндө макулдашууга кол коюлган. Ага ылайык, бөлүштүрүлгөн АКУ Кыргыз Республикасынын тышкы карызынын ордун жабуу максатына колдонулат.

2024-жылы Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги тарабынан Улуттук банкка 28 370 миң АКУ калыбына келтирилген, ал 2021-жылы Кыргыз Республикасына ЭВФ тарабынан бөлүштүрүлгөн АКУнун Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин атынан иш алып барган Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине Улуттук банк тарабынан өткөрүп берүү жөнүндө макулдашуунун алкагында берилген (2023-жылы Улуттук банк тарабынан Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине 56 386 миң АКУ берилген).

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

21 ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер (уландысы)

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Улуттук банктын жана Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелери тиешелүүлүгүнө жараша 113 107 миң АКУну жана 141 852 миң АКУну (2023-жылдын 31-декабрына карата: тиешелүүлүгүнө жараша 84 737 миң АКУ жана 170 222 миң АКУ) түзгөн.

Кийинки таблицада Топтун финансылык иштин натыйжасында келип чыккан милдеттенмелериндеги өзгөрүүлөр, анын ичинде акча агымдары менен шартталган өзгөрүүлөр сыяктуу эле, акчага байланышпаган өзгөрүүлөр да сунушталган. Финансылык иштин натыйжасында келип чыккан милдеттенмелер дегенден улам, Топтун акча каражаттарынын жылышы жөнүндө консолидацияланган отчётто чагылдырылган же чагылдырыла турган, финансылык иштен түшкөн акча каражаттарынын агымынын курамындагы милдеттенмелерди, акча агымдарын түшүнүүгө болот.

	Акчага байланышпаган өзгөрүүлөр				2024-жылдын 31-декабры
	2024-жылдын 1-январы	Финансылык иштен түшкөн акча каражаттарынын жылышы (i)	Чет өлкө валютасынын курсун корректировкалоо	Башка өзгөрүүлөр (ii)	
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	10 204 524	-	(500 390)	3 200 493	12 904 627
	10 204 524	-	(500 390)	3 200 493	12 904 627

	Акчага байланышпаган өзгөрүүлөр				2023-жылдын 31-декабры
	2023-жылдын 1-январы	Финансылык иштен түшкөн акча каражаттарынын жылышы (i)	Чет өлкө валютасынын курсун корректировкалоо	Башка өзгөрүүлөр (iii)	
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	16 171 080	-	623 633	(6 590 189)	10 204 524
	16 171 080	-	623 633	(6 590 189)	10 204 524

- (i) ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелерден акча агымдары акча каражаттарынын жылышы жөнүндө консолидацияланган отчётто карыз алуулардан жана карыз алуулардын ордун жабуудан түшүүлөрдүн таза суммасын түзөт.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

21 ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер (уландысы)

- (ii) 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча башка өзгөрүүлөр Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин атынан иш алып барган Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги тарабынан Улуттук банкка ЭВФтен Кыргыз Республикасына бөлүштүрүлгөн АКУ калыбына келтирилген жана чегерилген пайыздар боюнча өзгөрүүлөрдү өзүнө камтыйт.
- (iii) 2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча башка өзгөрүүлөр Улуттук банк тарабынан ЭВФтен Кыргыз Республикасына бөлүштүрүлгөн, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин атынан иш алып барган Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине өткөрүлүп берилген АКУ жана чегерилген пайыздар боюнча өзгөрүүлөрдү өзүнө камтыйт.

22 Башка милдеттенмелер

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Кредитордук карыз	336 506	265 680
Жыйынтыгында, башка финансылык милдеттенмелер	336 506	265 680
Кредиттик мүнөзгө ээ милдеттенмелер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга бааланган резерв	155 249	100 426
Башкалар	155 859	142 381
Жыйынтыгында, башка финансылык эмес милдеттенмелер	311 108	242 807
	647 614	508 487

23 Уставдык капитал**Төлөнгөн капитал**

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» конституциялык Мыйзамына ылайык Улуттук банктын уставдык капиталы 4 000 000 миң сомду түзөт.

Республикалык бюджетке чегерүүлөр жана милдеттүү резерв

Кыргыз Республикасынын 2025-жылдын 5-февралындагы «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын пайдасын которуу маселелери жөнүндө» конституциялык Мыйзамына ылайык, Улуттук банктын 2024-жылдын жыйынтыгы боюнча пайдасы финансылык отчет көз карандысыз тышкы аудитор тарабынан тастыкталгандан кийин которулат.

2024-жылдын 12-июнунда Улуттук банктын 2023-жылдагы бөлүштүрүү үчүн пайдасы 12 436 056 миң сом өлчөмүндө бекитилген, ал жүз пайыз өлчөмүндө Кыргыз Республикасынын республикалык бюджетине чегерилген (2023-жылы: 2022-жыл үчүн 10 186 889 миң сом өлчөмүндө таза пайда бекитилген, анын ичинен 9 168 200 миң сом Кыргыз Республикасынын республикалык бюджетине чегерилген, 1 018 689 миң сом Улуттук банктын милдеттүү резервине которулган).

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

23 Уставдык капитал (уландысы)

Республикалык бюджетке чегерилген сумма жана милдеттүү резерв Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттарынын көбөйүшү катары чагылдырылгандыктан, алар акча каражаттарынын жылышы жөнүндө консолидацияланган отчёттон алынып салынган.

Капиталды тескөө

Улуттук банктын капиталы дегенден улам, анын бардык милдеттенмелерин эсептен алып салгандан кийинки Улуттук банктын активдеринин калдык наркын түшүнүү зарыл.

Улуттук банктын капиталды тескөөгө байланыштуу максаттары Улуттук банктын көз карандысыздыгын жана ага жүктөлгөн милдеттерди аткарууга жөндөмдүүлүгүн камсыз кылуу үчүн капиталды тиешелүү деңгээлде колдоп турууга багытталган. Улуттук банк өзүнүн тескөөсүндө турган жалпы капиталды финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчётто камтылган өздүк капитал катары карайт.

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» конституциялык Мыйзамында каралган 4 000 000 миң сомду түзгөн уставдык капиталдын өлчөмүн эске албаганда, Улуттук банк үчүн анын капитал деңгээлине карата кандайдыр бир тышкы талаптар жок.

24 Таза пайыздык киреше (чыгаша)

	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
Натыйжалуу пайыздык чен методун колдонуу менен пайыздык кирешелер		
Банктардагы жана эл аралык финансылык уюмдардагы «ностро» эсептер	2 983 211	2 052 181
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	2 430 120	1 327 025
Банктардагы жана эл аралык финансылык уюмдардагы мөөнөттүү депозиттер	1 898 747	1 120 765
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	1 537 283	1 336 748
Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер	-	81 861
Башкалар	57 402	70 970
	8 906 763	5 989 550
Пайыздык чыгашалар		
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	(4 440 828)	(6 280 366)
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	(2 512 644)	(1 627 633)
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	(409 060)	(510 860)
Башкалар	(101 049)	(22 978)
	(7 463 581)	(8 441 837)
	1 443 182	(2 452 287)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

25 Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервди түзүү/(калыбына келтирүү) жана башка резервдер

	Башка жыйынды киреше			Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар (11-эскертүү)			Башка финансылык активдер (15-эскертүү)			Шарттуу милдеттемелер (22, 30-эскертүүлөр)	
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	1-стадия	2-стадия	3-стадия	1-стадия	2-стадия	3-стадия	1-стадия	2-стадия
2024-жылдын 1-январына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	14 000	166 931	159 335	26	238 656	933	5 642	128 426	100 426	814 375	
Резервдин суммасындагы өзгөрүү											
- Биринчи стадияга которуу	-	-	-	-	-	(12)	12	-	-	-	-
- Экинчи стадияга которуу	(1)	1	-	-	-	301	(301)	-	-	-	-
- Үчүнчү стадияга которуу	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Кредиттик тобокелдиктин параметрлеринин өзгөрүүсүнүн натыйжасында нетто өзгөрүү	-	-	-	-	(1 643)	-	-	-	-	(1 643)	
Чыгымдардын ордун толтуруу/(активдерди резервдердин эсебинен алып салуу)	-	-	163	-	-	-	-	-	(21 356)	(21 193)	
Түзүлгөн же сатылып алынган финансылык активдер	13 088	108 112	(163)	259	200 179	-	1 088	932	76 179	399 674	
Эсептен алып салынгандарды эске албаганда, таануу токтотулган финансылык активдер	(4 344)	(69 853)	-	(20)	(6 610)	(603)	(2 023)	(34 491)	-	(117 944)	
Башка өзгөрүүлөр	-	-	(3 730)	1	-	-	-	21 307	-	17 578	
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	22 743	205 191	155 605	266	430 582	619	4 418	116 174	155 249	1 090 847	

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

25 Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервди түзүү/(калыбына келтирүү) жана башка резервдер (уландысы)

	Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар (8-эскертүү)			Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер (9-эскертүү)			Кардарларга берилген кредиттер			Башка жыйынды киреше аркылуу ачылган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар (11-эскертүү)			Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар (11-эскертүү)			Башка финансылык активдер (15-эскертүү)			Сатылып алынган кредиттик нарксызданган финансылык активдер			Жыйын-тыгында					
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	3-стадия	1-стадия	2-стадия	3-стадия	1-стадия	2-стадия	3-стадия	1-стадия	1-стадия	2-стадия	3-стадия	1-стадия	2-стадия	3-стадия	1-стадия	2-стадия	3-стадия	1-стадия	2-стадия	3-стадия	1-стадия	2-стадия	3-стадия	Жыйын-тыгында
2023-жылдын 1-январына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	15 561	200 410	5 643	153 244	26 579	232 929	989 761	11 373	145 904	6 978	1 125	75 465	117 314	100 426	2 119 752												
Резервдин суммасындагы өзгөрүү																											
- Биринчи стадияга которуу	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Экинчи стадияга которуу	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Үчүнчү стадияга которуу	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Кредиттик тобокелдиктин параметрлеринин өзгөрүүсүнүн натыйжасында нетто өзгөрүү	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	111	-	-	-	2 776	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2 887
Чыгымдардын орду толтуруу/ (активдерди резервдердин эсебинен алып салуу)	-	-	-	108	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	48 007
Түзүлгөн же сатылып алынган финансылык активдер	3 587	61 552	-	-	-	-	-	26	117 978	640	27	50 240	-	12 670	246 720												
Эсептен алып салынгандарды эске албаганда, таануу токтотулган финансылык активдер	(5 148)	(95 031)	(5 643)	(108)	(26 579)	(232 929)	(989 761)	(11 373)	(25 337)	(1 784)	(380)	(31)	(117 314)	(1 515)	(1 512 933)												
Башка өзгөрүүлөр	-	-	-	6 091	-	-	-	-	-	-	-	47	(55)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6 036
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	14 000	166 931	-	159 335	-	-	-	26	238 656	5 642	933	128 426	-	100 426	814 375												

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

**26 Чет өлкө валютасында жана монетардык алтын менен жүргүзүлгөн
операциялар боюнча реализацияланган пайда**

	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
Чет өлкө валютасында жана монетардык алтын менен жүргүзүлгөн операциялар боюнча реализацияланган пайда	7 783 571	13 447 960
Чет өлкө валютасы менен жүргүзүлгөн «спот» бүтүмдөрүнөн алынган пайда	1 864 619	1 391 373
	9 648 190	14 839 333

**27 Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар менен
жүргүзүлгөн операциялар боюнча реализацияланган пайда**

	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
Түшкөн каражат		
Алтын түрүндө запастар	97 349 268	134 897
Монетардык эмес алтын	456 327	206 003
	97 805 595	340 900
Өздүк наркы		
Алтын түрүндө запастар	(60 126 462)	(116 836)
Монетардык эмес алтын	(356 181)	(190 954)
	(60 482 643)	(307 790)
	37 322 952	33 110

Отчёттук жылда алтын түрүндө запастар негизинен А+ кредиттик рейтинги бар чет өлкө банк-корреспондентине чет өлкө валютасына сатылган.

28 Башка кирешелер жана чыгашалар

	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
Башка кирешелер		
Нумизматикалык баалуулуктарды сатуудан түшкөн киреше	73 393	28 397
Башкалар	490 361	151 175
	563 754	179 572
Башка чыгашалар		
Нумизматикалык баалуулуктардын өздүк наркын таануу боюнча чыгашалар	(69 266)	(27 300)
Башкалар	(10 850)	(16 666)
	(80 116)	(43 966)

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча башка статьяга жер участогун сатуудан 214 956 миң сом суммасындагы киреше кирет.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

29 Административдик чыгашалар

	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
Персоналга кеткен сарптоолор		
Эмгек акы	1 605 150	1 363 235
Социалдык фондго төлөөлөр	274 315	233 083
	1 879 465	1 596 318
Башка административдик чыгашалар		
Амортизация жана эскилиги жеткендер	250 670	230 124
Ремонт иштери жана тейлөөлөр	165 569	144 126
Күзөт иштери	102 761	104 883
Кесиптик кызмат көрсөтүүлөр	48 358	31 375
Байланыш жана маалыматтык кызмат көрсөтүүлөр	40 194	38 861
Иш сапарына кеткен чыгашалар	22 815	22 174
Жарыялоолор жана жазылуулар	22 323	17 961
Социалдык иш-чараларга сарптоолор	10 647	10 616
Кеңсе буюмдары	9 511	7 632
Персоналды окутуу	8 059	13 398
Ижарага чыгашалар	4 471	4 001
Башкалар	36 630	41 613
Жыйынтыгында, административдик чыгашалар	2 601 473	2 263 082

30 Пайда салыгы

Улуттук банк Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык пайда салыгын төлөөдөн бошотулган. Туунду уюмдарга салык салынууга тийиш. Салык чени ушул юрисдикциядагы салык мыйзамдарына ылайык, Кыргыз Республикасындагы юридикалык жактардын төлөөгө карата салык салынуучу пайдасынан 10 пайызды түзөт.

Чыгашалардын айрым түрлөрү салык салуу максаттарында эсепке алынбагандыгына байланыштуу, ошондой эле салык салынбаган киреше орун алгандыктан, Топто белгилүү бир туруктуу салык айырмалары келип чыгат.

Кийинкиге калтырылган салык консолидацияланган финансылык отчёттун максатында салык салуу максаты үчүн аныкталган активдердин эсепке алуу наркы менен милдеттенмелердин ортосундагы убактылуу айырмадан алынган таза салык натыйжасын чагылдырат. 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата орун алган убактылуу айырма, негизинен, кирешелерди жана чыгашаларды эсепке алуу боюнча ар башка методдорго/мөөнөттөргө, ошондой эле айрым активдерди эсепке алуу менен салык наркы ортосундагы айырмадан келип чыккан убактылуу айырмаларга байланыштуу.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

30 Пайда салыгы (уландысы)

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Учурдагы пайда салыгы боюнча чыгаша	(64 528)	(70 245)
Убактылуу айырманын келип чыгуусунан жана калыбына келүүсүнөн улам калтырылган салык активдеринин/ милдеттенмелеринин өлчөмүнүн өзгөрүшү	5 791	14 319
Жыйынтыгында, пайда салыгы боюнча чыгашалар	(58 737)	(55 926)

Төмөндө 10 пайыз ченемдик чен боюнча эсептелген пайда салыгы боюнча чыгашаларды пайда салыгы боюнча айкын чыгашаларга ылайык келтирүү үчүн эсептөөлөр келтирилген:

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Салык салынганга чейинки пайда	45 839 281	9 999 633
Белгиленген чен боюнча салык (10%)	(4 583 928)	(999 963)
Улуттук банктын операциялары боюнча салык салынбаган киреше	4 569 673	1 243 606
Башка туруктуу айырмалар	(44 482)	(299 569)
Жыйынтыгында, пайда салыгы боюнча чыгашалар	(58 737)	(55 926)

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча кийинкиге калтырылган салык активдери/(милдеттенмелер) төмөнкүдөй берилген:

	2024-жылдын 31-декабры	Пайда же чыгым жөнүндө консолидация- ланган отчётто	2023-жылдын 31-декабры	Пайда же чыгым жөнүндө консолидация- ланган отчётто	2022-жылдын 31-декабры
Негизги каражаттар	(2 913)	(45)	(2 958)	10 681	(13 639)
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдер	-	-	-	36 450	(36 450)
Кардарларга берилген кредиттер	-	-	-	2 049	(2 049)
Башка финансылык милдеттенмелер	(4 385)	7 412	3 027	(1 645)	4 672
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	1 858	(832)	1 026	(1 635)	2 661
Келечектеги мезгилдерге каторулган салык чыгымдары	-	-	-	(29 711)	29 711
Башка активдер жана милдеттенмелер	3 374	(744)	2 630	(1 870)	4 500
Жыйынтыгында, кийинкиге калтырылган таза салык активдери/ (милдеттенмелери)	(2 066)	5 791	3 725	14 319	(10 594)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

31 Шарттуу милдеттенмелер

(а) Салык салуу

Кыргыз Республикасында салык системасы салыштырмалуу жаңы жана мыйзам ченемдеринин, расмий түшүндүрмөлөрдүн жана сот чечимдеринин бат-бат өзгөрүшү менен мүнөздөлөт, алар кээ бир учурларда так эмес, карама-каршы жана ар башка чечмелөөлөрдү камтыйт. Салыктар салык органдары тарабынан текшерүү жана изилдөө предметинен болуп саналат, алар айыптык төлөм белгилөө жана жазалоо укугуна ээ. Салык мыйзамдары бузулган учурда, салык органдары тарабынан алты жыл өткөндөн кийин кошумча салыктар, айыптык төлөмдөр же жазалоо боюнча эч кандай милдеттенмелер жүктөлбөйт.

Бул жагдайлар Кыргыз Республикасында салык боюнча тобокелдиктерди жаратууда, алар башка өлкөлөргө караганда кыйла маанилүү болуп саналат. Жетекчилик салык милдеттенмелери Кыргыз Республикасынын колдонуудагы салык мыйзамдарына, расмий түшүндүрмөлөргө жана сот чечимдерине ылайык шайкеш келтирилген деп эсептейт. Ошондой болсо да, тиешелүү органдар тарабынан бул жоболордун чечмелениши айырмалынышы мүмкүн жана эгерде алар өз позициясынын укук ченемдүүлүгүн далилдей алса, анын консолидацияланган финансылык отчётко карата таасири олуттуу болушу ыктымал.

Жетекчилик, эгерде Топко карата доо жана даттануулар боюнча акыркы милдеттенме орун алса, анда ал Топтун консолидацияланган финансылык абалына же келечектеги ишинин жыйынтыгына олуттуу деле таасирин тийгизбейт деп болжолдойт.

(б) Сот доолору

Кадимки чарба ишинде Топко үчүнчү жактардан мезгил-мезгили менен дооматтар келип түшүшү мүмкүн. Жетекчилик 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Топ мындай дооматтар боюнча олуттуу чыгым тартпайт деп эсептеген жана ага жараша, баалоо милдеттенмелерин тааныган эмес.

(в) Кредиттик мүнөзгө ээ милдеттенмелер, гарантиялар жана башка финансылык контракттар

«Кепилдик фонд» ААК өнөктөш банктарынын жана финансылык мекемелеринин карыз алуучуларына финансылык гарантияларды берүүдө.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча номиналдык же контракттык суммалар төмөнкүлөрдү түзгөн:

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Финансылык гарантиялар	4 279 250	3 304 747
Кредиттик мүнөзгө ээ милдеттенмелер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баалануучу резерв	(155 249)	(100 426)
Жыйынтыгында, кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер	4 124 001	3 204 321

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

31 Шарттуу милдеттенмелер (уландысы)**(в) Кредиттик мүнөзгө ээ милдеттенмелер, гарантиялар жана башка финансылык контракттар, уландысы**

Финансылык гарантиялар боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын өзгөрүүлөрүнө талдап-иликтөөлөр төмөнкүдөй чагылдырылган:

	12 ай ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар
2023-жылдын 31-декабрына карата күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	100 426
Резервдин таза өзгөрүүсү	54 823
2024-жылдын 31-декабрына карата күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	155 249

	12 ай ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар
2022-жылдын 31-декабрына карата күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	137 386
Резервдин таза өзгөрүүсү	(36 960)
2023-жылдын 31-декабрына карата күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	100 426

32 Тобокелдиктерди тескөө

Тобокелдиктерди тескөөгө алуу Топтун ишинде маанилүү роль ойноп, анын операциялык ишинин маанилүү элементи болуп саналат. Топ өз ишин жүзөгө ашыруу процессинде дуушар болуучу негизги тобокелдиктерден болуп, рыноктук тобокелдик, кредиттик тобокелдик жана ликвиддүүлүк тобокелдиги саналат.

(а) Тобокелдиктерди тескөө саясаты жана жол-жоболор

Топтун тобокелдиктерди тескөө боюнча саясаты Топ дуушар болуучу тобокелдиктерди аныктоого, аларга баа берүүгө, талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүүгө жана тескөөгө, ошондой эле чектөөлөрдү белгилөөгө жана тиешелүү контролдоону камсыз кылууга, тобокелдик деңгээлине туруктуу баа берүүгө жана алардын белгиленген лимиттерге ылайык келүүсүнө байкоо жүргүзүүгө багытталган. Тобокелдиктерди тескөө саясаты жана жол-жоболору, рыноктук жагдайлардын өзгөрүүсүн, сунушталып жаткан банктык продукттарды жана кызмат көрсөтүүлөрдү, топтолгон алгылыктуу дүйнөлүк тажрыйбаларды чагылдыруу максатында, туруктуу негизде кайрадан каралып турат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)**(а) Тобокелдиктерди тескөө саясаты жана жол-жоболор, уландысы**

Топтун жетекчилиги, тобокелдиктерди тескөө боюнча контролдоо системасынын талаптагыдай иштеши, негизги тобокелдиктердин тескөөгө алынышы жана тобокелдиктерди тескөө боюнча саясаттын жана жол-жоболордун жактырылышы, ошондой эле ири бүтүмдөрүн жактырылышы үчүн жоопкерчиликтүү.

Улуттук банк Башкармасы комитеттер жана комиссиялар монетардык, инвестициялык жана валюта саясаттарына байланыштуу маселелерди дайыма кароого алып, активдерди тескөө алкагында лимиттерди, ошондой эле Топтун контрагенттерине карата талаптарды белгилешет.

Улуттук банк Башкармасы тарабынан 2023-жылдын 18-декабрындагы токтому менен бекитилген Улуттук банктын эл аралык резервди тескөө боюнча инвестициялык саясатына ылайык (мындан ары – Инвестициялык саясат), тобокелдиктерди тескөөнүн негизги максатынан болуп, Топтун ликвиддүүлүгүн жана активдеринин коопсуздугун камсыз кылуу саналат. Операциялар Инвестициялык саясатта белгиленген ар жылдык лимиттердин чегинде ишке ашырылат.

Ушул максаттарга ылайык Улуттук банктын алтын валюта активдери жумушчу жана инвестициялык портфелдерге бөлүнөт.

Топтун тобокелдиктери иштин жүрүшүндө дуушарланууга мүмкүн болгон, күтүлүүчү чыгым катары да, статистикалык моделдердин негизинде көбүрөөк айкын чыгымдарды баалоону түшүндүргөн күтүлбөгөн чыгым катары да чагылдырган метод аркылуу бааланат. Моделдерде мурдагы тажрыйбадан алынган жана экономикалык шарттарды эске алуу менен корректировкаланган болжолдоолордун маанилери колдонулат. Топ «өтө начар сценарийлердин» да моделин түзөт, алар келип чыгуу ыктымалдыгы төмөн болуп саналган жагдайлар башталган учурда орун алышы мүмкүн.

Иштин бардык түрлөрү боюнча алынган маалымат тобокелдиктерди талдоо, контролдоо жана алдын ала аныктоо максатында изилденет жана иштелип чыгат. Көрсөтүлгөн маалымат түшүндүрмөлөрү менен Башкармага сунушталат.

Тобокелдиктин концентрацияланышы бир катар контрагенттер иштин окшош түрлөрүн жүргүзгөн, же алардын иши бир географиялык региондо жүргүзүлгөн, же болбосо контрагенттер ушул сыяктуу экономикалык мүнөздөмөлөргө ээ болгон учурда келип чыгат, жана экономикалык, саясий жана башка шарттарда өзгөрүүлөрдүн натыйжасында, бул контрагенттердин келишимдик милдеттенмелерди аткаруу жөндөмдүүлүгүнө ушул сыяктуу таасирин тийгизет. Тобокелдиктин концентрацияланышы Топтун ишинин натыйжасына белгилүү бир тармакка же географиялык регионго таасирин тийгизген өзгөрүүлөргө салыштырмалуу ийкемдүүлүгүн чагылдырат.

Тобокелдиктин ашыкча концентрацияланышына жол бербөө максатында, Топтун саясатында жана жол-жобосунда диверсификацияланган портфелди колдоого багытталган атайын принциптер камтылат. Тобокелдиктин белгиленген концентрацияланышы тескөөгө алынат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)**(б) Рыноктук тобокелдик**

Рыноктук тобокелдик – бул, рыноктук баанын өзгөрүүсүнөн улам адилет нарктын же финансылык инструмент боюнча акча каражаттарынын келечектеги агымынын өзгөрүү тобокелдиги. Рыноктук тобокелдик валюта тобокелдигинен, пайыздык чендердин өзгөрүүсү тобокелдигинен, ошондой эле башка баа тобокелдиктеринен турат. Рыноктук тобокелдик, рыноктогу жалпы жана мүнөздүү болгон өзгөрүүлөрдүн, рыноктук баанын өзгөрүлмөлүүлүгүнүн таасирине дуушар болгон пайыздык, валюталык жана үлүштүк финансылык инструменттерге карата ачык позициялар боюнча келип чыгат.

Рыноктук тобокелдикке дуушарлануу алгылыктуу параметрлердин чегинен чыкпагандай, ошону менен катар эле кабыл алынган тобокелдик үчүн алынган кирешелүүлүктү оптималдаштырууну камсыз кылуу менен тескөө жана контролдоо рыноктук тобокелдикти тескөө милдетинен болуп саналат.

Топ бардык ачык позицияларга баа берүү жол-жобосун туруктуу ишке ашыруу аркылуу рыноктук тобокелдикти тескейт. Мындан тышкары, Топ финансылык инструменттер боюнча ачык позицияларга белгиленген лимиттерге, пайыздык чендерге, төлөө мөөнөттөрүнө жана тобокелдик көрсөткүчүнүн/кирешелүүлүктүн катышына туруктуу байкоо жүргүзүп турат.

(i) Пайыздык чендердин өзгөрүү тобокелдиги

Пайыздык чендердин өзгөрүү тобокелдиги – бул, рыноктук пайыздык чендердин өзгөрүүсүнөн улам адилет нарктын же финансылык инструмент боюнча келечекте болжолдонуп жаткан акча каражаттарынын агымынын өзгөрүү тобокелдиги. Топ басымдуулук кылган рыноктук пайыздык чендердин анын финансылык абалына жана акча каражаттарынын агымынын таасирлерине дуушарланышы ыктымал. Мындай өзгөрүүлөр пайыздык маржа деңгээлин көбөйтүшү мүмкүн, бирок аны төмөндөтүшү да мүмкүн же болбосо пайыздык чендердин күтүүсүз өзгөрүүсү чыгымдардын келип чыгышына алып келет.

Орточо пайыздык чендер

Төмөндө келтирилген таблицада 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата пайыздык активдер жана милдеттенмелер боюнча орточо натыйжалуу пайыздык чендер чагылдырылган. Бул пайыздык чендер тиешелүү активдердин жана милдеттенмелердин төлөөгө карата кирешелүүлүгүнө баа берүү катары чагылдырат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(i) Пайыздык чендердин өзгөрүү тобокелдиги, уландысы

	Орточо салмактанып алынган натыйжалуу пайыздык чен, % 2024-жылдын 31-декабры	Орточо салмактанып алынган натыйжалуу пайыздык чен, % 2023-жылдын 31-декабры
Пайыздык активдер		
Банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар		
<i>«Ностро» түрүндөгү эсептер</i>		
- АКШ долларында	4,25	5,30
- евродо	3,73	3,84
- канада долларында	3,03	4,82
- кытай юанында	0,24	0,25
- корей вонасында	0,10	0,10
- швейцария франкында	0,19	1,13
- АКУда	3,16	4,10
- австралия долларында	4,35	4,35
- япон йенинде	0,00	(0,22)
- англия фунт стерлингинде	4,70	5,12
- орус рублинде	6,00	6,00
- кыргыз сомунда	5,28	4,53
<i>Мөөнөттүү депозиттер</i>		
- АКШ долларында	4,80	5,65
- англия фунт стерлингинде	4,73	5,18
- австралия долларында	4,38	4,50
- кытай юанында	0,00	2,46
- сингапур долларында	3,20	4,04
- кыргыз сомунда	12,31	7,92
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар		
- АКШ долларында	4,22	4,53
- австралия долларында	4,40	4,61
- канада долларында	4,07	4,33
- англия фунт стерлингинде	4,63	-
- кытай юанында	2,49	3,07
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар		
- кыргыз сомунда	13,06	12,90
Пайыздык милдеттенмелер		
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары		
- кыргыз сомунда	4,00	11,00
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар		
- кыргыз сомунда	3,42	13,37
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер		
	3,16	4,10

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

Пайыздык чендердин өзгөрүүгө ийкемдүүлүгүн талдап-иликтөөлөр

Пайданын же чыгымдын, ошондой эле өздүк капиталдын башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган финансылык активдердин адилет наркынын өзгөрүүсүнүн ийкемдүүлүгүнө талдап-иликтөөлөрдү, 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча колдонулган позициялардын негизинде түзүлгөн, пайыздык чендердин өзгөрүүсүнөн жана кирешелүүлүк ийрегинин пайыздык чендердин көбөйүшү же азаюусу жагына 100 базистик пунктка катар жылышынын жөнөкөй сценарийинен улам, төмөнкүдөй чагылдырууга болот:

	2024-жылдын 31-декабры		2023-жылдын 31-декабры	
	Пайда же чыгым	Жыйынды киреше жана капитал	Пайда же чыгым	Жыйынды киреше жана капитал
Чендердин көбөйүүсү жагына 100 базистик пунктка катар жылышуу	-	(373 491)	-	(359 467)
Чендердин азаюусу жагына 100 базистик пунктка катар жылышуу	-	373 491	-	359 467

Жогоруда келтирилген таблицаларда негизги жол берүүлөрдүн өзгөрүү таасири чагылдырылган, ошол эле учурда башка жол берүүлөр өзгөрүүсүз калган. Иш жүзүндө, жол берилгендер менен башка факторлор ортосундагы корреляция кездешет. Бул жерде ошондой эле көрсөтүлгөн ийкемдүүлүк линиялык мүнөзгө ээ эмес экендигин белгилеп кетүү зарыл, ошондуктан көбүрөөк же азыраак таасир этүү ушул натыйжалардын негизинде интерполяцияланууга же экстраполяцияланууга тийиш эмес.

Ийкемдүүлүктү талдап-иликтөөлөрдө Топ активдерди жана милдеттенмелерди жигердүү тескөөгө ала тургандыгы эске алынбайт. Буга кошумча Топтун финансылык абалы рыноктогу өзгөрүүлөргө жараша өзгөрүшү мүмкүн. Мисалы, Топтун финансылык тобокелдиктерди тескөө жагындагы стратегиясы рыноктогу баанын өзгөрүүсүнө байланыштуу тобокелдиктерди тескөөгө багытталган. Баалуу кагаздар рыногунда баанын кескин алгылыксыз мүнөздө өзгөрүп кетиши шартында, Топтун аракеттеринде инвестициялык активдерди сатуу, инвестициялык портфелдин курамын өзгөртүү, ошондой эле коргонуунун башка ыкмалары да камтылышы мүмкүн. Демек, жол берүүдөгү өзгөрүүлөр милдеттенмелерге айкын таасир этпесе да, рынок баасы боюнча финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчётто эсепке алынган активдерге олуттуу таасир этиши мүмкүн. Бул учурда, активдерге жана милдеттенмелерге баа берүүнүн ар кандай ыкмалары капитал өлчөмүнүн өзгөрүүсүнө алып келиши мүмкүн.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

- (б) Рыноктук тобокелдик, уландысы
- (ii) Валюта тобокелдиги

Топ бир нече чет өлкө валютасында туюндурулган активдерге жана милдеттенмелерге ээ.

Валюта тобокелдиги – бул, адилет нарктын же валюталардын рыноктук алмашуу курстарынын өзгөрүүсүнөн улам, финансылык инструмент боюнча акча каражаттарынын келечектеги агымынын өзгөрүү тобокелдиги. Топ валюта тобокелдиктеринен коргонуу жагында чараларды көрүп жаткандыгына карабастан, мындай операциялар ФОЭСке ылайык хеджирлөөгө тиешелүү аныктамаларга төп келбейт.

Топтун 2024-жылдын 31-декабрына карата валюталар боюнча валюта тобокелдигине дуушарлануусу төмөнкү таблицада чагылдырылган:

	Сом	АКШ доллары	Евро	Канада доллары	Австралия доллары	АКУ	Англия фунт стерлинги	Кытай юаны	Орус рубли	Башка валюталар	Жыйын-тыгында, 2024-жылдын 31-декабры
Туунду эмес финансылык активдер											
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	5 292 527	69 747 569	3 559 998	5 720 128	620 325	18 239 935	4 024 583	8 947 438	1 264 950	1 664 455	119 081 908
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	20 247 713	-	3 705 617	663 942	-	563 235	25 563 835	-	-	50 744 342
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	22 728 862	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22 728 862
Башка финансылык активдер	391 484	-	-	-	-	-	-	-	-	-	391 484
Жыйынтыгында, туунду эмес финансылык активдер	28 412 873	89 995 282	3 559 998	9 425 745	1 284 267	18 239 935	4 587 818	34 511 273	1 264 950	1 664 455	192 946 596

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(б) Рыноктук тобокелдик, уландысы

(ii) Валюта тобокелдиги, уландысы

	Сом	АКШ доллары	Евро	Канада доллары	Австралия доллары	АКУ	Англия фунт стерлинги	Кытай юаны	Орус рубли	Башка валюталар	Жыйын-тыгында, 2024-жылдын 31-декабры
Туунду эмес финансылык милдеттемелер											
Жүгүртүүдөгү банкоттор жана монеталар	240 424 733	-	-	-	-	-	-	-	-	-	240 424 733
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	124 474 107	3 845 400	-	-	-	-	-	-	-	-	128 319 507
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	41 773 714	45 467	15 999	-	-	-	-	-	259 515	34 265	42 128 960
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	747 148	-	-	-	-	-	-	-	-	-	747 148
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттемелер	-	-	-	-	-	12 904 627	-	-	-	-	12 904 627
Башка финансылык милдеттемелер	316 535	18 795	724	121	-	-	-	-	-	331	336 506
Жыйынтыгында, туунду эмес финансылык милдеттемелер	407 736 237	3 909 662	16 723	121	-	12 904 627	-	-	259 515	34 596	424 861 481
Таза баланстык позиция	(379 323 364)	86 085 620	3 543 275	9 425 624	1 284 267	5 335 308	4 587 818	34 511 273	1 005 435	1 629 859	(231 914 885)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

- (б) Рыноктук тобокелдик, уландысы
- (ii) Валюта тобокелдиги, уландысы

Топтун 2023-жылдын 31-декабрына карата валюталар боюнча валюта тобокелдигине дуушарлануусу төмөнкү таблицада чагылдырылган:

	Сом	АКШ доллары	Евро	Канада доллары	Австралия доллары	АКУ	Англия фунт стерлинги	Кытай юаны	Орус рубли	Башка валюталар	Жыйын-тыгында, 2023-жылдын 31-декабры
Туунду эмес финансылык активдер											
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	2 814 421	81 302 566	3 799 593	174 450	673 295	15 809 946	3 471 913	13 896 850	3 726 415	1 796 129	127 465 578
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	19 693 854	-	5 293 667	714 954	-	-	10 623 202	-	-	36 325 677
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	14 330 901	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14 330 901
Башка финансылык активдер	375 739	-	-	-	-	-	-	-	-	-	375 739
Жыйынтыгында, туунду эмес финансылык активдер	17 521 061	100 996 420	3 799 593	5 468 117	1 388 249	15 809 946	3 471 913	24 520 052	3 726 415	1 796 129	178 497 895

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(б) Рыноктук тобокелдик, уландысы

(ii) Валюта тобокелдиги, уландысы

	Сом	АКШ доллары	Евро	Канада доллары	Австралия доллары	АКУ	Англия фунт стерлинги	Кытай юаны	Орус рубли	Башка ва- люталар	Жыйын- тыгында, 2023-жылдын 31-декабры
Туунду эмес финансылык милдеттенмелер											
Жүгүртүлгү банкноттор жана монеталар	207 251 028	-	-	-	-	-	-	-	-	-	207 251 028
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	56 231 623	2 767 395	-	-	-	-	-	-	-	-	58 999 018
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 179 078	187 791	64 396	-	-	-	-	143 014	32 315	30 384	42 636 978
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	53 283 397	-	-	-	-	-	-	-	-	-	53 283 397
ЭВФтен бөлүштүрүү тартыбинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	-	-	-	-	-	10 204 524	-	-	-	-	10 204 524
Башка финансылык милдеттенмелер	261 394	3 233	394	135	-	-	-	-	-	524	265 680
Жыйынтыгында, туунду эмес финансылык милдеттенмелер	359 206 520	2 958 419	64 790	135	-	10 204 524	-	143 014	32 315	30 908	372 640 625
Таза баланстык позиция	(341 685 459)	98 038 001	3 734 803	5 467 982	1 388 249	5 605 422	3 471 913	24 377 038	3 694 100	1 765 221	(194 142 730)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(б) Рыноктук тобокелдик, уландысы

(ii) Валюта тобокелдиги, уландысы

Төмөнкү таблицада көрсөтүлгөндөй эле, кыргыз сомунун курсунун 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча төмөндө келтирилген валюталарга карата алсызданышы, өздүк капиталдын жана башка жыйынды кирешенин төмөндө чагылдырылгандай көбөйүүсүнө (азаюусуна) алып келмек. Бул талдап-иликтөөлөр, Топтун көз карашы боюнча отчёттук мезгилдин акырына карата орун алышы мүмкүн болгон валюта курстарынын өзгөрүүсүнө негизделген. Ийкемдүүлүктүн бул деңгээли Топтун негизги башкаруу персоналына берилүүчү валюта тобокелдигине тиешелүү отчётторду даярдоодо колдонулат. Жүргүзүлгөн талдап-иликтөөлөрдө калган бардык өзгөрүлмөлүүлөр, айрыкча пайыздык чендер өзгөрүүсүз калуусу болжолдонгон.

	2024-жылдын 31-декабры		2023-жылдын 31-декабры	
	Пайда же чыгым	Башка жыйынды киреше жана капитал	Пайда же чыгым	Башка жыйынды киреше жана капитал
АКШ доллары курсунун кыргыз сомуна карата 10% өсүшү	-	8 608 562	-	9 803 800
Кытай юаны курсунун кыргыз сомуна карата 10% өсүшү	-	3 451 127	-	2 437 704
Канада доллары курсунун кыргыз сомуна карата 10% өсүшү	-	942 562	-	546 798
Евро курсунун кыргыз сомуна карата 10% өсүшү	-	354 328	-	373 481
Орус рублинин курсунун кыргыз сомуна карата 10% өсүшү	-	100 544	-	369 410
Англия фунт стерлинги курсунун кыргыз сомуна карата 10% өсүшү	-	458 782	-	347 192
Австралия доллары курсунун кыргыз сомуна карата 10% өсүшү	-	128 427	-	138 825
Башка валюталардын курсунун кыргыз сомуна карата 10% өсүшү	-	162 986	-	176 522

Сомдун жогоруда келтирилген валюталарга карата курсунун бекемделиши, 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча, калган бардык өзгөрүлмөлүүлөр өзгөрүүсүз калган учурда, кайтарым таасирге ээ болмок.

Ийкемдүүлүктү талдап-иликтөөлөргө чектөөлөр

Жогоруда келтирилген таблицаларда негизги жол берүүлөрдүн өзгөрүү таасири чагылдырылган, ошол эле учурда башка жол берүүлөр өзгөрүүсүз калган. Иш жүзүндө жол берилгендер менен башка факторлор ортосундагы корреляция орун алат. Ошондой эле бул жерде көрсөтүлгөн ийкемдүүлүк линиялык мүнөзгө ээ эмес экендигин белгилеп кетүү зарыл, ошондуктан көбүрөөк же азыраак таасир этүү ушул натыйжалардын негизинде интерполяцияланууга же экстраполяцияланууга тийиш эмес.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)**(б) Рыноктук тобокелдик, уландысы****(iii) Башка баа тобокелдиги**

Башка баа тобокелдиги – бул, ошол белгилүү бир инструментке же анын эмитентине мүнөздүү болгон факторлордон же рынокто жүгүртүлгөн ушундай эле бардык финансылык инструменттерге таасир эткен факторлордон улам өзгөрүүлөр болгонбу же жокпу андан көз карандысыз, рыноктук баалардын өзгөрүүсүнүн натыйжасында (мында, пайыздык чендердин өзгөрүү тобокелдигинин же валюта тобокелдигинин таасиринен улам келип чыккан өзгөрүүлөрдөн тышкары), финансылык инструменттин адилет наркынын же ал боюнча келечекте күтүлүп жаткан акча каражаттарынын агымынын өзгөрүү тобокелдиги. Башка баа тобокелдиги, Топ финансылык инструмент боюнча узун же кыска позицияга ээ болгон шартта келип чыгат.

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Топ чет өлкө банктарындагы эсептердеги монетардык алтынга байланыштуу башка баа тобокелдигине дуушар болгон. Монетардык алтын 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча сактоо жайында жайгашкан физикалык жана эсептердеги алтын менен берилген. Алтын ФОЭСтин талаптарына ылайык финансылык актив катары каралбаса да, банк эсепке алуу саясатында монетардык алтынды адилет наркы боюнча баалоону болжолдогондуктан, физикалык алтындын баасынын өзгөрүшүнө байланыштуу тобокелдиктерге дуушар болот.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча монетардык алтынга баанын сомго эквиваленттүү суммаларда өсүшү же төмөндөшү башка жыйынды кирешени жана капиталды төмөндө көрсөтүлгөн суммаларга көбөйтүүгө же азайтууга алып келмек. Бул талдап-иликтөө, Улуттук банктын көз карашынан алганда, алтындын баасынын өзгөрүүсүнө таянуу менен ишке ашырылып, отчёттук мезгилдин акырына карата келип чыгышы мүмкүн экендигине негизделген. Талдап-иликтөө, бардык калган өзгөрүлмөлүүлөр өзгөрүүсүз каларын болжолдойт.

	2024-жылдын 31-декабры		2023-жылдын 31-декабры	
	Пайда же чыгым	Жыйынды киреше жана капитал	Пайда же чыгым	Жыйынды киреше жана капитал
Монетардык алтынга сом эквивалентиндеги баанын 10% өсүшү	-	27 826 123	-	12 741 362
Монетардык алтынга сом эквивалентиндеги баанын 10% төмөндөшү	-	(27 826 123)	-	(12 741 362)

(в) Кредиттик тобокелдик

Кредиттик тобокелдик – бул, карыз алуучулар же Топтун контрагенти милдеттенмелерин аткарбай коюшунун натыйжасында келип чыккан финансылык жоготуу тобокелдиги. Топ тарабынан кредит портфелинин концентрацияланышын чектөө боюнча методикалык көрсөтмөлөрдү кошо алганда, кредиттик тобокелдикти тескөө саясаты жана жол-жоболору иштелип чыккан, мында эл аралык резервдерди тескөөдө орун алышы мүмкүн болгон кредиттик тобокелдикке мониторинг жүргүзүлүшү үчүн жоопкерчиликтүү болгон Инвестициялык комитет иш алып барат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)**(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы**

Кредиттик тобокелдикти төмөндөтүү максатында, Улуттук банк тобокелдиктерди тескөө саясатын колдонот, анда Улуттук банктын контрагенттерине карата талаптар белгиленген. Ушул саясатка ылайык, Moody's Investors Service агенттигинин жана/же дүйнөнүн башка алдыңкы рейтингдик агенттиктеринин (Standard & Poor's Corporation, Fitch IBCA) стандарттары боюнча да жогорку рейтингте ээ борбордук банктар, финансылык мекемелер же коммерциялык банктар гана Улуттук банктын контрагентинен боло алышат.

Топтун кардарларга кредиттерди кошпогондо, финансылык активдери Moody's, Fitch ж.б. сыяктуу эл аралык таанымал рейтингдик агенттиктер тарабынан ыйгарылган учурдагы кредиттик рейтингдерди эске алуу менен классификацияланат. Эң жогорку мүмкүн болгон рейтинг – AAA. Финансылык активдердин инвестициялык деңгээли AAAдан BBBга чейинки рейтингдерге туура келет. Ал эми Fitch классификациясы боюнча BBB рейтинги менен финансылык активдер алып сатарлык деңгээлге кирет. Борбордук банк катары Улуттук банктын статусун эске алуу менен контрагенттер төмөнкүдөй эки категорияга бөлүнгөн:

А категориясы

- экономикалык жана саясий абалы туруктуу, өнөр жайы өнүккөн мамлекеттердин Fitch классификациясы боюнча А- рейтингинен төмөн болбогон суверендүү рейтингте ээ борбордук банктар;
- ЭВФ, Эл аралык эсептешүүлөр банкы, Европа реконструкциялоо жана өнүктүрүү банкы, АӨБ, KfW жана башкалар сыяктуу эл аралык финансылык уюмдар, мекемелер жана банктар;
- Fitch классификациясы боюнча А- рейтингинен төмөн болбогон рейтингте ээ чет өлкө коммерциялык банктары.

В категориясы

- Fitch классификациясы боюнча А- рейтингинен төмөн суверендүү рейтингте ээ мамлекеттердин борбордук банктары;
- Кыргыз Республикасы кол койгон, эл аралык келишимдерде көрсөтүлгөн финансылык мекемелер;
- Fitch классификациясы боюнча А- рейтингинен төмөн, бирок BBBдан төмөн болбогон рейтингте ээ чет өлкө коммерциялык банктары.

А категориясына кирген контрагенттер менен инвестициялык ишти жүргүзүү, атап айтканда айрым контрагенттер, инвестициялоо инструменттери жана активдердин өлчөмү боюнча чектөөлөргө тиешелүү чечимдер, Улуттук банктын Инвестициялык комитетинин ыйгарым укуктарына ылайык белгиленет. В категориясына кирген ар бир контрагент боюнча инвестициялык ишти жүргүзүү чечими, Улуттук банктын Инвестициялык комитетинин сунушу боюнча Улуттук банк Башкармасы тарабынан кабыл алынат жана бекитилет.

Бир контрагенттин кредиттик тобокелдикке максималдуу дуушарлануусу, ошондой эле географиялык сегменттер боюнча концентрациясы кредиттик тобокелдикти контролдоо критерийлеринин бири болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

Топтун бир контрагентке карата кредиттик тобокелдикке максималдуу дуушарлануусу олуттуу өзгөрүлүп турат жана айрым тобокелдиктен сыяктуу эле, рынок экономикасына мүнөздүү болгон жалпы тобокелдиктерден көз каранды болуп саналат. Топтун кредиттик тобокелдигинин максималдуу деңгээли эрежедегидей эле, финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчёттогу финансылык активдердин дүң баланстык наркында чагылдырылат. Активдердин жана милдеттенмелердин өз ара чегеришүү мүмкүндүгү потенциалдуу кредиттик тобокелдикти төмөндөтүү үчүн олуттуу мааниге ээ эмес.

Отчёттук күнгө карата финансылык активдер боюнча кредиттик тобокелдиктин максималдуу деңгээлин төмөнкүдөй чагылдырууга болот.

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
ФИНАНСЫЛЫК АКТИВДЕР		
Чет өлкө банктарындагы эсептердеги алтын	97 597 705	13 511 707
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар*	98 824 860	106 667 629
Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер	155 605	159 335
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар, үлүштүк инструменттерге инвестицияларды эске албаганда	50 744 342	36 325 677
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	23 159 444	14 569 557
Башка финансылык активдер	512 695	510 740
Бардыгы болуп, тобокелдиктин максималдуу деңгээли	270 994 651	171 744 645

* Суммада кассадагы чет өлкө валютасындагы акча каражатынын калдыгы камтылган эмес

Кредиттик тобокелдиктин ички рейтингдери

Кредиттик тобокелдикти төмөндөтүү максатында, Топ тарабынан дефолтко учуроо тобокелдигинин деңгээлине жараша тобокелдиктерди категорияга бөлүштүрүү үчүн кредиттик рейтингдер системасы иштелип чыккан. Кредиттик рейтинг жөнүндө маалымат маалыматтардын жыйындысына негизделген, алар дефолтко учуроо тобокелдигине карата болжолдуу маалыматтар катары аныкталат жана кредиттик тобокелдикке карата эксперттик пикирди колдонот. Талдап-иликтөөдө тобокелдиктин мүнөзү жана карыз алуучунун тиби эске алынат. Кредиттик рейтингдер дефолтко учуроо тобокелдигин көрсөтүп турган сапаттык жана сандык факторлорду колдонуу менен аныкталат. Топтун кредиттик рейтингдеринин системасы өзүнө үч категорияны камтыйт.

Ички кредиттик рейтингдер	Чагылдырылышы
1	Төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз
2	Байкоо алдындагы карыз
3	Нарксызданган карыз

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

ФОЭСтин (IFRS) 9-стандартына ылайык, ички кредиттик рейтингди жана стадияны эске алуу менен, камсыздоонун жана кредиттин сапатын жогорулатуунун башка механизмдеринин таасирин эске алуусуз, финансылык активдердин ар бир классы үчүн кредиттик тобокелдикти талдап-иликтөө төмөндөгү таблицада келтирилген. Эгерде, башкасы көрсөтүлбөсө, финансылык активдер үчүн таблицаларда берилген суммалар алардын дүң баланстык наркын чагылдырат.

	2024-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар				
1-кредиттик рейтинг: төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз	97 343 077	-	-	97 343 077
2-кредиттик рейтинг: байкоо алдындагы карыз	-	1 481 782	-	1 481 782
Жыйынтыгында, дүң баланстык наркы	97 343 077	1 481 782	-	98 824 859
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(22 743)	(205 191)	-	(227 934)
Баланстык нарк	97 320 334	1 276 591	-	98 596 925

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2024-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия 12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	2-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	3-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер				
3-кредиттик рейтинг: нарксызданган карыз	-	-	155 605	155 605
Жыйынтыгында, дүн	-	-	155 605	155 605
Баланстык наркы				
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	-	-	(155 605)	(155 605)
Баланстык нарк	-	-	-	-

	2024-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия 12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	2-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	3-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар				
1-кредиттик рейтинг: төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз	50 744 342	-	-	50 744 342
Жыйынтыгында, баланстык наркы	50 744 342	-	-	50 744 342

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2024-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия 12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	2-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	3-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар				
1-кредиттик рейтинг: төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз	23 159 445	-	-	23 159 445
Жыйынтыгында, дүң баланстык наркы	23 159 445	-	-	23 159 445
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(430 582)	-	-	(430 582)
Баланстык нарк	22 728 863	-	-	22 728 863

	2024-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия 12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	2-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	3-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Башка финансылык активдер				
1-кредиттик рейтинг: төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз	350 478	-	-	350 478
2-кредиттик рейтинг: байкоо алдындагы карыз	-	46 043	-	46 043
3-кредиттик рейтинг: нарксызданган карыз	-	-	116 174	116 174
Жыйынтыгында, дүң баланстык наркы	350 478	46 043	116 174	512 695
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(4 418)	(619)	(116 174)	(121 211)
Баланстык нарк	346 060	45 424	-	391 484

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2023-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия 12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	2-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	3-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар				
1-кредиттик рейтинг: төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз	102 731 197	-	-	102 731 197
2-кредиттик рейтинг: байкоо алдындагы карыз	-	3 936 432	-	3 936 432
Жыйынтыгында, дүн баланстык наркы	102 731 197	3 936 432	-	106 667 629
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(14 000)	(166 931)	-	(180 931)
Баланстык нарк	102 717 197	3 769 501	-	106 486 698

	2023-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия 12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	2-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	3-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер				
3-кредиттик рейтинг: нарксызданган карыз	-	-	159 335	159 335
Жыйынтыгында, дүн баланстык наркы	-	-	159 335	159 335
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	-	-	(159 335)	(159 335)
Баланстык нарк	-	-	-	-

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2023-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	
	12 айдын	Инструменттин	Инструменттин	
	ичинде	бүтүндөй мөөнөтү	бүтүндөй мөөнөтү	
	күтүлүүчү	ичинде күтүлүүчү	ичинде күтүлүүчү	
	кредиттик	кредиттик	кредиттик	
	чыгымдар	чыгымдар	чыгымдар	
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар				
1-кредиттик рейтинг: төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз	36 325 677	-	-	36 325 677
Жыйынтыгында, баланстык наркы	36 325 677	-	-	36 325 677

	2023-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	
	12 айдын	Инструменттин	Инструменттин	
	ичинде	бүтүндөй мөөнөтү	бүтүндөй мөөнөтү	
	күтүлүүчү	ичинде күтүлүүчү	ичинде күтүлүүчү	
	кредиттик	кредиттик	кредиттик	
	чыгымдар	чыгымдар	чыгымдар	
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар				
1-кредиттик рейтинг: төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз	14 569 557	-	-	14 569 557
Жыйынтыгында, дүң баланстык наркы	14 569 557	-	-	14 569 557
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(238 656)	-	-	(238 656)
Баланстык нарк	14 330 901	-	-	14 330 901

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2023-жылдын 31-декабры			Жыйын- тыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Башка финансылык активдер				
1-кредиттик рейтинг: төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз	329 694	-	-	329 694
2-кредиттик рейтинг: байкоо алдындагы карыз	-	52 620	-	52 620
3-кредиттик рейтинг: нарксызданган карыз	-	-	128 426	128 426
Жыйынтыгында, дүн баланстык наркы	329 694	52 620	128 426	510 740
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(5 642)	(933)	(128 426)	(135 001)
Баланстык нарк	324 052	51 687	-	375 739

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

Төмөндөгү таблицада 2024-жылы күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын резерв өлчөмүнүн өзгөрүүсүнө алып келген финансылык активдердин дүң баланстык наркынын мезгил ичиндеги олуттуу өзгөрүүсүнө талдап-иликтөөлөр активдерди класстары боюнча бөлүштүрүү менен келтирилген:

	2024 -жыл			Жыйынтыгында
	1-стадия 12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	2-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	3-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер				
2024-жылдын 1-январына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	-	-	159 335	159 335
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүсү				
Эсепке алууларды эске албаганда, таануу токтотулган финансылык активдер	-	-	-	-
Валюталардын курстарынын өзгөрүшү жана башка өзгөрүүлөр	-	-	(3 730)	(3 730)
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	-	-	155 605	155 605
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	-	-	(155 605)	(155 605)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2024-жыл			Жыйынтыгында
	1-стадия 12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	2-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	3-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар 2024-жылдын 1-январына карата абал боюнча баланстык наркы	36 325 677	-	-	36 325 677
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүсү				
Түзүлгөн же сатылып алынган финансылык активдер	104 428 324	-	-	104 428 324
Таануу токтотулган финансылык активдер	(88 098 518)	-	-	(88 098 518)
Валюталардын курстарынын өзгөрүшү жана башка өзгөрүүлөр	(1 911 141)	-	-	(1 911 141)
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча баланстык наркы	50 744 342	-	-	50 744 342

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2024-жыл			Жыйынтыгында
	1-стадия 12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	2-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	3-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар 2024-жылдын 1-январына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	14 569 557	-	-	14 569 557
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүсү				
Түзүлгөн же сатылып алынган финансылык активдер	9 670 128	-	-	9 670 128
Таануу токтотулган финансылык активдер	(1 393 272)	-	-	(1 393 272)
Валюталардын курстарынын өзгөрүшү жана башка өзгөрүүлөр	313 031	-	-	313 031
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	23 159 445	-	-	23 159 445
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(430 582)	-	-	(430 582)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2024-жыл				Жыйын- тыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	Түзүлгөн же сатылып алынган кредиттик нарксызданган финансылык активдер	
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар		
Башка финансылык активдер					
2024-жылдын 1-январына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	329 694	52 620	128 426	-	510 740
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүсү					
Биринчи стадияга которуу	283	(283)	-	-	-
Экинчи стадияга которуу	(15 620)	15 620	-	-	-
Үчүнчү стадияга которуу	-	-	-	-	-
Түзүлгөн же сатылып алынган финансылык активдер	114 132	-	22 289	-	136 421
Таануу токтотулган финансылык активдер	(78 859)	(22 809)	(34 491)	-	(136 159)
Башка өзгөрүүлөр	848	895	(50)	-	1 693
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	350 478	46 043	116 174	-	512 695
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(4 418)	(619)	(116 174)	-	(121 211)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

Төмөндөгү таблицада 2023-жылы күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын резерв өлчөмүнүн өзгөрүүсүнө алып келген финансылык активдердин дүң баланстык наркынын мезгил ичиндеги олуттуу өзгөрүүсүнө талдап-иликтөөлөр активдерди класстары боюнча бөлүштүрүү менен келтирилген:

	2023 -жыл			Жыйынтыгында
	1-стадия 12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	2-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	3-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер 2023-жылдын 1-январына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	2 526 768	-	153 244	2 680 012
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүсү				
Эсептен алып салууларды эске албаганда, таануу токтотулган финансылык активдер	(2 526 768)	-	-	(2 526 768)
Валюталардын курстарынын өзгөрүшү жана башка өзгөрүүлөр	-	-	6 091	6 091
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	-	-	159 335	159 335
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	-	-	(159 335)	(159 335)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2023-жыл				Жыйын- тыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	Түзүлгөн же сатылып алынган кредиттик нарксыздан- ган финан- сылык активдер	
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар		
Кардарларга берилген кредиттер					
2023-жылдын 1-январына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	5 156 122	989 266	1 441 783	155 869	7 743 040
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүсү					
Таануу токтотулган финансылык активдер*	-	-	-	-	-
Валюталардын курстарынын өзгөрүшү жана башка өзгөрүүлөр	-	-	-	-	-
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	-	-	-	-	-
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	5 156 122	989 266	1 441 783	155 869	7 743 040

* Суммада 2023-жыл ичинде берилген жана орду жабылган кредиттер камтылган.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2023-жыл			Жыйынтыгында
	1-стадия 12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	2-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	3-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар 2023-жылдын 1-январына карата абал боюнча баланстык наркы	39 059 344	-	-	39 059 344
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүсү				
Түзүлгөн же сатылып алынган финансылык активдер	84 483 273	-	-	84 483 273
Таануу токтотулган финансылык активдер	(88 430 780)	-	-	(88 430 780)
Валюталардын курстарынын өзгөрүшү жана башка өзгөрүүлөр	1 213 840	-	-	1 213 840
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча баланстык наркы	36 325 677	-	-	36 325 677

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2023-жыл			Жыйынтыгында
	1-стадия 12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	2-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	3-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар 2023-жылдын 1-январына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	11 494 467	-	-	11 494 467
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүсү				
Түзүлгөн же сатылып алынган финансылык активдер	5 239 717	-	-	5 239 717
Таануу токтотулган финансылык активдер	(2 374 355)	-	-	(2 374 355)
Валюта курстарынын өзгөрүшү жана башка өзгөрүүлөр	209 728	-	-	209 728
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	14 569 557	-	-	14 569 557
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(238 656)	-	-	(238 656)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2023-жыл			Түзүлгөн же сатылып алынган кредиттик нарксыздан- ган финан- сылык активдер	Жыйын- тыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия		
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар		
Башка финансылык активдер					
2023-жылдын 1-январына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	480 908	103 012	76 611	186 070	846 601
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүсү					
Экинчи стадияга которуу	(8 201)	8 201	-	-	-
Үчүнчү стадияга которуу	-	(1 755)	1 755	-	-
Түзүлгөн же сатылып алынган финансылык активдер	42 072	-	51 870	-	93 942
Таануу токтотулган финансылык активдер	(221 879)	(21 922)	(1 755)	(186 070)	(431 626)
Башка өзгөрүүлөр	36 794	(34 916)	(55)	-	1 823
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	329 694	52 620	128 426	-	510 740
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(5 642)	(933)	(128 426)	-	(135 001)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
 2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
 ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
 (миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(г) Географиялык концентрациялануу

Улуттук банктын Инвестициялык комитети өз контрагенттеринин өлкө тобокелдиктерине туруктуу мониторингди жүзөгө ашырып турат. Бул ыкма Улуттук банкка валюталык запастар жайгаштырылган өлкөлөрдө инвестициялык жагдайдын өзгөрүүсүнөн улам келип чыгышы мүмкүн болгон чыгымдарды азайтууга өбөлгө түзүүгө багытталган.

Төмөнкү таблицада 2024-жылдын 31-декабрына карата активдердин жана милдеттенмелердин географиялык концентрациялануусу чагылдырылган:

	Кыргыз Республикасы	Экономикалык кызматташуу жана өнүктүрүү уюмуна кирген өлкөлөр	Экономикалык кызматташуу жана өнүктүрүү уюмуна кирбеген өлкөлөр	Эл аралык финансылык уюмдар	2024-жылдын 31-декабры, жыйынтыгында
Финансылык активдер					
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	25 777 510	31 629 333	26 341 280	35 333 785	119 081 908
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	5 353 847	38 504 361	6 886 134	50 744 342
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	22 728 862	-	-	-	22 728 862
Башка финансылык активдер	391 484	-	-	-	391 484
Жыйынтыгында финансылык активдер	48 897 856	36 983 180	64 845 641	42 219 919	192 946 596

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(г) Географиялык концентрациялануу, уландысы

	Кыргыз Республикасы	Экономикалык кызматташуу жана өнүктүрүү уюмуна кирген өлкөлөр	Экономикалык кызматташуу жана өнүктүрүү уюмуна кирбеген өлкөлөр	Эл аралык финансылык уюмдар	2024-жылдын 31-декабры, жыйын- тыгында
Финансылык милдеттенмелер					
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар	240 424 733	-	-	-	240 424 733
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	127 678 584	-	579 000	61 923	128 319 507
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 128 960	-	-	-	42 128 960
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	747 148	-	-	-	747 148
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	-	-	-	12 904 627	12 904 627
Башка финансылык милдеттенмелер	315 161	21 103	242	-	336 506
Жыйынтыгында, финансылык милдеттенмелер	411 294 586	21 103	579 242	12 966 550	424 861 481
Таза баланстык позиция	(362 396 730)	36 962 077	64 266 399	29 253 369	(231 914 885)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(г) Географиялык концентрациялануу, уландысы

Төмөнкү таблицада 2023-жылдын 31-декабрына карата активдердин жана милдеттенмелердин географиялык концентрациялануусу чагылдырылган:

	Кыргыз Республикасы	Экономикалык кызматташуу жана өнүктүрүү уюмуна кирген өлкөлөр	Экономикалык кызматташуу жана өнүктүрүү уюмуна кирбеген өлкөлөр	Эл аралык финансылык уюмдар	2023-жылдын 31-декабры, жыйынтыгында
Финансылык активдер					
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	23 793 297	38 421 573	20 939 520	44 311 188	127 465 578
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	2 637 758	-	33 687 919	36 325 677
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	14 330 901	-	-	-	14 330 901
Башка финансылык активдер	375 739	-	-	-	375 739
Жыйынтыгында финансылык активдер	38 499 937	41 059 331	20 939 520	77 999 107	178 497 895

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(г) Географиялык концентрациялануу, уландысы

	Кыргыз Республикасы	Экономикалык кызматташуу жана өнүктүрүү уюмуна кирген өлкөлөр	Экономикалык кызматташуу жана өнүктүрүү уюмуна кирбеген өлкөлөр	Эл аралык финансылык уюмдар	2023-жылдын 31-декабры, жыйын- тыгында
Финансылык милдеттенмелер					
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар	207 251 028	-	-	-	207 251 028
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	57 837 754	-	1 066 515	94 749	58 999 018
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 636 978	-	-	-	42 636 978
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	53 283 397	-	-	-	53 283 397
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	-	-	-	10 204 524	10 204 524
Башка финансылык милдеттенмелер	257 588	7 844	248	-	265 680
Жыйынтыгында, финансылык милдеттенмелер	361 266 745	7 844	1 066 763	10 299 273	372 640 625
Таза баланстык позиция	(322 766 808)	41 051 487	19 872 757	67 699 834	(194 142 730)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)**(д) Ликвиддүүлүк тобокелдиги**

Ликвиддүүлүк тобокелдиги – бул, Топтун финансылык инструменттери боюнча милдеттенмелердин ордун жабуу учурунда кыйынчылыктардын келип чыгуу тобокелдиги. Чет өлкө валютасындагы активдер жана милдеттенмелер боюнча ордун жабуу мөөнөттөрүнүн дал келбей калышы учурунда ликвиддүүлүк тобокелдиги келип чыгат. Активдер жана милдеттенмелер боюнча ордун жабуу мөөнөттөрүнүн дал келиши жана/же контролдоонун дал келбеши финансылык мекемелерде орун алышы мүмкүн болгон ушул тобокелдикти тескөөдөгү негизги учур болуп саналат. Жүргүзүлүп жаткан операциялардын ар түрдүүлүгү жана аларга байланыштуу белгисиздик жагдайынын орун алышы, активдердин жана милдеттенмелердин ордун жабуу мөөнөттөрүнүн толугу менен дал келиши финансылык мекемелер үчүн кадимки калыптанган тажрыйба болуп саналбайт.

Топ төлөө мөөнөтүнүн келип жетишине жараша, бардык милдеттенмелерди аткаруу үчүн зарыл болгон акча каражаттарынын дайыма колдо болуп турушун камсыз кылуу максатында, ликвиддүүлүктүн зарыл деңгээлин колдоого алып турат. Ликвиддүүлүктү тескөө жагындагы саясат Топтун жетекчилиги тарабынан кароого алынып, бекитилет.

Топ каржылоо булактарынын диверсификацияланган жана туруктуу түзүмүн, ликвиддүүлүккө карата келип чыккан күтүүсүз талаптарга тез арада жана кескин өзгөрүүсүз чара көрүүгө жөндөмдүү болуу үчүн жигердүү колдоого алып турууга аракеттенет.

Улуттук банк эмиссиялык банк экендигин эске алганда (ал улуттук валюта – сомдун эмиссиясын жүргүзөт), улуттук валютадагы милдеттенмелерди аткара албай калуу тобокелдиги минималдуу жана ликвиддүүлүк тобокелдиги көбүнчө Улуттук банктын чет өлкө валютасында туюндурулган финансылык милдеттенмелеринин аткарылышына тиешелүү.

Топтун активдеринин жана милдеттенмелеринин ликвиддүүлүгүн тескөө төмөнкүлөрдөн турат:

- акча каражаттарынын агымын болжолдоо жана акча каражаттарынын ушул агымына байланыштуу ликвиддүү активдердин зарыл деңгээлин эсептөөлөрдөн;
- булактардын диверсификацияланган түзүмүн колдоодон;
- жогорку ликвиддүү активдер портфелин тейлөө, аны кассалык ликвиддүүлүктүн ажырымы келип чыккан шартта, коргоо чарасы катары эркин ишке ашырууга болот;
- ликвиддүүлүктү жана каржылоонун талап кылынган деңгээлин колдоо боюнча резервдик пландарды иштеп чыгуудан;
- Улуттук банктын жана «Керемет Банк» ААКтын ликвиддүүлүгүнүн баланстык көрсөткүчтөрүнүн белгиленген ченемдерге ылайык келүүсүн контролдоодон.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(д) Ликвиддүүлүк тобокелдиги, уландысы

2024-жылдын 31-декабрына карата төлөө мөөнөттөрү боюнча финансылык милдеттенмелерге жүргүзүлгөн талдап-иликтөөлөрдү төмөнкүдөй чагылдырууга болот.

	Талап боюнча төлөнүүчү жана 1 айга жетпеген	1 айдан 3 айга чейин	3 айдан 6 айга чейин	6 айдан 12 айга чейин	1 жылдан ашкан	Колдонуудан калган финансылык милдеттенмелер- дин суммардык өлчөмү	2024-жылдын 31-декабры, баланстык нарк
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	128 319 507	-	-	-	-	128 319 507	128 319 507
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 128 960	-	-	-	-	42 128 960	42 128 960
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	747 250	-	-	-	-	747 250	747 148
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	12 833 059	71 568	-	-	-	12 904 627	12 904 627
Башка финансылык милдеттенмелер	191 860	367	9 238	127 246	7 795	336 506	336 506
	184 220 636	71 935	9 238	127 246	7 795	184 436 850	184 436 748

Жогоруда көрсөтүлгөн таблицадагы милдеттенмелердин баланстык наркы боюнча чагылдырылган суммаларга дал келбеген финансылык милдеттенмелердин ордун жабуу суммасында ушул консолидацияланган финансылык отчётто натыйжалуу пайыздык чен ыкмасы боюнча таанылбаган пайыздарга тиешелүү калган суммардык төлөөлөр камтылган.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(д) Ликвиддүүлүк тобокелдиги, уландысы

2023-жылдын 31-декабрына карата төлөө мөөнөттөрү боюнча финансылык милдеттенмелерге жүргүзүлгөн талдап-иликтөөлөрдү төмөнкүдөй чагылдырууга болот:

	Талап боюнча төлөнүүчү жана 1 айга жетпеген				1 айдан 3 айга чейин		3 айдан 6 айга чейин		6 айдан 12 айга чейин		1 жылдан ашкан		Колдонуудан калган финансылык милдеттенмелердин суммардык өлчөмү		2023-жылдын 31-декабры, баланстык нарк	
	Талап боюнча төлөнүүчү жана 1 айга жетпеген	1 айдан 3 айга чейин	3 айдан 6 айга чейин	6 айдан 12 айга чейин	1 жылдан ашкан	1 жылдан ашкан	1 жылдан ашкан	1 жылдан ашкан	1 жылдан ашкан	1 жылдан ашкан	1 жылдан ашкан	1 жылдан ашкан	1 жылдан ашкан	1 жылдан ашкан	1 жылдан ашкан	1 жылдан ашкан
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	58 999 018	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	58 999 018	-	-	58 999 018
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 636 978	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42 636 978	-	-	42 636 978
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	46 465 540	5 301 310	2 012 200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	53 779 050	-	-	53 283 397
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	10 131 147	73 377	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10 204 524	-	-	10 204 524
Башка финансылык милдеттенмелер	149 703	786	12 749	96 352	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	265 680	-	-	265 680
	158 382 386	5 375 473	2 024 949	96 352	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	165 885 250	165 885 250	165 389 597	165 389 597

Жогоруда көрсөтүлгөн таблицадагы милдеттенмелердин баланстык наркы боюнча чагылдырылган суммаларга дал келбеген финансылык милдеттенмелердин ордун жабуу суммасында ушул консолидацияланган финансылык отчётто натыйжалуу пайыздык чен ыкмасы боюнча таанылбаган пайыздарга тиешелүү калган суммардык төлөөлөр камтылган.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(д) Ликвиддүүлүк тобокелдиги, уландысы

Төмөнкү таблицада 2024-жылдын 31-декабрына карата финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчётто чагылдырылган суммаларга (күтүлүп жаткан төлөө мөөнөттөрү боюнча) талдап-иликтөөлөр келтирилген:

	Талап боюнча толонуучу жана 1 айга жетпеген		1 айдан 3 айга чейин		3 айдан 12 айга чейин		1 жылдан 5 жылга чейин		5 жылдан ашкан		Төлөө мөөнөтүсүз		2024-жылдын 31-декабры, жыйынты- гында
ФИНАНСЫЛЫК АКТИВДЕР													
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	99 218 764		17 066 463		1 259 288		1 537 393		-			-	119 081 908
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	9 475 835		16 718 331		19 761 220		938 567		3 850 389			-	50 744 342
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-		558 466		552 121		6 665 902		14 952 373			-	22 728 862
Башка финансылык активдер	37 183		10 667		28 688		168 834		146 112			-	391 484
	108 731 782		34 353 927		21 601 317		9 310 696		18 948 874			-	192 946 596

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(д) Ликвиддүүлүк тобокелдиги, уландысы

	Талап боюнча төлөнүүчү жана 1 айга жетпеген	1 айдан 3 айга чейин	3 айдан 12 айга чейин	1 жылдан 5 жылга чейин	5 жылдан ашкан	Төлөө мөөнөтүсүз	2024-жылдын 31-декабры, жыйынты- гында
ФИНАНСЫЛЫК МИЛДЕТТЕНМЕЛЕР							
Жүгүртүлгөү банкноттор жана монеталар	-	-	-	-	-	240 424 733	240 424 733
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	128 319 507	-	-	-	-	-	128 319 507
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 128 960	-	-	-	-	-	42 128 960
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	747 148	-	-	-	-	-	747 148
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	12 833 059	71 568	-	-	-	-	12 904 627
Башка финансылык милдеттенмелер	191 860	367	136 484	7 537	258	-	336 506
	184 220 534	71 935	136 484	7 537	258	240 424 733	424 861 481
Таза баланстык позиция	(75 488 752)	34 281 992	21 464 833	9 303 159	18 948 616	(240 424 733)	(231 914 885)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(д) Ликвиддүүлүк тобокелдиги, уландысы

Төмөнкү таблицада 2023-жылдын 31-декабрына карата финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчётто чагылдырылган суммаларга (күтүлүп жаткан төлөө мөөнөттөрү боюнча) талдап-иликтөөлөр келтирилген:

	Талап боюнча төлөнүүчү жана 1 айга жетпеген		1 айдан 3 айга чейин		3 айдан 12 айга чейин		1 жылдан 5 жылга чейин		5 жылдан ашкан	Төлөө мөөнөтүсүз	2023-жылдын 31-декабры, жыйынтыг- ында
ФИНАНСЫЛЫК АКТИВДЕР											
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	115 002 955	10 339 711		1 098 955		1 023 957		-			127 465 578
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	10 506 371	10 042 789		7 284 146		6 260 230		2 232 141		-	36 325 677
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	193 149		1 818 199		4 178 532		8 141 021		-	14 330 901
Башка финансылык активдер	35 129	6 219		29 105		170 527		134 759		-	375 739
	125 544 455	20 581 868		10 230 405		11 633 246		10 507 921		-	178 497 895

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(д) Ликвиддүүлүк тобокелдиги, уландысы

	Талап боюнча төлөнүүчү жана 1 айга жетпеген				1 айдан 3 айга чейин		3 айдан 12 айга чейин		1 жылдан 5 жылга чейин		5 жылдан ашкан	Төлөө мөөнөтүсүз	2023-жылдын 31-декабры, жыйынтыгында
ФИНАНСЫЛЫК МИЛДЕТТЕНМЕЛЕР													
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар	-				-				-		-	207 251 028	207 251 028
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	58 999 018				-				-		-		58 999 018
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 636 978				-				-		-		42 636 978
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	46 207 702				5 176 655			1 899 040			-		53 283 397
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	10 131 147				73 377			-			-		10 204 524
Башка финансылык милдеттенмелер	149 703				786			107 551		7 382	258	-	265 680
	158 124 548				5 250 818			2 006 591		7 382	258		372 640 625
	(32 580 093)				15 331 050			8 223 814		11 625 864	10 507 663	(207 251 028)	(194 142 730)
Таза баланстык позиция													

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

33 Агенттик функциялар

Кыргыз Республикасынын Эл аралык валюта фондусуна катталуу квотасы

Кыргыз Республикасы 1992-жылы Эл аралык валюта фондусунун (мындан ары - ЭВФ) мүчөсү болгон. ЭВФке мүчө болгон ар бир өлкө үчүн атайын карыз алышуу укугунда (мындан ары – АКУ) туюндурулган квота белгиленет. Катталуу квотасы өлкөнүн ЭВФтин каржылоосунан пайдалануу мүмкүнчүлүгүн аныктоо үчүн негиз болуп саналат. 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрында Кыргыз Республикасынын квотасы 177 600 миң АКУну түзгөн.

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги тарабынан катталуу квотасынын бөлүгүн камсыз кылуу максатында, ЭВФтин пайдасына баалуу кагаздар чыгарылган. Квотанын калган бөлүгү ЭВФтин Улуттук банктагы күндөлүк эсебине жайгаштырылган каражаттар менен камсыз кылынган.

Улуттук банк ошол баалуу кагаздардын жана каражаттардын депозитарийи, ошондой эле Кыргыз Республикасынын атынан жана анын таламында ЭВФ менен бардык операцияларды жүзөгө ашырууга ыйгарым укуктуу финансылык агент болуп саналат. Демек, төмөндө келтирилген активдер жана милдеттенмелер Улуттук банктын активдери жана милдеттенмелери болуп саналбайт жана Улуттук банктын консолидацияланган финансылык отчётуна да кошулган эмес:

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
ЭВФтин мүчөлүк квотасы	20 150 448	21 186 036
ЭВФтин пайдасына чыгарылган баалуу кагаздар	(20 044 808)	(21 095 953)
ЭВФтин күндөлүк эсептери	(69 861)	(56 778)
	(20 114 669)	(21 152 731)

34 Байланыштуу тараптар менен операциялар

(а) Контролдоо боюнча

Ар бир байланыштуу болушу мүмкүн болгон тарапты кароо учурунда алардын юридикалык формасына гана эмес, түптөлгөн мамилелердин маңызына да өзгөчө көңүл бурулат.

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» конституциялык Мыйзамына ылайык, Улуттук банк Кыргыз Республикасынын борбордук банкы болуп саналат жана Кыргыз Республикасынын менчигинде турат. Топ жогоруда аталган Мыйзамда белгиленген ыйгарым укуктарынын чегинде ишин өз алдынча жүзөгө ашырат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

34 Байланыштуу тараптар менен операциялар (уландысы)**(б) Башкарманын мүчөлөрү менен операциялар**

Топ Башкармасынын мүчөлөрүнүн 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрында бүткөн жылдар үчүн чогуу алгандагы сый акылары, тиешелүүлүгүнө жараша, 123 183 миң сомду жана 124 617 миң сомду түзгөн. Сый акыларга эмгек акылар жана бардык төлөөлөр кирет. 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Топ Башкармасынын мүчөлөрүнө берилген кредиттердин орду жабылбаган калдыгы, тиешелүүлүгүнө жараша, 8 449 миң сомду жана 6 313 миң сомду түзгөн. Кредиттер кыргыз сомунда берилген жана 2034-жылга чейин төлөнүп бүтүүгө тийиш. 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрында бүткөн жылдар үчүн Топ Башкармасынын мүчөлөрүнө берилген кредиттер боюнча пайыздык кирешелер, тиешелүүлүгүнө жараша, 107 миң сомду жана 100 миң сомду түзгөн.

(в) Башка байланыштуу тараптар менен операциялар

Төмөндө таблицада 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча байланыштуу тараптар менен ишке ашырылган операциялар боюнча калдыктар келтирилген, алар ушул консолидацияланган финансылык отчётто өз алдынча чагылдырылбайт:

	Ассоциацияланган уюм	2024-жылдын 31-декабры, жыйынтыгында
Финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчёт		
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	-	-
Ассоциацияланган уюмга инвестициялар	867 143	867 143

Башка байланыштуу тараптар менен 2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл ичинде ишке ашырылган операциялар боюнча тиешелүү пайда жана чыгым төмөндө чагылдырылган:

	Ассоциацияланган уюм	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл, жыйынтыгында
Пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчёт		
Натыйжалуу пайыздык чен ыкмасын колдонуу менен эсептелген пайыздык кирешелер	-	-
Ассоциацияланган уюмдун пайдасындагы үлүш	251 142	251 142
Башка кирешелер	1 176	1 176
Башка чыгашалар	(513)	(513)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

34 Байланыштуу тараптар менен операциялар (уландысы)

(в) Башка байланыштуу тараптар менен операциялар, уландысы

Башка байланыштуу тараптар менен 2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча ишке ашырылган операциялар боюнча тиешелүү калдыктар төмөндө келтирилген, алар ушул консолидацияланган финансылык отчётто өзүнчө чагылдырылбайт:

	Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдер	Ассоциацияланган уюм	2023-жылдын 31-декабры, жыйынтыгында
Финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчёт			
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	94 354	-	94 354
Ассоциацияланган уюмга инвестициялар	-	676 676	676 676

Башка байланыштуу тараптар менен 2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл ичинде ишке ашырылган операциялар боюнча тиешелүү пайда жана чыгым төмөндө чагылдырылган:

	Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдер	Ассоциацияланган уюм	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл, жыйынтыгында
Пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчёт			
Натыйжалуу пайыздык чен ыкмасын колдонуу менен эсептелген пайыздык кирешелер	28 585	-	28 585
Ассоциацияланган уюмдун пайдасындагы үлүш	-	273 115	273 115
Башка кирешелер	-	1 068	1 068
Башка чыгашалар	-	(481)	(481)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

**35 Финансылык активдер жана финансылык милдеттенмелер: эсепке
алуу классификациялары жана адилет нарк****(а) Эсепке алуу классификациялары жана адилет нарк**

Төмөнкү таблицада 2024-жылдын 31-декабрына карата финансылык активдердин жана милдеттенмелердин баланстык жана адилет наркы чагылдырылган:

	Амортизация- ланган наркы боюнча бааланган	Башка жыйынды киреше аркылуу адиет наркы боюнча бааланган	Пайда же чыгым аркылуу адиет наркы боюнча бааланган	2024-жылдын 31-декабры, жалпы баланстык наркы	2024-жылдын 31-декабры, адиет наркы
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	53 340 151	65 741 757	-	119 081 908	119 081 908
Башка жыйынды киреше аркылуу адиет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	50 744 342	-	50 744 342	50 744 342
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	22 728 862	-	-	22 728 862	22 728 862
Башка финансылык активдер	391 484	-	-	391 484	391 484
	76 460 497	116 486 099	-	192 946 596	192 946 596
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар	240 424 733	-	-	240 424 733	240 424 733
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	128 319 507	-	-	128 319 507	128 319 507
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 128 960	-	-	42 128 960	42 128 960
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	747 148	-	-	747 148	747 148
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	12 904 627	-	-	12 904 627	12 904 627
Башка финансылык милдеттенмелер	336 506	-	-	336 506	336 506
	424 861 481	-	-	424 861 481	424 861 481

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

35 Финансылык активдер жана финансылык милдеттенмелер: эсепке алуу классификациялары жана адилет нарк (уландысы)

(а) Эсепке алуу классификациялары жана адилет нарк, уландысы

Төмөнкү таблицада 2023-жылдын 31-декабрына карата финансылык активдердин жана милдеттенмелердин баланстык жана адилет наркы чагылдырылган:

	Амортизация- ланган наркы боюнча бааланган	Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган	Пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча бааланган	2023-жылдын 31-декабры, жалпы баланстык наркы	2023-жылдын 31-декабры, адилет наркы
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	42 759 248	84 706 330	-	127 465 578	127 465 578
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	36 325 677	-	36 325 677	36 325 677
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	14 330 901	-	-	14 330 901	14 330 901
Башка финансылык активдер	375 739	-	-	375 739	375 739
	57 465 888	121 032 007	-	178 497 895	178 497 895
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар	207 251 028	-	-	207 251 028	207 251 028
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	58 999 018	-	-	58 999 018	58 999 018
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 636 978	-	-	42 636 978	42 636 978
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	53 283 397	-	-	53 283 397	53 283 397
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	10 204 524	-	-	10 204 524	10 204 524
Башка финансылык милдеттенмелер	265 680	-	-	265 680	265 680
	372 640 625	-	-	372 640 625	372 640 625

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

35 Финансылык активдер жана финансылык милдеттенмелер: эсепке алуу классификациялары жана адилет нарк (уландысы)**(а) Эсепке алуу классификациялары жана адилет нарк, уландысы**

Адилет наркын баалоо жакшы маалымдалган, мындай бүтүмгө келишүүгө ниеттенген, бири-биринен көз карандысыз тараптар ортосунда финансылык инструмент алмаштырылышы мүмкүн болгон наркты тагыраак аныктоого багытталган. Ошондой болсо да, белгисиздик жагдайлардын орун алышы жана баа берүүлөрдүн субъективдүүлүгү себебинен, адилет нарк активдерди сатып өткөрүү же милдеттенмелерди аткаруу дароо ишке ашырылышы мүмкүн болгон нарк катары каралбайт.

(б) Адилет наркка баа берүү баскычтары

Топ көрсөтүлгөн баа берүүлөрдү түзүүдө, колдонулган маалыматтардын олуттуулугу эске алынган адилет наркка баа берүүнүн төмөндө келтирилген баскычтарын пайдалануу аркылуу финансылык абал жөнүндө отчётто чагылдырылган финансылык инструменттерди адилет наркы боюнча баалайт:

- 1-деңгээл: Бирдей финансылык инструменттерге карата активдүү рыноктогу котировкалар (корректировкаланбаган).
- 2-деңгээл: Түздөн-түз жеткиликтүү болгон (б.а. котировкаларда) же кандайдыр бир нерселер аркылуу (б.а. котировкалардан алынган маалыматтар) жеткиликтүү рыноктук маалыматтарга негизделген баа берүү методдору. Бул категорияга окшош инструменттер үчүн активдүү рыноктук котировкаларды, рыноктордо бирдей же окшош инструменттер үчүн активдүү же башка баа берүү ыкмалары катары каралбаган рыноктук котировкаларды колдонуу менен бааланган инструменттер кирет, бардык колдонулган маалыматтар түздөн-түз же кандайдыр бир нерселер аркылуу рынокто байкоого алынган маалыматтарга негизделет.
- 3-деңгээл: Байкоого алынбаган рыноктук маалыматтарга негизделген баа берүү методдору. Бул категорияга байкоого алынган рыноктук маалыматтарга негизделбеген маалыматтарды пайдалануу менен бааланган инструменттер кирет, мында байкоого алынбаган мындай маалыматтар инструментке баа берүүгө олуттуу таасирин тийгизет. Бул категорияга олуттуу байкоого алынбаган корректировкалоолорду же инструменттер ортосунда айырманы чагылдыруу үчүн ой-пикирлерди пайдалануу талап кылынган окшош инструменттер үчүн котировкалардын негизинде бааланган инструменттер кирет.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

35 Финансылык активдер жана финансылык милдеттенмелер: эсепке алуу классификациялары жана адилет нарк (уландысы)

(б) Адилет наркка баа берүү баскычтары, уландысы

Төмөнкү таблицада 2024-жылдын 31-декабрына карата адилет наркы боюнча чагылдырылган финансылык инструменттерге адилет наркынын деңгээлдери боюнча жүргүзүлгөн талдап-иликтөөлөр келтирилген:

	1-деңгээл	2-деңгээл	3-деңгээл	2024-жылдын 31-декабры, Жыйынтыгында
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	65 741 757	-	-	65 741 757
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	50 744 342	-	-	50 744 342

Төмөнкү таблицада 2023-жылдын 31-декабрына карата адилет наркы боюнча чагылдырылган финансылык инструменттерге адилет наркынын деңгээлдери боюнча жүргүзүлгөн талдап-иликтөөлөр келтирилген:

	1-деңгээл	2-деңгээл	3-деңгээл	2023-жылдын 31-декабры, Жыйынтыгында
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	84 706 330	-	-	84 706 330
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	36 325 677	-	-	36 325 677

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

**35 Финансылык активдер жана финансылык милдеттенмелер: эсепке
алуу классификациялары жана адилет нарк (уландысы)****(б) Адилет наркка баа берүү баскычтары, уландысы**

Төмөнкү таблицада 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча адилет наркы боюнча чагылдырылбаган финансылык инструменттерге адилет наркынын деңгээлдери боюнча жүргүзүлгөн талдап-иликтөөлөр келтирилген:

	1-деңгээл	2-деңгээл	3-деңгээл	2024-жылдын 31-декабры, Жыйынтыгында
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	20 484 983	32 855 168	-	53 340 151
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	22 728 862	-	22 728 862
Башка финансылык активдер	-	391 484	-	391 484
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар	-	240 424 733	-	240 424 733
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	-	128 319 507	-	128 319 507
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	-	42 128 960	-	42 128 960
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	-	747 148	-	747 148
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	-	12 904 627	-	12 904 627
Башка финансылык милдеттенмелер	-	336 506	-	336 506

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

35 Финансылык активдер жана финансылык милдеттенмелер: эсепке алуу классификациялары жана адилет нарк (уландысы)

(б) Адилет наркка баа берүү баскычтары, уландысы

Төмөнкү таблицада 2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча адилет наркы боюнча чагылдырылбаган финансылык инструменттерге адилет наркынын деңгээлдери боюнча жүргүзүлгөн талдап-иликтөөлөр келтирилген:

	1-деңгээл	2-деңгээл	3-деңгээл	2023-жылдын 31-декабры, Жыйынтыгында
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	20 978 880	21 780 368	-	42 759 248
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	14 330 901	-	14 330 901
Башка финансылык активдер	-	375 739	-	375 739
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар	-	207 251 028	-	207 251 028
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	-	58 999 018	-	58 999 018
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	-	42 636 978	-	42 636 978
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	-	53 283 397	-	53 283 397
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	-	10 204 524	-	10 204 524
Башка финансылык милдеттенмелер	-	265 680	-	265 680

36 Финансылык активдерди жана финансылык милдеттенмелерди өз ара чегеришүү

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Топ өз ара чегеришүүнүн негизинде финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчётто көрсөтүлүүгө тийиш болгон финансылык активдерге жана финансылык милдеттенмелерге ээ болгон эмес, ошондой эле бул багытта кандайдыр бир башкы макулдашуу же ушул сыяктуу макулдашуулар түзүлгөн эмес.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ**2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КОНСОЛИДАЦИЯЛАНГАН
ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТКО КАРАТА ЭСКЕРТҮҮЛӨР (УЛАНДЫСЫ)***(миң сом)***37 Отчёттук мезгилден кийин орун алган жагдайлар**

Кыргыз Республикасынын 2025-жылдын 5-февралындагы «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын пайдасын которуу маселелери жөнүндө» конституциялык Мыйзамына ылайык, Улуттук банктын 2024-жылдын жыйынтыгы боюнча пайдасы республикалык бюджеттин кирешесине которуу жүз пайыз өлчөмүндө жүзөгө ашырылат.

Бул консолидацияланган финансылык отчётту чыгаруу күнүнө карата, жогоруда баяндалган окуялардан башка, ФОЭСтин (IAS) «Отчёттук мезгилден кийин орун алган жагдайлар» деп аталган 10-стандартына ылайык ачып берүү талап кылынган башка олуттуу окуялар же операциялар болгон эмес.

**11-ГЛАВА. 2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ
ҮЧҮН ӨЗҮНЧӨ ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТ ЖАНА
КӨЗ КАРАНДЫСЫЗ АУДИТОРДУН КОРУТУНДУСУ**

МАЗМУНУ

	Беттери
КӨЗ КАРАНДЫСЫЗ АУДИТОРДУН АУДИТОРДУК КОРУТУНДУСУ	119-121
ӨЗҮНЧӨ ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЁТ	
Финансылык абал жөнүндө өзүнчө отчёт	122
Пайда же чыгым жөнүндө өзүнчө отчёт	123
Жыйынды киреше жөнүндө өзүнчө отчёт	124
Акча каражаттарынын жылышы жөнүндө өзүнчө отчёт	125-126
Капиталдагы өзгөрүүлөр жөнүндө өзүнчө отчёт	127-128
Өзүнчө финансылык отчётко карата эскертүүлөр	129-218

ул. Ибраимова 103
БЦ «Виктори», 7 этаж
Бишкек, 720011
Кыргызская Республика

T: +996 (312) 90 05 05
Ф: +996 (312) 91 05 05
contact@bakertilly.kg
www.bakertilly-ca.com

КӨЗ КАРАНДЫСЫЗ АУДИТОРДУН АУДИТОРДУК КОРУТУНДУСУ

Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасына жана Аудит боюнча комитетине:

Аудитордун пикири

Биз, 2024-жылдын 31-декабрына карата финансылык абал жөнүндө өзүнчө отчёттон, көрсөтүлгөн күнгө карата бүткөн жыл үчүн пайда же чыгым жөнүндө өзүнчө отчёттон, жыйынды киреше жөнүндө өзүнчө отчёттон, капиталдагы өзгөрүүлөр жөнүндө өзүнчө отчёттон жана көрсөтүлгөн датага карата бүткөн жыл ичинде акча каражаттарынын жылышы жөнүндө өзүнчө отчёттон, ошондой эле эсепке алуу саясатынын негизги жоболору боюнча кыскача маалыматты кошо алганда, өзүнчө финансылык отчётко карата эскертүүлөрдөн турган Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын (мындан ары – Улуттук банк) өзүнчө финансылык отчётуна аудит жүргүздүк.

Биздин пикирибиз боюнча тиркелген өзүнчө финансылык отчётто Улуттук банктын 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча өзүнчө финансылык абалынын бардык олуттуу аспекти, ошондой эле көрсөтүлгөн күнгө карата бүткөн жыл ичиндеги анын өзүнчө финансылык натыйжалары менен өзүнчө акча каражаттарынын жылышы, өзүнчө финансылык отчётко карата 2-эскертүүдө көрсөтүлгөн өзүнчө финансылык отчётту даярдоо принциптерине ылайык так чагылдырылган.

Пикирди билдирүү үчүн негиз

Биз аудитти Эл аралык аудит стандарттарына ылайык жүргүздүк. Ошол стандарттарга ылайык биздин милдеттерибиз корутундунун «Өзүнчө финансылык отчётко аудит жүргүзүү үчүн аудитордун жоопкерчилиги» бөлүгүндө чагылдырылган. Биз, Бухгалтерлер үчүн эл аралык этика стандарттары боюнча кеңеш тарабынан кабыл алынган Кесипкөй бухгалтерлердин эл аралык этика кодексине (мындан ары - Кодекс) жана Кыргыз Республикасында финансылык отчётко жүргүзүлгөн аудитке тиешелүү этикалык талаптарга ылайык, Улуттук банкка көз каранды эмеспиз жана биз ушул талаптарга жана Кодекске ылайык башка этикалык милдеттерди аткардык. Биз алган аудитордук далилдер биздин пикирди билдирүүгө негиз болуу үчүн жетиштүү жана талаптагыдай деп болжолдойбуз.

Маанилүү жагдайлар – эсепке алуу принциптери

Биз көңүлүңүздөрдү өзүнчө финансылык отчётко карата 2-эскертүүгө бурабыз, анда эсепке алуу принциптери чагылдырылган. Өзүнчө финансылык отчёт Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» конституциялык Мыйзамынын талаптарын сактоодо Улуттук банкка көмөк көрсөтүү максатында даярдалган.

Демек, бул өзүнчө финансылык отчёт башка максатта колдонулушу мүмкүн эмес. Биздин бул маселе боюнча модификацияланган пикирибиз жок.

Жетекчиликтин жана Аудит боюнча комитеттин өзүнчө финансылык отчёту үчүн жоопкерчилиги

Жетекчилик өзүнчө финансылык отчётко карата 2-эскертүүдө чагылдырылган өзүнчө финансылык отчётту даярдоо принциптерине ылайык өзүнчө финансылык отчёттун даярдалышы жана анда маалыматтардын так чагылдырылышы, ошондой эле жетекчилик алгылыксыз иш алып баруунун же каталарга жол берүүнүн кесепетинен олуттуу бурмалоолорду камтыбаган өзүнчө финансылык отчётту даярдоо үчүн зарыл деп эсептеген ички контролдоо системасы үчүн жоопкерчиликтүү болот.

Өзүнчө финансылык отчётту даярдоодо жетекчилик, Улуттук банкты жоюу, анын ишин токтотуу ниетин билдирген учурларды кошпогондо же жетекчиликтин мындан башка альтернативасы жок болсо, Улуттук банк өз ишин үзгүлтүксүз улантуу жөндөмдүүлүгүнө баа берүү, иш үзгүлтүксүздүгүнө тиешелүү маалыматтарды чечмелеп берүү жана бухгалтердик эсепке алуунун негиздери катары иш үзгүлтүксүздүгү боюнча принциптердин колдонулушу үчүн жоопкерчиликтүү болот.

Аудит боюнча комитет Улуттук банктын өзүнчө финансылык отчеттун даярдоо процессин көзөмөлдөө үчүн жооптуу болуп саналат.

Өзүнчө финансылык отчетко аудит жүргүзүү үчүн аудитордун жоопкерчилиги

Биздин максат - өзүнчө финансылык отчетто алгылыксыз иш-аракеттерден же каталарга жол берүүдөн улам олуттуу бурмалоолор камтылбагандыгына жеткиликтүү ишенимде болуу жана биздин ой-пикир камтылган аудитордук корутундуну даярдоо. Жеткиликтүү ишеним толук ишенимде болуу дегенди түшүндүрөт, бирок Эл аралык аудит стандарттарына ылайык жүргүзүлгөн аудит олуттуу бурмалоолорду дайым аныктай тургандыгын гарантиялабайт. Бурмалоолор алгылыксыз иш алып баруунун же каталарга жол берүүнүн натыйжасында келип чыгышы мүмкүн жана пайдалануучулар ушул өзүнчө финансылык отчеттун негизинде кабыл алган экономикалык чечимдерге алардын өз-өзүнчө же биригип таасирин тийгизиши ыктымалдыгын болжолдосок, алар олуттуу болуп эсептелинет.

Эл аралык аудит стандарттарына жана Финансылык отчеттун эл аралык стандарттарынын кошумча талаптарына ылайык жүргүзүлгөн аудиттин алкагында, биз бүтүндөй аудит жүргүзүү мезгили ичинде кесипкөй көз карашка таянабыз жана кесиптик скептицизмди сактайбыз. Мындан тышкары, биз:

- алгылыксыз иш-аракеттердин же каталарга жол берүүнүн кесепетинен өзүнчө финансылык отчетто олуттуу бурмалоолорду аныктап, тобокелдиктерге баа беребиз; ошол тобокелдиктерге карата аудитордук жол-жоболорду иштеп чыгабыз жана жүргүзөбүз; ой-пикирибизди билдирүү үчүн негиз болгон жетиштүү жана талаптагыдай аудитордук далилдерди алабыз. Жогоруда белгиленген алгылыксыз иш-аракеттердин кесепетинен улам олуттуу бурмалоолордун аныкталбай калуу тобокелдиги катага жол берүүнүн кесепетинен олуттуу бурмалоолорду аныктай албоо тобокелдигине караганда алда-канча жогору болуп саналат, анткени алгылыксыз иш алып барууда келишип алуу, атайлап жасоо, атайлап калтырып кетүү, маалыматтарды бурмаланган түрдө сунуштоо же ички контролдоо системасын айланып өткөн аракеттерди көрүү сыяктуу жагдайлар камтылышы мүмкүн;
- аудит үчүн мааниге ээ ички контролдоо системасы түшүнүгүн, Улуттук банктын ички контролдоо системасынын натыйжалуулугу жөнүндө пикирди билдирүү максатында эмес, жагдайларга ылайык келген аудитордук жол-жоболорду иштеп чыгуу максатында алабыз;
- колдонулуп жаткан эсепке алуу саясатынын талаптагыдай мүнөзүнө, жетекчилик тарабынан эсептелген баалоо маанилеринин жана тиешелүү маалыматтардын чечмеленишинин негиздүүлүгүнө баа беребиз;
- жетекчилик тарабынан иш үзгүлтүксүздүгү боюнча колдонулган жол берүүнүн укук ченемдүүлүгү боюнча тыянак чыгарып, алынган аудитордук далилдердин негизинде Улуттук банк өз ишин үзгүлтүксүз улантууга жөндөмдүүлүгү боюнча олуттуу шектенүүлөр жаралышы мүмкүндүгүнөн улам жаралган жагдайларга же шарттарга байланыштуу белгисиздик орун алышы мүмкүндүгү же жоктугу жөнүндө тыянак чыгарабыз. Эгерде олуттуу белгисиздик жагдайы орун алгандыгы жөнүндө тыянакка келсек, биз аудитордук корутундуда өзүнчө финансылык отчетто маалыматтарды талапка ылайык чечмелөөгө көңүл бурууга же маалымат талаптагыдай чечмеленбесе, өз пикирибизди модификациялоого тийишипиз. Биздин тыянактар аудитордук корутунду чыгарылган күнгө чейин алынган аудитордук далилдерге негизделет. Бирок келечекте орун алышы мүмкүн болгон жагдайлар же шарттар Улуттук банк өз ишин үзгүлтүксүз улантуу жөндөмдүүлүгүн жоготууга алып келиши мүмкүн;
- бүтүндөй өзүнчө финансылык отчеттун, анын түзүмүнүн жана мазмунунун чагылдырылышына, анын ичинде маалыматтардын чечмеленишине, ошондой эле өзүнчө финансылык отчетто камтылган операциялардын жана иш жагдайынын так берилишин камсыз кыла алгандай сунушталгандыгына баа беребиз;
- өзүнчө финансылык отчет жөнүндө пикирибизди билдирүү үчүн Улуттук банктын финансылык маалыматы боюнча жетиштүү талаптагыдай аудитордук далилдерди алабыз.

Биз Улуттук банкта аудит жүргүзүү, контролдоо жана аудитти жетектөө үчүн жоопкерчиликтүү болуп саналабыз. Аудитордук пикир үчүн жооптуу болуп аудитор эсептелинет.

Биз жетекчилик жана Аудит боюнча комитет менен маалымат алмашуу аркылуу өз ара иш алып барабыз, ошондой эле аудиттин пландаштырылган көлөмү жана мөөнөтү жана аудитор көңүл бурган олуттуу маселелер, анын ичинде биз аудит процессинде аныктаган ички контролдук системасындагы олуттуу кемчиликтер жөнүндө маалыматтарды беребиз.

Биз ошондой эле жетекчиликке жана Аудит боюнча комитетке көз карандысыздыкка карата бардык тиешелүү этикалык талаптарды аткаргандыгыбыз жана аудитордун көз карандысыздыгына таасирин тийгизиши мүмкүн деген бардык негиздүү мамилелер жана башка маселелер жөнүндө, ал эми зарыл учурларда – бардык тиешелүү алдын алуу чаралары жөнүндө кабарлаганыбызды билдиребиз.

Кубат Алымкулов
Долбоор боюнча өнөктөш

Нурлан Бекенов
Долбоор боюнча өнөктөш

Сертификатталган бухгалтер, FCCA (Улуу Британия)

Аудитордун жеке каттоо номери 2023-жылдын №
11152 16-ноябрындагы № 11152

Аудиторлордун, аудитордук уюмдардын жана кесиптик
аудитордук бирикмелердин бирдиктүү мамлекеттик
реестринде катталган

Аудит боюнча өнөктөш,

Директор, «Бейкер Тилли Бишкек» ЖЧК

«Бейкер Тилли Бишкек» ЖЧК Аудиторлордун, аудитордук уюмдардын, кесиптик аудитордук бирикмелердин бирдиктүү мамлекеттик реестринин «Ачык кызыкчылык субъекттеринин, ири ишкердик субъекттеринин аудитине жол берилген аудитордук уюмдардын реестринде» катталган. Жеке каттоо номери № 2101510. 2024-жылдын 9-августу № 2101510.

2025-жылдын 19-февралы,

Бишкек ш., Кыргыз Республикасы

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНА КАРАТА ФИНАНСЫЛЫК АБАЛ ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ

(миң сом)

	Эскертүүлөр	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
АКТИВДЕР			
Монетардык алтын	7	278 261 231	127 413 613
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	8	113 789 381	124 651 157
Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер	9	-	-
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	10	50 744 342	36 325 677
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	11	20 309 452	10 203 674
Туунду жана ассоциацияланган уюмдарга инвестициялар	12	7 637 143	7 446 676
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдер	13	-	7 126 432
Негизги каражаттар	14	2 306 220	2 007 563
Материалдык эмес активдер		59 696	31 964
Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар	15	74 515 568	127 985 566
Башка активдер	16	2 513 717	2 870 350
Жыйынтыгында, активдер		550 136 750	446 062 672
МИЛДЕТТЕНМЕЛЕР			
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар	17	240 424 733	207 251 028
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	18	128 319 507	58 999 018
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	19	42 128 960	42 636 978
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	20	1 107 378	54 281 514
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	21	12 904 627	10 204 524
Башка милдеттенмелер		339 022	266 413
Жыйынтыгында, милдеттенмелер		425 224 227	373 639 475
КАПИТАЛ			
Уставдык капитал	22	4 000 000	4 000 000
Милдеттүү резерв		8 262 982	8 262 982
Чет өлкө валютасын жана монетардык алтынды кайра баалоо боюнча резерв		67 121 351	47 886 430
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестицияларды кайра баалоо боюнча резерв		(168 537)	(162 271)
Бөлүштүрүлбөгөн пайда		45 696 727	12 436 056
Жыйынтыгында, капитал		124 912 523	72 423 197
Бардыгы болуп, милдеттенмелер жана капитал		550 136 750	446 062 672

Тургунбаев М.Ж.
Улуттук банктын төрагасы

2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

Абылгазиева А.Б.
Башкы бухгалтер

2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

129-218-беттердеги эскертүүлөр ушул консолидацияланган финансылык отчёттун ажырагыс бөлүгү болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН ПАЙДА ЖЕ ЧЫГЫМ ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ

(миң сом)

	Эскертүүлөр	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
Натыйжалуу пайыздык чен ыкмасын колдонуу менен эсептелген пайыздык кирешелер	23	8 131 682	5 271 206
Пайыздык чыгашалар	23	(7 512 859)	(8 470 422)
Таза пайыздык киреше/(чыгаша)	23	618 823	(3 199 216)
Комиссиялык кирешелер		158 065	127 827
Комиссиялык чыгашалар		(40 740)	(31 852)
Таза комиссиялык киреше		117 325	95 975
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервди түзүү	24	(209 626)	(85 555)
Туунду уюмга инвестициялардын наркызданышынан чыгымды калыбына келтирүү	12	-	2 541 376
Чет өлкө валютасында жана монетардык алтын менен жүргүзүлгөн операциялар боюнча реализацияланган пайда	25	9 648 194	14 839 343
Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар менен жүргүзүлгөн операциялар боюнча реализацияланган пайда	26	37 322 952	33 110
Ассоциацияланган уюмдун пайдасындагы үлүш		251 142	273 115
Башка кирешелер	27	840 624	473 314
Таза пайыздык эмес киреше		47 853 286	18 074 703
Операциялык кирешелер		48 589 434	14 971 462
Жүгүртүүгө чыгарылган банкнотторду жана монеталарды даярдаууга кеткен чыгашалар		(599 663)	(584 686)
Административдик чыгашалар	28	(2 221 988)	(1 914 763)
Башка чыгашалар	27	(71 056)	(35 957)
Операциялык чыгашалар		(2 892 707)	(2 535 406)
Жыл ичиндеги пайда		45 696 727	12 436 056

Тургунбаев М.Ж.
Улуттук банктын төрагасы

2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

Абылгазиева А.Б.
Башкы бухгалтер

2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

129-218-беттердеги эскертүүлөр ушул консолидацияланган финансылык отчеттун ажырагыс бөлүгү болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН ЖЫЙЫНДЫ
КИРЕШЕ ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ

(миң сом)

	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
Жыл ичиндеги пайда	45 696 727	12 436 056
Белгилүү шарттарды аткарууда кийинки мезгилдердеги пайданын же чыгымдын курамына кайра классификацияланууга тийиш болгон башка жыйынды киреше		
Чет өлкө валютасын жана монетардык алтынды кайра баалоо боюнча резерв:		
- чет өлкө валютасындагы активдерди, милдеттенмелерди жана монетардык алтынды кайра баалоодон таза пайда	27 018 492	5 475 425
- пайда же чыгымдын курамына которулган чет өлкө валютасында жана монетардык алтын менен жүргүзүлгөн операциялардан реализацияланган таза пайда	(7 783 571)	(13 447 960)
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестицияларды кайра баалоо боюнча резерв:		
- башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялардын адилет наркынын өзгөрүүсүнөн таза пайда	4 218	80 684
- пайда же чыгымдын курамына которулган башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялардан реализацияланган таза пайда	(10 484)	
Жыл ичиндеги башка жыйынды киреше	19 228 655	12 108 149
Жыйынтыгында, жыл ичиндеги жыйынды киреше	64 925 382	24 544 205

Тургунбаев М.Ж.
Улуттук банктын төрагасы

2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

Абылгазиева А.Б.
Башкы бухгалтер

2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

129-218-беттердеги эскертүүлөр ушул консолидацияланган финансылык отчеттун ажырагыс бөлүгү болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН АКЧА КАРАЖАТТАРЫНЫН ЖЫЛЫШЫ ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ

(миң сом)

	Эскертүүлөр	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
ОПЕРАЦИЯЛЫК ИШТЕН АКЧА КАРАЖАТТАРЫНЫН ЖЫЛЫШЫ			
Алынган пайыздар		5 963 288	3 929 186
Төлөнгөн пайыздар		(7 804 858)	(8 248 642)
Алынган комиссиялык төлөмдөр		158 065	127 827
Төлөнгөн комиссиялык төлөмдөр		(40 740)	(31 852)
Чет өлкө валютасы менен операциялардан акча каражаттарынын таза агылып кирүүсү	25	1 864 623	1 391 383
Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар менен операциялардан акча каражаттарынын таза агылып кирүүсү	26	37 304 146	33 110
Башка кирешелер		214 101	53 977
Эмгек акы боюнча төлөмдөр		(1 497 858)	(1 229 784)
Жүгүртүүгө чыгарылган банкнотторду жана монеталарды даярдаууга кеткен чыгашалар		(390 338)	(697 818)
Эмгек акы боюнча чыгашаларды эске албаганда, административдик жана башка чыгашалар		(507 225)	(452 148)
Операциялык активдердин жана милдеттенмелердин өзгөрүүсүнө чейинки операциялык иштен акча каражаттарынын агылып кириши/(чыгышы)		35 263 204	(5 124 761)
Операциялык активдердин (көбөйүшү)/азаюусу			
Монетардык алтын		(116 680 438)	22 490 639
Банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар		(11 277 137)	8 350 540
Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер		-	2 526 768
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар		(16 041 862)	3 166 609
Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар		53 469 998	(40 062 496)
Башка активдер		(231 743)	(1 385 733)
Операциялык милдеттенмелердин көбөйүшү/(азаюусу)			
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар		33 173 706	8 440 880
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары		69 358 013	676 367
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары		(9 731 171)	(4 992 033)
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар		(52 763 849)	19 725 329
Башка милдеттенмелер		19 067	(28 358)
Операциялык иштен акча каражаттарынын таза агылып (чыгышы)/кириши		(15 442 212)	13 783 751

129-218-беттердеги эскертүүлөр ушул консолидацияланган финансылык отчеттун ажырагыс бөлүгү болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН АКЧА КАРАЖАТТАРЫНЫН ЖЫЛЫШЫ ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

	Эскертүүлөр	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
ИНВЕСТИЦИЯЛЫК ИШТЕН АКЧА КАРАЖАТТАРЫНЫН ЖЫЛЫШЫ			
Туунду уюм түрүндө узак мөөнөттүү активди реализациялоо	13	7 126 432	-
Негизги каражаттарды жана материалдык эмес активдерди сатып алуу		(292 425)	(156 824)
Негизги каражаттарды жана материалдык эмес активдерди реализациялоо		289 340	-
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестицияларды сатып алуу		(9 810 689)	(4 999 999)
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялардан алынган пайыздар		1 487 334	557 429
Алынган дивиденддер		499 853	467 799
Инвестициялык иштен акча каражаттарынын таза агылып чыгышы		(700 155)	(4 131 595)
ФИНАНСЫЛЫК ИШТЕН АКЧА КАРАЖАТТАРЫНЫН ЖЫЛЫШЫ			
Финансылык иштен акча каражаттарынын таза агылып кириши/(чыгышы)		-	-
Акча каражаттарынын жана алардын эквиваленттеринин таза (азайуусу)/көбөйүшү		(16 142 367)	9 652 156
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын акча каражаттарына жана алардын эквиваленттерине тийгизген таасири		(38 688)	33 437
Чет өлкө валюталарынын курстарынын өзгөрүшүнүн акча каражаттарына жана алардын эквиваленттерине тийгизген таасири		(5 076 536)	3 436 841
Жыл башына карата акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	8	105 457 889	92 335 455
Жыл акырына карата акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	8	84 200 298	105 457 889
Акчалай эмес операциялар			
Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинен/ Финансы министрлигинин пайдасына ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелерди калыбына келтирүү/(өткөрүп берүү)	21	3 202 303	(6 584 371)

Тургунбаев М.Ж.
Улуттук банктын төрагасы

2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

Абылгазиева А.Б.
Башкы бухгалтер

2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

129-218-беттердеги эскертүүлөр ушул консолидацияланган финансылык отчеттун ажырагыс бөлүгү болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ

(миң сом)

	Уставдык капитал	Милдеттүү резерв	Чет өлкө валютасын жана монетардык алтынды кайра баалоо боюнча резерв	Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестицияларды кайра баалоо боюнча резерв	Бөлүштүрүлбөгөн пайда	Жыйынтыгында
2024-жылдын 1-январына карата калдык	4 000 000	8 262 982	47 886 430	(162 271)	12 436 056	72 423 197
Жыл ичиндеги пайда					45 696 727	45 696 727
Башка жыйынды финансылык натыйжа						
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялардан таза пайда	-	-	-	4 218	-	4 218
Пайда же чыгымдын курамына которулган башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялардан таза пайда	-	-	-	(10 484)	-	(10 484)
Чет өлкө валютасындагы активдерди, милдеттенмелерди жана монетардык алтынды кайра баалоодон таза пайда	-	-	27 018 492	-	-	27 018 492
Пайда же чыгымдын курамына которулган чет өлкө валютасында жана монетардык алтын менен жүргүзүлгөн операциялар боюнча таза реализацияланган пайда	-	-	(7 783 571)	-	-	(7 783 571)
Жыйынтыгында, жыл ичиндеги жыйынды финансылык натыйжа	-	-	19 234 921	(6 266)	45 696 727	64 925 382
Түздөн-түз капитал курамында чагылдырылган операциялар						
Өткөн жылдын пайдасын республикалык бюджетке бөлүштүрүү	-	-	-	-	(12 436 056)	(12 436 056)
(22-эскертүү)						
Жыйынтыгында, түздөн-түз капитал курамында чагылдырылган операциялар	-	-	-	-	(12 436 056)	(12 436 056)
2024-жылдын 31-декабрына карата калдык	4 000 000	8 262 982	67 121 351	(168 537)	45 696 727	124 912 523

129-218-беттердеги эскертүүлөр ушул консолидацияланган финансылык отчеттун ажырагыс бөлүгү болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ

(УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

	Чет өлкө		Башка жыйынды киреше		Жыйынтыгында
	Уставдык капитал	Милдеттүү резерв	валютасын жана монетардык алтынды кайра баалоо боюнча резерв	аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестицияларды кайра баалоо боюнча резерв пайда	
2023-жылдын 1-январына карата калдык	4 000 000	7 244 293	35 858 965	(242 955)	57 047 192
Жыл ичиндеги пайда	-	-	-	-	12 436 056
Башка жыйынды финансылык натыйжа					
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы бааланган баалуу кагаздарга инвестициялардан таза пайда	-	-	-	80 684	80 684
Чет өлкө валютасындагы активдерди, милдеттенмелерди жана монетардык алтынды кайра баалоодон таза пайда	-	-	25 475 425	-	25 475 425
Пайда же чыгымдын курамына которулган чет өлкө валютасында жана монетардык алтын менен жүргүзүлгөн операциялардан реализацияланган таза пайда	-	-	(13 447 960)	-	(13 447 960)
Жыйынтыгында, жыл ичиндеги жыйынды финансылык натыйжа	-	-	12 027 465	80 684	12 436 056
Түздөн-түз капитал курамында чагылдырылган операциялар	-	-	-	-	24 544 205
Өткөн жылдын пайдасын республикалык бюджетке бөлүштүрүү	-	-	-	-	-
(22-эскертүү)	-	1 018 689	-	-	(9 168 200)
Милдеттүү резервге которуу (22-эскертүү)	-	-	-	-	(1 018 689)
Жыйынтыгында, түздөн-түз капитал курамында чагылдырылган операциялар	-	1 018 689	-	-	(9 168 200)
2023-жылдын 31-декабрына карата калдык	4 000 000	8 262 982	47 886 430	(162 271)	72 423 197

Тургунбаев М.Ж.
Улуттук банктын төрагасы
2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

Абылгазиева А.Б.
Башкы бухгалтер
2025-жылдын 19-февралы

Бишкек шаары,
Кыргыз Республикасы

129-218-беттердеги эскертүүлөр ушул консолидацияланган финансылык отчёттун ажырагыс бөлүгү болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

1. Негизги жоболор

(а) Уюм жана анын негизги иши

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы (мынданары - Улуттук банк) Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик банкынын укугу өткөн мекеме болуп саналат, ал 1992-жылдын 12-декабрында «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» мыйзамдын кабыл алынышына байланыштуу Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы аталышына ээ болгон. Улуттук банк 2022-жылы Улуттук банктын ишин жөнгө салган мыйзам актыларын Кыргыз Республикасынын Конституциясына ылайык келтирүү боюнча иштерди жүргүзгөн. 2022-жылдын 30-июнунда Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңеши Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» конституциялык Мыйзамын кабыл алган, бул Мыйзам 2022-жылдын 17-августунда күчүнө кирген жана учурда Улуттук банктын иши аталган мыйзамга ылайык жөнгө салынып келет.

Кыргыз Республикасында баа туруктуулугуна жетишүү жана аны колдоо Улуттук банктын негизги иш максаты болуп саналат. Ушул негизги максатты жүзөгө ашыруу үчүн Улуттук банкка мамлекеттин акча-кредит саясатын аныктоо жана жүргүзүү; төлөм системасынын натыйжалуу, ишенимдүү жана коопсуз иштешине өбөлгө түзүү; банкнотторду жана монеталарды жүгүртүүгө чыгаруу; эл аралык валюта резервдерин тескөө; мыйзамдарга ылайык коммерциялык банктарды жана финансы-кредит уюмдарын лицензиялоо, алардын ишин жөнгө салуу жана көзөмөлдөө милдеттери жүктөлгөн. Улуттук банк Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин финансылык агенти катары иш алып барат.

Улуттук банктын юридикалык дареги: Кыргыз Республикасы, 720001, Бишкек ш., Чүй пр. 168.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча өлкө аймагында Улуттук банктын 5 областтык башкармалыгы жана бир өкүлчүлүгү иштеп турган.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Улуттук банктын кызматкерлеринин жалпы саны, тиешелүүлүгүнө жараша 718 жана 721 адамды түзгөн.

Улуттук банк анын курамына төмөнкү уюмдар кирген топтун башкы компаниясы болуп саналат:

Аталышы	Добуш берүүчү акциялар пайызы (%)		Ишкердик түрү
	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры	
«Керемет Банк» ачык акционердик коому	-	97,45	Банктык кызмат көрсөтүүлөр
«Кепилдик фонд» ачык акционердик коому	91,22	91,22	Гарантияларды берүү боюнча кызмат көрсөтүүлөр
«Кыргыз инкассациясы» жабык акционердик коому	100,00	100,00	Баалуулуктарды ташуу боюнча кызмат көрсөтүүлөр

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

1. Негизги жоболор (уландысы)**(а) Уюм жана анын негизги иши, уландысы**

2024-жылдын 29-мартында Улуттук банк тарабынан «Керемет Банк» ААКты Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги аркылуу Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине сатып өткөрүү аяктаган.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Улуттук банк «Банктар аралык процессинг борбору» ЖАК ассоциацияланган уюмга салынган инвестицияларга ээ (акциялардын 46,71 пайызы).

Ушул өзүнчө финансылык отчёт Улуттук банк Башкармасынын 2025-жылдын 19-февралындагы токтому менен бекитилген.

(б) Операциялык чөйрө

Кыргыз Республикасы экономиканын чакан өлчөмдөгү ачык моделине ээ жана өзүнүн тарыхый калыптанган экономика түзүмүнөн улам өз ара региондор ортосунда тыгыз соода жүргүзүү мамилелерине интеграцияланган. Рыногу калыптанып жаткан өлкө катары Кыргыз Республикасынын экономикасы негизги соода өнөктөш өлкөлөрдөгү жагдайга, дүйнөлүк азык-түлүк жана чийки зат рыноктордогу баа динамикасына, дүйнөлүк финансы рынокторунун жана капитал рынокторунун өнүгүү тенденцияларына ж. б. жараша тышкы экономикалык конъюнктурада өзгөрүүлөргө дуушарланууда. Мунун натыйжасында, Кыргыз Республикасында финансылык-чарба иши ички факторлор менен катар эле, тышкы өзгөрүүлөрдүн таасирине жараша жүзөгө ашырылат.

Сунушталган өзүнчө финансылык отчёто Кыргыз Республикасында бизнес жүргүзүү шарттары Улуттук банктын ишине жана финансылык абалына кандай таасир тийгизип жатканына жетекчиликтин көз карашы чагылдырылган. Экономикада келечекте орун алышы ыктымал болгон шарттардын айкын таасири жетекчиликтин аларга баа берүүсүнөн айырмаланышы ыктымал.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

2. Финансылык отчётту даярдоонун негизги принциптери жана эсепке алуу саясатындагы өзгөрүүлөр

(а) Жалпы бөлүк

Бул өзүнчө финансылык отчёт Улуттук банктын өзүнчө финансылык абалын жана ишинин натыйжалуулугун Улуттук банктын эсепке алуу саясатына ылайык ишенимдүү берүү максатында жана Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» конституциялык Мыйзамынын жоболорун эске алуу менен даярдалды.

«Ишенимдүү берүү» концепциясы тандалган концепциянын талаптарына ылайык келүүнү билдирет, ошондой эле:

- финансылык отчётту ишенимдүү берүүнү камсыз кылуу жетекчиден маалыматты ушул концепцияда каралган көлөмгө караганда көбүрөөк көлөмдө ачып берүүнү талап кылышы мүмкүндүгүн түшүндүрөт, же;
- финансылык отчётту ишенимдүү берүүнү камсыз кылуу үчүн концепциянын талаптарынан жетекчинин четтөөсү талап кылынышы мүмкүндүгүн айкын формада тааныйт. Мындай четтөөлөр өзгөчө сейрек жагдайларда гана талап кылынышы мүмкүн деп болжолдонот.

Төмөнкүлөрдү эске албаганда, Улуттук банктын эсепке алуу саясаты Финансылык отчёттун эл аралык стандарттары боюнча кеңеш тарабынан чыгарылган Финансылык отчёттун эл аралык стандарттарына (мындан ары - ФОЭС) жана Эл аралык финансылык отчётту чечмелөө боюнча комитет (КРМФО) тарабынан чыгарылган чечмелөөлөргө негизделген:

- монетардык алтын рыноктук нарк боюнча кайра бааланат, ал эми эгерде монетардык алтынды жана чет өлкө валютасындагы активдерди жана милдеттенмелерди рыноктук нарк боюнча кайра баалоодон жалпы таза реализацияланбаган натыйжа пайда катары саналса, анда ал башка жыйынды киреше аркылуу таанылат. Эгерде монетардык алтынды жана чет өлкө валютасындагы активдерди жана милдеттенмелерди рыноктук нарк боюнча кайра баалоодон жалпы таза реализацияланбаган натыйжа чыгым катары саналса, анда ал пайда же чыгым жөнүндө өзүнчө отчётто таанылат, буга мурда таанылган таза реализацияланбаган пайда эсептен чыгарылган учурлар кирбейт, мындай болбосо ал башка жыйынды киреше катары таанылат. Монетардык алтындын жана чет өлкө валютасындагы активдердин, милдеттенмелердин жыйынды позициясынын бөлүгүн таанууну токтотууда мурда капиталдын курамында таанылган топтолгон пайда же чыгым, аталган активдердин жана милдеттенмелердин колдонуудан калуусунун орточо алынган коэффициентин эске алуу менен пайда же чыгым жөнүндө өзүнчө отчётто таанылат.

Бул өзүнчө финансылык отчёт – Улуттук банктын өзүнчө финансылык отчёту.

Улуттук банктын туунду уюмдары бул өзүнчө финансылык отчётто консолидацияланбайт. Туунду уюмдарга инвестициялар нарксызданышынан кийин топтолгон чыгымдарды эсептен чыгаруу менен сатып алуу баасы боюнча эсепке алынат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

2. Финансылык отчётту даярдоонун негизги принциптери жана эсепке алуу саясатындагы өзгөрүүлөр (уландысы)**(а) Жалпы бөлүк, уландысы**

Улуттук банк, ошондой эле Улуттук банктын жана анын туунду уюмдарынын консолидацияланган финансылык отчётун даярдайт. Бул өзүнчө финансылык отчёт чыгарууга Улуттук банк Башкармасы тарабынан 2025-жылдын 19-февралында бекитилген консолидацияланган финансылык отчёт менен чогуу каралууга тийиш.

Бул өзүнчө финансылык отчёт Улуттук банк жакынкы келечекте өз ишин улантат деген көз караштан улам даярдалган.

(б) Наркты аныктоо үчүн база

Бул өзүнчө финансылык отчёт 3 (а) эскертүүсүндө көрсөтүлгөндөй адилет наркы боюнча бааланган монетардык алтынды жана айрым финансылык инструменттерди эске албаганда, айкын сарптоолор боюнча эсепке алуу принцибине ылайык даярдалган.

(в) Функционалдык валюта жана өзүнчө финансылык отчёттун маалыматтарын чагылдырган валюта

Өзүнчө финансылык отчётко камтылган статьялар Улуттук банк анда иш алып барган баштапкы экономикалык чөйрөнүн валютасында өлчөнөт («функционалдык валюта»). Улуттук банктын функционалдык валютасы болуп кыргыз сому саналат, ал Кыргыз Республикасынын улуттук валютасы катары Улуттук банк жүргүзгөн көпчүлүк операциялардын жана анын ишине байланыштуу башка жагдайлардын экономикалык маңызын толук чагылдырат. Кыргыз сому ошондой эле, ушул өзүнчө финансылык отчёттун маалыматтарын чагылдырган валюта болуп эсептелет.

Финансылык маалымат сом түрүндө берилген жана миңге чейин тегеректелген.

3. Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору**(а) Алтынды эсепке алуу**

Улуттук банктын алтын түрүндө активдери «Монетардык алтын» жана «Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар» статьяларына бөлүнөт. Алтын түрүндө активдерди классификациялоо жана финансы рынокторунда алтын түрүндө активдерди сатып алуу жана сатуу боюнча операциялар Улуттук банк Башкармасынын чечиминин негизинде жүзөгө ашырылат.

(i) Монетардык алтын

Монетардык алтын чет өлкө банктарындагы эсептерде жайгашкан жана Лондон баалуу металлдар рыногунун ассоциациясынын good delivery стандартындагы жана Шанхай алтын биржасынын стандартындагы алтын куймаларды түшүндүрөт. Монетардык алтын акча-кредит саясатын жүзөгө ашыруу жана инвестициялык пайда алуу максатында түзүлгөн инвестициялык актив болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3. Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)

(а) Алтынды эсепке алуу, уландысы

(i) *Монетардык алтын, уландысы*

Монетардык алтын өзүнчө финансылык отчётто рыноктук наркы боюнча эсепке алынат. Рыноктук нарк Лондон баалуу металлдар рыногунун ассоциациясы тарабынан мурунку отчёттук күнгө карата белгиленген кечки баанын негизинде аныкталат. Монетардык алтындын рыноктук наркын кайра баалоодон түшкөн пайда башка жыйынды кирешенин курамында түздөн-түз чагылдырылат. Кайра баалоодон чыгым, пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчётто капитал эсептериндеги башка жыйынды кирешенин курамында таанылган, кайра баалоодон мурдатан топтолуп келген кирешелерден ашкан сумма чегинде чагылдырылат. Монетардык алтынга тиешелүү реализацияланган пайда же чыгым, пайда же чыгым жөнүндө консолидацияланган отчётто эске алынат.

(ii) *Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар*

Монетардык эмес алтын катары жалпы таанылган эл аралык стандарттарга ылайык келбеген стандарттуу эмес куймалар, ошондой эле пластина жана гранул түрүндө алтын эсептелет.

Алтын түрүндө запастар катары Лондон баалуу металлдар рыногунун ассоциациясынын good delivery стандартындагы жана Шанхай алтын биржасынын стандартындагы эл аралык сапат талаптарына жооп берген алтын куймалар, алтын түрүндө запас түзүү максатында, кайра эритүү жана башка өндүрүштүк максаттарда, ошондой эле финансы рынокторунда сатуу үчүн сатып алынган, эл аралык сапат стандарттарынын мүнөздөмөлөрүнө ээ, бирок Лондон баалуу металлдар рыногунун ассоциациясынын жана Шанхай алтын биржасынын сертификаты менен тастыкталбаган алтын куймалар саналат.

Эл аралык сапат стандарттарынын талаптарына жооп берген алтын куймалар катары алтын түрүндө запастар инвестициялык актив болуп саналган алтындын курамына кайра классификацияланышы мүмкүн. Кайра классификациялоодо алтын түрүндө запастар рыноктук наркы боюнча кайра бааланат жана кайра баалоо жыйынтыктары башка жыйынды кирешенин курамында чагылдырылат.

Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар ички баалуу металлдар рыногун өнүктүрүү келечегинин алкагында Улуттук банктын запастарын түзүү үчүн каралган. Алар Улуттук банктын алтын түрүндө инвестициялык активдерине кирбейт жана Улуттук банктын активдүү депозиттик операцияларында колдонулбайт.

Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар запас болуп саналат жана алар сатып алуу наркынын жана мүмкүн болгон таза сатуу баасынын эң төмөнкүсү боюнча бааланат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3. Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(а) Алтынды эсепке алуу, уландысы****(ii) Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запас, уландысы**

Монетардык эмес алтынды жана алтын түрүндө запастарды сатуу рыноктук нарк боюнча жана активди контролдоо өткөн учурга карата, б.а. убада кылынган активди сатып алуучуга өткөрүп берүү аркылуу аткаруу милдети жүзөгө ашырылганда сатып алуучу активди өз каалоосу боюнча тескөө укугуна ээ болгондо жана сатып алуучу активди кабыл алуусуна таасирин тийгизиши мүмкүн болгон аткарылбаган милдеттенме жок учурда жүзөгө ашырылат жана таанылат. Убада кылынган активди көзөмөлдөөнү өткөрүп берүү учурун аныктоо үчүн активдер белгилүү бир жерге жеткирилгендигин, жоготуу тобокелдиктери жана пайда сатып алуучуга өткөндүгүн жана бардык кабыл алуу критерийлери аткарылгандыгынын объективдүү далилдери бар экендигин жана актив макулдашылган параметрлерге жооп бере тургандыгын да эске алуу зарыл.

Алтын түрүндө запастарга контролдун өтүшү сатуу боюнча бүтүм келишилген күнү ишке ашырылган катары эсептелет, мында активдин наркынын ордун толтуруу боюнча сатып алуучунун шартсыз дебитордук карызы таанылат, анткени мындай учурда ошол төлөмдү алуу убакыттын өтүшү менен гана шартталат.

(б) Чет өлкө валютасындагы операциялар

Чет өлкө валютасындагы операциялар Улуттук банктын функционалдык валютасына операциялар жүргүзүлгөн күнү колдонулган валюта курстары боюнча которулат. Отчёттук күнгө карата абал боюнча чет өлкө валютасында туюндурулган акчалай активдер жана милдеттенмелер, отчёттук күнгө карата колдонулган валюта курсу боюнча функционалдык валютага которулат.

Чет өлкө валютасында туюндурулган акчалай активдер жана милдеттенмелер менен операциялардан түшкөн пайда же чыгым, бир мезгилдин башталышына карата абал боюнча функционалдык валютадагы, натыйжалуу пайыздык чен боюнча чегерилген пайыздардын өлчөмүнө корректировкаланган амортизацияланган нарк менен бир мезгил ичиндеги төлөөлөрдүн жана отчёттук мезгилдин акырына карата валюта курсу боюнча функционалдык валютага которулган, чет өлкө валютасындагы амортизацияланган нарк ортосундагы айырманы түшүндүрөт.

Чет өлкө валютасында туюндурулган жана айкын сарптоолор боюнча чагылдырылган акчалай эмес активдер жана милдеттенмелер, операция ишке ашырылган күнгө карата валюта курсу боюнча функционалдык валютага которулат.

Чет өлкө валютасындагы операциялардан улам реализацияланган пайда же чыгым, пайда же чыгым жөнүндө өзүнчө отчётто чагылдырылат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3. Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)*Алмашуу курстары*

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча өзүнчө финансылык отчётту даярдоодо Улуттук банк тарабынан колдонулган алмашуу курстары төмөндө келтирилген:

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
АКШ доллары/сом	87,0000	89,0853
Евро/сом	90,5844	98,5328
Атайын карыз алышуу укугу/сом	113,4592	119,5599
Канада доллары/сом	60,4330	67,2951
Австралия доллары/сом	54,0962	60,7695
Англия фунт стерлинги/сом	108,9624	113,4902
Кытай юаны/сом	11,9189	12,5343
Орус рубли/сом	0,8292	0,9935
Алтындын трой унциясы/сом	226 991,7000	183 729,5227

(в) Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери

Акча каражаттарынын жылышы жөнүндө өзүнчө отчёттун максаттары үчүн акча каражаттары жана алардын эквиваленттери кассадагы чет өлкө валютасындагы акча каражаттарын жана адилет наркынын олуттуу өзгөрүү тобокелдигине дуушар болбогон «ностро» түрүндөгү эсептерди камтыйт жана ал Улуттук банк тарабынан кыска мөөнөттүү милдеттенмелерди жөнгө салуу үчүн колдонулат.

Кассадагы чет өлкө валютасындагы акча каражаттары жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар суммасынан алынып салынат.

(г) Финансылык активдер

Финансылык активдер Улуттук банк келишим боюнча тиешелүү финансылык инструмент боюнча тарап катары иш алып барган шартта, Улуттук банктын финансылык абалы жөнүндө өзүнчө отчётунда чагылдырылат. Улуттук банк, финансылык активдерди сатып алуу жана сатуу утурумдук мүнөзгө ээ экендигинен улам, аларды бүтүм келишилген күн боюнча чагылдырат.

(и) Финансылык активдерди классификациялоо жана баа берүү

ФОЭСтин (IFRS) 9-стандарты колдонулуучу чөйрөгө кирген, эсепке алууда таанылган бардык финансылык активдер баштапкы таануудан кийин Улуттук банктын бизнес-моделине ылайык амортизацияланган же адилет наркы боюнча бааланууга тийиш, бул финансылык активдерди жана акча агымдары келишиминде каралган мүнөздөмөлөрдү башкаруу үчүн зарыл, мында чет өлкө банктарындагы жана эл аралык финансылык уюмдардагы «ностро» эсептер жана «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын финансылык активдерин жана милдеттенмелерин классификациялоо жана финансылык активдер боюнча келип чыгышы ыктымал болгон кредиттик чыгымдарга резервди эсептөө жөнүндө» жобого ылайык классификацияланган башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган инвестициялар эске алынбайт.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3. Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(г) Финансылык активдер, уландысы****(i) Финансылык активдерди классификациялоо жана баа берүү, уландысы**

Атап айтканда:

- анын максатынан болуп карыздын негизги суммасын жана пайыздарды төлөө гана саналган, келишимдерде каралган акча агымдарын алуу максатын көздөгөн бизнес-моделдин алкагында кармалып туруучу карыздык инструменттер баштапкы таануудан кийин амортизацияланган наркы боюнча бааланат.
- анын максатынан болуп карыздын негизги суммасын жана пайыздарды төлөө гана саналган, келишимдерде каралган акча агымдарын алуу сыяктуу эле, тиешелүү карыздык инструменттерди сатуу максатын да көздөгөн бизнес-моделдин алкагында кармалып туруучу карыздык инструменттер баштапкы таануудан кийин башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланат.
- бардык башка карыздык инструменттер (мисалы, адилет наркы боюнча бааланган же сатууга каралган карыздык инструменттер) жана үлүштүк инструменттерге салынган инвестициялар баштапкы таануудан кийин пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча бааланат.

Мында финансылык активди баштапкы таануу учурунда Улуттук банк ар бир өзүнчө жагдайда жокко чыгарууга мүмкүн болбогон тандоону/классификациялоону жүзөгө ашырууга укуктуу. Атап айтканда:

- эгерде, мындай инвестициялар соода үчүн каралбаса жана бизнести бириктирүүдө сатып алуучу тарабынан таанылган жана ага карата ФОЭСтин (IFRS) 3-стандарты колдонулган шарттуу сый акы болуп саналбаса, анда Улуттук банк башка жыйынды кирешенин курамында үлүштүк инструменттерге инвестициялардын адилет наркынын кийинки өзгөрүүлөрүн берүү тууралуу акыркы чечим кабыл алууга укуктуу; ошондой эле
- эгерде, мындай карыздык инструмент башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча таануу үчүн критерийлерге ылайык келсе жана бул эсепке алуу жагында дал келбөөчүлүктү четтетип же кыйла азайткан шартта («адиет наркы боюнча эсепке алуу опциясы»), Улуттук банк мындай карыздык инструментти пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча бааланган категориясына киргизүү жөнүндө акыркы чечим кабыл алышы мүмкүн.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3. Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(г) Финансылык активдер, уландысы****(i) Финансылык активдерди классификациялоо жана баа берүү, уландысы**

Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган финансылык активдер. Келишимде каралган акча агымдарын алуу үчүн активдерди кармап туруу жана финансылык активдерди сатуу боюнча бизнес-моделде финансылык активдерди тескөө келишиминде каралган акча каражаттарынын агымдарын алууну көздөгөндөй эле, финансылык активдерди сатууну да максат кыла тургандыгы каралган. Аталган бизнес-моделдин алкагында финансылык активди сатуудан акча каражаттарын алуу артыкчылыктуу болуп саналат, бул «Келишимде каралган акча каражаттарынын агымдарын алуу үчүн активди кармап туруу» бизнес-моделине салыштырганда, активдердин тез сатылышы жана көлөмүнүн көптүгү менен мүнөздөлөт. Улуттук банк тарабынан өткөн мезгилдерде сатуунун көлөмүнүн жоктугу же аздыгы, ошондой эле келечектеги күтүүлөр өзүнчө эмес, финансылык активдерди тескөөнүн белгиленген максатына жетишкендиги жана акча каражаттарынын агымдарынын ишке ашырылышы боюнча бирдиктүү, толук талдап-иликтөөнүн алкагында каралат, жана жогоруда көрсөтүлгөн фактыны бул активдерди которуу шарты катары кайра классификациялоонун критерийи деп кабыл алынбайт.

Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган финансылык активдерге төмөнкү активдер кирет:

- чет өлкө банктарындагы жана эл аралык финансылык уюмдардагы «ностро» эсептери (8-эскертүү);
- башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар (10-эскертүү).

Чет өлкө банктарындагы жана эл аралык финансылык уюмдардагы ностро эсептердеги калдыкты колдоого алуу ликвиддүүлүктү тескөө максатында жүзөгө ашырылат. Чет өлкө банктарындагы жана эл аралык финансылык уюмдардагы ностро эсептерден төлөмдөр Улуттук банк өз функциясын аткаруусу үчүн күндөлүк операцияларды камсыз кылуу максатында жүргүзүлөт.

Чет өлкөлүк мамлекеттик жана агенттик карыздык милдеттенмелерге, ошондой эле эл аралык финансылык уюмдардын карыздык баалуу кагаздарына инвестицияларды салуунун негизги максатынан болуп ликвиддүүлүктү жана эл аралык резервдин коопсуздугун камсыз кылуу саналат. Мамлекеттик жана агенттик карыздык милдеттенмелерге, ошондой эле эл аралык финансылык уюмдардын карыздык баалуу кагаздарына инвестициялар Улуттук банктын функцияларын аткаруу максатында финансы рынокторунда мөөнөтүнөн мурда сатылышы мүмкүн. Ошентип, бул статьялар бизнес моделинин чегинде кармалып турат, анын максаты келишимдик акча агымдарын алуу жана финансылык активдерди сатуу жолу менен ишке ашырылат, демек, башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланат.

Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган финансылык активдердин адилет наркы ФОЭСтин (IFRS) «Адилет наркын баалоо» деп аталган 13-стандартына ылайык аныкталат.

Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган финансылык активдер үчүн адилет наркы боюнча пайдалар же чыгымдар буга чейин капиталдын курамында чагылдырылган топтолгон пайда же чыгым, пайда же чыгымдын курамына которулуп, активди таануу токтотулган учурга чейин башка жыйынды кирешенин курамында чагылдырылат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3. Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(г) Финансылык активдер, уландысы****(i) Финансылык активдерди классификациялоо жана баа берүү, уландысы**

Амортизацияланган наркы боюнча бааланган финансылык активдер. Келишимде каралган акча каражаттарынын агымын алуу үчүн активди кармап туруу боюнча бизнес-моделде, финансылык активдерди тескөө финансылык инструментти колдонуу мөөнөтү ичинде негизги сумманы жана пайыздарды төлөөлөрдү алуу аркылуу акча каражаттарынын агымын ишке ашыруу максатында жүргүзүлөт. Бул бизнес-моделдин алкагында финансылык активди ордун жабууга чейин кармап туруу артыкчылыктуу болуп саналат, бирок мөөнөтүнөн мурда ишке ашырууга тыюу салынган эмес.

Амортизацияланган нарк боюнча бааланган финансылык активдерге төмөнкү активдер кирет:

- чет өлкө банктарындагы мөөнөттүү депозиттер, эл аралык финансылык уюмдардагы мөөнөттүү депозиттер жана кассадагы чет өлкө валютасындагы акча каражаттары (8-эскертүү);
- банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер (9-эскертүү);
- амортизацияланган нарк боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар (11-эскертүү); жана
- дебитордук карыз (16-эскертүү).

Баштапкы баа берүүдөн кийин финансылык активдер амортизацияланган наркы боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымды алып салуу менен натыйжалуу пайыздык чен методу аркылуу бааланат.

Кайра классификациялоо. Улуттук банк ага ылайык тигил же башка финансылык активди кармап турган бизнес-модель өзгөргөн шартта, активдер кайра классификацияланат. Жаңы категорияга тиешелүү классификациялоого жана наркын баалоого карата талаптар Улуттук банктын финансылык активдеринин кайра классификацияланышына алып келген бизнес-моделдеги өзгөрүүлөр пайда болгондон кийин биринчи отчеттук мезгилдин биринчи күнүнөн тартып колдонулат. Келишимде каралган акча агымдарынын өзгөрүшү төмөндө келтирилген «Финансылык активдерди модификациялоо жана аларды таанууну токтотуу» бөлүгүндө келтирилген эсепке алуу саясатына ылайык талдап-иликтенет.

(ii) Активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды таанууга жалпы ыкма. Улуттук банк пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча бааланбаган төмөнкү финансылык активдерге карата күтүлүүчү кредиттик чыгымдар боюнча баалануучу резервдерди тааныйт:

- банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар (8-эскертүү);
- банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер (9-эскертүү);
- башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар (10-эскертүү);
- амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар (11-эскертүү);
- дебитордук карыз (16-эскертүү).

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3. Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(г) Финансылык активдер, уландысы****(ii) Активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү, уландысы**

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдар үлүштүк инструменттерге инвестициялар боюнча таанылбайт.

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды (төмөндө өзүнчө каралган түзүлгөн же сатылып алынган кредиттик нарксызданган финансылык активдер боюнча чыгымдарды кошпогондо) баалануучу резерв аркылуу баалоо зарыл, анын өлчөмү төмөнкүлөргө барабар:

- кийинки 12 ай ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын өлчөмүнө, б.а. финансылык инструменттин бүтүндөй иштөө мөөнөтү ичиндеги кредиттик чыгымдардын бөлүгүнө барабар, ал отчеттук күндөн кийинки («биринчи стадия») 12 ай ичинде келип чыгышы мүмкүн болгон инструмент боюнча милдеттенмелердин аткарылбай калышынан улам келип чыгуучу кредиттик чыгымдарды билдирет;
- финансылык инструменттин бүтүндөй иштөө мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын өлчөмүнө барабар, алар бүтүндөй иштөө мөөнөтү ичинде инструмент боюнча милдеттенмелер аткарылбай калган бардык учурлардын натыйжасында келип чыгат («экинчи стадия» жана «үчүнчү стадия»).

Финансылык инструментти бүтүндөй колдонуу мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын толук өлчөмү көлөмүндө баалануучу резервди түзүү аны баштапкы таануу учурунан тартып инструмент боюнча кредиттик тобокелдик олуттуу жогорулаган учурда же болбосо финансылык инструмент дефолтко учураган шартта түзүү талап кылынат. Калган бардык учурларда күтүлүүчү кредиттик чыгымдар боюнча резервдер 12 ай чегинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын көлөмүнө барабар өлчөмдө түзүлөт.

Сатылып алынган же түзүлгөн кредиттик нарксызданган финансылык активдер боюнча, Улуттук банк баштапкы таануу учурунан тартып активдин бардык колдонуу мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын бардык өзгөрүлгөн өлчөмдөрүн баалоо резерви катары тааныйт; мында бардык өзгөрүүлөр пайда же чыгым курамында таанылат. Күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын өлчөмдөрү алгылыктуу динамикага ээ болгон учурда мындай активдер үчүн нарксыздануудан пайда таанылат.

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды эсептөө үчүн төмөнкү формула колдонулат:

$$ECL = EAD * LGD * PD, \text{ мында}$$

ECL – күтүлүүчү кредиттик чыгымдар;

EAD – тобокелдик алдындагы сумма;

LGD – дефолт учурундагы жоготуулар;

PD – дефолтко учуроо ыктымалдуулугу.

Кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулоосун аныктоо ыкмасы. Баштапкы таануу учурунан тартып кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулоо фактысы аныкталган шартта, Улуттук банк нарксыздануу боюнча талаптарга туура келген бардык финансылык активдерге мониторинг жүргүзөт. Кредиттик тобокелдик олуттуу жогорулаган учурда Улуттук банк кийинки 12 ай ичинде гана эмес, инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын өлчөмүнүн негизинде баалануучу резервдин өлчөмүнө баа берет.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(г) Финансылык активдер, уландысы****(ii) Активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү, уландысы**

Кредиттик тобокелдик деңгээли кыйла жогорулаган финансылык активдерге карата «экинчи стадиядагы активдер» деген термин колдонулат.

Баштапкы таануу учурунан тартып финансылык инструмент боюнча кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулоосуна баа берүүдө, Улуттук банк отчёттук күнгө карата абал боюнча калган төлөө мөөнөтүнө жараша инструмент боюнча дефолтко учуроо тобокелдигин финансылык инструментти баштапкы таануу учурунда калган төлөө мөөнөтү үчүн белгиленген отчёттук күнгө карата болжолдонгон дефолтко учуроо тобокелдигине салыштырат. Мындай баа берүүдө Улуттук банк өткөн мезгилдер үчүн жана болжолдонгон маалыматтарды кошо алганда, негизделген жана тастыкталган сандык жана сапаттык маалыматты эске алат, ал Улуттук банктын болжолдонгон маалыматтарын кошо алганда, тажрыйбасынын жана эксперттик баа берүүлөрүнүн негизинде өзүн актабаган сарптоолорсуз же аракеттерсиз алынышы мүмкүн.

Кредиттик нарксызданган финансылык активдер. Финансылык актив ал боюнча келечектеги акча агымдарынын эсептелишине терс таасирин тийгизүүчү бир же бир нече жагдайлар келип чыккан шартта, кредиттик нарксызданган финансылык актив болуп саналат. Кредиттик нарксызданган финансылык активдерге карата «үчүнчү стадиядагы активдер» деген термин колдонулат.

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү, кредиттик тобокелдиктин кыйла жогорулоо критерийлери жана финансылык активдердин ар бир тобу боюнча кредиттин баасынын түшүүсү боюнча кеңири маалымат төмөндө келтирилген.

Банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү

Нарксыздануу белгилери Moody's Investors Service, Fitch Ratings, Standard & Poors, (мындан ары – тиешелүүлүгүнө жараша, Moody's, Fitch, S&P) эл аралык рейтингдик агенттиктердин, Улуттук банктын контрагенттеринин финансылык отчётторун жана алардын кредиттик тобокелдик деңгээлин аныктоого мүмкүндүк берген башка маалыматты изилдөөнүн негизинде аныкталат.

Кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулоосун аныктоо ыкмасы. Бул активдердин кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулашынын белгилери болуп төмөнкүлөр эсептелет:

- баштапкы таануудагы рейтингге салыштырганда жогоруда көрсөтүлгөн бир же андан көп рейтингдик агенттиктердин классификациясы боюнча контрагенттин узак мөөнөттүү рейтингинин Baa2 (BBB) рейтингинен төмөн деңгээлге начарлашы;
- Улуттук банктын контрагенттери боюнча лимиттерди аныктоо саясатына ылайык алар боюнча лимиттерди эсептөө учурунда контрагент-коммерциялык банкка белгиленген деңгээлден төмөн балл берилиши;
- контрагент катары менен 2 (эки) жыл же андан ашык мөөнөт ичинде жылдык таза чыгымга туш болсо;
- Улуттук банктын төлөм тапшырмаларына ылайык валюталык каражаттарды чегерүү боюнча милдеттенмелерди аткаруу мөөнөтүнүн өтүп кетиши же негизги сумманын жана/же пайыздардын 3 (үч) күндөн ашык мөөнөткө кечиктирилип төлөнүшү;
- ири айып пулдар, соттук териштирүүлөр жөнүндө маалыматтар жана ишенимдүү булактардан алынган келечектеги отчёттук мезгил ичинде контрагенттин кредиттик тобокелдигинин деңгээлине таасирин тийгизүүчү башка терс маалыматтар.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3. Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)

(г) Финансылык активдер, уландысы

(ii) Активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү, уландысы

Банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттардын кредиттик нарксызданышынын белгилери катары төмөнкүлөр эсептелет:

- дефолт, б.а. контрагент өз милдеттенмелерин аткаруу мүмкүнчүлүгү жок болсо же андан баш тартса;
- милдеттенмелерди аткаруу мөөнөтү 30 күндөн өтүп кетсе;
- контрагент карызды реструктуризациялоону талап кылса;
- контрагентке бир же бир нече рейтингдик агенттик тарабынан D/Default, бир бөлүгү/айрымдары дефолтко учурагандыгы (RD/SD) рейтинги берилсе;
- ишенимдүү булактардан алгылыксыз, башкача маалымат түшсө, ал контрагенттин Улуттук банк менен түзүлгөн келишим боюнча милдеттенмелерин аткаруусуна мүмкүндүк бербеген улуттуу финансылык кыйынчылыктар индикатору болуп саналат.

Банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды эсептөө.

Ностро эсептер үчүн тобокелдик алдындагы сумма күндөлүк эсеп боюнча орточо жылдык калдыкка барабар (акыркы 12 ай ичиндеги ар бир айдын акырына карата эсептеги калдыктардын орточо мааниси катары эсептелген), ал Улуттук банктын отчеттук күнгө карата расмий курсу боюнча сомго кайра эсептелген.

Чет өлкө банктарындагы мөөнөттүү депозиттер жана эл аралык финансылык уюмдардагы мөөнөттүү депозиттер үчүн тобокелдик алдындагы сумма Улуттук банктын отчеттук күнгө карата расмий курсу боюнча сомго кайра эсептелген активдер (негизги сумма жана пайыздар) боюнча келечекте келтирилүүчү келишимдик акча агымдарына барабар. Банктык жайгаштыруулар боюнча келишимдик акча агымдарын дисконттоого келтирүү коэффициенти катары финансылык актив боюнча натыйжалуу пайыздык чен саналат.

Дефолт учурундагы жоготуулар катары Улуттук банкка келишимге ылайык таандык боло турган акча агымдары менен Улуттук банк контрагент дефолтко учураган шартта алууну болжолдогон акча агымдары ортосундагы айырманын үлүшү саналат. Дефолт учурундагы жоготуулар нөлдөн 100 пайызга чейин өзгөрүп турат жана төмөнкү формула боюнча эсептелет:

$$LGD = 100\% - RR, \text{ мында}$$

RR (калыбына келтирүү чени) – рейтингдик агенттиктердин маалыматына ылайык контрагент же инструмент дефолтко учураган шартта, акча каражаттарын кайтарып берүү үлүшүнүн көрсөткүчү.

Дефолтко (PD) учуроо ыктымалдуулугу катары дефолттун орточо кумулятивдик чендери пайдаланылат, алар Moody's эл аралык рейтингдик агенттиги тарабынан жарыяланат жана жаңыртылып турат. Ал эми альтернатива катары S&P рейтингдик агенттиги берген ушул сыяктуу чендер пайдаланылат. Эгерде, контрагент Moody's жана S&P агенттиктеринин рейтингине ээ болбосо, анда ага карата Fitch агенттигинин ушул сыяктуу рейтинг колдонулат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3. Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(г) Финансылык активдер, уландысы****(ii) Активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү, уландысы**

Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды баалоо

Кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулоосун аныктоо ыкмасы. Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар үчүн кредиттик чыгымдардын кыйла жогорулашынын белгилеринен болуп бул эмитенттердин суверендүү рейтингинин баштапкы таануудагы рейтингге салыштырмалуу эл аралык рейтингдик агенттиктин шкаласы боюнча 2 (эки) же андан көбүрөөк деңгээлге төмөндөшү саналат.

Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялардын кредиттик нарксызданышынын белгилери катары төмөнкүлөр эсептелет:

- дефолт, б.а. контрагент өз милдеттенмелерин аткаруу мүмкүнчүлүгү жок болсо же андан баш тартса;
- милдеттенмелерди аткаруу мөөнөтү 30 күндөн өтүп кетсе;
- контрагент карызды реструктуризациялоону талап кылса;
- контрагентке бир же бир нече рейтингдик агенттик тарабынан D/Default, бир бөлүгү/айрымдары дефолтко учурагандыгы (RD/SD) рейтинги берилсе;
- ишенимдүү булактардан алгылыксыз, башкача маалымат түшсө, ал контрагенттин Улуттук банк менен түзүлгөн келишим боюнча милдеттенмелерин аткаруусуна мүмкүндүк бербеген олуттуу финансылык кыйынчылыктар индикатору болуп саналат.

Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды эсептөө.

Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар үчүн тобокелдик алдындагы сумма Улуттук банктын отчёттук күнгө карата расмий курсу боюнча сомго кайра эсептелген активдер (негизги сумма жана пайыздар) боюнча келишимдик акча агымдарынын келтирилүүчү наркына барабар. Банктардагы эсептер жана депозиттер боюнча келишимдик акча агымдарын дисконттоо үчүн дисконттоо коэффициенти финансылык актив боюнча натыйжалуу пайыздык чен болуп саналат.

Дефолт учурундагы жоготуулар келишимге ылайык Улуттук банкка таандык боло турган акча агымдары менен Улуттук банк контрагент дефолтко учураган шартта алууну болжолдогон акча агымдары ортосундагы айырманын үлүшү болуп саналат. Дефолт учурундагы жоготуулар нөлдөн 100 пайызга чейин өзгөрүп турат жана төмөнкү формула боюнча эсептелет:

$$LGD = 100\% - RR, \text{ мында}$$

RR (калыбына келтирүү чени) – рейтингдик агенттиктердин маалыматына ылайык контрагент же инструмент дефолтко учураган шартта, акча каражаттарын кайтарып берүү үлүшүнүн көрсөткүчү.

Дефолтко (PD) учуроо ыктымалдуулугу катары дефолттун орточо кумулятивдик чендери пайдаланылат, алар Moody's эл аралык рейтингдик агенттиги тарабынан жарыяланат жана жаңыртылып турат. Ал эми альтернатива катары S&P рейтингдик агенттиги берген ушул сыяктуу чендер пайдаланылат. Эгерде, контрагент Moody's жана S&P агенттиктеринин рейтингине ээ болбосо, анда ага карата Fitch агенттигинин ушул сыяктуу рейтинги колдонулат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3. Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(г) Финансылык активдер, уландысы****(ii) Активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү, уландысы**

Амортизацияланган нарк боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды баалоо

Кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулоосун аныктоо ыкмасы. Кыргыз Республикасынын суверендүү рейтингинин бир жыл ичинде (акыркы 12 ай ичинде) эл аралык рейтингдик агенттигинин шкаласы боюнча 2 (эки) жана андан жогору деңгээлге төмөндөшү амортизацияланган нарк боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар үчүн кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулашынын белгиси болуп саналат.

Амортизацияланган нарк боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялардын кредиттик нарксызданышынын белгиси катары төлөмдөрдү мөөнөтүнөн кечиктирүүгө расмий түрдө берилген мезгилди эске албаганда, келишимдик милдеттенмелердин 30 күндөн ашык мөөнөткө аткарылбай калышы эсептелет.

Амортизацияланган нарк боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды эсептөө.

Амортизацияланган нарк боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар үчүн тобокелдик алдындагы сумма баалуу кагаздардын негизги суммасынын жана алар боюнча келечекте алынуучу пайыздар калдыгына келтирилген наркка барабар.

Амортизацияланган нарк боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар үчүн дефолт учурунда жоготуулар көрсөткүчү Кыргыз Республикасынын суверендүү рейтингинин негизинде эсептелет.

Амортизацияланган нарк боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар боюнча дефолтко учуроо ыктымалдыгы катары Кыргыз Республикасынын суверендүү рейтингине дал келген дефолттун орточо алынган кумулятивдик чендери пайдаланылат.

Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү

Кредитти баштапкы таануу учурунда ага дефолт келип чыгуу тобокелдигинин төмөн деңгээли ыйгарылат, б.а. берилген кредит биринчи стадияга кирет, мында акыркы инстанция кредитин жана банкка берилген, Улуттук банктын тобокелдикти аныктоого багытталган көзөмөлдүк системасына ылайык ишенимсиз катары аныкталган, ал боюнча дефолтко учуроо ыктымалдыгы 100 пайызга барабар катары белгиленген ликвиддүүлүктү колдоо үчүн кредит кирбейт.

Кредиттик тобокелдик деңгээлинин кыйла жогорулоосун аныктоо ыкмасы. Эгерде, банктын же финансылык уюмдун отчёттук мезгил ичинде дефолтко учуроо ыктымалдыгы көрсөткүчү акыркы 60 ай ичинде Кыргыз Республикасынын бүтүндөй банк системасында дефолтко учуроо ыктымалдуулугунун 40 же 10 пайызына кирсе, анда бул факт банктын жана эл аралык уюмдун кредиттик тобокелдиги кыйла жогору катары бааланат.

Берилген кредиттин кредиттик нарксыздануу белгиси катары келишим милдеттенмелерин төмөнкү мөөнөттөрдө аткарбагандык болуп саналат:

- «овернайт» кредити жана 7 күндүк кредит боюнча – төлөмдөрдү мөөнөтүнөн кечиктирүүгө расмий түрдө берилген мезгилди эске албаганда, 1 (бир) күндөн ашык мөөнөткө;
- ишенимсиз банкка ликвиддүүлүгүн колдоого берилген кредитти эске албаганда, башка кредиттер боюнча - төлөмдөрдү мөөнөтүнөн кечиктирүүгө расмий түрдө берилген мезгилди эске албаганда, 30 (отуз) күндөн ашык мөөнөткө.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3. Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(г) Финансылык активдер, уландысы****(ii) Активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү, уландысы**

Банктарга жана башка эл аралык уюмдарга берилген кредиттер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды эсептөө.

Берилген кредиттер үчүн тобокелдик алдындагы сумма берилген кредиттин негизги суммасынын жана алар боюнча келечекте алынуучу пайыздардын калдыгынын келтирилген наркына барабар.

Берилген кредиттер үчүн дефолт учурундагы жоготуулар күрөөлүк камсыздоонун түзүмүнө жараша болот жана аларды эсептөө үчүн төмөнкү формула колдонулат:

$$LGD = \frac{EAD - [\sum_{i=1}^n Collateral_i * (1 - Disc_factor_i)]}{EAD}, \text{ мында}$$

EAD – тобокелдик алдындагы сумма;

$Collateral_i$ – күрөөлүк камсыздоонун белгилүү бир түрүнүн наркы;

$Disc_factor_i$ – күрөөлүк камсыздоонун белгилүү бир түрүнө ылайык келүүчү дисконт.

Берилген кредиттер үчүн дефолтко учуроо ыктымалдуулугу (PD) карыз алуучулардын финансылык көрсөткүчтөрүнүн динамикасына жана кредит алган банктардын жана финансылык уюмдардын негизги макроэкономикалык көрсөткүчтөрүнүн динамикасына негизделген, адистештирилген моделдин негизинде эсептелет.

(iii) Финансылык абал жөнүндө өзүнчө отчётто күтүлүүчү кредиттик чыгымдар боюнча баалануучу резервди көрсөтүү

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдар боюнча баалануучу резерв финансылык абал жөнүндө өзүнчө отчётто төмөнкүдөй көрсөтүлөт:

- амортизацияланган наркы боюнча бааланган финансылык активдер үчүн: активдердин дүң баланстык наркынан алып салынган катары;
- башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган карыздык инструменттер үчүн: күтүлүүчү кредиттик чыгымдар боюнча баалануучу резерв инвестицияларды кайра баалоо боюнча резервдин курамында кайра баалоо суммасын таануу менен активдердин баланстык наркына киргизилет.

(vi) Финансылык активдерди модификациялоо жана аларды таанууну токтотуу

Финансылык активди баштапкы таануу күнү менен төлөө күнү ортосунда финансылык актив боюнча акча агымдарын жөнгө салуучу келишимдик шарттар кайра каралып чыкса же башка модификация жүрсө, финансылык актив модификацияланат. Модификация келишимде каралган акча агымдарынын суммасына жана/же мөөнөтүнө ошол эле убакыт ичинде, же болбосо келечекте таасирин тийгизет.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(г) Финансылык активдер, уландысы****(iv) Финансылык активдерди модификациялоо жана аларды таанууну токтотуу, уландысы**

Финансылык активдерди модификациялоодо Улуттук банк бул модификация активди таанууну токтотууга алып келерине баа берет. Модификациялоо натыйжасында келишим шарттарында олуттуу айырмачылыктар келип чыкса, анда ал активди таанууну токтотууга алып келет. Өзгөртүлгөн шарттар баштапкы келишим шарттарынан олуттуу айырмалана тургандыгын аныктоо үчүн Улуттук банк сапаттык жана сандык факторлорду иликтеп чыгат. Эгерде келтирилген нарктын маанилери ортосунда айырма 10 пайыздан жогору болсо, Улуттук банк кайра каралган шарттар баштапкы шарттардан кыйла айырмаланат жана таанууну токтотууга алып келет деп эсептейт.

Улуттук банк модификацияланган финансылык активдер боюнча кредиттик тобокелдикти сапаттык жана сандык маалыматтарга баа берүү аркылуу контролдоп турат.

Активди таанууну токтотууга алып келбеген, финансылык активдин келишим шарттары өзгөргөн учурда Улуттук банк баштапкы таануу учурунан тартып мындай актив боюнча кредиттик тобокелдик деңгээли кыйла жогорулагандыгын төмөнкүлөрдү салыштыруу менен аныктайт:

- баштапкы таанууда колдо болгон маалыматтардын жана баштапкы келишим шарттарынын негизинде бааланган, активдин калган колдонуудагы мөөнөтү ичинде дефолтко учуроо ыктымалдуулугун; жана
- кайра каралган шарттарга жараша отчёттук күнгө карата абал боюнча активдин калган колдонуу мөөнөтү ичинде дефолтко учуроо ыктымалдуулугун.

Улуттук банк тиешелүү келишим боюнча акча агымдарына укук токтотулган шартта гана (анын ичинде келишим шарттарынын олуттуу өзгөрүшүнө алып келүүчү модификациялоо натыйжасында) же финансылык актив жана активге ээлик кылууга байланыштуу бардык негизги тобокелдиктер жана пайдалар башка тарапка өткөрүлүп берилген учурда, финансылык активди таанууну токтотот. Эгерде Улуттук банк активге ээлик кылууга байланыштуу бардык негизги тобокелдиктерди жана пайдаларды өткөрүп бербесе жана өзүндө сактабаса жана өткөрүп берилген активди контролдоону улантып жатса, анда ал бул активдеги жана ага байланыштуу милдеттенмедеги өз үлүшүн тиешелүү суммаларды төлөөгө мүмкүн болгон өлчөмдө чагылдырат. Эгерде Улуттук банк өткөрүлүп берилген финансылык активдерге ээлик кылууга байланыштуу бардык негизги тобокелдиктерди жана пайдаларды өзүндө калтырса, анда ал бул активди эсепке алуусун улантат, ал эми өткөрүп берүүдө алынган акча каражаттарын камсыздалган насыя түрүндө чагылдырат.

Эгерде Улуттук банк өздүк карыздык милдеттенмелерин сатып алса, анда ал финансылык абал жөнүндө өзүнчө отчёттон алынып салынат жана милдеттенменин баланстык наркы менен төлөнгөн ордун толтуруу ортосундагы айырма, милдеттенмени мөөнөтүнөн мурда төлөөдөн келип чыккан пайда же чыгым курамына кошулат.

Улуттук банк карызды өндүрүү боюнча бардык чаралар кабыл алынгандан кийин ишенимсиз катары бааланган активдерди эсептен алып салат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(д) Финансылык эмес активдердин нарксызданышы**

Башка финансылык эмес активдер ар бир отчёттук күнгө карата абал боюнча нарксыздануу белгилеринин болушу боюнча бааланат. Финансылык эмес активдердин ордун толтуруу наркы катары сатуу боюнча чыгашалар жана пайдалануудан алынган баалуулуктар эсептен алынгандан кийинки адилет нарктын эң эле жогору өлчөмү саналат. Пайдалануудан баалуулукту аныктоодо келечекте алуу болжолдонгон акча каражаттарынын агымы салык салууга чейинки дисконттоо ченин пайдалануу менен ошол учурга карата келтирилген алардын наркына карата дисконттолуп, алар акчанын убактылуу наркына жана ошол активге мүнөздүү болгон тобокелдиктерге учурдагы рыноктук баа берүүнү чагылдырат. Акча каражаттарынын агылып киришин шарттабаган, башка активдер менен шартталган акча каражаттарынын агымынан олуттуу деңгээлде көз каранды болбогон активдердин орду толтурулуучу наркы, актив аларга таандык болгон, акча каражаттарын топтогон активдер тобу боюнча аныкталат. Активдин же акча каражаттарын топтогон активдер тобунун баланстык наркы анын орду толтурулуучу наркынан ашса, нарксыздануудан чыгым таанылат.

Финансылык эмес активдердин нарксызданышынан келип чыккан бардык чыгымдар пайда же чыгым курамында чагылдырылат жана орду жабылуучу наркты аныктоодо колдонулган баа берүүлөрдө өзгөрүүлөр болгондо гана калыбына келтирилүүгө тийиш. Активдердин нарксызданышынан келип чыккан кандай болбосун чыгым, активдин баланстык наркы мындай баланстык нарктан ашпаган (амортизацияны жана эскиргендерди алып салуу менен), нарксыздануудан келип чыккан чыгым өзүнчө финансылык отчётто чагылдырылбаган шартта түптөлө турган көлөмдө калыбына келтирилүүгө тийиш.

(е) Туунду жана ассоциацияланган уюмдарга инвестициялар

Туунду уюмдарга инвестициялар нарксыздануудан келип чыккан чыгымды эсептен чыгаруу менен баштапкы наркы боюнча эсепке алынат.

Улуттук банктын ассоциацияланган уюмдарга инвестициялары үлүштүк катышуу ыкмасы боюнча эсепке алынат, ага ылайык инвестициялар баштапкы таануу учурунда өздүк наркы боюнча бааланат, андан соң алардын наркы инвестордун инвестициялоо объектилеринин таза активдериндеги үлүшүн сатып алуудан кийинки өзгөрүүсүн эске алуу менен корректировкаланат. Инвестордун пайдасына же чыгымына анын инвестиция объектиси боюнча пайдасында же чыгымында камтылат, ал эми инвестордун башка жыйынды кирешеси анын инвестиция объектисинин башка жыйынды кирешесиндеги үлүшүн камтыйт.

Пайданы бөлүштүрүүнүн натыйжасында инвестиция объектисинен алынган дивиденддер инвестициянын баланстык наркын азайтат.

Улуттук банк инвестициялар объектисинин чыгымындагы жыйынды үлүшү анын инвестиция объектисинин чыгымындагы үлүшүнө барабар же арткан учурда, кошумча чыгашалардагы өз үлүшүн таанууну токтотот.

Туунду уюмдарга инвестициялардын нарксызданышына каралган резервди эсептөө

Улуттук банк ар бир отчёттук мезгилдин акырына карата туунду уюмга инвестициялардын нарксыздануусунун кандайдыр бир белгилери жоктугун аныктоого тийиш. Кандай болбосун мындай белги аныкталган учурда Улуттук банк туунду уюмга инвестициялардын ордун толтуруу суммасын баалайт.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(е) Туунду жана ассоциацияланган уюмдарга инвестициялар, уландысы**

Туунду уюмга инвестициялардын ордун толтуруу наркы эсептен чыгарууга сарптоолорду жана пайдалануудан баалуулукту эсептен чыгаруудан кийин адилет наркы менен бул өлчөмдөрдүн кайсынысы жогору болгондугуна жараша (эсептен чыгарууга сарптоолорду эсептен чыгаруудан кийин адилет наркы жана пайдалануудан баалуулук) аныкталат. Эгерде акча каражаттарын топтогон активдин баланстык наркы анын ордун толтуруу суммасынан жогору болсо, актив нарксызданган катары эсептелинип, ал орду толтурулуучу сумма чегинде эсептен чыгарылат.

Улуттук банк нарксыздануу суммасын кеңири пландарга жана болжолдуу эсептөөлөргө жараша аныктайт, алар акча каражаттарын топтогон ар бир бирдик боюнча өз-өзүнчө даярдалат, ага айрым активдер кирет. Болжолдуу эсептөөлөр пландык көрсөткүчтөрдү пайдалануу менен он жылга түзүлөт.

Туунду уюмга инвестициялардын нарксызданышынан келип чыккан чыгымдар пайда же чыгым жөнүндө өзүнчө отчётто таанылат. Ар бир отчёттук күнгө карата Улуттук банк гудвилди эске албаганда, инвестициялардын нарксызданышынан улам мурда таанылган чыгымдар жоктугу же азайгандыгы белгилери бар же жогун аныктайт. Эгерде мындай белги аныкталса, Улуттук банк инвестициялардын орду толтурулуучу суммасын эсептеп чыгат. Нарксызданышынан улам мурда таанылган чыгымдар инвестициялардын ордун толтуруу суммасы нарксызданышынан улам чыгым акыркы жолу таанылган убактан тартып пайдаланылган жол берүүлөрдө өзгөрүүлөр орун алган шартта гана калыбына келтирилет. Калыбына келтирүү суммалары, инвестициянын баланстык наркы анын ордун толтуруу суммасынан ашпагандай, ошондой эле мурдагы жылдар ичинде нарксызданышынан улам келип чыккан чыгым таанылбаган учурда, ал боюнча мындай инвестиция тааныла турган баланстык нарктан ашпай турган өлчөмдө чектелген. Наркты мындай калыбына келтирүү пайда же чыгым жөнүндө өзүнчө отчётто таанылат.

(ж) Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдер

Узак мөөнөттүү активдер жана колдонуудан калган активдер тобу, эгерде алардын баланстык наркы, негизинен, өндүрүштүк иште пайдалануу процессинде эмес, сатуу учурунда орду жабылса, анда сатуу үчүн каралган катары классификацияланат. Эгерде, актив (же колдонуудан калуучу топ) мындай активдерди (же колдонуудан калуучу топту) сатуунун адаттагы, типтүү болуп саналган шарттарында гана аны учурдагы абалында тез арада сатуу үчүн жеткиликтүү болсо, анда аталган шарт аткарылган катары саналат, ошол эле учурда активди сатуу ыктымалдуулугу жогору деңгээлде болууга жана аны сатуу үчүн каралган катары классификацияланган учурдан тартып бир жыл ичинде сатылып өткөрүлүүгө тийиш.

(з) Негизги каражаттар

Негизги каражаттардын объектилери нарксыздануудан келип чыккан чыгымдарды жана топтолгон амортизацияны алып салуу менен баштапкы наркы боюнча өзүнчө финансылык отчётто чагылдырылат. Эгерде, негизги каражаттардын объектилери ар башка пайдалуу колдонуу мөөнөтүнө ээ болгон бир нече компоненттерден турса, мындай компоненттер негизги каражаттардын өзүнчө объектиси катары чагылдырылат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)

(з) Негизги каражаттар, уландысы

Негизги каражаттар боюнча амортизация аларды пайдалуу колдонуу болжолдонгон мөөнөт ичинде эскилиги жеткендиги боюнча бирдей ченемде чегерүү методу боюнча чегерилет жана пайданын же чыгымдын курамында чагылдырылат. Амортизация объект сатылып алынган күндөн тартып чегерилет, ал эми чарбалык ыкмада курулган негизги каражаттардын объектилери үчүн аны куруу иштери аяктап, пайдаланууга даяр болгон учурда чегерилет. Жер тилкелери боюнча амортизация чегерилбейт. Негизги каражаттардын ар кандай объектилерин пайдалуу колдонуу мөөнөттөрү төмөндө келтирилген:

Имараттар	75 жыл
Курулмалар	20 жыл
Эмерек жана жабдуулар	7 жыл
Компьютердик жабдуулар	7 жыл
Транспорт каражаттары	7 жыл
Аймакты ыңгайлаштыруу	10 жыл

(и) Материалдык эмес активдер

Сатылып алынган материалдык эмес активдер өзүнчө финансылык отчёто, топтолгон амортизациянын жана нарксыздануудан келип чыккан чыгымдын суммаларын эсептен алып салгандан кийин айкын наркы боюнча чагылдырылат.

Атайын программалык камсыздоолорго лицензияларды сатып алууга жана аны колдонууга киргизүүгө кеткен сарптоолор тиешелүү материалдык эмес активдин наркында эске алынат.

Материалдык эмес активдер боюнча амортизация аларды пайдалуу колдонуу болжолдонгон мөөнөтү ичинде эскилиги жеткенди бирдей чегерүү методу боюнча эсептелет жана пайда же чыгымдын курамында чагылдырылат. Материалдык эмес активдерди пайдалуу колдонуу мөөнөтү 5 жылдан ашпаган мөөнөттү түзөт.

(к) Финансылык милдеттенмелер

Финансылык милдеттенмелер Улуттук банк келишим боюнча тиешелүү финансылык инструментке карата тарап болуп саналган учурда Улуттук банктын финансылык абалы жөнүндө өзүнчө отчёто чагылдырылат. Улуттук банк бүтүм келишилген күн боюнча финансылык милдеттенмелерди сатып алуу жана сатуунун утурумдук мүнөзүн чагылдырат.

Улуттук банктын бардык финансылык милдеттенмелери амортизацияланган наркы боюнча эсепке алынат.

Улуттук банк финансылык милдеттенмелердин орду жабылган, жокко чыгарылган же алар боюнча талап кылуу мөөнөтү бүткөн учурда гана аларды таанууну токтотот. Таануу токтотулган финансылык милдеттенмелердин баланстык наркы менен төлөнгөн же төлөнүүгө тийиш болгон ордун толтуруунун ортосундагы айырма пайданын же чыгымдын курамында таанылат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)

(к) Финансылык милдеттенмелер, уландысы

Улуттук банк менен кредитор ортосунда карыздык инструменттерди кыйла айырмаланган шарттар менен алмашуу баштапкы финансылык милдеттенмени төлөө жана жаңы финансылык милдеттенмени таануу катары эсепке алынат. Улуттук банк учурдагы финансылык милдеттенменин же анын бөлүгүнүн шарттарынын олуттуу өзгөрүүсүн баштапкы финансылык милдеттенмени төлөө жана жаңы финансылык милдеттенмени таануу катары эсепке алат. Улуттук банк, эгерде баштапкы натыйжалуу пайыздык чен боюнча дисконттолуп алынган комиссиялык сый акыны эсептен алып салуу менен комиссиялык сый акыны төлөөнү кошо алганда, жаңы шарттарга ылайык акча агымдарынын дисконттолуп келтирилген наркы баштапкы финансылык милдеттенме боюнча калган акча агымдарынын дисконттолуп келтирилген наркынан кеминде 10 пайызга айырмаланса, шарттар олуттуу айырмаланат деген жол берүүлөргө таянат. Эгерде модификация олуттуу болбосо, анда алардын: (1) милдеттенменин модификациялоого чейинки баланстык наркы; жана (2) модификациялоодон кийин акча агымдарынын келтирилген наркынын ортосундагы айырма башка пайда же чыгымдын курамында модификациялоодон кийинки киреше же чыгым катары пайдаларда же чыгымдарда таанылууга тийиш.

(л) Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар

Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар финансылык абал жөнүндө өзүнчө отчётто номиналдык наркы боюнча эсепке алынат. Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар милдеттенмелер катары чагылдырылат. Сактоо жайларында жана касса жайларында жайгашкан улуттук валютадагы банкноттор жана монеталар жүгүртүүдөгү банкноттордун жана монеталардын курамына кирбейт.

Жүгүртүүгө чыгарылбаган банкнотторду жана монеталарды чыгарууга кеткен сарптоолор, алар жүгүртүүгө чыгарылганга чейин башка активдер курамында эсепке алынат.

Банкнотторду жана монеталарды чыгарууга кеткен чыгашаларда алардын коргоого алынышына, ташып жеткирилишине, камсыздандырылышына кеткен чыгашалар, ошондой эле башка чыгашалар камтылат. Банкнотторду жана монеталарды чыгарууга кеткен чыгашалар, алар жүгүртүүгө чыгарылгандан кийин таанылып, пайда же чыгым жөнүндө өзүнчө отчётто өзүнчө статья катары чагылдырылат.

(м) Уставдык капитал жана резерв

Улуттук банк уставдык капиталдын белгиленген суммасына ээ. Уставдык капиталдын суммасын көбөйтүү жана азайтуу Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» конституциялык Мыйзамына түзөтүүлөрдү киргизүү аркылуу жүзөгө ашырылат. Улуттук банктын уставдык капиталы баштапкы наркында таанылат.

Милдеттүү резерв пайданын Мыйзамда белгиленген бөлүгү же толугу менен республикалык бюджетке чегерилгенден кийин таза пайданы капиталдаштыруу аркылуу түзүлөт. Милдеттүү резерв баштапкы наркы боюнча чагылдырылат.

(н) Салык салуу

Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык, Улуттук банк пайда салыгын төлөөдөн бошотулган. Бюджетке Улуттук банк тарабынан жүзөгө ашырылган ишке чегерилүүчү бардык башка милдеттүү төлөмдөр Кыргыз Республикасынын Салык кодексине ылайык ишке ашырылат. Салык агенти катары Улуттук банк төлөгөн салыктар, пайда же чыгым жөнүндө өзүнчө отчётто административдик чыгашалардын компоненти катары кошулат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(о) Кирешелердин жана чыгашалардын таанылышы**

Комиссиялык кирешелер жана чыгашалар, ошондой эле башка кирешелер жана чыгашалар тиешелүү кызмат көрсөтүү сунушталган күнгө карата пайданын же чыгымдын курамында чагылдырылат.

Пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча баалангандар катары классификациялангандарды эске албаганда, бардык финансылык инструменттер боюнча пайыздык кирешелер жана чыгашалар натыйжалуу пайыздык чен методун колдонуу менен пайдалар же чыгымдар эсептеринде «Таза пайыздык киреше» курамында «Пайыздык кирешелер» жана «Пайыздык чыгашалар» катары чагылдырылат. Пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча баалангандар категориясындагы финансылык инструменттер боюнча пайыздар отчеттук мезгил ичиндеги адилет наркы боюнча өзгөрүүлөрдүн курамында камтылат.

Натыйжалуу пайыздык чен – бул, финансылык инструмент боюнча келечекте эсептелүүчү акча агымдарын финансылык активдин же милдеттенменин күтүлүп жаткан колдонуу мөөнөтү ичинде же кыйла кыска мөөнөт ичинде (эгерде колдонулса) таза баланстык наркынын өлчөмүнө чейин дисконттоо чени. Келечектеги акча агымдары инструменттин бардык келишим шарттарын эске алуу менен бааланат.

Натыйжалуу пайыздык чендин ажырагыс бөлүгү болуп саналган жана насыя жөнүндө тигил же бул келишүүлөргө түздөн-түз тиешеси бар бардык сый акылар, тараптар төлөгөн жана алган суммалар, ошондой эле бүтүм боюнча сарптоолор жана бардык башка сый акылар же жеңилдиктер эсепке алынат. Пайда же чыгым аркылуу адилет наркы боюнча баалангандар категориясындагы финансылык активдер үчүн бүтүм боюнча сарптоолор баштапкы таануу учурунда пайданын же чыгымдын курамында чагылдырылат.

Пайыздык кирешелер/пайыздык чыгашалар кредиттик нарксызданбаган болуп саналган (башкача айтканда, финансылык активдин амортизацияланган наркын күтүлүүчү кредиттик чыгымдар боюнча баалануучу резервдин өлчөмүнө корректировкалаганга чейин) финансылык активдердин дүң баланстык наркына же финансылык милдеттенмелердин амортизацияланган наркына карата натыйжалуу пайыздык ченди пайдалануу аркылуу эсептелет.

Кредиттик нарксызданган финансылык активдер боюнча пайыздык кирешелер мындай активдердин (б.а. күтүлүүчү кредиттик чыгымдар боюнча баалануучу резервди эсептен алып салуу менен алардын дүң баланстык наркын) амортизацияланган наркына карата натыйжалуу пайыздык ченди колдонуу аркылуу эсептелет. Түзүлгөн же сатылып алынган кредиттик нарксызданган финансылык активдер үчүн (РОСІ) натыйжалуу пайыздык чен финансылык активден келечекте күтүлүүчү акча агымдарын аныктоо учурунда күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын өлчөмүн чагылдырат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

3 Эсепке алуу саясатынын негизги жоболору (уландысы)**(п) Фидуциардык активдер**

Улуттук банк үчүнчү жактардын атынан активдерге ээлик кылуудан улам агенттик кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоодо бул активдерди жана аларга байланыштуу кирешелерди өзүнчө финансылык отчеттон алып салат, себеби бул активдер Улуттук банктын активдери болуп саналбайт.

(р) Өз ара чегеришүү

Финансылык активдер жана милдеттенмелер өз ара чегерилет жана финансылык абал жөнүндө өзүнчө отчетто, чагылдырылган суммаларды өз ара чегеришүү боюнча юридикалык жактан бекитилген укук, ошондой эле же өз ара чегеришүү же болбосо бир учурда активди сатуу жана милдеттенмени аткаруу ниети болгон учурларда гана таза өлчөм чагылдырылат. Чегерүүнү ишке ашыруу укугу келечекте орун алышы мүмкүн болгон жагдайдан көз каранды болбоого жана юридикалык жактан бардык төмөндө келтирилген жагдайлардан корголууга тийиш:

- адаттагы иштин жүрүшүндө;
- дефолт учурунда; жана
- уюмдун, же контрагенттердин биринин кудуретсиздиги же банкроттугу учурунда.

ФОЭСке ылайык уруксат берилген учурлардан тышкары, кирешелер жана чыгашалар пайда же чыгым жөнүндө өзүнчө отчетто өз ара чегерилбейт.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

4 Жаңы жана кайра каралган стандарттарды колдонуу

Улуттук банк өзүнчө финансылык отчётту даярдоодо 2024-жылдын 1-январынан башталган жылдык отчёттук мезгилдер үчүн күчүнө кирген жана өз ишинде колдонгон төмөнкү жаңы жана кайра каралган стандарттарды кабыл алган:

- ФОЭСтин (IAS) «Акча каражаттарынын жылышы жөнүндө отчёт» жана ФОЭСтин (IFRS) «Финансылык инструменттер: маалыматты ачып берүү» деп аталган 7-стандарттарына түзөтүүлөр, аларга ылайык сунуштоочуларды каржылоо механизмдеринин ачыктыгын жана алардын милдеттенмелерге жана акча агымдарына тийгизген таасирин жогорулатуу үчүн маалыматты максаттуу ачып берүү талаптары киргизилген;
- ФОЭСтин (IAS) «Финансылык отчётту берүү» деп аталган 1-стандартына түзөтүүлөр милдеттенмелерди төлөөнү кеминде 12 ай мөөнөткө кийинкиге калтыруу укугунун негизинде, кыска мөөнөттүү же узак мөөнөттүү деп классификациялоону талап кылат, алар отчёттук күнгө карата болууга жана олуттуу мааниге ээ болууга тийиш. Бул укукка отчёттук датага карата же ага чейин аткарылууга тийиш болгон ковенанттар гана таасир этиши мүмкүн;
- ФОЭСтин (IAS) «Ижара» деп аталган 16-стандартына түзөтүүлөр, ага ылайык өзгөрүлмө төлөмдөрдү эсепке алуунун жаңы модели киргизилет жана сатуучу-ижарачылардан кайрадан ижарага алуу менен сатуу операцияларын кайра баалоону талап кылат жана кайра эсептөөнү талап кылышы мүмкүн;

Бул жаңы стандарттар жана түзөтүүлөр Улуттук банктын финансылык абалына жана ишинин жыйынтыгына материалдык таасирин тийгизбейт.

Жаңы стандарттар, колдонуудагы стандарттарга жана түшүндүрмөлөргө карата оңдоолор жана түшүндүрмөлөр

Төмөндө чыгарылган, бирок Улуттук банктын өзүнчө финансылык отчёту жарыяланган күнгө карата күчүнө кире элек стандарттар, түзөтүүлөр жана түшүндүрмөлөр келтирилет.

- ФОЭСтин (IAS) «Валюта курсунун өзгөрүүсүнүн таасири» деп аталган 21-стандартына түзөтүүлөр, алар бир валютаны экинчисине алмаштырууга болобу же жокпу, баалоо үчүн ырааттуу мамилени талап кылат жана валюта алмашуу мүмкүн болбогон учурларда, алмашуу курсунун аныктамасын жөнгө салат жана финансылык отчётто керектүү маалыматты ачып берүү жөнүндө талаптарды камтыйт;
- ФОЭСтин (IFRS) Финансылык отчёттуулуктагы маалыматтарды берүү жана ачып берүү» деп аталган 18-стандартынын киргизилиши, ал жалпы багыттагы финансылык отчёттуулуктагы маалыматтарды берүүгө жана ачып берүүгө талаптарды белгилейт жана ФОЭСтин (IAS) «Финансылык отчётту берүү» деп аталган 1-стандартын алмаштырат;
- ФОЭСтин (IFRS) «Коомдук жоопкерчиликтик туунду ишканалар: маалыматты ачып берүү» деп аталган 19-стандартын колдонууга киргизүү. Берилген стандартка ылайык, белгилүү бир критерийлерге жооп берген туунду уюмдар консолидацияланган, өзүнчө же жеке финансылык отчётторунда маалыматты ачып берүүнүн жөнөкөйлөтүлгөн талаптарын колдоно алышат;

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

4 Жаңы жана кайра каралган стандарттарды колдонуу (уландысы)

Жаңы стандарттар, колдонуудагы стандарттарга жана түшүндүрмөлөргө карата оңдоолор жана түшүндүрмөлөр, уландысы

- Финансылык инструменттерди классификациялоо жана баалоо боюнча талаптарды тактоочу ФОЭСтин (IFRS) «Финансылык инструменттер» деп аталган 9-стандартына ФОЭСтин (IFRS) «Финансылык инструменттер: маалыматты ачып берүү» деп аталган 7-стандартына түзөтүүлөр. Негизги өзгөрүүлөргө төмөнкүлөр кирет:
 - финансылык активдердин классификациясын экологиялык, социалдык (ESG) жана ушул сыяктуу көрсөткүчтөргө байланыштырып тактоо: (ESG) менен байланышкан кредиттердин мүнөздөмөлөрү кредиттердин амортизацияланган наркы же адилет наркы боюнча бааланышына таасир этиши мүмкүн. Түзөтүүлөр мындай кредиттер боюнча келишимде каралган акча каражаттарынын агымдарын кантип баалоо керектигин түшүндүрөт;
 - электрондук төлөм системалары аркылуу милдеттенмелерди жөнгө салуу. Түзөтүүлөр финансылык активди же финансылык милдеттенмени таанууну токтотуу күнүн тактайт.
- ФОЭСтин «Туруктуу өнүгүүгө байланыштуу финансылык маалыматты ачып берүүгө жалпы талаптар» деп аталган S1 стандартын жана «Климаттын өзгөрүшүнө байланыштуу маалыматты ачып берүү» деп аталган S2 стандартын колдонууга киргизүү, корпоративдик башкаруу, стратегия жана тобокелдиктерди тескөө чөйрөлөрүндө туруктуу өнүгүүгө байланыштуу бардык темалар боюнча банктык отчеттуулукту түзүүгө негиз болот. Бул стандарттар инвесторлордун келечектеги акча агымдарына баа беришине таасир эте турган маалыматты ачып берүүгө да багытталган.

Стандарттар күчүнө кирген күндөн тартып колдонула турган болсо, Улуттук банк бул стандарттарды, түзөтүүлөрдү жана түшүндүрмөлөрдү колдонууну көздөйт. Жаңы стандарттардын өзүнчө финансылык отчеттун маалыматтарына таасир бериши мүмкүндүгүнө талдоо жүргүзүлө элек.

5 Баа берүүдөгү олуттуу жол берүүлөр жана белгисиздикти шарттаган булактар

Улуттук банктын эсепке алуу саясатын колдонуу процессинде жетекчилик башка булактардан алуу мүмкүн болбогон активдердин жана милдеттенмелердин баланстык наркы боюнча божомолдоолорду, баа берүүлөрдү жана жол берүүлөрдү сунуштоого тийиш. Баа берилген маани жана анын негизин түзгөн жол берүүлөр мурдагы тажрыйбадан жана башка факторлордон улам түптөлөт, алар белгилүү бир учурларда орундуу болуп саналат. Айкын натыйжалар баа берүүнүн маалыматтарынан айырмаланышы мүмкүн.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

5 Баа берүүдөгү олуттуу жол берүүлөр жана белгисиздикти шарттаган булактар (уландысы)

Баа берүүлөр жана ага байланыштуу жол берүүлөр дайыма кайра каралып турат. Баа берүүлөрдөгү өзгөрүүлөр, эгер алар ушул мезгил ичинде эле таасирин тийгизсе, баа берүү кайра каралган мезгилде, же өзгөрүүлөр учурдагы сыяктуу эле, келечектеги мезгилге да таасирин тийгизе турган болсо, баа берүү кайра каралган мезгилде жана келечектеги мезгилдерде да чагылдырылат.

Олуттуу жол берүүлөр***Финансылык активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдар***

ФОЭСтин (IFRS) 9-стандартына ылайык финансылык активдердин бардык категориялары боюнча чыгымдарды баалоо пикирди колдонууну талап кылат, атап айтканда, күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды аныктоо учурунда жана кредиттик тобокелдиктин олуттуу көбөйүшүн баалоо учурунда келечектеги акча агымдарынын келип чыгуу көлөмүн жана мөөнөтүн жана камсыз кылуу наркын баалоо зарыл. Мындай эсептөө баалары бир катар факторлордон көз каранды болот, аларды өзгөртүү күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын баа берүү резервдеринин ар кандай суммаларына алып келиши мүмкүн. Улуттук банктын күтүлүүчү кредиттик чыгымдарын эсептөөлөр өзгөрүлмө баштапкы маалыматтарды жана алардын өз ара көз карандыларды тандоо боюнча бир катар жол берүүлөрдү камтыган татаал моделдердин жыйынтыгы болуп саналат. Пикирлер жана эсептөө баа берүүлөрү деп эсептелген күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды эсептөө моделдеринин элементтерине төмөнкүлөр кирет:

- Дефолт ыктымалдыгын аныктоо үчүн (PD) Улуттук банк тарабынан колдонулуучу ички кредиттик рейтингди ыйгаруу системасы;
- Улуттук банк тарабынан кредиттик тобокелдиктин олуттуу көбөйгөндүгүн баалоо үчүн колдонулуучу критерийлер, анын натыйжасында финансылык активдер боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдар бүтүндөй мөөнөт ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар менен бирдей суммада бааланууга жана сапаттуу баа берилиши зарыл;
- Ар кандай формулаларды жана баштапкы маалыматтарды тандоону кошо алганда, күтүлүүчү кредиттик чыгымдарды эсептөө моделдерин иштеп чыгуу;
- Макроэкономикалык сценарийлер жана экономикалык маалыматтар ортосундагы өз ара байланыштарды, ошондой эле дефолтко учуроо ыктымалдыгынын көрсөткүчтөрүнө (PD), дефолттун тобокелдикке дуушарлануу көлөмүнө (EAD) жана дефолтко учуроодо жоготууларга (LGD) таасирин аныктоо; жана
- Болжолдуу макроэкономикалык сценарийлерди тандоо жана күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга баа берүү моделдери үчүн экономикалык баштапкы маалыматтарды алуу үчүн ыктымалдуулукту эске алуу менен аларга баа берүү.

Толук маалымат 24, 29-эскертүүлөрдө берилген.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

5 Баа берүүдөгү олуттуу жол берүүлөр жана белгисиздикти шарттаган булактар (уландысы)*Туунду уюмдарга инвестициялардын нарксызданышына каралган резервди эсептөө*

Улуттук банк беш жылдан ашык убакыт аралыгындагы финансылык бюджеттер/болжолдоолор боюнча маалыматтарга негизделген акча каражаттарынын агымдары боюнча болжолдоолорду колдонот.

Беш жылдан ашык убакыт аралыгындагы акча каражаттарынын агымы акыркы жылдар ичинде өсүш арымынын туруктуу көрсөткүчүн колдонуу менен финансылык бюджеттер/болжолдоолор боюнча маалыматтарга негизделген акча каражаттарынын агымын болжолдоолорду экстраполяциялоо жолу менен болжолдонот.

Туунду уюмга инвестицияларды колдонуудан баалуулуктарды аныктоодо, акча каражаттарынын болжолдонгон келечектеги агымдары дисконттоо ченин колдонуу менен алардын ошол учурдагы наркына дисконттолот, ал акчанын убактылуу наркына жана бул активге мүнөздүү тобокелдиктерге учурдагы рыноктук баасын чагылдырат.

6 Классификациялоо боюнча өзгөртүүлөр

2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн өзүнчө финансылык отчетту 2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн берилген өзүнчө финансылык отчетту сунуштоо формасына ылайык келтирүү үчүн, ага классификациялоо боюнча өзгөртүүлөр киргизилген. 2024-жылы пайда же чыгым жөнүндө өзүнчө отчетто монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар менен жүргүзүлгөн операциялар боюнча реализацияланган пайда статьясы көрсөтүлгөн. Маалыматтын ачык-айкындуулугуна жетишүү жана аны салыштыруу мүмкүндүгүн камсыз кылуу максатында, 2023-жыл ичиндеги тиешелүү кирешелер жана чыгашалар ылайык келтирилген. Бул өзгөртүүлөр 2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн өзүнчө финансылык отчеттогу финансылык натыйжаны өзгөрткөн жок.

2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн өзүнчө финансылык отчетко классификациялоо боюнча өзгөртүүлөрдүн таасири төмөнкүдө көрсөтүлгөн.

(миң сом)

**2023-жылдын 31-декабрында
бүткөн жыл үчүн пайда
же чыгым жөнүндө өзүнчө
отчеттун статьялары**

Монетардык эмес алтын жана
алтын түрүндө запастар менен
жүргүзүлгөн операциялар
боюнча реализацияланган пайда

Башка кирешелер

Башка чыгашалар

Классификациялоо
өзгөртүлгөнгө чейинӨзгөртүүлөрдүн
таасириКлассификациялоо
өзгөргөндөн кийин

-

814 214

(343 747)

33 110

(340 900)

307 790

33 110

473 314

(35 957)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

6 Классификациялоо боюнча өзгөртүүлөр (уландысы)

(миң сом) 2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл үчүн акча каражаттарынын жылышы жөнүндө өзүнчө отчёттун статьялары	Классификациялоо өзгөртүлгөнө чейин	Өзгөртүүлөрдүн таасири	Классификациялоо өзгөргөндөн кийин
Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар менен операциялардан акча каражаттарынын таза агылып кирүүсү	-	33 110	33 110
Башка кирешелер	394 877	(340 900)	53 997
Эмгек акы боюнча чыгашаларды эске албаганда, административдик жана башка чыгашалар	(759 938)	307 790	(452 148)

7 Монетардык алтын

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Монетардык алтын		
Чет өлкө банктарындагы эсептердеги жана куйма түрүндөгү алтын	278 261 231	127 413 613
	278 261 231	127 413 613

Чет өлкө банктарындагы эсептердеги жана куйма түрүндөгү алтын Лондон баалуу металлдар рыногунун ассоциациясы тарабынан кабыл алынган стандарттарга жана Шанхай алтын биржасынын стандартына ылайык келет.

Алтындын чет өлкө банктарындагы депозиттерде концентрацияланышы

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Улуттук банк Fitch Ratings Inc. (мындан ары – Fitch) эл аралык агенттиги тарабынан ыйгарылган A+ деңгээлиндеги кредиттик рейтинг менен чет өлкө банктарындагы эсептериндеги алтынга ээ.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Улуттук банктын өздүк капиталынын 10 пайызынан ашкан чет өлкө банктарындагы эсептериндеги алтын калдыгына ээ.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

8 Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы
каражаттар

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Чет өлкө банктарындагы эсептер жана депозиттер		
Чет өлкө банктарындагы «ностро» эсептери		
- AAA кредиттик рейтинги менен	1 669 420	2 189 137
- AA- дан AA+ чейинки кредиттик рейтинги менен	25 422 772	34 189 664
- BB- дан BBВга чейинки кредиттик рейтинги менен	28 443	36 886
- кредиттик рейтинг ыйгарылбаган	1 469 881	3 922 446
Жыйынтыгында, чет өлкө банктарындагы «ностро» эсептери	28 590 516	40 338 133
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(208 986)	(170 308)
	28 381 530	40 167 825
Чет өлкө банктарындагы мөөнөттүү депозиттер		
- AA- дан AA+ чейинки кредиттик рейтинги менен	18 029 000	8 399 257
- A- дан A+ чейинки кредиттик рейтинги менен	11 560 421	10 794 352
Жыйынтыгында, чет өлкө банктарындагы мөөнөттүү депозиттер	29 589 421	19 193 609
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(338)	(341)
	29 589 083	19 193 268
Эл аралык финансылык уюмдардагы эсептер жана депозиттер		
Эл аралык валюта фондусундагы эсеп	18 239 947	15 809 958
Эл аралык эсептешүүлөр банкындагы эсептер	17 093 868	28 501 250
Жыйынтыгында, эл аралык финансылык уюмдардагы эсептер жана депозиттер	35 333 815	44 311 208
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(30)	(20)
	35 333 785	44 311 188
Кассадагы чет өлкө валютасындагы акча каражаттары	20 484 983	20 978 876
Жыйынтыгында, кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	113 789 381	124 651 157

Каражаттардын банктарда жана башка финансылык уюмдарда концентрацияланышы

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Улуттук банк, AA+ кредиттик рейтингине ээ үч банкта жана башка финансылык уюмдарда эсептер боюнча калдыктарга ээ, алардын суммасы өз-өзүнчө алганда өздүк капиталдын 10 пайызынан ашат. Ушул калдыктардын чогуу алгандагы көлөмү 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча 50 799 775 миң сомду (2023-жылдын 31-декабрына карата: 70 511 246 миң сомду) түзгөн.

Кредиттик рейтингдер Fitch рейтингдик агенттигинин стандарттарына же башка эл аралык рейтингдик агенттиктеринин ушул сыяктуу стандарттарына ылайык берилген.

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервдин жылышы 24, 29-эскертүүлөрдө чечмеленген.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

8 Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар (уландысы)**Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери**

Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери, акча каражаттарынын жылышы жөнүндө өзүнчө отчёттун максаттары үчүн төмөнкүлөрдү камтыйт:

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Чет өлкө банктарындагы «ностро» эсептери	28 381 530	40 167 825
Эл аралык эсептешүүлөр банкындагы «ностро» эсептери	17 093 850	28 501 242
Эл аралык валюта фондусундагы эсеп	18 239 935	15 809 946
Кассадагы чет өлкө валютасындагы акча каражаттары	20 484 983	20 978 876
Акча каражаттарынын жылышы жөнүндө өзүнчө отчёт-тогу акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	84 200 298	105 457 889

9 Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Коммерциялык банктарга-резиденттерге берилген кредиттер		
- кредиттик рейтинг ыйгарылбаган	155 605	159 335
Жыйынтыгында, банктарга жана эл аралык уюмдарга күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервди эсептен алып салганга чейинки кредиттер	155 605	159 335
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(155 605)	(159 335)
Жыйынтыгында, банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер	-	-

Кредиттик рейтингдер Fitch рейтинг агенттигинин стандарттарына же башка эл аралык рейтинг агенттиктеринин ушул сыяктуу стандарттарына ылайык берилген.

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервдин жылышы 24, 29-эскертүүлөрдө чечмеленген.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Улуттук банк калдыгы өздүк капиталдын 10 пайызынан ашкан коммерциялык банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттерге ээ эмес.

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервдин жылышы 24, 29-эскертүүлөрдө чечмеленген.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

**10 Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган
баалуу кагаздарга инвестициялар**

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Карыздык инструменттер		
Мамлекеттик баалуу кагаздар		
А+ кредиттик рейтингиндеги Кытай Эл Республикасынын Өкмөтүнүн казына облигациялары	6 886 134	-
АА+ кредиттик рейтингиндеги Канада Өкмөтүнүн казына облигациялары	1 082 376	-
Жыйынтыгында, мамлекеттик баалуу кагаздар	7 968 510	-
Кредиттик рейтинг ыйгарылбаган эл аралык финансылык уюмдардын карыздык баалуу кагаздары	38 504 361	33 687 919
ААА кредиттик рейтингдеги агенттик баалуу кагаздар	4 271 471	2 637 758
	50 744 342	36 325 677

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар мөөнөтү өткөрүлүп жиберилген болуп саналбайт.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Улуттук банк үлүшү өздүк капиталдын 10 пайызынан ашкан бир контрагентке ээ. 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча аталган контрагентке карата кредиттик тобокелдикке дуушарлануусу 29 456 905 миң сомду (2023-жылдын 31-декабрына карата: 27 747 064 миң сом) түзөт.

Кредиттик рейтингдер Fitch рейтингдик агенттигинин стандарттарына же башка эл аралык рейтингдик агенттиктеринин ушул сыяктуу стандарттарына ылайык берилген.

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервдин жылышы 24, 29-эскертүүлөрдө чечмеленген.

**11 Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга
инвестициялар**

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
В- кредиттик рейтингиндеги Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин казына облигациялары	20 727 476	10 415 925
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(418 024)	(212 251)
	20 309 452	10 203 674

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервдин жылышы 24, 29-эскертүүлөрдө чечмеленген.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

12 Туунду жана ассоциацияланган уюмдарга инвестициялар

Туунду жана ассоциацияланган уюмдарга инвестициялардын жылышын төмөнкүдөй чагылдырууга болот:

	Туунду уюмдар	Ассоциацияланган уюм	Баланстык нарк
2023-жылдын 1-январы	11 355 056	443 260	11 798 316
Ассоциацияланган уюмдун пайдасындагы үлүш	-	273 115	273 115
Ассоциацияланган уюмдан алынган дивиденддер	-	(39 699)	(39 699)
Туунду уюмдарга инвестициялардын нарксыздануусунан чыгымды калыбына келтирүү	2 541 376	-	2 541 376
Туунду уюмга инвестицияны сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге кайра классификациялоо	(7 126 432)	-	(7 126 432)
2023-жылдын 31-декабры	6 770 000	676 676	7 446 676
Ассоциацияланган уюмдун пайдасындагы үлүш	-	251 142	251 142
Ассоциацияланган уюмдан алынган дивиденддер	-	(60 675)	(60 675)
Туунду уюмдарга инвестициялардын нарксыздануусунан чыгымды калыбына келтирүү	-	-	-
Туунду уюмга инвестицияны сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге кайра классификациялоо	-	-	-
2024-жылдын 31-декабры	6 770 000	867 143	7 637 143

Туунду жана ассоциацияланган уюмдарга инвестициялар	Иштин түрү	Ээлик кылуу үлүшү, %	2024-жылдын 31-декабры	Ээлик кылуу үлүшү, %	2023-жылдын 31-декабры
«Керемет Банк» ААК	Банктык кызмат көрсөтүүлөр	-	-	97,45	7 126 432
«Кепилдик фонд» ААК	Гарантияларды сунуштоо боюнча кызмат көрсөтүүлөр	91,22	6 050 000	91,22	6 050 000
«Кыргыз инкассациясы» ЖАК	Баалуулуктарды ташып жеткирүү боюнча кызмат көрсөтүүлөр	100,00	720 000	100,00	720 000
«Банктар аралык процессинг борбору» ЖАК	Процессингдик кызмат көрсөтүүлөрү	46,71	867 143	46,71	676 676
			7 637 143		14 573 108

2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча «Керемет Банк» ААКка салынган инвестиция сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге кайра классификацияланган.

Улуттук банктын бардык туунду жана ассоциацияланган уюмдары катталган жана өз ишин Кыргыз Республикасында жүргүзүшөт.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

12 Туунду жана ассоциацияланган уюмдарга инвестициялар (уландысы)

2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Улуттук банк туунду уюмга салынган инвестициянын нарксызданышынан 2 541 376 миң сом суммасында чыгымды калыбына келтирген.

Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге кайра классификацияланган туунду уюмга салынган инвестициянын нарксызданышына резервдин жылышы төмөнкүдө көрсөтүлгөн:

2023-жылдын 1-январына карата абал боюнча туунду уюмга инвестициянын нарксызданышына резерв	(3 631 518)
Туунду уюмдарга инвестициялардын нарксызданышына резервди калыбына келтирүү	2 541 376
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге байланыштуу кайра классификациялоо	1 090 142
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча туунду уюмга инвестициянын нарксызданышына резерв	-
Туунду уюмдарга инвестициялардын нарксызданышына резервди калыбына келтирүү	-
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдерге байланыштуу кайра классификациялоо	-
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча туунду уюмга инвестициянын нарксызданышына резерв	-

13 Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдер

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдер	-	7 126 432
	-	7 126 432

2023-жылдын 27-декабрында Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан «Керемет Банк» ачык акционердик коомунун акцияларынын пакетин Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин сатып алуусу жөнүндө» Мыйзамынын долбоору Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин кароосуна сунушталган.

Кыргыз Республикасынын 2024-жылдын 1-мартындагы № 63 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан «Керемет Банк» ачык акционердик коомунун акцияларынын пакетин Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин сатып алуусу жөнүндө» Мыйзамына ылайык, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги аркылуу Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети Улуттук банктан «Керемет Банк» ААКтын бардык жөнөкөй добуш берүүчү акцияларынын 97,45 пайызын түзгөн «Керемет Банк» ААКтын 84 770 588 даана акцияларынын пакетин сатып алган.

«Керемет Банк» ААКтын өткөрүлүп берилген акцияларынын пакетинин адилет наркы жана баасы 7 126 432 миң сомду түзгөн. Төлөм 2024-жылдын 20-мартында алынган.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

14 Негизги каражаттар

	Жер	Имарат жана курулмалар	Эмерек жана жабдуулар	Компьютердик жабдуулар	Транспорт каражаттары	Бүтө элек курулуш/ орнотуу үчүн каралган жабдуулар	Жыйынтыгында
Бааштанкы нарк	200 250	1 028 479	653 155	503 904	43 599	539 890	2 969 277
2024-жылдын 1-январына карата калдык	-	1 824	410 523	58 912	13 318	113 394	597 971
Сатып алуулар	(74 384)	(505)	(24 335)	(392 831)	(10 208)	(9 766)	(512 029)
Колдонуудан калгандар	-	60 272	3 670	(1 446)	-	(65 879)	(3 383)
Ордунан которулгандар	125 866	1 090 070	1 043 013	168 539	46 709	577 639	3 051 836
2024-жылдын 31-декабрына карата калдык							
Амортизация	-	(224 100)	(292 602)	(421 183)	(23 829)	-	(961 714)
2024-жылдын 1-январына карата калдык	-	(25 048)	(134 180)	(46 105)	(7 463)	-	(212 796)
Жыл ичиндеги чегерүүлөр	-	486	24 316	392 828	10 208	-	427 838
Колдонуудан калгандар	-	-	(7)	1 063	-	-	1 056
Ордунан которулгандар	-	(248 662)	(402 473)	(73 397)	(21 084)	-	(745 616)
2024-жылдын 31-декабрына карата калдык							
Баланстык нарк	125 866	841 408	640 540	95 142	25 625	577 639	2 306 220
2024-жылдын 31-декабрына карата							

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

14 Негизги каражаттар (уландысы)

	Жер	Имарат жана курулмалар	Эмерек жана жабдуулар	Компьютердик жабдуулар	Транспорт каражаттары	Бүтө элек курулуш/ орнотуу үчүн каралган жабдуулар	Жыйынтыгында
<i>Баштапкы нарк</i>							
2023-жылдын 1-январына карата калдык	200 250	969 800	638 754	508 835	79 395	527 826	2 924 860
Сатып алуулар	-	-	99 999	11 144	1 139	99 576	211 858
Колдонуудан калгандар	-	-	(100 690)	(16 413)	(36 935)	(2 845)	(156 883)
Ордунан которулгандар	-	58 679	15 092	338	-	(84 667)	(10 558)
2023-жылдын 31-декабрына карата калдык	200 250	1 028 479	653 155	503 904	43 599	539 890	2 969 277
<i>Амортизация</i>							
2023-жылдын 1-январына карата калдык	-	(200 434)	(304 180)	(365 585)	(52 137)	-	(922 336)
Жыл ичиндеги чегерүүлөр	-	(23 666)	(89 112)	(72 011)	(8 627)	-	(193 416)
Колдонуудан калгандар	-	-	100 690	16 413	36 935	-	154 038
2023-жылдын 31-декабрына карата калдык	-	(224 100)	(292 602)	(421 183)	(23 829)	-	(961 714)
<i>Баланстык нарк</i>							
2023-жылдын 31-декабрына карата	200 250	804 379	360 553	82 721	19 770	539 890	2 007 563

2024-жыл ичинде 3 383 миң сом суммасындагы негизги каражаттар материалдык эмес активдерге которулган (2023-жылын 10 558 миң сом суммасында).

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча толугу менен өз алдынча амортизацияланган негизги каражаттар жана материалдык эмес активдер жок.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

15 Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Алтын түрүндө запастар	72 245 123	122 139 214
Монетардык эмес алтын	2 270 445	5 846 352
	74 515 568	127 985 566

2024-жыл ичинде Улуттук банк тышкы рынокто эл аралык резервдин курамына кирбеген алтынды сатуу операцияларын, ошондой эле ички баалуу металлдар рыногун өнүктүрүү келечеги алкагында Улуттук банктын запастарын түптөө максатында сатып алуу операцияларын да жүргүзгөн. Сатылган монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастардан түшкөн каражаттар менен өздүк наркы боюнча маалымат 26-эскертүүдө чемеленген.

16 Башка активдер

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Дебитордук карыз	393 508	416 349
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(20 938)	(55 896)
Жыйынтыгында, башка финансылык активдер	372 570	360 453
Берилген аванстар	1 379 679	1 628 518
Запастар	588 467	776 940
Нумизматикалык баалуулуктар	160 617	96 210
Башкалар	12 384	8 229
Жыйынтыгында, башка финансылык эмес активдер	2 141 147	2 509 897
	2 513 717	2 870 350

Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервдин жылышы 24, 29- эскертүүлөрдө чечмеленген.

2024-жылдын жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча берилген аванстарда 1 171 362 миң сом суммасындагы бүтө элек курулуштун объектиси боюнча курулуш-монтаждоо жумуштарын аткарууга мамлекеттик менчиктеги формасына ээ болгон ишканага алдын ала төлөө камтылат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

17 Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча жүгүртүүдөгү банкнотторго жана монеталарга төмөнкүлөр камтылган:

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар	243 313 538	210 545 932
Жүгүртүү кассасындагы банкнотторду жана монеталарды алып салуу менен	(2 888 805)	(3 294 904)
	240 424 733	207 251 028

Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар дегенден улам, калктын колундагы жана уюмдардагы жүгүртүүдөгү банкноттордун жана монеталардын номиналдык наркын түшүнүү зарыл.

18 Банктардын жана башка финансылык мекемелердин каражаттары

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Коммерциялык банктардын эсептери	80 911 121	45 510 202
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине таандык коммерциялык банктардын жана финансылык уюмдардын эсептери	46 343 648	11 747 956
Башка финансылык уюмдардын эсептери	1 064 738	1 740 860
	128 319 507	58 999 018

2024-жылдын 31-декабрына карата Улуттук банкта беш коммерциялык банктын эсептери боюнча өздүк капиталдын 10 пайызынан ашкан калдык катталган (2023-жылдын 31-декабрына карата: эки коммерциялык банктар). Бул банктардын эсептериндеги калдыктардын жалпы көлөмү 2024-жылдын 31-декабрына карата 95 667 611 миң сомду (2023-жылдын 31-декабрына карата: 17 510 937 миң сом) түзгөн.

19 Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттарына Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин эсептериндеги каражаттар кирет.

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Улуттук валютада	41 773 714	42 179 078
Чет өлкө валютасында	355 246	457 900
	42 128 960	42 636 978

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

20 Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча чыгарылган карыздык баалуу кагаздарга төмөнкүдөй төлөө мөөнөтүнө жана баланстык наркына ээ баалуу кагаздар кирет:

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
Улуттук банктын төлөө мөөнөтү 7 күн болгон ноталары	1 107 378	319 683
Улуттук банктын төлөө мөөнөтү 28 күн болгон ноталары	-	42 349 561
Улуттук банктын төлөө мөөнөтү 91 күн болгон ноталары	-	8 107 492
Улуттук банктын төлөө мөөнөтү 182 күн болгон ноталары	-	3 504 778
	1 107 378	54 281 514

Улуттук банк акча-кредит саясатын жүргүзүү алкагында баалуу кагаздарды чыгарууга жана алар менен кабыл алынган эл аралык тажрыйбага ылайык операциялардын бардык түрлөрүн ишке ашырууга укуктуу. Улуттук банктын ноталары Улуттук банктын Автоматташтырылган тоорук системасы аркылуу жайгаштырылат, анын катышуучуларынан болуп Кыргыз Республикасынын коммерциялык банктары саналат.

21 ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	12 904 627	10 204 524

Атайын карыз алышуу укуктарын (мындан ары – АКУ) бөлүштүрүү, алардын суммасын эл аралык валюта фондунун (мындан ары – ЭВФ) мүчөсү болгон өлкөлөрдүн эл аралык резервдерин толуктоо жана ликвиддүүлүгүн колдоо максатында ЭВФтин мүчөсү болгон өлкөлөрдүн ортосунда анын чечими боюнча АКУ суммаларын шартсыз бөлүштүрүү болуп саналат. Мындай бөлүштүрүү глобалдуу финансылык каатчылыкка каршы жамааттык монетардык жооп болуп саналат, ал ликвиддүүлүк проблемасын башынан кечирип жаткан өлкөлөргө шарттар менен чектелбеген олуттуу финансылык ресурстарды берүү аркылуу ишке ашырылат. Бул ресурстар жөнгө салууга муктаждыкты азайтууга жана экономикалык өнүгүү саясатынын мүмкүнчүлүгүн кеңейтүүгө, ошондой эле ЭВФке мүчө өлкөлөрдүн валюталык запасын толуктоо аркылуу глобалдуу экономикалык системанын ликвиддүүлүгүн камсыз кылууга каралган. ЭВФке мүчө өлкөлөрдүн арасында АКУну жалпы бөлүштүрүү алардын ЭВФтеги квотасына пропорционалдуу негизде жүзөгө ашырылган (31-эскертүү). Мындан тышкары, 2009-жылдын 10-августунда глобалдуу ликвиддүүлүктү жогорулатуу максатында, АКУну бир жолу атайын бөлүштүрүүнү караган, ЭВФтин Келишимдер статьясына төртүнчү түзөтүү күчүнө кирген. Ушул түзөтүүгө ылайык, Кыргыз Республикасын кошо алганда, ЭВФке мүчө өлкөлөргө атайын бөлүштүрүү 2009-жылдын 9-сентябрында ишке ашырылган. Мүчө өлкөлөр жана АКУга ээлик кылуучулар аларды ЭВФ менен операцияларды жүргүзүү үчүн колдонушу мүмкүн. Кыргыз Республикасы 84 737 миң АКУ өлчөмүндө бөлүштүрүлгөн каражатты пайдалануу укугуна ээ болгон.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

21 ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер (уландысы)

2021-жылы ЭВФ COVID-19 пандемиясынын терс таасирин жөнгө салуу зарылдыгына байланыштуу, катышуучу өлкөлөрдүн арасында АКУну бөлүштүргөн, жыйынтыгында 2021-жылдын 23-августунда Кыргыз Республикасы бөлүштүрүлгөн АКУнун өлчөмүн 170 222 миңге көбөйткөн. Анын пайыздык чени жума сайын ЭВФ тарабынан аныкталат жана ал бүткүл дүйнө боюнча бөлүштүрүлгөн АКУну алуучулар үчүн бирдей болуп саналат.

2022-жылдын 13-майында Улуттук банк тарабынан Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин атынан иш алып барган Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине 2021-жылы ЭВФтен Кыргыз Республикасына бөлүштүрүлгөн АКУну өткөрүп берүү жөнүндө макулдашууга кол коюлган. Ага ылайык, бөлүштүрүлгөн АКУ Кыргыз Республикасынын тышкы карызынын ордун жабуу максатына колдонулат.

2024-жылы Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги тарабынан Улуттук банкка 28 370 миң АКУ калыбына келтирилген, ал 2021-жылы Кыргыз Республикасына ЭВФ тарабынан бөлүштүрүлгөн АКУнун Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин атынан иш алып барган Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине Улуттук банк тарабынан өткөрүп берүү жөнүндө макулдашуунун алкагында берилген (2023-жылы Улуттук банк тарабынан Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине 56 386 миң АКУ берилген). 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Улуттук банктын жана Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелери тиешелүүлүгүнө жараша 113 107 миң АКУну жана 141 852 миң АКУну (2023-жылдын 31-декабрына карата: тиешелүүлүгүнө жараша 84 737 миң АКУ жана 170 222 миң АКУ) түзгөн.

Кийинки таблицада Улуттук банктын финансылык иштин натыйжасында келип чыккан милдеттенмелериндеги өзгөрүүлөр, анын ичинде акча агымдары менен шартталган өзгөрүүлөр сыяктуу эле, акчага байланышпаган өзгөрүүлөр да сунушталган. Финансылык иштин натыйжасында келип чыккан милдеттенмелер дегенден улам, Улуттук банктын акча каражаттарынын жылышы жөнүндө өзүнчө отчётто чагылдырылган же чагылдырыла турган, финансылык иштен түшкөн акча каражаттарынын агымынын курамындагы милдеттенмелерди, акча агымдарын түшүнүүгө болот.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

21 ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер (уландысы)

	2024-жылдын 1-январы	Финансылык иштен түшкөн акча каражаттарынын жылышы (i)	Акчага байланышпаган өзгөрүүлөр		2024-жылдын 31-декабры
			Чет өлкө валютасынын курсун корректировкалоо	Башка өзгөрүүлөр (ii)	
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	10 204 524	-	(500 390)	3 200 493	12 904 627
	10 204 524	-	(500 390)	3 200 493	12 904 627

	2023-жылдын 1-январы	Финансылык иштен түшкөн акча каражаттарынын жылышы (i)	Акчага байланышпаган өзгөрүүлөр		2023-жылдын 31-декабры
			Чет өлкө валютасы- нын курсун корректировкалоо	Башка өзгөрүүлөр (iii)	
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	16 171 080	-	623 633	(6 590 189)	10 204 524
	16 171 080	-	623 633	(6 590 189)	10 204 524

- (i) ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелерден акча агымдары акча каражаттарынын жылышы жөнүндө өзүнчө отчётто карыз алуулардан жана карыз алуулардын ордун жабуудан түшүүлөрдүн таза суммасын түзөт.
- (ii) 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча башка өзгөрүүлөр Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин атынан иш алып барган Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги тарабынан Улуттук банкка ЭВФтен Кыргыз Республикасына бөлүштүрүлгөн АКУ калыбына келтирилген жана чегерилген пайыздар боюнча өзгөрүүлөрдү өзүнө камтыйт.
- (iii) 2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча башка өзгөрүүлөр Улуттук банк тарабынан ЭВФтен Кыргыз Республикасына бөлүштүрүлгөн, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин атынан иш алып барган Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине өткөрүлүп берилген АКУ жана чегерилген пайыздар боюнча өзгөрүүлөрдү өзүнө камтыйт.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

22 Уставдык капитал

Төлөнгөн капитал

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» конституциялык Мыйзамына ылайык Улуттук банктын уставдык капиталы 4 000 000 миң сомду түзөт.

Республикалык бюджетке чегерүүлөр жана милдеттүү резерв

Кыргыз Республикасынын 2025-жылдын 5-февралындагы «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын пайдасын которуу маселелери жөнүндө» конституциялык Мыйзамына ылайык, Улуттук банктын 2024-жылдын жыйынтыгы боюнча пайдасы финансылык отчет көз карандысыз тышкы аудитор тарабынан тастыкталгандан кийин которулат.

2024-жылдын 12-июнунда Улуттук банктын 2023-жылдагы бөлүштүрүү үчүн пайдасы 12 436 056 миң сом өлчөмүндө бекитилген, ал жүз пайыз өлчөмүндө Кыргыз Республикасынын республикалык бюджетине чегерилген (2023-жылы: 2022-жыл үчүн 10 186 889 миң сом өлчөмүндө таза пайда бекитилген, анын ичинен 9 168 200 миң сом Кыргыз Республикасынын республикалык бюджетине чегерилген, 1 018 689 миң сом Улуттук банктын милдеттүү резервине которулган).

Республикалык бюджетке чегерилген сумма жана милдеттүү резерв Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттарынын көбөйүшү катары чагылдырылгандыктан, алар акча каражаттарынын жылышы жөнүндө өзүнчө отчеттон алынып салынган.

Капиталды тескөө

Улуттук банктын капиталы дегенден улам, анын бардык милдеттенмелерин эсептен алып салгандан кийинки Улуттук банктын активдеринин калдык наркын түшүнүү зарыл.

Улуттук банктын капиталды тескөөгө байланыштуу максаттары Улуттук банктын көз карандысыздыгын жана ага жүктөлгөн милдеттерди аткарууга жөндөмдүүлүгүн камсыз кылуу үчүн капиталды тиешелүү деңгээлде колдоп турууга багытталган. Улуттук банк өзүнүн тескөөсүндө турган жалпы капиталды финансылык абал жөнүндө өзүнчө отчетто камтылган өздүк капитал катары карайт.

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» конституциялык Мыйзамында каралган 4 000 000 миң сомду түзгөн уставдык капиталдын өлчөмүн эске албаганда, Улуттук банк үчүн анын капитал деңгээлине карата кандайдыр бир тышкы талаптар жок.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

23 Таза пайыздык киреше/(чыгаша)

	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
Натыйжалуу пайыздык чен методун колдонуу менен пайыздык кирешелер		
Чет өлкө банктарындагы жана эл аралык финансылык уюмдардагы «ностро» эсептер	2 921 534	2 048 142
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	1 988 195	773 700
Чет өлкө банктарындагы жана эл аралык финансылык уюмдардагы мөөнөттүү депозиттер	1 627 347	959 785
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	1 537 283	1 336 748
Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер	-	81 861
Башкалар	57 323	70 970
	8 131 682	5 271 206
Пайыздык чыгашалар		
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	(4 490 117)	(6 308 951)
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	(2 512 644)	(1 627 633)
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	(409 060)	(510 860)
Башкалар	(101 038)	(22 978)
	(7 512 859)	(8 470 422)
	618 823	(3 199 216)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

24 Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервди түзүү/(калыбына келтирүү)

	Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар (8-эскертүү)		Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер (9-эскертүү)		Башка жыйынды киреше аркылуу адиет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар (11-эскертүү)		Амортизация- ланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар (11-эскертүү)		Башка финансылык активдер (16-эскертүү)		
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	1-стадия	1-стадия	1-стадия	1-стадия	2-стадия	3-стадия	Жыйынтыгында	
2024-жылдын 1-январына карага абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	3 738	166 931	159 335	26	212 251	5 280	933	49 683		598 177	
Биринчи стадияга которуу	-	-	-	-	-	12	(12)	-	-	-	
Экинчи стадияга которуу	(1)	1	-	-	-	(301)	301	-	-	-	
Үчүнчү стадияга которуу	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Кредиттик тобокелдиктин параметрлеринин өзгөрүүсүнүн натыйжасында нетто өзгөрүү	-	-	-	-	(1 643)	-	-	-	-	(1 643)	
Чыгымдардын ордун толтуруу/(активдерди резервдердин эсебинен алып салуу)	-	-	163	-	-	-	-	-	-	163	
Түзүлгөн же сатылып алынган финансылык активдер	2 316	108 112	(163)	259	207 416	1 294	-	932		320 166	
Эсептен алып салынгандарды эске албаганда, таануу токтотулган финансылык активдер	(1 890)	(69 853)	-	(20)	-	(2 040)	(603)	(34 491)		(108 897)	
Валюталардын курстарынын өзгөрүшү жана башка өзгөрүүлөр	-	-	(3 730)	1	-	-	-	(50)		(3 779)	
2024-жылдын 31-декабрына карага абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	4 163	205 191	155 605	266	418 024	4 245	619	16 074		804 187	

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

24 Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервди түзүү/(калыбына келтирүү)

	Башка жыйынды киреше				Башка финансылык активдер (16-эскертүү)		Жыйынтыгында		
	Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер (9-эскертүү)		Амортизация-ланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар (11-эскертүү)		3-стадия				
	1-стадия	2-стадия	1-стадия	2-стадия					
2023-жылдын 1-январына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	4 095	200 258	153 244	3	97 005	6 538	1 125	44 209	506 477
Биринчи стадияга которуу	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Экинчи стадияга которуу	-	-	-	-	-	(145)	145	-	-
Үчүнчү стадияга которуу	-	-	-	-	-	-	(31)	31	-
Кредиттик тобокелдиктин параметрлеринин өзгөрүүсүнүн натыйжасында нетто өзгөрүү	-	-	-	-	111	-	-	2 776	2 887
Чыгымдардын ордун толтуруу/ (активдерди резервдердин эсебинен алып салуу)	-	-	108	-	-	-	-	-	108
Түзүлгөн же сатылып алынган финансылык активдер	1 122	61 552	-	26	115 135	504	27	2 752	181 118
Эсептен алып салынгандарды эске албаганда, таануу токтотулган финансылык активдер	(1 479)	(94 879)	(108)	(3)	-	(1 570)	(380)	(31)	(98 450)
Валюталардын курстарынын өзгөрүшү жана башка өзгөрүүлөр	-	-	6 091	-	-	(47)	47	(54)	6 037
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	3 738	166 931	159 335	26	212 251	5 280	933	49 683	598 177

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

25 Чет өлкө валютасында жана монетардык алтын менен жүргүзүлгөн операциялар боюнча реализацияланган пайда

	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
Чет өлкө валютасында жана монетардык алтын менен жүргүзүлгөн операциялар боюнча реализацияланган пайда	7 783 571	13 447 960
Чет өлкө валютасы менен жүргүзүлгөн «спот» бүтүмдөрүнөн алынган пайда	1 864 623	1 391 383
	9 648 194	14 839 343

26 Монетардык эмес алтын жана алтын түрүндө запастар менен жүргүзүлгөн операциялар боюнча реализацияланган пайда

	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
Түшкөн каражат		
Алтын түрүндө запастар	97 349 268	134 897
Монетардык эмес алтын	456 327	206 003
	97 805 595	340 900
Өздүк наркы		
Алтын түрүндө запастар	(60 126 462)	(116 836)
Монетардык эмес алтын	(356 181)	(190 954)
	(60 482 643)	(307 790)
	37 322 952	33 110

Отчёттук жылда алтын түрүндө запастар негизинен А+ кредиттик рейтинги бар чет өлкө банк-корреспондентине чет өлкө валютасына сатылган.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

27 Башка кирешелер жана чыгашалар

	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
Башка кирешелер		
Туунду уюмдарга инвестициялардан түшкөн киреше	439 178	428 100
Нумизматикалык баалуулуктарды сатуудан түшкөн киреше	73 393	28 397
Башкалар	328 053	16 817
	840 624	473 314
Башка чыгашалар		
Нумизматикалык баалуулуктардын өздүк наркын таануу боюнча чыгашалар	(69 266)	(27 300)
Башкалар	(1 790)	(8 657)
	(71 056)	(35 957)

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча башка статьяга жер участогун сатуудан 214 956 миң сом суммасындагы киреше кирет.

Туунду уюмдарга инвестициялардан түшкөн кирешелер «Кепилдик фонд» ААК жана «Кыргыз инкассациясы» ЖАК тарабынан алынган дивиденддерден турат.

28 Административдик чыгашалар

	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл
Персоналга кеткен сарптоолор		
Эмгек акы	1 326 176	1 108 304
Социалдык фондго төлөөлөр	228 049	190 134
	1 554 225	1 298 438
Башка административдик чыгашалар		
Амортизация жана эскилиги жеткендер	228 373	206 223
Ремонт иштери жана тейлөөлөр	152 761	132 809
Күзөт иштери	102 761	104 883
Кесиптик кызмат көрсөтүүлөр	46 018	28 555
Байланыш жана маалыматтык кызмат көрсөтүүлөр	39 218	37 903
Иш сапарына кеткен чыгашалар	19 019	19 454
Жарыялоолор жана жазылуу	18 842	16 649
Социалдык иш-чараларга сарптоолор	10 647	10 616
Кеңсе буюмдары	8 844	6 882
Персоналды окутуу	7 508	12 948
Башкалар	33 772	39 403
Жыйынтыгында, административдик чыгашалар	2 221 988	1 914 763

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө

Тобокелдиктерди тескөөгө алуу Улуттук банктын ишинде маанилүү роль ойноп, анын операциялык ишинин олуттуу элементи болуп саналат. Банк өз ишин жүзөгө ашыруу процессинде дуушар болуучу негизги тобокелдиктерден болуп, рыноктук тобокелдик, кредиттик тобокелдик жана ликвиддүүлүк тобокелдиги саналат.

(а) Тобокелдиктерди тескөө саясаты жана жол-жоболор

Улуттук банктын тобокелдиктерди тескөө саясаты банк дуушар болуучу тобокелдиктерди аныктоого, аларга баа берүүгө, талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүүгө жана тескөөгө алууга, чектөөлөрдү белгилөөгө жана тиешелүү контролдоону камсыз кылууга, ошондой эле тобокелдик деңгээлине туруктуу баа берүүгө жана алардын белгиленген лимиттерге ылайык келүүсүнө байкоо жүргүзүүгө багытталган. Тобокелдиктерди тескөө саясаты жана жол-жоболору, рыноктук жагдайлардын өзгөрүүсүн, сунушталган банктык продукттарды жана кызмат көрсөтүүлөрдү, топтолгон алгылыктуу дүйнөлүк тажрыйбаларды чагылдыруу максатында, туруктуу негизде кайрадан каралып турат.

Улуттук банктын жетекчилиги тобокелдиктерди тескөө боюнча контролдоо системасынын талаптагыдай иштеши, негизги тобокелдиктердин тескөөгө алынышы жана тобокелдиктерди тескөө боюнча саясаттын жана жол-жоболордун жактырылышы, ошондой эле ири бүтүмдөрдүн жактырылышы үчүн жоопкерчиликтүү.

Улуттук банк Башкармасы, комитеттер жана комиссиялар Улуттук банктын монетардык, инвестициялык жана валюта саясаттарына байланыштуу маселелерди дайыма кароого алып, активдерди тескөө алкагында лимиттерди, ошондой эле аталган банктын контрагенттерине карата талаптарды белгилешет.

Улуттук банк Башкармасы тарабынан 2023-жылдын 18-декабрындагы токтому менен бекитилген Улуттук банктын эл аралык резервди тескөө боюнча инвестициялык саясатына ылайык (мындан ары – Инвестициялык саясат), тобокелдиктерди тескөөнүн негизги максатынан болуп, Улуттук банктын ликвиддүүлүгүн жана активдеринин сакталышын камсыз кылуу саналат. Операциялар Инвестициялык саясатта белгиленген ар жылдык лимиттердин чегинде ишке ашырылат.

Ушул максаттарга ылайык Улуттук банктын алтын-валюта активдери жумушчу жана инвестициялык портфельдерге бөлүнөт.

(б) Рыноктук тобокелдик

Рыноктук тобокелдик – бул, рыноктук баанын өзгөрүүсүнөн улам адилет нарктын же финансылык инструмент боюнча акча каражаттарынын келечектеги агымынын өзгөрүү тобокелдиги. Рыноктук тобокелдик валюта тобокелдигинен, пайыздык чендердин өзгөрүүсү тобокелдигинен, ошондой эле башка баа тобокелдиктеринен турат. Рыноктук тобокелдик рыноктогу жалпы жана мүнөздүү болгон өзгөрүүлөрдүн, рыноктук баанын өзгөрүлмөлүүлүгүнүн таасирине дуушар болгон пайыздык, валюталык жана үлүштүк финансылык инструменттерге карата ачык позициялар боюнча келип чыгат.

Рыноктук тобокелдикке дуушарлануу алгылыктуу параметрлердин чегинен чыкпагандай, ошону менен катар эле кабыл алынган тобокелдик үчүн алынган кирешелүүлүктү оптималдаштырууну камсыз кылуу менен тескөө жана контролдоо рыноктук тобокелдикти тескөө милдетинен болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)**(б) Рыноктук тобокелдик, уландысы**

Улуттук банк бардык ачык позицияларга баа берүү жол-жобосун туруктуу ишке ашыруу аркылуу рыноктук тобокелдикти тескейт. Мындан тышкары, Улуттук банк финансылык инструменттер боюнча ачык позицияларга белгиленген лимиттерге, пайыздык чендерге, төлөө мөөнөттөрүнө жана тобокелдик көрсөткүчүнүн/кирешелүүлүктүн катышына туруктуу байкоо жүргүзүп турат.

(i) Пайыздык чендердин өзгөрүү тобокелдиги

Пайыздык чендердин өзгөрүү тобокелдиги – бул, рыноктук пайыздык чендердин өзгөрүүсүнөн улам адилет нарктын же финансылык инструмент боюнча келечекте болжолдонуп жаткан акча каражаттарынын агымынын өзгөрүү тобокелдиги. Улуттук банк басымдуулук кылган рыноктук пайыздык чендердин анын финансылык абалына жана акча каражаттарынын агымынын таасирлерине дуушарланышы ыктымал. Мындай өзгөрүүлөр пайыздык маржа деңгээлин көбөйтүшү мүмкүн, бирок аны төмөндөтүшү да мүмкүн, же болбосо пайыздык чендердин күтүүсүз өзгөрүүсү чыгымдардын келип чыгышына алып келет.

Орточо пайыздык чендер

Төмөндө келтирилген таблицада 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата пайыздык активдер жана милдеттенмелер боюнча орточо натыйжалуу пайыздык чендер чагылдырылган. Бул пайыздык чендер тиешелүү активдердин жана милдеттенмелердин төлөөгө карата кирешелүүлүгүнө баа берүү катары чагылдырат.

	Орточо салмактанып алынган натыйжалуу пайыздык чен, % 2024-жылдын 31-декабры	Орточо салмактанып алынган натыйжалуу пайыздык чен, % 2023-жылдын 31-декабры
Пайыздык активдер		
Банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар		
«Ностро» түрүндөгү эсептер		
- АКШ долларында	4,25	5,30
- евродо	3,73	3,84
- канада долларында	3,03	4,82
- англия фунт стерлингинде	4,70	5,12
- орус рублинде	6,00	6,00
- кытай юанында	0,24	0,25
- корей вонасында	0,10	0,10
- швейцария франкында	0,19	1,13
- АКУда	3,16	4,10
- австралия долларында	4,35	4,35
- япон йенинде	-	(0,22)
Мөөнөттүү депозиттер		
- АКШ долларында	4,80	5,65
- евродо	2,72	-
- канада долларында	3,35	-
- англия фунт стерлингинде	4,73	5,18
- австралия долларында	4,38	4,50
- сингапур долларында	3,20	4,04
- кытай юанында	-	2,46
- япон йенинде	0,20	-

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(б) Рыноктук тобокелдик, уландысы

(и) Пайыздык чендердин өзгөрүү тобокелдиги, уландысы

	Орточо салмактанып алынган натыйжалуу пайыздык чен, % 2024-жылдын 31-декабры	Орточо салмактанып алынган натыйжалуу пайыздык чен, % 2023-жылдын 31-декабры
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар		
- АКШ долларында	4,22	4,53
- австралия долларында	4,40	4,61
- канада долларында	4,07	4,33
- англия фунт стерлингинде	4,63	-
- кытай юанында	2,49	3,07
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар		
- кыргыз сомунда	13,47	13,49
Пайыздык милдеттенмелер		
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары		
- кыргыз сомунда	4,00	11,00
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар		
- кыргыз сомунда	3,42	13,37
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	3,16	4,10

Пайыздык чендердин өзгөрүүгө ийкемдүүлүгүн талдап-иликтөөлөр

Пайданын же чыгымдын, ошондой эле өздүк капиталдын башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган финансылык активдердин адилет наркынын өзгөрүүсүнүн ийкемдүүлүгүнө талдап-иликтөөлөрдү, 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча колдонулган позициялардын негизинде түзүлгөн пайыздык чендердин өзгөрүүсүнөн жана кирешелүүлүк ийрегинин пайыздык чендердин көбөйүшү же азаюусу жагына 100 базистик пунктка катар жылышынын жөнөкөй сценарийинен улам, төмөнкүдөй чагылдырууга болот:

	2024-жылдын 31-декабры		2023-жылдын 31-декабры	
	Пайда же чыгым	Жыйынды киреше жана капитал	Пайда же чыгым	Жыйынды киреше жана капитал
Чендердин көбөйүүсү жагына 100 базистик пунктка катар жылышуу	-	(373 491)	-	(359 467)
Чендердин азаюусу жагына 100 базистик пунктка катар жылышуу	-	373 491	-	359 467

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)**(б) Рыноктук тобокелдик, уландысы***Пайыздык чендердин өзгөрүүгө ийкемдүүлүгүн талдап-иликтөөлөр, уландысы*

Жогоруда келтирилген таблицаларда негизги жол берүүлөрдүн өзгөрүү таасири чагылдырылган, ошол эле учурда башка жол берүүлөр өзгөрүүсүз калган. Иш жүзүндө, жол берилгендер менен башка факторлор ортосундагы корреляция кездешет. Бул жерде ошондой эле көрсөтүлгөн ийкемдүүлүк линиялык мүнөзгө ээ эмес экендигин белгилеп кетүү зарыл, ошондуктан көбүрөөк же азыраак таасир этүү ушул натыйжалардын негизинде интерполяцияланууга же экстраполяцияланууга тийиш эмес.

Ийкемдүүлүктү талдап-иликтөөлөрдө Улуттук банк активдерди жана милдеттенмелерди жигердүү тескөөгө ала тургандыгы эске алынбайт. Буга кошумча, Улуттук банктын финансылык абалы рыноктогу өзгөрүүлөргө жараша өзгөрүшү мүмкүн. Мисалы, Улуттук банктын финансылык тобокелдиктерди тескөө жагындагы стратегиясы рыноктогу баанын өзгөрүүсүнө байланыштуу тобокелдиктерди тескөөгө багытталган. Баалуу кагаздар рыногунда баанын кескин алгылыксыз мүнөздө өзгөрүп кетиши шартында, Улуттук банктын аракеттеринде инвестициялык активдерди сатуу, инвестициялык портфелдин курамын өзгөртүү, ошондой эле коргонуунун башка ыкмалары да камтылышы мүмкүн. Демек, жол берүүдөгү өзгөрүүлөр милдеттенмелерге айкын таасир этпесе да, рынок баасы боюнча финансылык абал жөнүндө өзүнчө отчётто эсепке алынган активдерге олуттуу таасир этиши мүмкүн. Бул учурда, активдерге жана милдеттенмелерге баа берүүнүн ар кандай ыкмалары капитал өлчөмүнүн өзгөрүүсүнө алып келиши мүмкүн.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)**(б) Рыноктук тобокелдик, уландысы****(ii) Валюта тобокелдиги**

Улуттук банк бир нече чет өлкө валютасында туюндурулган активдерге жана милдеттенмелерге ээ.

Валюта тобокелдиги – бул, адилет нарктын же валюталардын рыноктук алмашуу курстарынын өзгөрүүсүнөн улам, финансылык инструмент боюнча акча каражаттарынын келечектеги агымынын өзгөрүү тобокелдиги. Улуттук банк валюта тобокелдиктеринен коргонуу жагында чараларды көрүп жаткандыгына карабастан, мындай операциялар ФОЭСке ылайык хеджирлөөгө тиешелүү аныктамаларга дал келбейт.

Улуттук банктын 2024-жылдын 31-декабрына карата валюталар боюнча валюта тобокелдигине дуушарлануусу төмөнкү таблицада чагылдырылган:

	Сом	АКШ доллары	Евро	Канада доллары	Австралия доллары	АКУ	Англия фунт стерлинги	Кытай юаны	Орус рубли	Башка валюталар	Жыйынтыгында, 2024-жылдын 31-декабры
Финансылык активдер											
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	-	69 747 569	3 559 998	5 720 128	620 325	18 239 935	4 024 583	8 947 438	1 264 950	1 664 455	113 789 381
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	20 247 713	-	3 705 617	663 942	-	563 235	25 563 835	-	-	50 744 342
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	20 309 452	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20 309 452
Башка финансылык активдер	372 570	-	-	-	-	-	-	-	-	-	372 570
Жыйынтыгында, финансылык активдер	20 682 022	89 995 282	3 559 998	9 425 745	1 284 267	18 239 935	4 587 818	34 511 273	1 264 950	1 664 455	185 215 745

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(б) Рыноктук тобокелдик, уландысы

(ii) Валюта тобокелдиги, уландысы

	Сом	АКШ доллары	Евро	Канада доллары	Австралия доллары	АКУ	Англия фунт стерлинги	Кытай юаны	Орус рубли	Башка валюталар	Жыйынтыгында, 2024-жылдын 31-декабры
Финансылык милдеттемелер											
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар	240 424 733	-	-	-	-	-	-	-	-	-	240 424 733
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	124 474 107	3 845 400	-	-	-	-	-	-	-	-	128 319 507
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	41 773 714	45 467	15 999	-	-	-	-	-	259 515	34 265	42 128 960
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	1 107 378	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 107 378
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ	-	-	-	-	-	12 904 627	-	-	-	-	12 904 627
Башка финансылык милдеттемелер	301 212	18 795	724	121	-	-	-	-	-	331	321 183
Жыйынтыгында, финансылык милдеттемелер	408 081 144	3 909 662	16 723	121	-	12 904 627	-	-	259 515	34 596	425 206 388
Таза баланстык позиция	(387 399 122)	86 085 620	3 543 275	9 425 624	1 284 267	5 335 308	4 587 818	34 511 273	1 005 435	1 629 859	(239 990 643)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

- (б) Рыноктук тобокелдик, уландысы
(ii) *Валюта тобокелдиги, уландысы*

Улуттук банктын 2023-жылдын 31-декабрына карага валюталар боюнча валюта тобокелдигине дуушарлануусу төмөнкү таблицада чагылдырылган:

	Сом	АКШ доллары	Евро	Канада доллары	Австралия доллары	АКУ	Англия фунт стерлинги	Кытай юаны	Орус рубли	Башка валюталар	Жыйынтыгында, 2023-жылдын 31-декабры
Финансылык активдер											
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	-	81 302 566	3 799 593	174 450	673 295	15 809 946	3 471 913	13 896 850	3 726 415	1 796 129	124 651 157
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	19 693 854	-	5 293 667	714 954	-	-	10 623 202	-	-	36 325 677
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	10 203 674	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10 203 674
Башка финансылык активдер	360 453	-	-	-	-	-	-	-	-	-	360 453
Жыйынтыгында, финансылык активдер	10 564 127	100 996 420	3 799 593	5 468 117	1 388 249	15 809 946	3 471 913	24 520 052	3 726 415	1 796 129	171 540 961

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(б) Рыноктук тобокелдик, уландысы

(ii) Валюта тобокелдиги, уландысы

	Сом	АКШ доллары	Евро	Канада доллары	Австралия доллары	АКУ	Англия фунт стерлинги	Кытай юаны	Орус рубли	Башка валюталар	Жыйынтыгында, 2023-жылдын 31-декабры
Финансылык милдеттенмелер											
Жүгүртүлгү банкноттор жана монеталар	207 251 028	-	-	-	-	-	-	-	-	-	207 251 028
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	56 231 623	2 767 395	-	-	-	-	-	-	-	-	58 999 018
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 179 078	187 791	64 396	-	-	-	-	143 014	32 315	30 384	42 636 978
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	54 281 514	-	-	-	-	-	-	-	-	-	54 281 514
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	-	-	-	-	-	10 204 524	-	-	-	-	10 204 524
Башка финансылык милдеттенмелер	240 575	3 233	394	135	-	-	-	-	-	524	244 861
Жыйынтыгында, финансылык милдеттенмелер	360 183 818	2 958 419	64 790	135	-	10 204 524	-	143 014	32 315	30 908	373 617 923
Таза баланстык позиция	(349 619 691)	98 038 001	3 734 803	5 467 982	1 388 249	5 605 422	3 471 913	24 377 038	3 694 100	1 765 221	(202 076 962)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)**(б) Рыноктук тобокелдик, уландысы****(ii) Валюта тобокелдиги, уландысы**

Төмөнкү таблицада көрсөтүлгөндөй эле, кыргыз сомунун курсунун 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча төмөндө келтирилген валюталарга карата алсызданышы, өздүк капиталдын жана башка жыйынды кирешенин төмөндө чагылдырылгандай көбөйүүсүнө (азаяуусуна) алып келмек. Бул талдап-иликтөөлөр, Улуттук банктын көз карашы боюнча отчеттук мезгилдин акырына карата орун алышы мүмкүн болгон валюта курстарынын өзгөрүүсүнө негизделген. Ийкемдүүлүктүн бул деңгээли Улуттук банктын негизги башкаруу персоналына берилүүчү отчетторду даярдоодо колдонулат. Жүргүзүлгөн талдап-иликтөөлөрдө калган бардык өзгөрүлмөлүүлөр, айрыкча пайыздык чендер өзгөрүүсүз калуусу болжолдонгон.

	2024-жылдын 31-декабры		2023-жылдын 31-декабры	
	Пайда же чыгым	Башка жыйынды киреше жана капитал	Пайда же чыгым	Башка жыйынды киреше жана капитал
АКШ доллары курсунун кыргыз сомуна карата 10% өсүшү	-	8 608 562	-	9 803 800
Кытай юаны курсунун кыргыз сомуна карата 10% өсүшү	-	3 451 127	-	2 437 704
Канада доллары курсунун кыргыз сомуна карата 10% өсүшү	-	942 562	-	546 798
Евро курсунун кыргыз сомуна карата 10% өсүшү	-	354 327	-	373 481
Орус рублинин курсунун кыргыз сомуна карата 10% өсүшү	-	100 543	-	369 410
Англия фунт стерлинги курсунун кыргыз сомуна карата 10% өсүшү	-	458 781	-	347 192
Австралия доллары курсунун кыргыз сомуна карата 10% өсүшү	-	128 426	-	138 825
Башка валюталардын курсунун кыргыз сомуна карата 10% өсүшү	-	162 985	-	176 522

Кыргыз сомунун жогоруда келтирилген валюталарга карата курсунун бекемделиши, 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча калган бардык өзгөрүлмөлүүлөр өзгөрүүсүз калган шартта кайтарым таасирге ээ болмок.

Ийкемдүүлүктү талдап-иликтөөлөргө чектөөлөр

Жогоруда келтирилген таблицаларда негизги жол берүүлөрдүн өзгөрүү таасири чагылдырылган, ошол эле учурда башка жол берүүлөр өзгөрүүсүз калган. Иш жүзүндө жол берилгендер менен башка факторлор ортосундагы корреляция орун алат. Ошондой эле бул жерде көрсөтүлгөн ийкемдүүлүк линиялык мүнөзгө ээ эмес экендигин белгилеп кетүү зарыл, ошондуктан көбүрөөк же азыраак таасир этүү ушул натыйжалардын негизинде интерполяцияланууга же экстраполяцияланууга тийиш эмес.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(б) Рыноктук тобокелдик, уландысы

(iii) Башка баа тобокелдиги

Башка баа тобокелдиги – бул, ошол белгилүү бир инструментке же анын эмитентине мүнөздүү болгон факторлордон же рынокто жүгүртүлгөн ушундай эле бардык финансылык инструменттерге таасир эткен факторлордон улам өзгөрүүлөр болгонбу же жокпу андан көз карандысыз, рыноктук баалардын өзгөрүүсүнүн натыйжасында (мында, пайыздык чендердин өзгөрүү тобокелдигинин же валюта тобокелдигинин таасиринен улам келип чыккан өзгөрүүлөрдөн тышкары), финансылык инструменттин адилет наркынын же ал боюнча келечекте күтүлүп жаткан акча каражаттарынын агымынын өзгөрүү тобокелдиги. Башка баа тобокелдиги, Улуттук банк финансылык инструмент боюнча узун же кыска позицияга ээ болгон шартта келип чыгат.

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Улуттук банк монетардык алтынга байланыштуу башка баа тобокелдигине дуушар болгон. Монетардык алтын 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча сактоо жайында жайгашкан физикалык жана эсептердеги алтын менен берилген. Алтын ФОЭСтин талаптарына ылайык финансылык актив катары каралбаса да, банк эсепке алуу саясатында монетардык алтынды адилет наркы боюнча баалоону болжолдогондуктан, физикалык алтындын баасынын өзгөрүшүнө байланыштуу тобокелдиктерге дуушар болот.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча монетардык алтынга баанын сомго эквиваленттүү суммаларда өсүшү же төмөндөшү башка жыйынды кирешени жана капиталды төмөндө көрсөтүлгөн суммаларга көбөйтүүгө же азайтууга алып келмек. Бул талдап-иликтөө, Улуттук банктын көз карашынан алганда, алтындын баасынын өзгөрүүсүнө таянуу менен ишке ашырылып, отчёттук мезгилдин акырына карата келип чыгышы мүмкүн экендигине негизделген. Талдап-иликтөө, бардык калган өзгөрүлмөлүүлөр өзгөрүүсүз каларын болжолдойт.

	2024-жылдын 31-декабры		2023-жылдын 31-декабры	
	Пайда же чыгым	Жыйынды киреше жана капитал	Пайда же чыгым	Жыйынды киреше жана капитал
Монетардык алтынга сом эквивалентиндеги баанын 10% өсүшү	-	27 826 123	-	12 741 362
Монетардык калтынга сом эквивалентиндеги баанын 10% төмөндөшү	-	(27 826 123)	-	(12 741 362)

(в) Кредиттик тобокелдик

Кредиттик тобокелдик – бул, карыз алуучулар же Улуттук банктын контрагенти милдеттенмелерин аткарбай коюшунун натыйжасында келип чыккан финансылык жоготуу тобокелдиги. Улуттук банк тарабынан кредит портфелинин концентрацияланышын чектөө боюнча методикалык көрсөтмөлөрдү кошо алганда, кредиттик тобокелдикти тескөө саясаты жана жол-жоболору иштелип чыккан, мында эл аралык резервдерди тескөөдө орун алышы мүмкүн болгон кредиттик тобокелдикке мониторинг жүргүзүлүшү үчүн жоопкерчиликтүү болгон Инвестициялык комитет иш алып барат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)**(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы**

Кредиттик тобокелдикти төмөндөтүү максатында, Улуттук банк тобокелдиктерди тескөө саясатын колдонот, анда Улуттук банктын контрагенттерине карата талаптар белгиленген. Ушул саясатка ылайык, Moody's Investors Service агенттигинин жана/же дүйнөнүн башка алдыңкы рейтингдик агенттиктеринин (Standard & Poor's Corporation, Fitch IBCA) стандарттары боюнча да жогорку рейтингте ээ борбордук банктар, финансылык мекемелер же коммерциялык банктар гана Улуттук банктын контрагентинен боло алышат.

Финансылык активдер Moody's, Fitch ж.б. сыяктуу эл аралык таанымал рейтингдик агенттиктер тарабынан ыйгарылган учурдагы кредиттик рейтингдерди эске алуу менен классификацияланат. Эң жогорку мүмкүн болгон рейтинг – AAA. Финансылык активдердин инвестициялык деңгээли AAAдан BBBга чейинки рейтингдерге туура келет. Ал эми Fitch классификациясы боюнча BBB рейтингти менен финансылык активдер алып сатарлык деңгээлге кирет. Борбордук банк катары Улуттук банктын статусун эске алуу менен контрагенттер төмөнкүдөй эки категорияга бөлүнгөн:

А категориясы

- экономикалык жана саясий абалы туруктуу, өнөр жайы өнүккөн мамлекеттердин Fitch классификациясы боюнча А- рейтингинен төмөн болбогон суверендүү рейтингте ээ борбордук банктар;
- ЭВФ, Эл аралык эсептешүүлөр банкы, Европа реконструкциялоо жана өнүктүрүү банкы, АӨБ, KfW жана башкалар сыяктуу эл аралык финансылык уюмдар, мекемелер жана банктар;
- Fitch классификациясы боюнча А- рейтингинен төмөн болбогон рейтингте ээ чет өлкө коммерциялык банктары.

В категориясы

- Fitch классификациясы боюнча А- рейтингинен төмөн суверендүү рейтингте ээ мамлекеттердин борбордук банктары;
- Кыргыз Республикасы кол койгон, эл аралык келишимдерде көрсөтүлгөн финансылык мекемелер;
- Fitch классификациясы боюнча А- рейтингинен төмөн, бирок BBBдан төмөн болбогон рейтингте ээ чет өлкө коммерциялык банктары.

А категориясына кирген контрагенттер менен инвестициялык ишти жүргүзүү, атап айтканда айрым контрагенттер, инвестициялоо инструменттери жана активдердин өлчөмү боюнча чектөөлөргө тиешелүү чечимдер, Улуттук банктын Инвестициялык комитетинин ыйгарым укуктарына ылайык белгиленет. В категориясына кирген ар бир контрагент боюнча инвестициялык ишти жүргүзүү чечими, Улуттук банктын Инвестициялык комитетинин сунушу боюнча Улуттук банк Башкармасы тарабынан кабыл алынат жана бекитилет.

Бир контрагенттин кредиттик тобокелдикке максималдуу дуушарлануусу, ошондой эле географиялык сегменттер боюнча концентрациясы кредиттик тобокелдикти контролдоо критерийлеринин бири болуп саналат.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

Улуттук банктын бир контрагентке карата кредиттик тобокелдикке максималдуу дуушарлануусу олуттуу өзгөрүлүп турат жана айрым тобокелдиктен сыяктуу эле, рынок экономикасына мүнөздүү болгон жалпы тобокелдиктерден көз каранды болуп саналат. Улуттук банктын кредиттик тобокелдигинин максималдуу деңгээли эрежедегидей эле, финансылык абал жөнүндө өзүнчө отчёттогу финансылык активдердин дүң баланстык наркында чагылдырылат. Активдердин жана милдеттенмелердин өз ара чегеришүү мүмкүндүгү потенциалдуу кредиттик тобокелдикти төмөндөтүү үчүн олуттуу мааниге ээ эмес.

Отчёттук күнгө карата финансылык активдер боюнча кредиттик тобокелдиктин максималдуу деңгээлин төмөнкүдөй чагылдырууга болот.

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
ФИНАНСЫЛЫК АКТИВДЕР		
Чет өлкө банктарындагы эсептердеги алтын	97 597 705	13 511 707
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар*	93 513 753	103 842 950
Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер	155 605	159 335
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	50 744 342	36 325 677
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	20 727 476	10 415 925
Башка финансылык активдер	393 508	416 349
Бардыгы болуп, тобокелдиктин максималдуу деңгээли	263 132 389	164 671 943

* Суммада кассадагы чет өлкө валютасындагы акча каражатынын калдыгы камтылган эмес

Кредиттик тобокелдиктин ички рейтингдери

Кредиттик тобокелдикти төмөндөтүү максатында, Улуттук банк тарабынан дефолтко учуроо тобокелдигинин деңгээлине жараша тобокелдиктерди категорияга бөлүштүрүү үчүн кредиттик рейтингдер системасы иштелип чыккан. Кредиттик рейтинг жөнүндө маалымат маалыматтардын жыйындысына негизделген, алар дефолтко учуроо тобокелдигине карата болжолдуу маалыматтар катары аныкталат жана кредиттик тобокелдикке карата эксперттик пикирди колдонот. Талдап-иликтөөдө тобокелдиктин мүнөзү жана карыз алуучунун тиби эске алынат. Кредиттик рейтингдер дефолтко учуроо тобокелдигин көрсөтүп турган сапаттык жана сандык факторлорду колдонуу менен аныкталат. Улуттук банктын кредиттик рейтингдеринин системасы өзүнө үч категорияны камтыйт.

Ички кредиттик рейтингдер	Чагылдырылышы
1	Төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз
2	Байкоо алдындагы карыз
3	Нарксызданган карыз

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

ФОЭСтин (IFRS) 9-стандартына ылайык, ички кредиттик рейтингди жана стадияны эске алуу менен, камсыздоонун жана кредиттин сапатын жогорулатуунун башка механизмдеринин таасирин эске алуусуз, финансылык активдердин ар бир классы үчүн кредиттик тобокелдикти талдап-иликтөө төмөндөгү таблицада келтирилген. Эгерде, башкасы көрсөтүлбөсө, финансылык активдер үчүн таблицаларда берилген суммалар алардын дүң баланстык наркын чагылдырат. Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резервдин жылышы 24-эскертүүдө чечмеленген.

	2024-жылдын 31-декабры			Жыйын- тыгында
	1-стадия 12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	2-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	3-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Кассалардагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар				
1-кредиттик рейтинг: төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз	92 031 970	-	-	92 031 970
2-кредиттик рейтинг: байкоо алдындагы карыз	-	1 481 782	-	1 481 782
Жыйынтыгында, дүң баланстык наркы	92 031 970	1 481 782	-	93 513 752
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(4 163)	(205 191)	-	(209 354)
Баланстык нарк	92 027 807	1 276 591	-	93 304 398

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2024-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер				
3-кредиттик рейтинг:				
нарксызданган карыз	-	-	155 605	155 605
Жыйынтыгында, дүң баланстык наркы	-	-	155 605	155 605
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	-	-	(155 605)	(155 605)
Баланстык нарк	-	-	-	-

	2024-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар				
1-кредиттик рейтинг:				
төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз	50 744 342	-	-	50 744 342
Жыйынтыгында, баланстык наркы	50 744 342	-	-	50 744 342

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2024-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар				
1-кредиттик рейтинг: төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз	20 727 476	-	-	20 727 476
Жыйынтыгында, дүң баланстык наркы	20 727 476	-	-	20 727 476
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(418 024)	-	-	(418 024)
Баланстык нарк	20 309 452	-	-	20 309 452

	2024-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Башка финансылык активдер				
1-кредиттик рейтинг: төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз	331 391	-	-	331 391
2-кредиттик рейтинг: байкоо алдындагы карыз	-	46 043	-	46 043
3-кредиттик рейтинг: нарксызданган карыз	-	-	16 074	16 074
Жыйынтыгында, дүң баланстык наркы	331 391	46 043	16 074	393 508
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(4 245)	(619)	(16 074)	(20 938)
Баланстык нарк	327 146	45 424	-	372 570

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2023-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар				
1-кредиттик рейтинг: төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз	99 906 519	-	-	99 906 519
2-кредиттик рейтинг: байкоо алдындагы карыз	-	3 936 431	-	3 936 431
Жыйынтыгында, дүң баланстык наркы	99 906 519	3 936 431	-	103 842 950
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(3 738)	(166 931)	-	(170 669)
Баланстык нарк	99 902 781	3 769 500	-	103 672 281

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2023-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия 12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	2-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	3-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер				
3-кредиттик рейтинг: нарксызданган карыз	-	-	159 335	159 335
Жыйынтыгында, дүң баланстык наркы	-	-	159 335	159 335
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	-	-	(159 335)	(159 335)
Баланстык нарк	-	-	-	-

	2023-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия 12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	2-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	3-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар				
1-кредиттик рейтинг: төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз	36 325 677	-	-	36 325 677
Жыйынтыгында, баланстык наркы	36 325 677	-	-	36 325 677

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2023-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар				
1-кредиттик рейтинг: төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз	10 415 925	-	-	10 415 925
Жыйынтыгында, дүн баланстык наркы	10 415 925	-	-	10 415 925
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(212 251)	-	-	(212 251)
Баланстык нарк	10 203 674	-	-	10 203 674

	2023-жылдын 31-декабры			Жыйынтыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Башка финансылык активдер				
1-кредиттик рейтинг: төмөн же орто деңгээлдеги тобокелдик менен карыз	314 046	-	-	314 046
2-кредиттик рейтинг: байкоо алдындагы карыз	-	52 620	-	52 620
3-кредиттик рейтинг: нарксызданган карыз	-	-	49 683	49 683
Жыйынтыгында, дүн баланстык наркы	314 046	52 620	49 683	416 349
Күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(5 280)	(933)	(49 683)	(55 896)
Баланстык нарк	308 766	51 687	-	360 453

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

Төмөндөгү таблицада 2024-жылы күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын резерв өлчөмүнүн өзгөрүүсүнө алып келген финансылык активдердин дүң баланстык наркынын мезгил ичиндеги олуттуу өзгөрүүсүнө талдап-иликтөөлөр активдерди класстары боюнча бөлүштүрүү менен келтирилген:

	2024-жыл			Жыйынтыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер				
2024-жылдын 1-январына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	-	-	159 335	159 335
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүсү				
Эсептен алып салууларды кошпогондо, таануу токтотулган финансылык активдер	-	-	-	-
Валюта курстарынын өзгөрүшү жана башка өзгөрүүлөр	-	-	(3 730)	(3 730)
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	-	-	155 605	155 605
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	-	-	(155 605)	(155 605)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2024-жыл			Жыйынтыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар				
2024-жылдын 1-январына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	36 325 677	-	-	36 325 677
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүсү				
Түзүлгөн же сатылып алынган финансылык активдер	104 428 324	-	-	104 428 324
Таануу токтотулган финансылык активдер	(88 098 518)	-	-	(88 098 518)
Валюта курстарынын өзгөрүшү жана башка өзгөрүүлөр	(1 911 141)	-	-	(1 911 141)
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча баланстык наркы	50 744 342	-	-	50 744 342

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2024-жыл			Жыйынтыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар 2024-жылдын 1-январына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	10 415 925	-	-	10 415 925
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүсү				
Түзүлгөн же сатылып алынган финансылык активдер	9 998 520	-	-	9 998 520
Валюта курстарынын өзгөрүшү жана башка өзгөрүүлөр	313 031	-	-	313 031
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	20 727 476	-	-	20 727 476
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(418 024)	-	-	(418 024)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2024-жыл			Жыйынтыгында
	1-стадия 12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	2-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	3-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Башка финансылык активдер				
2024-жылдын 1-январына				
карата абал боюнча дүң				
баланстык наркы	314 046	52 620	49 683	416 349
Дүң баланстык наркынын				
өзгөрүүсү				
Биринчи стадияга которуу	283	(283)	-	-
Экинчи стадияга которуу	(15 620)	15 620	-	-
Үчүнчү стадияга которуу	-	-	-	-
Түзүлгөн же сатылып алынган				
финансылык активдер	110 618	-	932	111 550
Таануу токтотулган финансылык				
активдер	(78 784)	(22 809)	(34 491)	(136 084)
Валюта курстарынын өзгөрүшү				
жана башка өзгөрүүлөр	848	895	(50)	1 693
2024-жылдын 31-декабрына				
карата абал боюнча дүң				
баланстык наркы	331 391	46 043	16 074	393 508
2024-жылдын 31-декабрына				
карата абал боюнча				
күтүлүүчү кредиттик				
чыгымдарга резерв	(4 245)	(619)	(16 074)	(20 938)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

Төмөндөгү таблицада 2023-жылы күтүлүүчү кредиттик чыгымдардын резерв өлчөмүнүн өзгөрүүсүнө алып келген финансылык активдердин дүң баланстык наркынын мезгил ичиндеги олуттуу өзгөрүүсүнө талдап-иликтөөлөр активдерди класстары боюнча бөлүштүрүү менен келтирилген:

	2023-жыл			Түзүлгөн же сатылып алынган кредиттик нарксызданган финансылык активдер	Жыйынтыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия		
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар		
Банктарга жана эл аралык уюмдарга берилген кредиттер 2023-жылдын 1-январына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	2 526 768	-	153 244	-	2 680 012
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүсү Эсептен алып салууларды кошпогондо, таануу токтотулган финансылык активдер	(2 526 768)	-	-	-	(2 526 768)
Валюта курстарынын өзгөрүшү жана башка өзгөрүүлөр	-	-	6 091	-	6 091
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	-	-	159 335	-	159 335
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	-	-	(159 335)	-	(159 335)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2023-жыл			Жыйынтыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Башка жыйынды киреше аркылуу адиет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар				
2023-жылдын 1-январына карата абал боюнча баланстык наркы	38 367 938	-	-	38 367 938
	-	-	-	-
Дуң баланстык наркынын өзгөрүүсү				
Түзүлгөн же сатылып алынган финансылык активдер	84 483 273	-	-	84 483 273
Таануу токтотулган финансылык активдер	(87 739 374)	-	-	(87 739 374)
Валюта курстарынын өзгөрүшү жана башка өзгөрүүлөр	1 213 840	-	-	1 213 840
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча баланстык наркы	36 325 677	-	-	36 325 677

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2023-жыл			Жыйынтыгында
	1-стадия	2-стадия	3-стадия	
	12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар 2023-жылдын 1-январына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	5 104 038	-	-	5 104 038
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүсү				
Түзүлгөн же сатылып алынган финансылык активдер	5 102 159	-	-	5 102 159
Валюта курстарынын өзгөрүшү жана башка өзгөрүүлөр	209 728	-	-	209 728
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	10 415 925	-	-	10 415 925
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(212 251)	-	-	(212 251)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(в) Кредиттик тобокелдик, уландысы

	2023-жыл			Жыйынтыгында
	1-стадия 12 айдын ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	2-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	3-стадия Инструменттин бүтүндөй мөөнөтү ичинде күтүлүүчү кредиттик чыгымдар	
Башка финансылык активдер 2023-жылдын 1-январына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	342 110	103 012	45 141	490 263
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүсү				
Экинчи стадияга которуу	(8 201)	8 201	-	-
Үчүнчү стадияга которуу	-	(1 755)	1 755	-
Түзүлгөн же сатылып алынган финансылык активдер	38 982	-	4 597	43 579
Таануу токтотулган финансылык активдер	(95 639)	(21 922)	(1 755)	(119 316)
Валюта курстарынын өзгөрүшү жана башка өзгөрүүлөр	36 794	(34 916)	(55)	1 823
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча дүң баланстык наркы	314 046	52 620	49 683	416 349
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча күтүлүүчү кредиттик чыгымдарга резерв	(5 280)	(933)	(49 683)	(55 896)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

г) Географиялык концентрациялануу

Улуттук банктын Инвестициялык комитети өз контрагенттеринин өлкө тобокелдиктерине туруктуу мониторингди жүзөгө ашырып турат. Бул ыкма Улуттук банкка валюталык запастар жайгаштырылган өлкөлөрдө инвестициялык жагдайдын өзгөрүүсүнөн улам келип чыгышы мүмкүн болгон чыгымдарды азайтууга өбөлгө түзүүгө багытталган.

Төмөнкү таблицада 2024-жылдын 31-декабрына карата активдердин жана милдеттенмелердин географиялык концентрациялануусу чагылдырылган:

	Кыргыз Республикасы	Экономикалык кызматташуу жана өнүктүрүү уюмуна кирген өлкөлөр	Экономикалык кызматташуу жана өнүктүрүү уюмуна кирбеген өлкөлөр	Эл аралык финансылык уюмдар	2024-жылдын 31-декабры, Жыйынтыгында
Финансылык активдер					
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	20 484 983	31 629 333	26 341 280	35 333 785	113 789 381
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	5 353 847	38 504 361	6 886 134	50 744 342
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	20 309 452	-	-	-	20 309 452
Башка финансылык активдер	372 570	-	-	-	372 570
Жыйынтыгында финансылык активдер	41 167 005	36 983 180	64 845 641	42 219 919	185 215 745
Финансылык милдеттенмелер					
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар	240 424 733	-	-	-	240 424 733
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	127 678 584	-	579 000	61 923	128 319 507
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 128 960	-	-	-	42 128 960
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	1 107 378	-	-	-	1 107 378
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	-	-	-	12 904 627	12 904 627
Башка финансылык милдеттенмелер	299 838	21 103	242	-	321 183
Жыйынтыгында финансылык милдеттенмелер	411 639 493	21 103	579 242	12 966 550	425 206 388
Таза баланстык позиция	(370 472 488)	36 962 077	64 266 399	29 253 369	(239 990 643)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(г) Географиялык концентрациялануу, уландысы

Төмөнкү таблицада 2023-жылдын 31-декабрына карата активдердин жана милдеттенмелердин географиялык концентрациялануусу чагылдырылган:

	Кыргыз Республикасы	Экономикалык кызматташуу жана өнүктүрүү уюмуна кирген өлкөлөр	Экономикалык кызматташуу жана өнүктүрүү уюмуна кирбеген өлкөлөр	Эл аралык финансылык уюмдар	2023-жылдын 31-декабры, Жыйынтыгында
Финансылык активдер					
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	20 978 876	38 421 573	20 939 520	44 311 188	124 651 157
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	2 637 758	-	33 687 919	36 325 677
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	10 203 674	-	-	-	10 203 674
Башка финансылык активдер активдер	360 453	-	-	-	360 453
Жыйынтыгында финансылык активдер	31 543 003	41 059 331	20 939 520	77 999 107	171 540 961
Финансылык милдеттенмелер					
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеаталар	207 251 028	-	-	-	207 251 028
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	57 837 754	-	1 066 515	94 749	58 999 018
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 636 978	-	-	-	42 636 978
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	54 281 514	-	-	-	54 281 514
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	-	-	-	10 204 524	10 204 524
Башка финансылык милдеттенмелер	236 769	7 844	248	-	244 861
Жыйынтыгында финансылык милдеттенмелер	362 244 043	7 844	1 066 763	10 299 273	373 617 923
Таза баланстык позиция	(330 701 040)	41 051 487	19 872 757	67 699 834	(202 076 962)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)**(д) Ликвиддүүлүк тобокелдиги**

Ликвиддүүлүк тобокелдиги – бул, Улуттук банктын финансылык инструменттери боюнча милдеттенмелердин ордун жабуу учурунда кыйынчылыктардын келип чыгуу тобокелдиги. Чет өлкө валютасындагы активдер жана милдеттенмелер боюнча ордун жабуу мөөнөттөрүнүн дал келбей калышы учурунда ликвиддүүлүк тобокелдиги келип чыгат. Активдер жана милдеттенмелер боюнча ордун жабуу мөөнөттөрүнүн дал келиши жана/же контролдоонун дал келбеши Улуттук банкты кошо алганда, финансылык мекемелерде орун алышы мүмкүн болгон ушул тобокелдикти тескөөдөгү негизги учур болуп саналат. Жүргүзүлүп жаткан операциялардын ар түрдүүлүгү жана аларга байланыштуу белгисиздик жагдайынын орун алышы, активдердин жана милдеттенмелердин ордун жабуу мөөнөттөрүнүн толугу менен дал келиши финансылык мекемелер үчүн кадимки калыптанган тажрыйба болуп саналбайт.

Улуттук банк төлөө мөөнөтүнүн келип жетишине жараша, бардык милдеттенмелерди аткаруу үчүн зарыл болгон акча каражаттарынын дайыма колдо болуп турушун камсыз кылуу максатында, ликвиддүүлүктүн зарыл деңгээлин колдоого алып турат. Улуттук банктын ликвиддүүлүктү тескөө жагындагы саясаты Улуттук банк Башкармасы тарабынан кароого алынып, бекитилет.

Улуттук банк каржылоо булактарынын диверсификацияланган жана туруктуу түзүмүн, Улуттук банк ликвиддүүлүккө карата келип чыккан күтүүсүз талаптарга тез арада жана кескин өзгөрүүсүз чара көрүүгө жөндөмдүү болуу үчүн жигердүү колдоого алып турууга аракеттенет.

Улуттук банк эмиссиялык банк экендигин эске алганда (ал улуттук валюта – сомдун эмиссиясын жүргүзөт), улуттук валютадагы милдеттенмелерди аткара албай калуу тобокелдиги минималдуу жана ликвиддүүлүк тобокелдиги көбүнчө Улуттук банктын чет өлкө валютасында туюндурулган финансылык милдеттенмелеринин аткарылышына тиешелүү.

Улуттук банктын чет өлкө валютасындагы активдеринин жана милдеттенмелеринин ликвиддүүлүгүн тескөө төмөнкүлөрдөн турат:

- чет өлкө валютасындагы акча каражаттарынын агымын болжолдоо жана акча каражаттарынын ушул агымына байланыштуу ликвиддүү активдердин зарыл деңгээлин эсептөөлөрдөн;
- булактардын диверсификацияланган түзүмүн колдоодон;
- жогорку ликвиддүү активдер портфелин тейлөө, аны кассалык ликвиддүүлүктүн ажырымы келип чыккан шартта, коргоо чарасы катары эркин ишке ашырууга болот;
- ликвиддүүлүктү жана каржылоонун талап кылынган деңгээлин колдоо боюнча резервдик пландарды иштеп чыгуудан;
- Улуттук банктын ликвиддүүлүгүнүн баланстык көрсөткүчтөрүнүн белгиленген ченемдерге ылайык келүүсүн контролдоодон.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(д) Ликвиддүүлүк тобокелдиги, уландысы

2024-жылдын 31-декабрына карата төлөө мөөнөттөрү боюнча финансылык милдеттенмелерге жүргүзүлгөн талдап-иликтөөлөрдү төмөнкүдөй чагылдырууга болот:

	Талап боюнча төлөнүүчү жана 1 айга жетпеген	1 айдан		3 айдан		6 айдан		1 жылдан ашкан	Колдонуудан калган финансылык милдеттенмелердин суммардык өлчөмү	2024-жылдын 31-декабры, баланстык нарк
		3 айга чейин	6 айга чейин	3 айга чейин	6 айга чейин	12 айга чейин	12 айга чейин			
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	128 319 507	-	-	-	-	-	-	-	128 319 507	128 319 507
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 128 960	-	-	-	-	-	-	-	42 128 960	42 128 960
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	1 107 480	-	-	-	-	-	-	-	1 107 480	1 107 378
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	12 833 059	71 568	-	-	-	-	-	-	12 904 627	12 904 627
Башка финансылык милдеттенмелер	178 057	367	9 238	9 238	125 726	125 726	7 795	7 795	321 183	321 183
	184 567 063	71 935	9 238	9 238	125 726	125 726	7 795	7 795	184 781 757	184 781 655

Жогоруда көрсөтүлгөн таблицадагы милдеттенмелердин баланстык наркы боюнча чагылдырылган суммаларга дал келбеген финансылык милдеттенмелердин ордун жабуу суммасында ушул өзүнчө финансылык отчётто натыйжалуу пайыздык чен ыкмасы боюнча таанылбаган пайыздарга тиешелүү калган суммардык төлөөлөр камтылган.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

29 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(д) Ликвиддүүлүк тобокелдиги, уландысы

2023-жылдын 31-декабрына карата төлөө мөөнөттөрү боюнча финансылык милдеттенмелерге жүргүзүлгөн талдап-иликтөөлөрдү төмөнкүдөй чагылдырууга болот:

	Талап боюнча төлөнүүчү жана 1 айга жетпеген				3 айдан 6 айга чейин				6 айдан 12 айга чейин				1 жылдан ашкан		Колдонуудан калган финансылык милдеттенмелердин суммардык өлчөмү		2023-жылдын 31-декабры, баланстык нарк
	Талап боюнча төлөнүүчү жана 1 айга жетпеген	3 айга чейин	1 айдан 3 айга чейин	6 айга чейин	3 айдан 6 айга чейин	6 айга чейин	9 айга чейин	12 айга чейин	6 айдан 12 айга чейин	9 айга чейин	12 айга чейин	15 айга чейин	1 жылдан ашкан	18 айдан ашкан	Колдонуудан калган финансылык милдеттенмелердин суммардык өлчөмү	2023-жылдын 31-декабры, баланстык нарк	
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	58 999 018	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	58 999 018	58 999 018	
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 636 978	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42 636 978	42 636 978	
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	46 465 540	6 321 310	2 012 200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	54 799 050	54 281 514	
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	10 131 147	73 377	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10 204 524	10 204 524	
Башка финансылык милдеттенмелер	131 150	70	12 749	94 802	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	244 861	244 861	
	158 363 833	6 394 757	2 024 949	94 802	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	6 090	166 884 431	166 366 895	

Жогоруда көрсөтүлгөн таблицадагы милдеттенмелердин баланстык наркы боюнча чагылдырылган суммаларга дал келбеген финансылык милдеттенмелердин ордун жабуу суммасында ушул өзүнчө финансылык отчётто натыйжалуу пайыздык чен ыкмасы боюнча таанылбаган пайыздарга тиешелүү калган суммардык төлөөлөр камтылган.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

28 Тобокелдиктерди тескөө (уландысы)

(д) Ликвиддуулук тобокелдиги, уландысы

Төмөнкү таблицада 2024-жылдын 31-декабрына карата финансылык абал жөнүндө өзүнчө отчётто чагылдырылган суммаларга (күтүлүп жаткан төлөө мөөнөттөрү боюнча) талдап-иликтөөлөр келтирилген:

	Талап боюнча төлөнүүчү жана 1 айга жетпеген		1 айдан 3 айга чейин		3 айдан 12 айга чейин		1 жылдан 5 жылга чейин		5 жылдан ашкан	Төлөө мөөнөтсүз	2024-жылдын 31-декабры, Жыйынтыгында
ФИНАНСЫЛЫК АКТИВДЕР	Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	97 082 278	16 707 103	-	-	-	-	-	-	-	113 789 381
	Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	9 475 835	16 718 331	19 761 220	938 567	3 850 389	-	-	-	-	50 744 342
	Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	558 466	552 121	4 903 060	14 295 805	-	-	-	-	20 309 452
	Башка финансылык активдер	18 269	10 667	28 688	168 834	146 112	-	-	-	-	372 570
		106 576 382	33 994 567	20 342 029	6 010 461	18 292 306	-	-	-	-	185 215 745
ФИНАНСЫЛЫК МИЛДЕТТЕНЕМЕЛЕР	Жүгүртүлөгү банкноттор жана монеталар	-	-	-	-	-	-	-	-	240 424 733	240 424 733
	Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	128 319 507	-	-	-	-	-	-	-	-	128 319 507
	Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 128 960	-	-	-	-	-	-	-	-	42 128 960
	Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	1 107 378	-	-	-	-	-	-	-	-	1 107 378
	ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	12 833 059	71 568	-	-	-	-	-	-	-	12 904 627
	Башка финансылык милдеттенмелер	178 057	367	134 964	7 537	258	-	-	-	-	321 183
		184 566 961	71 935	134 964	7 537	258	-	-	-	-	425 206 388
		(77 990 579)	33 922 632	20 207 065	6 002 924	18 292 048	(240 424 733)	-	-	-	(239 990 643)
	Таза баланстык позиция										

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

29 Тобокселдиктерди тескөө (уландысы)**(д) Ликвиддүүлүк тобокелдиги, уландысы**

Төмөнкү таблицада 2023-жылдын 31-декабрына карата финансылык абал жөнүндө өзүнчө отчётто чагылдырылган суммаларга (күтүлүп жаткан төлөө мөөнөттөрү боюнча) талдап-иликтөөлөр келтирилген:

	Талап боюнча төлөнүүчү жана 1 айга жетпеген	1 айдан 3 айга чейин	3 айдан 12 айга чейин	1 жылдан 5 жылга чейин	5 жылдан ашкан	Төлөө мөөнөтүсүз	2023-жылдын 31-декабры, Жыйынтыгында
ФИНАНСЫЛЫК АКТИВДЕР							
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	114 705 203	9 945 954	-	-	-	-	124 651 157
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	10 506 371	10 042 789	7 284 146	6 260 230	2 232 141	-	36 325 677
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	193 149	22 270	2 494 838	7 493 417	-	10 203 674
Башка финансылык активдер	19 918	6 144	29 105	170 527	134 759	-	360 453
	125 231 492	20 188 036	7 335 521	8 925 595	9 860 317	-	171 540 961
ФИНАНСЫЛЫК МИЛДЕТТЕНМЕЛЕР							
Жүгүртүлгү банкноттор жана монеталар	-	-	-	-	-	207 251 028	207 251 028
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	58 999 018	-	-	-	-	-	58 999 018
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 636 978	-	-	-	-	-	42 636 978
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	46 207 702	6 174 772	1 899 040	-	-	-	54 281 514
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	10 131 147	73 377	-	-	-	-	10 204 524
Башка финансылык милдеттенмелер	131 150	70	107 551	5 832	258	-	244 861
	158 105 995	6 248 219	2 006 591	5 832	258	207 251 028	373 617 923
Таза баланстык позиция	(32 874 503)	13 939 817	5 328 930	8 919 763	9 860 059	(207 251 028)	(202 076 962)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

30 Шарттуу милдеттенмелер**(а) Камсыздандыруу**

Кыргыз Республикасында камсыздандыруу тармагы өнүгүү баскычында турат жана дүйнөнүн башка өлкөлөрү үчүн мүнөздүү болгон камсыздандыруунун көптөгөн формалары биз үчүн азырынча толук көлөмдө жеткиликтүү эмес. Улуттук банк өз мүлкүнө жана жабдууларына карата, ошондой эле банктын мүлкүнө же анын ишине байланыштуу камсыздандыруу учурларынын келип чыгышынын натыйжасында, мүлккө же курчап турган чөйрөгө зыян келтирилишине байланыштуу үчүнчү тарап алдындагы милдеттенмелерге карата жарым-жартылай ордун жабуучу камсыздандырууну караштырат. Улуттук банк толук камсыздандырууну ишке ашырмайынча, кандайдыр бир активдердин жоголушу же жок кылынышы Улуттук банктын ишине жана анын финансылык абалына терс таасирин тийгизиши мүмкүндүгү тобокелдиги орун алат.

(б) Соттук териштирүүлөр

Улуттук банк адаттагы ишинин жүрүшүндө ага карата соттук доолордун коюлушу тобокелдигине дуушар болушу ыктымал. Улуттук банктын жетекчилиги, эгерде банкка карата соттук доонун натыйжасында милдеттенмелер келип чыга турган болсо, алар банктын финансылык абалына жана операцияларынын натыйжаларына олуттуу таасир тийгизбейт деп эсептейт.

(в) Шарттуу салыктык милдеттенмелер

Кыргыз Республикасынын салык системасы ченемдик документтердин бат-бат өзгөрүп турушу, ченемдик документтерге расмий комментарийлердин берилиши жана сот органдарынын чечимдери менен мүнөздөлөт, анткени көпчүлүк учурларда салык органдары тарабынан бирдей эмес, айрым учурда дегеле карама-каршы келген, ар башка колдонулган чечмелөөлөр орун алат. Салыктардын туура эсептелиниши олуттуу айыптык төлөмдөрдү, кошумчаланган айыптык төлөмдөрдү жана пайыздык төлөмдөрдү өндүрүп алуу ыйгарым укуктарына кирген бир катар органдар тарабынан кылдат текшерүүгө алуунун жана карап чыгуунун предмети болуп саналат. Салык жылы кийинки үч календардык жыл аралыгында салык органдары тарабынан текшерүүлөр үчүн ачык бойдон калат. Ошондой болсо да, белгилүү бир жагдайларда салык жылы алты календардык жыл ичинде да ачык бойдон калышы мүмкүн.

Улуттук банк пайда салыгын жана бир катар башка салыктарды төлөөдөн бошотулгандыгы фактысын эске алсак, мүмкүн болуучу салыктык милдеттенмелер келип чыкпайт, ал эми алардын Улуттук банктын өзүнчө финансылык отчетуна таасири анчалык олуттуу эмес.

31 Агенттик функциялар**Кыргыз Республикасынын Эл аралык валюта фондусуна катталуу квотасы**

Кыргыз Республикасы 1992-жылы Эл аралык валюта фондусунун (мындан ары – ЭВФ) мүчөсү болгон. ЭВФке мүчө болгон ар бир өлкө үчүн атайын карыз алышуу укугунда (мындан ары – АКУ) туюндурулган квота белгиленет. Катталуу квотасы өлкөнүн ЭВФтин каржылоосунан пайдалануу мүмкүнчүлүгүн аныктоо үчүн негиз болуп саналат. 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрында Кыргыз Республикасынын квотасы 177 600 миң АКУну түзгөн.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

31 Агенттик функциялар (уландысы)

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги тарабынан катталуу квотасынын бөлүгүн камсыз кылуу максатында, ЭВФтин пайдасына баалуу кагаздар чыгарылган. Квотанын калган бөлүгү ЭВФтин Улуттук банкагы күндөлүк эсебине жайгаштырылган каражаттар менен камсыз кылынган.

Улуттук банк ошол баалуу кагаздардын жана каражаттардын депозитарийи, ошондой эле Кыргыз Республикасынын атынан жана анын таламында ЭВФ менен бардык операцияларды жүзөгө ашырууга ыйгарым укуктуу финансылык агент болуп саналат. Демек, төмөндө келтирилген активдер жана милдеттенмелер Улуттук банктын активдери жана милдеттенмелери болуп саналбайт жана Улуттук банктын өзүнчө финансылык отчётуна да кошулган эмес:

	2024-жылдын 31-декабры	2023-жылдын 31-декабры
ЭВФтин мүчөлүк квотасы	20 150 448	21 186 036
ЭВФтин пайдасына чыгарылган баалуу кагаздар	(20 044 808)	(21 095 953)
ЭВФтин күндөлүк эсептери	(69 861)	(56 778)
	(20 114 669)	(21 152 731)

32 Байланыштуу тараптар менен операциялар

(а) Контролдоо боюнча

Ар бир байланыштуу болушу мүмкүн болгон тарапты кароо учурунда алардын юридикалык формасына гана эмес, түптөлгөн мамилелердин маңызына да өзгөчө көңүл бурулат.

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» конституциялык Мыйзамына ылайык, Улуттук банк Кыргыз Республикасынын борбордук банкы болуп саналат жана анын менчигинде турат. Улуттук банк мыйзамда белгиленген ыйгарым укуктарынын чегинде ишин өз алдынча жүзөгө ашырат.

(б) Башкарманын мүчөлөрү менен операциялар

Улуттук банк Башкармасынын мүчөлөрүнүн 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрында бүткөн жылдар үчүн чогуу алгандагы сый акылары, тиешелүүлүгүнө жараша, 80 004 миң сомду жана 84 355 миң сомду түзгөн. Сый акыларга эмгек акылар жана бардык төлөөлөр кирет. 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Улуттук банк Башкармасынын мүчөлөрүнө берилген кредиттердин орду жабылбаган калдыгы, тиешелүүлүгүнө жараша, 8 449 миң сомду жана 6 313 миң сомду түзгөн. Кредиттер кыргыз сомунда берилген жана 2034-жылга чейин төлөнүп бүтүүгө тийиш. 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрында бүткөн жылдар үчүн Улуттук банк Башкармасынын мүчөлөрүнө берилген кредиттер боюнча пайыздык кирешелер, тиешелүүлүгүнө жараша, 107 миң сомду жана 100 миң сомду түзгөн.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Байланыштуу тараптар менен операциялар (уландысы)

(в) Башка байланыштуу тараптар менен операциялар

2024-жылы башка байланыштуу тараптар менен ушул өзүнчө финансылык отчётто чагылдырылбаган төмөнкүдөй операциялар жүргүзүлгөн:

	Туунду уюмдар	Орточо пайыздык чен %	Ассоциацияланган уюм	2024-жылдын 31-декабры, жыйынтыгында
Финансылык абал жөнүндө өзүнчө отчёт				
Туунду жана ассоциацияланган уюмдарга инвестициялар	6 770 000	-	867 143	7 637 143
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	360 196	3,45	-	360 196

2023-жылы башка байланыштуу тараптар менен ушул өзүнчө финансылык отчётто чагылдырылбаган төмөнкүдөй операциялар жүргүзүлгөн:

	Туунду уюмдар	Орточо пайыздык чен %	Ассоциация- ланган уюм	2023-жылдын 31-декабры, жыйынтыгында
Финансылык абал жөнүндө өзүнчө отчёт				
Туунду жана ассоциацияланган уюмдарга инвестициялар	6 770 000	-	676 676	7 446 676
Сатуу үчүн каралган узак мөөнөттүү активдер	7 126 432	-	-	7 126 432
Башка активдер	662	-	-	662
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	1 786 272	11,00	-	1 786 272
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	1 151 986	14,64	-	1 151 986

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

32 Байланыштуу тараптар менен операциялар (уландысы)**(в) Башка байланыштуу тараптар менен операциялар, уландысы**

Башка байланыштуу тараптар менен 2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл ичинде ишке ашырылган операциялар боюнча тиешелүү пайда жана чыгым төмөндө чагылдырылган:

	Туунду уюмдар	Ассоциацияланган уюмдар	2024-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл, жыйынтыгында
Пайда же чыгым жөнүндө өзүнчө отчёт			
Ассоциацияланган уюмдун пайдасындагы үлүш	-	251 142	251 142
Башка кирешелер	439 527	1 176	440 703
Пайыздык чыгашалар	(49 289)	-	(49 289)
Жүгүртүүгө чыгарылган банкнотторду жана монеталарды даярдаууга кеткен чыгашалар	(3 707)	-	(3 707)
Башка чыгашалар	-	(513)	(513)

Башка байланыштуу тараптар менен 2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл ичинде ишке ашырылган операциялар боюнча тиешелүү пайда жана чыгым төмөндө чагылдырылган:

	Туунду уюмдар	Ассоциацияланган уюмдар	2023-жылдын 31-декабрында бүткөн жыл, жыйынтыгында
Пайда же чыгым жөнүндө өзүнчө отчёт			
Ассоциацияланган уюмдун пайдасындагы үлүш	-	273 115	273 115
Комиссиялык кирешелер	3 806	-	3 806
Башка кирешелер	428 448	1 068	429 516
Туунду уюмга инвестициянын нарксызданышынан чыгымды калыбына келтирүү	2 541 376	-	2 541 376
Пайыздык чыгашалар	(79 891)	-	(79 891)
Жүгүртүүгө чыгарылган банкнотторду жана монеталарды даярдаууга кеткен чыгашалар	(5 332)	-	(5 332)
Башка чыгашалар	-	(481)	(481)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ
2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)
(миң сом)

33 Финансылык активдер жана финансылык милдеттенмелер: эсепке алуу классификациялары жана адилет нарк

(а) Эсепке алуу классификациялары жана адилет нарк

Төмөнкү таблицада 2024-жылдын 31-декабрына карата финансылык активдердин жана милдеттенмелердин баланстык жана адилет наркы чагылдырылган:

	Амортиза- цияланган наркы боюнча бааланган	Башка жыйынды киреше аркылуу адиет наркы боюнча бааланган	2024-жылдын 31-декабры, жалпы баланстык наркы	2024-жылдын 31-декабры, адиет наркы
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	50 074 066	63 715 315	113 789 381	113 789 381
Башка жыйынды киреше аркылуу адиет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	50 744 342	50 744 342	50 744 342
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	20 309 452	-	20 309 452	20 309 452
Башка финансылык активдер	372 570	-	372 570	372 570
	70 756 088	114 459 657	185 215 746	185 215 745
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар	240 424 733	-	240 424 733	240 424 733
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	128 319 507	-	128 319 507	128 319 507
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 128 960	-	42 128 960	42 128 960
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	1 107 378	-	1 107 378	1 107 378
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	12 904 627	-	12 904 627	12 904 627
Башка финансылык милдеттенмелер	321 183	-	321 183	321 183
	425 206 388	-	425 206 388	425 206 388

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

33 Финансылык активдер жана финансылык милдеттенмелер: эсепке алуу классификациялары жана адилет нарк (уландысы)**(а) Эсепке алуу классификациялары жана адилет нарк, уландысы**

Төмөнкү таблицада 2023-жылдын 31-декабрына карата финансылык активдердин жана милдеттенмелердин баланстык жана адилет наркы чагылдырылган:

	Амортиза- цияланган наркы боюнча бааланган	Башка жыйынды киреше аркылуу адиет наркы боюнча бааланган	2023-жылдын 31-декабры, жалпы баланстык наркы	2023-жылдын 31-декабры, адиет наркы
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	40 172 144	84 479 013	124 651 157	124 651 157
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	36 325 677	36 325 677	36 325 677
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	10 203 674	-	10 203 674	10 203 674
Башка финансылык активдер	360 453	-	360 453	360 453
	50 736 271	120 804 690	171 540 961	171 540 961
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар	207 251 028	-	207 251 028	207 251 028
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	58 999 018	-	58 999 018	58 999 018
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	42 636 978	-	42 636 978	42 636 978
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	54 281 514	-	54 281 514	54 281 514
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	10 204 524	-	10 204 524	10 204 524
Башка финансылык милдеттенмелер	244 861	-	244 861	244 861
	373 617 923	-	373 617 923	373 617 923

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

33 Финансылык активдер жана финансылык милдеттенмелер: эсепке алуу классификациялары жана адилет нарк (уландысы)**(а) Эсепке алуу классификациялары жана адилет нарк, уландысы**

Адилет наркын баалоо жакшы маалымдалган, мындай бүтүмгө келишүүгө ниеттенген, бири-биринен көз карандысыз тараптар ортосунда финансылык инструмент алмаштырылышы мүмкүн болгон наркты тагыраак аныктоого багытталган. Ошондой болсо да, белгисиздик жагдайлардын орун алышы жана баа берүүлөрдүн субъективдүүлүгү себебинен, адилет нарк активдерди сатып өткөрүү же милдеттенмелерди аткаруу дароо ишке ашырылышы мүмкүн болгон нарк катары каралбайт.

(б) Адилет наркка баа берүү баскычтары

Улуттук банк көрсөтүлгөн баа берүүлөрдү түзүүдө, колдонулган маалыматтардын олуттуулугу эске алынган адилет наркка баа берүүнүн төмөндө келтирилген баскычтарын пайдалануу аркылуу финансылык абал жөнүндө өзүнчө отчётто чагылдырылган финансылык инструменттерди адилет наркы боюнча баалайт:

- 1-деңгээл: Бирдей финансылык инструменттерге карата активдүү рыноктогу котировкалар (корректировкаланбаган).
- 2-деңгээл: Түздөн-түз жеткиликтүү болгон (б.а. котировкаларда) же кандайдыр бир нерселер аркылуу (б.а. котировкалардан алынган маалыматтар) жеткиликтүү рыноктук маалыматтарга негизделген баа берүү методдору. Бул категорияга окшош инструменттер үчүн активдүү рыноктук котировкаларды, рыноктордо бирдей же окшош инструменттер үчүн активдүү же башка баа берүү ыкмалары катары каралбаган рыноктук котировкаларды колдонуу менен бааланган инструменттер кирет, бардык колдонулган маалыматтар түздөн-түз же кандайдыр бир нерселер аркылуу рынокто байкоого алынган маалыматтарга негизделет.
- 3-деңгээл: Байкоого алынбаган рыноктук маалыматтарга негизделген баа берүү методдору. Бул категорияга байкоого алынган рыноктук маалыматтарга негизделбеген маалыматтарды пайдалануу менен бааланган инструменттер кирет, мында байкоого алынбаган мындай маалыматтар инструментке баа берүүгө олуттуу таасирин тийгизет. Бул категорияга олуттуу байкоого алынбаган корректировкалоолорду же инструменттер ортосунда айырманы чагылдыруу үчүн ой-пикирлерди пайдалануу талап кылынган окшош инструменттер үчүн котировкалардын негизинде бааланган инструменттер кирет.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

**33 Финансылык активдер жана финансылык милдеттенмелер: эсепке
алуу классификациялары жана адилет нарк (уландысы)****(б) Адилет наркка баа берүү баскычтары, уландысы**

Төмөнкү таблицада 2024-жылдын 31-декабрына карата адилет наркы боюнча чагылдырылган финансылык инструменттерге адилет наркынын деңгээлдери боюнча жүргүзүлгөн талдап-иликтөөлөр келтирилген:

	1-деңгээл	2-деңгээл	3-деңгээл	2024-жылдын 31-декабры, жыйынтыгында
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	63 715 315	-	-	63 715 315
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	50 744 342	-	-	50 744 342

Төмөнкү таблицада 2023-жылдын 31-декабрына карата адилет наркы боюнча чагылдырылган финансылык инструменттерге адилет наркынын деңгээлдери боюнча жүргүзүлгөн талдап-иликтөөлөр келтирилген:

	1-деңгээл	2-деңгээл	3-деңгээл	2023-жылдын 31-декабры, жыйынтыгында
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	84 479 013	-	-	84 479 013
Башка жыйынды киреше аркылуу адилет наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	36 325 677	-	-	36 325 677

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

**33 Финансылык активдер жана финансылык милдеттенмелер: эсепке
алуу классификациялары жана адилет нарк (уландысы)****(б) Адилет наркка баа берүү баскычтары, уландысы**

Төмөнкү таблицада 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча адилет наркы боюнча чагылдырылбаган финансылык инструменттерге адилет наркынын деңгээлдери боюнча жүргүзүлгөн талдап-иликтөөлөр келтирилген:

	1-деңгээл	2-деңгээл	3-деңгээл	2024-жылдын 31-декабры, Жыйынтыгында
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	20 484 983	29 589 083	-	50 074 066
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	20 309 452	-	20 309 452
Башка финансылык активдер	-	372 570	-	372 570
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар	-	240 424 733	-	240 424 733
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	-	128 319 507	-	128 319 507
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	-	42 128 960	-	42 128 960
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	-	1 107 378	-	1 107 378
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	-	12 904 627	-	12 904 627
Башка финансылык милдеттенмелер	-	321 183	-	321 183

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

33 Финансылык активдер жана финансылык милдеттенмелер: эсепке алуу классификациялары жана адилет нарк (уландысы)**(б) Адилет наркка баа берүү баскычтары, уландысы**

Төмөнкү таблицада 2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча адилет наркы боюнча чагылдырылбаган финансылык инструменттерге адилет наркынын деңгээлдери боюнча жүргүзүлгөн талдап-иликтөөлөр келтирилген:

	1-деңгээл	2-деңгээл	3-деңгээл	2023-жылдын 31-декабры, Жыйынтыгында
Кассадагы, банктардагы жана башка финансылык уюмдардагы каражаттар	20 978 876	19 193 268	-	40 172 144
Амортизацияланган наркы боюнча бааланган баалуу кагаздарга инвестициялар	-	10 203 674	-	10 203 674
Башка финансылык активдер	-	360 453	-	360 453
Жүгүртүүдөгү банкноттор жана монеталар	-	207 251 028	-	207 251 028
Банктардын жана башка финансылык уюмдардын каражаттары	-	58 999 018	-	58 999 018
Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин каражаттары	-	42 636 978	-	42 636 978
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	-	54 281 514	-	54 281 514
ЭВФтен бөлүштүрүү тартибинде алынган АКУ боюнча милдеттенмелер	-	10 204 524	-	10 204 524
Башка финансылык милдеттенмелер	-	244 861	-	244 861

34 Финансылык активдерди жана финансылык милдеттенмелерди өз ара чегеришүү

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Улуттук банк өз ара чегеришүүнүн негизинде финансылык абал жөнүндө өзүнчө отчетто көрсөтүлүүгө тийиш болгон финансылык активдерге жана финансылык милдеттенмелерге ээ болгон эмес, ошондой эле бул багытта кандайдыр бир башкы макулдашуу же ушул сыяктуу макулдашуулар түзүлгөн эмес.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН УЛУТТУК БАНКЫ

2024-ЖЫЛДЫН 31-ДЕКАБРЫНДА БҮТКӨН ЖЫЛ ҮЧҮН КАПИТАЛДАГЫ
ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЖӨНҮНДӨ ӨЗҮНЧӨ ОТЧЁТ (УЛАНДЫСЫ)

(миң сом)

35 Отчёттук мезгилден кийин орун алган жагдайлар

Кыргыз Республикасынын 2025-жылдын 5-февралындагы «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын пайдасын которуу маселелери жөнүндө» конституциялык Мыйзамына ылайык, Улуттук банктын 2024-жылдын жыйынтыгы боюнча пайдасы республикалык бюджеттин кирешесине которуу жүз пайыз өлчөмүндө жүзөгө ашырылат.

Бул өзүнчө финансылык отчётту чыгаруу күнүнө карата, жогоруда баяндалган окуялардан башка, ФОЭСтин (IAS) «Отчёттук мезгилден кийин орун алган жагдайлар» деп аталган 10-стандартына ылайык ачып берүү талап кылынган башка олуттуу окуялар же операциялар болгон эмес.